

Författningssamling för 1800

Låsa kyrkas arkiv.

Sammanfattning av Gudrun Sandén 2001., UKF

Kungörelse angående den tillökta konvojavgiften för i år och tills vidare, Stockholms slott den 4 februari 1800.

Den till sjöfartens beskydd förordnade konvojavgiften som ökades senast den 12 mars förra året, visar sig behövas även i år med den ökningen. Den skall tills vidare erläggas.

Stockholms slott den 4 februari 1800. GUSTAF ADOLPH

Förordning vad i anseende till Regeringsärendens jämna och obehindrade gång under Kongl Maj:ts vistande vid Riksdagen i Norrköping iakttagas bör, Stockholms slott den 6 februari 1800.

Under denna tiden skall Våra vanliga rutiner gälla vid Kollegier, hos landshövdingar och övriga ämbetsmän. De skall sända sina statsexpeditioner till Vårt kansli i Stockholm, såvida det inte gäller något mycket brådskande.

Stockholms slott den 6 februari 1800 GUSTAF ADOLPH.

Kungl Maj:ts tal till Rikets Ständer vid Riksdagens öppnande i Norrköping den 15 mars 1800.

Det är nu första gången jag ser er samlade inför min tron. Jag är övertygad att kunna överlämna mina bekymmer för undersåtarnas väl i edra händer. Det är nu 8 år sedan senaste Riksmötet, då min salig fader tolkade sin tillfredsställelse att vara kung över ett troget folk, i en tid då en fantastisk villa skakade nästa alla folk. Han kunde vid Riksmötets slut säga att han glädde sig åt den enighet som rått i edra överläggningar. Han trodde sig inte då vara så nära den död, han ofta sökt på krigets bana mot rikets fiender, men visst aldrig förväntat av egna förrädiska undersåtar. Själv känner jag mig omgiven av trogna undersåtar, som med mig dela avskyn för detta brott och saknaden av en rättvis och huld kung och fader.

Då jag nu ärvt min faders tron, med dess kärlek till sitt folk, måtte jag även igenkänna hos eder samma trohet och tillgivenhet för mig som ni bevisat honom. När jag nu högtidligen påminner er om plikter och förbindelser mot mig som mot er själva, bör jag ej heller förglömma vidden av mina egna. Jag är övertygad att jag regerar över undersåtar, som endast har Fädernelandets väl i sikte och som frivilligt kommer mig till mötes. Vi må bispringa Fäderneslandet i dess behov och laga dess revor, som om de inte snart avhjälpas skola undergräva dess välstånd. Jag har själv i tre år försökt öka landets inkomster med nyttiga författningar och sparsamhet. Landets tryckande skuld har dock lagt hinder i vägen för mina välmenta avsikter. Minskningen i rikets inkomster är förorsakade av penningvärdets fall. Dessutom har årsväxten varit svag, vilket känts för riket, men också för den enskilde.

Det är för att överlägga, hur man i framtiden skall undvika sådana händelser eller göra dem mindre kännbara, som jag sammankallat denna riksdag. Ett annat viktigt skäl är att låta kröna mig, för att på detta högtidliga sätt sammanknyta de band som förenar konung och folk. Jag har inte funnit någon gladare tid än denna, när jag njutit frukten av den förening jag knutit med en älskad gemål och fått en son, GUSTAF, en svensk kronprins. Dessa glada känslor att se landets tron befastad och att få dela denna fadersglädje med mina församlade trogna undersåtar. Jag har givit honom ett namn som är kärt i många avseenden i landet och hoppas kunna uppfostra honom så att han är beredd att styra sitt folk den dag jag ej längre finns. Han får aldrig glömma, att han är utsedd att regera över ett fritt och självständigt folk.

Då jag nu på detta högtidliga sätt givet er mina tankar förväntar jag mig att ni svara däremot att då enighet, förtroende och uppriktighet råder mellan oss kunna vi förvänta oss ett lyckligt slut på detta Riksmöte.

Då skall även inom er själva den smickrande tillfredställelsen att ha arbetat för Fäderneslandets sanna väl kännas.

Kungörelse angående sättet att förtulla utländskt stenporcelain, Stockholm den 2 april 1800.

Tulltariffen för utländskt porcelain sätts till 25 % av värdet. De som i sina bodar säljer främmande stenporcelain får inte tillhandahålla andra stycken än de tillåtna slag av form och dimension, som Kungl Maj:ts nu i nåder fastställt.

Stockholm den 2 april 1800. J LILJECRANTS.

Pardons-Plakat givet på Deras Majestäters Konung Gustaf IV Adolfs och Drottning Fredrica Dorothea Wilhelminas Kröningsdag, Norrköpings Slott den 3 april 1800.

Både i äldre och senare tid har det varit vanligt att Sveriges Konungar vid deras krönning frigivit fångar och benådat dem som ur riket rymt, när de skulle straffas för vissa brott. Så har även Vi och Vår Drottning på Vår lyckliga kröningsdag beslutat att visa denna mildhet. De som vistas utomlands skall inom ett år anmäla sig till Våra på främmande orter varande agenter och konsulter.

De som rymt från krigsmakten skall befrias från straff för rymningen, men genast inställa sig vid sitt regemente.

Från denna allmänna förskoning är de alldeles uteslutna, som begått smädelse mot Gud och gjort avfall från den rena evangeliska läran, begått förräderi mot Rikets säkerhet, lastligt talat emot Oss, gjort myteri och uppror, de som begått mordbrand, mord och dråp, slag mot föräldrar, rån och röveri, blodskam, svek och bedrägeri mot kronan och banken, de som är dömda till livstid och slutligen de som begått stöld.

Detta har Överståthållaren i Stockholm och Landshövdingarna att rätta sig efter.
Norrköpings Slott den 3 april 1800. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående tullfri införsel av utländsk spannmål, Stockholm 12 maj 1800.

Kungl Maj:t har i nådigt brev av den 24 april funnit för gott att bevilja tullfrihet för utländsk spannmål som kommer med in- eller utländska fartyg.

Stockholm den 12 maj 1800. A F KRUCK.

Förordning av den i handelsbalken utsatta tid, vilken fordringar mellan enskilda kunna bli gällande, Norrköpings slott på rikssalen den 13 juni 1800.

En icke krävd fordran kan ligga vilande enligt lag i 20 år. Detta har gett upphov till många rättegångar, då man på grund av den långa tiden inte riktigt vetat vad som gällt från början. Under så lång tid förändras mycket, folk kan dö, flytta och andra händelser uppkomma, som gör att arvingar och sterbhus inte riktigt kan få rätta upplysningar. Preskriptionstiden skall nu vara 10 år. De fordringar som gjordes för länge sedan skall gälla, men för nya skall tiden halveras.

Norrköpings slott den 13 juni 1800. GUSTAF ADOLPH

Förordning på vad sätt med städsel och lega av jord på landet hädanefter förhållas bör, Norrköpings slott den 13 juni 1800.

I andra länder där jordbruket nått en högre höjd än i Sverige gäller att arrendatorerna eller landboerna har en säkrare ställning än här. Våra arrendekontrakt har givit jordägaren sådana fördelar, som med lagligen gjorda avtal icke är förenliga.

Då man inte kan förutsäga mynt och varors värde i framtiden vill Vi inte utsträcka arrendetiden till obestämd tid. Längsta tiden bör vara 50 år. Skulle innehavaren avlida får arrendatorn bruka jorden 5 år till. Arrendekontrakten inlämnas till tinget.

Norrköpings slott den 13 juni 1800. GUSTAF ADOLPH

Förordning om lagfart och börd av jord på landet, Norrköpings slott den 13 juni 1800.

Då det visat sig att den långa tiden innan lagfarten är säker på en fastighet, har medfört att köparen inte vågat förbättra eller göra uppodlingar. Vi är betänkta att genom att inskränka lagfartstiden undanröja dessa olägenheter. På alla orter där trenne ting hållas och jorden utbjudas tre gånger skall vid fjärde tinget lagfarten anses vara avslutad. Den som vill stämna köparen skall göra det då. Detsamma gäller orter där man har två ting. Då är lagfarten befäst vid tredje tinget. Värderingar på pantsatt egendom skall ske inom 8 månader. Besluten skall spikas upp på Rättens dörr. Köparen och säljarens namn och den summa som fastigheten blivit utbjuden. En likadan förteckning skall efter avslutat ting läsas upp från predikstolarna i det Härad där fastigheten är belägen.

Norrköpings slott på rikssalen den 13 juni 1800. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse hur med betalningen av lån i bancomynt på två år kommer att förbehållas, Norrköpings slott den 15 juni 1800.

Förmögenhetsavgiften som Rikets Ständer beviljat för att realisera Riksgäldskontorets kreditsedlar kommer att göra att det blir större behov av speciemynt. De som har lån i speciemynt kommer att bli lidande. För att undvika detta skall räntan betalas med bancomynt under kommande två år. Om lånen återbetalas är man pliktig att göra detta i kreditsedlar. Norrköpings slott den 15 juni 1800. GUSTAF ADOLPH

Sveriges Rikets Ständers bevilning för nästkommande år 1801 och de påföljande åren intill nästa Riksdag, Gjord och samtyckt vid Riksdagen i Norrköping den 15 juni 1800.

Vid Riksdagsbesluten 1789 och 1792 har vi åtagit oss att betala Rikets skuld samt påfört den Riksgäldsverket. Även om Vi i landsfaderlig omsorg eftergivit Statsverkets del i bevilningen och givit den till Riksgäldsverket ökas den ändå med 60.000 riksdaler, på grund av realisationen av riksgäldssedlarna och kurantsedlarna. Vi har jämkat bevilningen för att dels täcka behovet och dels få en rättvisare fördelning. En del tjänstemän har haft en märklig lindring, medan arbetarklassen varit hårt beskattade. Följer tabeller på vad ämbetsmän i civil och militär stat, kungliga hov- och stallstatsbetjänter, ecklesiastik staten, borgerskapet, brukspatroner, ägare av manufaktur och fabriker, ägare av kopparbruk och mässingsbruk, ridderskapets, adelns, prästernas och andra ståndspersoners tjänstefolk och allmogen skall betala i skatt.

Judar, italienare, skålvästgötar, glas- och porslinsförare samt hästbytare, som har tillstånd att stryka kring i landet, skall kunna visa upp att de betalt sin skatt.

Fruar och hustrur är befriade, då deras män betalar.

Änkor och ogifta kvinnor betalar förmögenhetsskatt.

Verk och inrättningar som har flera ägare betalar gemensamt för bolaget.

Personer med löner från flera sysslor betalar för varje lön.

Pensionärer befrias om inte pensionen överstiger 660 riksdaler.

Artikel II.

Om bevilning av löner, inkomster, egendomar, handelsrörelse, näringar, lantbruk och inrättningar.

Bevilning av städerna, som är uppdelade i flera klasser.

Artikel III

Om bevilning utgörande efter fönsterlufter i städer och på landet.

För varje fönsterluft i alla privata hus även om de inte är bebodda betalas en avgift

Artikel IV

Angående bevilning för överflöd.

Alla olika yrkesbefattningar räknas upp och tjänstemännen betalar olika belopp i skatt på te, choklad, socker, puder, vin och andra tillåtna utländska drycker.

Skatt betalas för ekipage och slädar, olika var i landet de finns.
 Avgifter för överflödigt betjäning
 Avgifter för kort- och biljardspel.
 Avgift för sidentygstapeter och möbler, samt för friheten att bära fickur.
 Avgift för rättigheten att bära sidentyg.
 Skatt på ställen där te och choklad säljes.
 Avgift för dem som röker, tuggar eller snusar tobak.
 Avgift för hundar.

Artikel V

Särskild bevillning till Riksgäldens betalande av den jord som här nedan nämns.
 Ridderskapet och adeln betalar 20 skilling för helt mantal frälse.
 Prästerskapet, kaplans och klockarborden betalar 1 riksdaler 32 skilling per mantal.
 Borgerskapet betalar lika som prästerna till sin stad.
 Bondeståndet betalar 8 skillingar per mantal för krono- och kronoskattehemman.

Artikel VI

Angående taxeringen till bevillningen, uppbörden därav, avkortningarna samt redogörelse därför.

Beslut, gjort, samtyckt och föravskedat på den Allmänna Riksdagen, som slöts i Norrköping den 15 juni 1800.

Vår nådiga konung har behagat genom öppet brev av den 15 januari sammankalla oss till ett allmänt riksmöte för att bevista konungens och drottningens kröning samt för rådpläging i några av fäderneslandets angelägenheter. Vi har åtlytt kallelsen och samlats den 10 mars och efter överläggning stannat i följande beslut.

Sedan vår sista samvaro har Kongl Maj:t förlorat en öm och älskad fader, riket en konung vars stora egenskaper och ära överlämnat hans namn till odödligheten.

Vi har utbett oss och njutit den stora tillfredställelsen att för denne store konungs ättling, Vår nu regerande kung, få betyga vårt ömma deltagande i de sorgliga känslor, som sönderslita Kungl Maj:ts hjärta. Vi har även offentligen ådagalagt vår avsky för det brottsliga sätt som satt en gräns för hans faders dagar.

Vid Kungl Maj:ts födelse önskade vi att i hans person finna en god och rättvis konung. Efter Hans korta styrelse vet vi att vår önskan blir uppfylld. Hans mun har uttryckt ömhet mot dess folk och hans renhjärtade beslut har visat sig i hans styrelse. Religionens vård, fredens bibehållande, rättvisans oväldiga skipande, sparsamhet och ordning i hushållningen, avbetalning av statsskulden, frikostiga underhåll till lidande provinser, kraftiga anstalter för näringarnas framgångar och landets uppodling har påkallat en högtidlig och allmän erkänsla.

Bland de mest glädjefulla händelser för svenska folket anse vi vara konungens visa val av gemål. Hennes höga börd och ursprung av en ätt som grundlagt Sveriges självständighet, frihet och välstånd gav anledning till det hopp, som nu utgör fullkomlig visshet. Konungens val har visat orubblig aktning för grundlagarna och den evangeliska lära. Han har vunnit en gemål med älskansvärda egenskaper, som pryda tronen och genom en ljuv samlevnad kommer att lätta tyngden av regeringsomsorgerna. Redan har detta lyckliga äktenskap välsignats med en son, kronprins Gustaf. Detta har spritt glädje och fröjd hos svenska folket, som befäster kungatronen och efterkommandes sällhet. Konungens uttalande från tronen hur han tänker fostra sin älskade son ger oss den säkraste borgen för att vårt välgrundade hopp uppfylles.

På konungens kallelse har vi bevittnat Deras Majestäters kröning, som skedde i denna stadens kyrka den 3 april. För att bevara minnet av denna för Svea rike så glädjerika fest, har vi beslutat att prägla en skådepenning. Den 7 april har vi offentligt hyllat vår lagkrönte konung och vart stånd för sig svurit honom hulldhet och trohet.

Inför det utskott som består av 18 ledamöter av ridderskapet och adeln och 9 vardera av de andra stånden har konungen låtit uppvisa statsverkets tillstånd. Genom kreditsedlarnas gångbarhet som mynt har Stats och Riksgälden enskilt försatt var man i osäkerhet om värdet av vad han äger, uppjagat priserna på fastigheter, varor och arbetslöner samt vållat kännbara förluster vid utländska riksskuldens betalande. Alla utifrån inkommande varor har för högt pris. Konungens förslag att avhjälpa denna olägenhet är att återinföra rikets fastställda speciemynt, som det enda gångbara och att avskaffa kreditsedlarna.

Efter bekymmersamma överläggningar hur ett så grannliga värv skall utföras, så att den uppoffring som måste ske för alla, skall bli så lite kännbar som möjligt för rikets innevånare har vi beslutat att inlösa dessa sedlar till 83 och 1/3 riksgäld banco specie. Denna realisation skulle innebära 15 miljoner riksdalers sedelstock. Så mycket silver kan inte anskaffas nu, utan vi måste inskränka oss till en realisation av endast 2/3 delars sedelstock att efter 15 år inlösas.

För att anskaffa 4 ½ miljoner silver på 2 år, har vi beslutat om en förmögenhetsskatt i riket. Med bekymmer och oro har vi sett denna dryga tyngd drabba vår hemmavarande medbröder. För att något lätta på bördan låter konungen meddela att bevillningen som Statverket åtnjuter skall i fortsättningen disponeras av Riksgälsverket. Följer GUSTAF ADOLFPS eget brev om denna åtgärd.

Genom brännvinsbränningen åtgår för mycket säd och sädesförbrukningen försvagar Riket, då man måste införa säd från andra länder. Därför beslöts att brännvinsbränningen tillåts endast under 3 månader och att en avgift på säden utgår och tillfaller Statsverket.

Den 18 mars var vi samlade i Rikssalen och konungen meddelade tre lagändringar. Angående vad jordabalken stadgar, att köp bryter legostämman. Om lagfartens förkortande. Förkortande av den tid fordringar mellan enskilda gäller.

Då meddelades tre propositioner med ekonomiska mål nämligen: Förbättrad tjänstehjonsstadga. Förbättring angående författningen om stängselskyldigheten. Förbättrad gästgivareordning.

Konungen önskade inhämta våra trogna råd.

Bondeståndet har rättighet att ha ledamöter i bancoverket.

De stora kostnaderna vid Gustaf III:s begravning och Gustaf Adolfs kröning belastar Statsverket hårt. Beslutades att den s k Bröllopsgården som hittills utgått skall förlängas med 6 år och att en gåva på 150.000 riksdaler till Drottningen och lika mycket till Kronprinsen skall tas ur den fonden. Beslöts också att de ämbets- och tjänstemän som fått sin skatt nedsatt efter 1789 års bevillningsplakat får skatten jämkad samt att vi nedsatt skatten för den arbetande klassen

Undertecknat av alla personer i de olika stånden. För Håbo och Bro Jan Bengtsson.

Stadga och förordning på vad sätt med tillverkning, transport och försäljning av brännvin kommer att förhållas ifrån och med år 1801, Norrköpings slott den 15 juni 1800.

För att bringa stadga och säkerhet i Rikets myntväsende, som utgjort ett huvudsakligt ämne för Riksdagen har vi även översett författningar för att vidta åtgärder mot det missbruk som den tillåtna brännvinsbränningen varit orsak till. Det sedefördärv som omåttligt brukande av brännvin för med sig och den förlust som stor spannmålsåtgång orsakar och den orättvisa detta system medför måste åtgärdas. Det är de stora inköpen av utländsk säd som är orsak till handelns undervikt. Landets innebyggare bör äga bröd av egen säd, och efterkommande skall inte behöva drabbas av svaghet på grund av överflödigt bruk av brännvin. Därför önskar vi nya villkor för brännvinstillverkningen i landet.

På landet skall endast de som äga jord få tillverka, sälja och transportera brännvin.

I städerna utom Stockholm, som får egna förordnande, får varje mantalskriven man 12 och varje mantalsskriven kvinna 6 kannor för årlig konsumtion.

Det brännvin Stockholms stad behöver tillverkas av Kronan dels i staden och dels vid Furusunds hemmans ägor i Norra skärgården.

Anvisningar om hur stora pannorna får vara beroende på hur många mantal eller mantalsdelar det finns. För att spara säd, bränsle och möda kan flera små gårdar i en by få slå sig samman om brännvinsredskap. Inga pannor får vara större än 90 kannor, vilket uppfyller 5 mantal.

I städerna får enskild bränna eller berättigade innevånare slå sig samman i ett gemensamt verk. Enskild person får inte ha större panna än 50 kannor.

Tariff för hur varje hemman eller del av hemman skall avlägga avgift. Då brännvinsbränningen tillåts tre månader på året kommer ingen minskning i avgiften att ske. De landsorter, som på grund av svagare sädestillgång, haft lindring i avgiften får behålla den. Bränningen tillåts under tiden 15 oktober – 15 november och 15 februari – 15 april. Skulle förbud bli nödvändiga meddelas det 1 månad innan, så att en var får rådrum att ordna sina hushållanstalter därefter.

Om ägare till flera hemman inte vill utnyttja sin bränningsrätt kan han uppdraga densamma till någon underhavande på ägorna. Mängden som följer hemmanen får inte överskridas.

Rättigheten att sälja brännvin som en var över eget behov tillverkar får inte utsträckas till utminuterung eller kroghållning, endast halvstop får säljas i taget. En kanna får föras till staden eller till marknad. Då större kvantum skall saluföras i staden får detta inte ske på torg eller öppen gata. På marknadsplats får ingen försäljning ske vid de stånd och bodar som är uppsatta för själva marknaden.

Alla brännvinskrogar på landet och i städerna samt vid ting, uppboresstämmer, likvidationsmöten, auktioner och andra folksamlingar och de så vanliga slagsuparna på auktionerna är strängeligen förbjudna. På gästgivargårdarna bör brännvin endast säljas till de resande. På värdshus, marketenterier och näringsställen där mat serveras får brännvin säljas till gästerna. Samma gäller värdshus, liksom herrgårdar för ägarens egen betjäning, hantverkare, arbetsfolk samt ankommande annan betjäning. Annars är all försäljning eller krögeri förbjuden. Det är också förbjudet att vid kyrkorna på landet vid helgdagarna sälja vare sig större eller mindre partier.

Erfarenheten säger, att vid inskränkningar i brännvinsförsäljning, förbrytelser i denna väg knappast kan undvikas. Man kan befara att den nu utvidgade försäljningsfriheten kunde till allmän skada missbrukas. Därför bör allvarliga straff stadgas och under ämbetsmäns noggranna tillsyn bli oundgänglig.

Norrköpings slott den 15 juni 1800. GUSTAF ADOLPH.

Påbud och kungörelser angående sättet till beräkning och utgörande av den avgift efter förmögenhet, vilken Riksens Ständer nu vid Riksdagen såsom en realisationsfond till kreditsedlarnas inlösen med speciemynt, beslutat och fastställt, Norrköpings slott den 15 juni 1800.

De olägenheter och lidande både staten och den enskilde får utstå, genom att verkligt mynt försvunnit ur rörelsen och ersatts med kreditsedlar, som varit underkastade ständiga förändringar och sjunkit i värde. Detta har medfört att enskilda aldrig vetat vad de ägt, priset på fastigheter ökat, liksom varupriser och arbetslöner. Genom stegrad kurs vid växelköp har det vållat kännbara förluster vid betalandet av landets utlandsskuld. Det har också medfört höga priser på inkommande outhärliga varor. Därför har vi föreslagit att Rikets fastställda speciemynt åter må bli gångbara och kreditsedlarna avskaffas. Vi har försökt finna utvägar för myntförändringens framtida bestånd och säkerhet. För att kunna genomföra detta kommer ett särskilt sammanskott efter vars och ens förmögenhet till en summa av 4 ½ miljoner riksdaler i silver att begäras. Denna fond sätt in i Rikets Ständers Bank, som kommer att handha den.

Verket skall om möjligt finna ett sätt att rättvist bestämma jord och egendomars värde. Vidare får de i uppgift att förekomma, att de som har förmögenhet i annat än fastigheter och

sålunda lättare kan gömma den, fastän deras plikt är att betala förmögenhetsskatt. Detta är ett grannliga arbete, som inte får ha vådliga följder för folk. Därför menar vi att de genom ed får framlägga sina ägodelar och hoppas på att sanningen skall råda. Dock får detta inte bli allmänt känt, eftersom det skulle kunna skada dem som har stora skulder. Någon lättnad i skatt för den som har stora skulder måste också kunna ges.

Den som inte äger över 50 riksdalers värde eller jord blir helt befriad från skatten.

För att kunna genomföra beskattningen kommer uppskattningskommittéer att finnas på landet och i städerna. De består av 8 ledamöter, 2 adel, 2 präster, 2 borgare och 2 från bondeståndet. De bör vara bofasta och ha den egenskapen att kunna väljas till riksdagsmän.

Ridderskapet och adeln utser sina ledamöter, när befallningshavanden sammankallar dem i varje län. De kan sända fullmäktige eller rösta skriftligen.

Prästerskapets ledamöter utses av Domkapitlet i varje stift.

Borgerskapet i varje stad utväljer inför magistraten sina ledamöter.

Sockenstämman i varje socken utser 1 eller 2 ledamöter, som i befallningshavandes närvaro väljs för det härad, tings- eller skeppslag varunder socknarna hör. Finns en stad inom häradet sitter samma bondeledamöter i stadens uppskattningskommitté.

Befallningshavanden är ordförande och sammankallande. Hinner han inte vara med i alla kommittéer anmäler han det till Oss och Vi förordnar någon i hans ställe.

När kommittén sammanträder avlägger ledamöterna ed, att de efter bästa förstånd och utan mannamån skall fullgöra sitt verk.

I alla mål som är uppenbara görs anteckningar eller protokoll av en person utsedd av befallningshavaren till betjänt. I fall där tystnad skall iakttas får bara befallningshavaren och ledamöterna närvara. De deputerade från socknarna som inte valts till ledamöter kan få delta i överläggningarna, när det gäller deras ort och lämna nödvändiga upplysningar.

Mantals och skattelängder samt jordeböcker skall finnas till hands liksom all annan kunskap som är nödvändig. Varje person som skall beskattas har rätt att närvara, när hans ärende föreligger. Han kan också bli kallad om man anser något vara oklart.

Alla hemman på landet oberoende av status, som inte blivit befriade från skatt, skall uppskattas efter deras godhet, beskaffenhet och avkastning.

Med bruksegendomar förfars så att allt som inte har med bruket att göra avskiljs. Sedan beskattas de efter hur mycket eget kol och tackjärn och mängden järn de producerar.

Hus i städerna beskattas i likhet med brandförsäkringen. Husen bedöms efter värdet på orten och jämförs med oförsäkrade hus i samma stad. Tomterna bedöms efter storlek och vad ortens beskaffenhet uppskattas. Tomter av samma egenskap som de som ligger inom stadens staket bedöms lika.

Näringsidkares förlag och tillverkningar samt handlandes varulager och skeppsparter är beskattningsbara.

Alla kassor, verk och inrättningar med undantag för bank, skolor, hospital, lasarett, dårhus, barnhus och fattighus bör bidra till avgiften.

Bolag, som driver gemensamt verk eller inrättning, skall uppge bolagets förmögenhet och tillgångar samt hela bolaget betala avgiften.

Beskrivs hur man förfar om man har skulder. Den som har okänd förmögenhet kan antingen uppgiva sina tillgångar eller skulder var för sig eller allt i en klump. Den som skulle uppleva att han skadas om hans förmögenhet eller skulder blev allmänna kan lita på att uppskattningsmännen håller uppgifterna hemliga. Alla de, som med ed skall bekräfta sin förmögenhet, skulder eller tillgångar, skall avlägga den inför uppskattningskommittén. Försummar han detta eller bryter mot eden gäller den generella beräkningen, som kommittén gör.

Beslutet i kommittén gäller så, att man räknar de flestas mening. Skulle rösterna vara lika tar man medeltalet av uppskattningen på förmögenheten.

Har någon egendom på flera ställen, skall han lämna upplysningarna där han är skattskriven. Vill han betala hela avgiften på ett ställe, skall han lämna kvitto till de olika uppbördsmännen.

Alla är skyldiga att infinna sig personligen eller genom ombud och med sitt namn underteckna uppgifterna, annars äger befallningshavaren rätt att förelägga vite och med handräckning få reda på de uppgifter som behövs.

Efter att kommittén avslutat sitt arbete, skall de endast meddela ett summariskt sammandrag för hela sitt arbete på en ort till befallningshavaren, som förvarar uppgifterna med obrutna sigill tills de eventuellt behövs och efter slutlig uppbörd bränns.

Undantag från beskattning är vanligt husgeråd, redskap som behövs för bruk och fabriker, kyrkor och alla Kronans hus oberoende av vad de används till, militärboställen i allmänhet, alla boställen i städerna oavsett vilken ämbetsman som bor där.

Uppskattningskommittéerna skall arbeta så snabbt att befallningshavaren kan till den 1 novemer insända till Oss ett summariskt sammandrag för hela sitt område. Beskrivs hur man sedan skall fördela förmögenhetsskatten enligt den bestämda myntfoten.

Blir någon missnöjd med beslutet må han inom två månader besvara sig. Vi är förvissade om att de trogna undersåtarna ställer sig positiva till dessa åtgärder att bringa reda i landets finanser och har överseende med de personliga uppoffringar som måste göras.
Norrköpings slott den 15 juni 1800. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående den under Kongl Maj:ts förestående resa tillförordnade regeringen, Stockholms slott den 17 juni 1800.

För att regeringsärendena under Vår resa ej skall förhindras, förordnas följande ledamöter: Sveriges Rikets Drots greve Carl Axel Wachtmeister, Överståthållare Landshövding greve Samuel af Ugglas, Hovkanslern Fredric von Ehrenhielm, Generaladjutanderna för flottan och armén.

Stockholms slott den 17 juni 1800. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående den under Kungl Maj:ts resa förordnade regeringens upphörande, Stockholms slott den 1 augusti 1800.

Den under Vår resa förordnade regering kommer nu, sedan resan är fullbordad att upphöra.
Stockholms slott den 1 augusti 1800. GUSTAF ADOLPH

Brev till Konungen.

Stormäktigaste Allernådigaste Konung.

Till Eders Kongl Maj:ts får Riksens Ständer överlämna den till Riksgäldens betalande åtagna bevillningen, vilken till nästa Riksdag kommer att fortfara. Vi bifogar varje stånds protokoll, vilka innehålla alla de tillägg och reservationer som stånden ansett sig befogade att göra. Riksens Ständer kan inte infoga dessa förändringar i bevillningen, då stånden inte är samlade. De uppger vad stånden antagit till Konungen, som tackes vad varje stånd anfört till verkställighet befordra.

Riksens Ständer framhärda med undersåtlig nit och trohet.

M F Brahe, Uno von Troil, Carl Ulner och Olof Larsson.

Förbud emot bruk och nyttjande av överflödigt silver. Stockholms slott den 1 augusti 1800.

Den avgift efter förmögenhet till kreditsedlarnas inlösen och realiserande sig åtagit bör i silver finnas att tillgå i Riksens Ständers Bank, som kommer att föranstalta om realisationen.

Undantagna är hederstecken, skedar, förläggsskedar, gafflar och andra nödvändiga små stycken, som inte väger mer än 10 lod. Vi skall i Nåder befrämja realisationen och skall fördenskull lämna till banken allt silver från Vårt hov, som inte för Vår konungsliga värdighet

och representation är nödvändigt. Vi har velat förbjuda allt bruk och nyttjande av silver, förgyllt eller oförgyllt, med dessa undantag:

Allt kyrksilver

Allmänna hedersbelöningar

Bordssilver, skedar, socker-, strö- och senapsskedar, förläggslevar, gafflar, knivskaft, sockertänger, tesilar, huvor till karaffer, strödosor.

Brännvinstumlare och bågare, snusdosor, som väga under 10 lod, sko-, knä- och halsduksspännen, armknappar, silverfodral till byxsäcksur, silvertavlor till ur, knäppknappar, fingerringar och prydnader, som allmogen av ålder nyttjat till sin dräkt. Vidare rak- och toalettaskar, syringar, fingerborgar, skaft till rakborstar, beslag till tobakspipor, huvar och proppar till flaskor, glasögonbågar, samt kirurgiska och mekaniska instrument av den beskaffenheten att de helst av silver bör förfärdigas.

Sporrar, beslag och andra silverstycken, som är fastställda till uniformer.

Allt annat är förbjudet och trotsas förbudet, är varan förverkad. Även varor av plaiter är förbjudna.

Vi är försäkrade om att Våra undersåtar av kärlek till fosterlandet, som nu tarvar utomordentlig hjälp, uppoffrar sitt överflödiga silver, som ändå utgör ett ofruktbart kapital. Haga slott den 2 augusti 1800. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse hur Stora Sjtullen kommer att erläggas, Haga slott den 2 augusti 1800

Våra författningar från 1791 och 1792 har tillåtit Stora Sjtullen att använda växlar efter gängse kurs. Genom kursens uppgång har Statsverket drabbats av det kännbaraste lidande. Från och med den 18 i denna månad skall användas goda växlar på Hamburger Banco. Varje sådan riksdaler anses svara mot en riksdaler svenskt Speciemynt. Detta betalningsmedel gäller så länge växelkursen inte faller under 48 skillingar. Detta gäller utgående varor. För inkommande varor kan användas samma betalningssätt eller, speciemynt, riksgäldskontorets kreditsedlar eller silver.

Haga slott den 2 augusti 1800. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående akademiska stipendiekuratorers skiljande från kuratelen, då de den samma missbruka, Stockholm den 9 augusti 1800.

Den kuratorsstipendiat vid de Kungliga Akademierna som missbrukat det honom i kraft av testamentet uppdragna förtroendet, skall skiljas från den kuratel han innehaft.

Stockholm den 9 augusti. Många underskrifter.

Kungörelse angående låns upptagande av Riksens Ständers Bank uti guld och silver, Drottningholms slott den 12 augusti 1800.

Riksens Ständers Bancoutsrott har begärt att få upptaga lån. Dels för att medborgarna, som av deras numera obrukbara silverförråd kan få en betydlig vinst och för att underlätta och påskynda kreditsedlarnas inlösen och realisation. Banken är beredd att upptaga lån i allt slags omyntat silver, utländskt silvermynt samt avlösta svenska silvermyntsorter. Även omyntat eller myntat guld kommer ifråga. Silver beräknas till 20 skillingar per lod och guld till 93 skillingar. Lånetiden är 5 eller 10 år och räntan 4 % per år.

Drottningholms slott den 12 augusti 1800 GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående inrättningen av ett allmänt Riksdiskontoverk, Drottningholms slott den 26 augusti 1800.

I Riksdiskontoverkets fastställda fond om 600.000 riksdaler, får enskilda personer delta under 15 år med 1/3 alltså 200.000 riksdaler. Delaktigheten erhålles efter insättning av verksilver för det aktiekapital, som subskriptionen medger. Varje aktie innehåller 50 riksdaler i verksilver. De betalas 1 månad efter kungörelse i Posttidningen. Aktieinnehavaren är förbunden att mot 4

% årlig ränta insätta lika stor summa som deras innehav av aktier utvisar. Den som försummar att i tid fullgöra sina åtaganden bötar till Diskontoverket 10% av den summa som fattas.

I större städer blir det nödvändigt att upprätta särskilda diskontoinrättningar. 1/3 av aktieägarnas årliga vinst utöver 7 % tillfaller banken.

Drottningholms slott den 26 augusti 1800. GUSTAF ADOLPH.

Stadga och reglemente för Riksdiskontoverket, Drottningholms slott den 26 augusti 1800.

Fonden får uppgå till 600.000 riksdaler, varav 1/3 får användas av enskilda personer. Direktionen består av 6 personer, 4 utsedda av bankofullmäktige gemensamt och 2 av aktieägarna. Direktionen samlas viss dag i veckan och ordentliga protokoll skall föras. En kamrer och en ombudsman anställs och betjäning i övrigt vad som behövs. Är inte direktionen nöjd med deras arbete må de entledigas. De privata aktieägarna sammankallas av direktionen så snart huvudboken är avslutad för året.

Vid utlåning skall räntan på ½% per månad avdragas genast. Lånetiden får inte överstiga 6 månader. Låntagaren måste ställa borgen som säkerhet eller skuldebrevet som pant. Enskilda personer får på sitt blotta namn inte låna mer än 6.000 riksdaler specie. För lån som inte betalas inom 6 månader höjs räntan till 1 % per månad. Kamreren skall hålla ett ordentligt och alfabetiskt register över lånen som beviljats. Ombudsmannen skall föra register över alla inbetalningar. Låntagare skall skriftligen meddelas om förfallodagen.

Följer ej godvillig betalning 8 dagar efter förfallodagen skall ärendet lagföras. Alla lån och hypoteksdokument förvaras under 3 lås, vartill tvenne i direktionen och kamreren har nyckeln.

Drottningholms slott den 26 augusti 1800. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående Brännvinsbränningsinställande för den återstående delen av året, Drottningholms slott den 30 augusti 1800

Då spannmålsförråden är uttömda, måste den nya grödan endast räcka till bröd. Därför förbjuds allt brännvinsbrännande både i städerna och på landet för resten av året. De arrendatorer, som redan betalt sitt arrende får dra av 3/8 på nästa års arrende. Detta allvarsamma förbud skall fiskaler och kronobetjänter hålla noga uppsikt över.

Drottningholm den 30 augusti 1800. GUSTAF ADOLPH.

Instruktion för Direktionen för Stockholms stads allmänna barnhus, Drottningholms slott den 22 oktober 1800.

Det barnhus, som den 4 maj 1785 förbättrades till fattiga barns försörjning och uppfostran, skall som hittills stå under Överståthållarämbetets vård. Han skall ha biträde av 4 ledamöter som väljs från Stadens huvudverk och Överståthållaren. Ledamot kan dock antas av en och annan person känd för kunskap och erfarenhet. Dock aldrig någon barnhusbetjänt.

Direktionens ledamöter skall med sorgfällighet vårda sig om barnhusets bästa och ta vara på deras privilegier. Fast egendom får inte säljas utan Kungl Maj:ts tillstånd. Kapitalet skall göras fruktbarande. Endast sådana värnlösa barn, som nämns i följande skall intas på barnhuset eller få penningunderhåll. Barnen på barnhuset skall få tillbörlig skötsel, föda och uppfostran. Allt skall ske med sparsamhet, ordentlighet och reda. Varor till barnhusets underhåll skall uppköpas till försvarlig godhet och till lindrigaste pris. Alla viktiga mål skall tillställas direktionen. Skulle någon ledamot genom sitt förvållande skada barnhuset, skall han skiljas från sin befattning och ställas till ansvar.

De fyra ledamöterna sammanträder en gång i veckan. En har ansvar för det kamerala, betalar räkningar och dylikt, den andre har ansvar för utestående kapital, rättegångsmål, protokollskrivning och brevkontakter. Den tredje ansvarar för den inre hushållningen, medan ordföranden har insyn över hela verket och ansvarar inför överståthållaren. De dagar

sammankomsterna hålls, skall alla betjänter finnas på plats för att kunna lämna önskade upplysningar.

Barnhusets egendomar i stan skall var uthyrda och hyran betalas kvartalsvis. Hyresgästerna får inte lämna lägenheten i sämre skick än de mottog den. Lantegendomarna skall arrenderas ut. Boningsrum inom barnhuset, som inte behövs för verksamheten, skall genom annons i tidningarna, hyras ut till högsta anbud och till beskedliga personer.

När större reparationer eller nybyggnader behövs skall hantverkarna lämna anbud till överståthållaren, som sedan väljer de minst kostsamma förslagen. Småreparationer görs av inspektoren.

De medel som genom god förvaltning och redig hushållning ger barnhuset inkomster skall insättas mot ränta i någon diskont. Lån skall så fort som möjligt lösas. Detaljerade regler hur förvaltningen av egendomen skall ske. Direktionens ledamöter och tjänstemän är ansvariga för förvaltningen och får under inga omständigheter för egen räkning låna några medel.

De barn som tarva barnhusets hjälp skall ha prästbevis. Främst skall man ta emot föräldralösa barn, som sakna all annan hjälp, hittebarn som kan vara utlagda på gatan eller andra platser. Barn till föräldrar som av sjukdom eller andra omständigheter inte kan ta hand om dem och där barnen skulle lida nöd och förgås. Skulle föräldrarnas villkor förbättras skall barnen lämnas tillbaka. Barn får penningunderhåll tills de fyller 6 år. Då bägge föräldrarna lever tilldelas endast två barn i familjen bidrag. Ensamstående med flera barn får bidrag till så många som behövs. Ogift kvinna för alla sina barn om hon inte kan vara amma. Klarar föräldrarna trots underhållet inte att försörja barnen, skall de intagas på barnhemmet. Änka med bara ett barn kan få bidrag om hon är utfattig eller sjuklig. Bidraget utbetalas varje kvartal. Skulle barnet dö betalas bara till slutet av den månaden. Prästerskapet skall insända en förteckning på de barn som avlidit till överståthållaren, som har att jämföra med underhållsrullorna.

Till barnhuset får ogifta mödrars eller andra fattiga barn, som inte är ofärdiga och lytta, inköpas för 25 á 30 riksdaler stycket. Föräldralösa barn, som äger något arv, men inte tillräckligt för att leva av mottages också.

Mellan direktionens sessioner får endast hittebarn intagas. Inspektoren skall genast mottaga det och tillse att det blir läkarundersökt och döpt, om inget dopbevis medföljer. Han skall noga efterfråga den som lämnar barnet, var det hittades. Polisen skall sedan efterspana vem, som utlagt barnet. Hittas denna vanartiga person, skall han ställas till ansvar och straffas. Är det modern skall hon tillhållas att själv försörja barnet.

Minst en gång i kvartalet skall barnen mönstras. De skall skötas med omsorg, hållas rena och fria från ohyra, förses med nödvändiga kläder och de spädnare skall födas av ammor. De äldre får god och väl tillredd föda. Sjuka barn sköts i särskilda salar och särskilt uppmärksam skall man vara på smittsamma sjukdomar.

För att man lättare skall kunna uttinga barnen till fosterföräldrar, skall de förutom skolundervisning i kristendom, läsning, skrivning och räkning, lära något hantverk. Antingen får de den undervisningen av någon mästare, som bor nära barnhuset eller en person som mot bostad, vedbrand och kläder finns på barnhuset. Lämliga hantverk är skomakeri och skrädderi. De gossar som har håg för trädgårdsarbete skall uppmuntras därtill, då de kan bli fosterbarn på landet. De bör undervisas hos någon trädgårdsmästare i grannskapet. Flickorna skall av sina sköterskor lära karda, sy, spinna, sticka och stoppa strumpor. De barn som är ofärdiga skall också få lära så mycket de förmår.

Barnen skall uttingas till fosterföräldrar så fort det går. Småbarn till den drägligaste betalningen och de större med årligt underhåll av 8 riksdaler. Detta gäller tills barnet är 12 år. Därefter får de avskedsbeklädning, som för pojkarna är hatt, jacka, tröja, skinnbyxor, två skjortor, två halsdukar, skor, ullstrumpor. En psalmbok, en katekes och en ABC-bok.

Flickorna får två huvuddukar, två halsdukar, kjol, tröja, livstycke och linne, skor och strumpor samt likadana böcker som pojkarna.

Barnen skall helst ha fosterhem på landet, för att bli nyttiga arbetare i åkerbruket. Skulle inte platserna räcka, skall landshövdingarna genom kungörelser uppmuntra allmogen att ta fosterbarn från barnhuset. Skulle något barn över 14 år bli kvar på barnhuset och inte tas emot på fattighuset i de församlingar där de är födda, skall överståthållaren besluta var de skall ta vägen. Svagsinta förpassas till Danviks hospital.

De kvinnor som anmäler sig som ammor, skall undersökas av läkare, så att de är friska och har tillräcklig mjölk. De som vill ta små barn skall ha intyg från prästen att de är välfrejdade och kapabla att sköta barnen. När barnen placeras skall ett underhållsbrev utfärdas, där det står att fosterföräldern är berättigad till 8 riksdaler om året. Dessa pengar tas från räntan av de medel ömsinta personer skänkt barnhuset. I brevet skall stå givaren, för att när barnet blir tillräckligt gammalt skall han veta, vem som underhållit honom och med tacksamhet kunna ihågkomma den personen. Fosterföräldrarna avger, när de mottar barnen en försäkran, att med faderlig ömhet vårda barnen, kläda och föda dem även sedan fosterlönen upphört. De beviljas frihet från mantalspengar för gossarna tills de uppnått 21 års ålder och för flickorna till 20 års ålder. De fosterföräldrar, som visa särskild kärlek och ömhet för barnen, gjort dem till arvingar eller hjälpt dem till goda giften, skall erhålla vanlig belöningsmedalj att bäras på bröstet. Skulle fosterföräldrar missköta barnen skall de ges andra fosterhem eller tas tillbaka till barnhuset. Sådana föräldrar skall ställas till ansvar. Skulle något barn rymma tillbaka till barnhuset, får det inte stanna. Det skall agas med ris och sändas tillbaka till fosterhemmet. Vill föräldrarna inte ta emot ett barn som rymt skall det antingen få ett nytt hem eller få komma tillbaka till barnhemmet. De barn som vistas i Stockholm eller dess närhet skall mönstras 4 gånger om året. Barnen ute i landet blir mönstrade antingen av prästerskapet eller kronobetjäningen.

Barn som dö medan de är på barnhuset eller är utlämnade i Stockholm, skall begravas på Adolf Fredriks kyrkogård.

Vid varje års slut upprättas en budget för kommande år, där man bedömer hur många barn som kan tas om hand. Där beslutas också att en del varor skall uppköpas på auktion för att få dem så billigt som möjligt. Helst skall också hela årsbehovet köpas på en gång. Vid inköp av läkemedel skall man ta de billigaste, om de ha lika god verkan som de dyrare.

GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående brännvinsbränningens inställande till den 1 oktober nästa år 1801, Drottningholms slott den 28 oktober 1800.

Då årsväxten varit svag i flera landskap och förråden uttömda och spannmålspriserna höga är det nödvändigt att hushålla med spannmålstillgångarna. Spannmålen bör användas till bröd och de landsorter som har haft ymnigare skörd bör underlätta för de behövande landskapen.

Vi har därför funnit att någon bränning av brännvin av innevarande års skörd inte kan äga rum, då i så fall Våra trogna undersåtars livsuppehälle skulle blottställas. Därför stadgas att:

All brännvinsbränning både i städerna och på landet förbjuds till den 1 oktober 1801.

Alla pannor och redskap skall förseglas, något som Kronan betalar.

Bryter någon mot detta ligger tveböte mot vad tidigare stadgat är.

Avgiften kommer att erläggas med 12 skillingar för varje lispund torr råg.

Då verkställigheten av vårt beslut är synnerligen viktigt uppdrager Vi åt befallningshavaren att ha noga uppsikt över de länsmän och kronobetjänter som skall övervaka verkställigheten. Upptäcker man medveten vårdslöshet, försummelse eller efterlåtenhet skall de skiljas från sin befattning för längre eller kortare tid.

Drottningholm den 28 oktober 1800. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående en utvidgad frihet till idkande av inrikes handel uti köpingen Döderhultsvik i Kalmar län, Stockholm den 6 november 1800.

Vi har ansett att det vore till väsentlig nytta för det omliggande landet om rättigheter till inrikeshandel idkades i köpingen Döderhultsvik. För att underlätta för handelsmännen behöver de inte bo i Kalmar, men skall anses som borgare i staden och där taxera och i övrigt som andra borgare bidraga till stadens upprätthållande.

Stockholm den 6 november 1800. J LILJENCRANTS

Cirkulärbrev till samtliga Landshövdingar och regementschefer den 17 november 1800.

Vi har uppmärksammat de besvär bondeståndet genom sin talman Olof Larsson vid Riksdagen framfört angående det intrång den rustande allmogen lider då de måste tillsätta rustningshästar, som sedan officerarna kan kassera. Detta får endast ske av mönsterherrarna tillsammans med befallningshavanden. Vi har inte kunnat tillgodose alla besvären.

Stockholms slott den 17 november 1800. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående vissa beviljade premier till befrämjande av sillfiske på djup i Göteborgs och Bohusläns inre skärgård, Stockholm den 20 november 1800.

Ett premium av 20 riksdaler har fastställts för varje nät av en längd av 150 famnar och djup av 6-8 famnar som till djupfiske anskaffas för att befrämja sillfisket inom Göteborgs och Bohusläns skärgård. Dessutom utdelas 600 riksdaler, att fördelas mellan dem som inom oktober månad verkställer de tidigaste fångsterna.

Näten skall visas för och märkas av de personer, som befallningshavanden utnämnt. En attest skrivs med namn och boningsort, beskrivning av nätet samt att det är nytt och obrukat. På möten som hålls av fiskeriintendenten uppvisas näten och attesten ånyo, och efter kontroll utbetalas premien.

Premien för de tidigaste fångsterna under oktober beräknas så att för de 300 första tunnorna betalas 32 skillingar tunnan. Sedan sjunker summan efter hand. Bevis på fångsten skall inom 8 dagar insändas till Landskontoret, som noga för journal och utsätter premiebeloppet. När kvantiteten uppgår till 1300 tunnor tillsammans upphör premierna. Stockholm den 20 november 1800 J LILJENCRANTS.

Taxa varefter postporto till Hamburg och Helsingör ifrån Sverige och Finland från början av kommande år bör erläggas och betalas, Drottningholms slott den 27 november 1800.

Tabeller på städer och platser i länderna och vad porto som gäller till Hamburg och Helsingör. För brev till Wismar och Pommern som passera Helsingör och Hamburg betalas porto som till Hamburg.

Drottningholms slott den 27 november 1800. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående den under Kungl Maj:ts förestående resa till S:t Petersburg tillförordnade regering, Drottningholms slott den 29 november 1800.

Under Vår planerade resa till S:t Petersburg förordnas denna regering: Sveriges Riket Drots Carl Axel Wachtmeister, Rikets Herrar Magnus Fredric Brahe, Arvid Fredric Durck, Axel von Fersen, Överståthållaren Samuel af Ugglas, Tillförordnande Hovkanslern Fredric von Ehrenhielm samt Vår tjänstgörande Adjutant för Armén.

Drottningholms slott den 29 november 1800. GUSTAF ADOLPH

Vänskaps och föreningsförbund mellan Hans Maj:t Konungen av Sverige och Hans Maj:t Kejsaren av Ryssland, Gatschino oktober 1799 och Stockholm den 30 november 1799.

För vidare bekräftande av det inbördes goda förtroendet och gemensamma intressets befordrande har följande vänskapsförbund slutits. Från Sveriges sida deltog Friherre Curt Ludvig Bogislaus Christoffer von Stedingk, en av Rikets Herrar, och vår ambassadör vid Ryska hovet friherre Johan Christoffer Toll.

Konungen av Sverige och Kejsaren av Ryssland har vid detta förbunds ingående haft som ögnamärke en lugn och ostörd besittning av ömse sidors besittningar. De garantera på det högtidligaste och mest förbindande sätt som kan ske, att så skall vara fallet. De förbinder sig att skyndsamt meddela varandra om utvärtes faror och oroligheter som hotar.

Skulle trots allt ett av länderna bli angripet, skall det andra använda sina bona officia (vänligt bemödande) för att utverka fientligheternas upphörande och ett rättmätigt skadestånd. Bli detta fruktlöst skall man utan svårighet avlämna ett antal trupper. De skall samlas i den hamn eller ort vid den angripnes gräns som är närmast krigsteatern. Detta skall ske allra senast efter 4 månader. Sverige skall ställa upp med 8.000 man infanteri, 2.000 man kavalleri, 6 linjeskepp med 60-70 kanoner, 2 fregatter med vardera 30 kanoner. Rysk sida ställer upp 12.000 man infanteri, 4.000 man kavalleri, 9 linjeskepp med 60-70 kanoner och 3 fregatter med vardera 30 kanoner. Alla skall vara fullt utrustade. Vill man byta infanteri mot kavalleri kommer man överens om det. Den som får hjälpen skall bestå med vanligt underhåll. Skeppen skall dock ha proviant för 4 månader med sig. Man skall i god tid bestämma vem som skall föra befälet. Hjälptrupperna skall ha sina egna präster och fri religionsutövning. Begår någon brott döms de efter sitt lands krigslagar.

Om hjälptrupperna genomgår en märklig förminskning skall de rekrytera hemma och sända nya trupper inom 2 månader. Ett förlorat skepp skall ersättas inom 2 månader. Bli soldater sjuka eller blesserade skall den krigande staten dra försorg om dem och när de tillfrisknat föra dem till gränsen. Om hjälpen av manskap blir otillräcklig skall man komma överens om förstärkning, där sådan är möjlig. Det står dem fritt att ur den hjälpandes land hämta krigsförnödenheter och material till det pris som är gångbart på upphandlingsstället. Återmarschen skall bekostas av den hjälpsökande.

Bli den hjälpande angripen för sin hjälpsats och båda länderna kommer i krig, skall bägge vara överens om fred, stillestånd och skadestånd.

För att låta båda ländernas undersåtar njuta av de fördelar en väl inrättad handel medför skall handelsfrihet råda. Befälhavarna på handelskeppen skall lämna skydd och hjälp till alla svenska och ryska fartyg.

För att befästa en god grannsämja och fullkomligt lugn vid gränsen, har man beslutat att så fort som möjligt företa någon reglering av gränsen i Finland. Till dess gäller gränsen som den beslöts vid freden i Werele.

Man skall fastställa en utväxlingskartell, där båda länderna förbinder sig att inte ge beskydd åt någon brottsling eller överlöpare, som söker fristad i deras länder, utan så snart man får kunskap om sådant fastta och överlämna personerna vid gränsen. Undantag görs för krigsfångar som naturaliserat sig i någon av länderna eller rymmare som före kartellen gift sig och bosatt sig utom sitt fädernesland.

Förbundet mellan länderna skall gälla i 8 år. Undertecknat Stedingk, Rostopsin, Toll, Panin.

Separat artikel.

Det skall vara tillåtet för Sverige att i Ryska hamnar vid Finska viken inköpa säd utan tull. Undantag missväxtår. Denna separata artikel skall gälla som om den vore inskriven i det i dag undertecknade föreningsförbundet. Stedingk, Rostopsin, Toll, Panin.

Förbundet undertecknat av GUSTAF ADOLPH och PAUL, som i Gatschino var fullkomligt ense om fördraget och föresätter sig att uppfylla åtagna förbindelser. Konungen tror sig vilja ge en vidsträcktare uttydning av artikeln, som handlar om att egna trupper hamnar i krig, när man hjälper andra landet, så skall man ha frihet att för dess säkerhet återkalla dem om man inom 2 månader har underrättat den andra parten. Även Kejsaren av Ryssland är av samma åsikt.

Konvention mellan Hans Maj:t Konungen av Sverige och Hans Maj:t Kejsaren av Ryssland.

Gustaf Adolph och Paul I har som mycket goda vänner överenskommit att besluta om sina undersåtars handel och sjöfart. För att fullborda detta hälsosamma verk har Vi utsett Curt Ludvig Bogislus Chritoffer von Stedingk och Theodor Rostopsin som ombud. De har den 16 december i år avslutat en konvention som följer.

Sedan under närvarande sjökrig säkerheten för de neutrala makternas handel blivit flera äventyr underkastade och folkrättens grunder misskända, har Sveriges Konung och Rysslands Kejsare upplivade av rättvisan samt av en lika sorgfällig åtrå att befrämja staternas välgång och trevnad, funnit nödvändigt att ge ny stadfästelse åt neutralitetsgrunderna. De har beslutat att uppliva det system av en väpnad neutralitet vilken under det amerikanska kriget med mycken fördel följdes. En konvention lämpad att genom närvarande omständigheter förnya den väpnade neutralitets välgörande grundsatser.

Konungen av Sverige och Kejsaren av Ryssland förklarar sig på det strängaste vilja vaka över att deras undersåtar lyder förbudet om kontrabashandel med vem det vara må av de krigförande makter som framledes kunna bliva det. För att undvika missförstånd vad som kallas kontraband förklarar de att det gäller följande varor: kanoner, mörsare, eldgevär, pistoler, bomber, granater, kulor av alla slag, bössor, luntor, flintor, krut, salpeter, svavel, harnesk, spjut, värjor, gehäng, patronkök, sadlar, betsel. Undantag vad som behövs för besättningens beväring. Alla andra varor får obehindrat föras över allt.

För att förekomma alla olägenheter, som uppstår när någon betjänar sig av en nations flagga utan att tillhöra densamma, har överenskommit att alla skepp måste vara landets egendom. Besättningen skall till hälften bestå av landets undersåtar, vara försett med pass och skeppshandlingar. Den som bryter mot detta förlorar all rätt till kontraherande makters beskydd och regeringen till vilken skeppet hör får stå för alla skador, förluster och olägenheter.

Skulle den ena maktens handelsfartyg befinna sig i farvatten, där örlogs- och skepp av samma nation inte är stationerade och således inte kan begagna sig av egna konvojer, skall befälhavaren å den ena maktens örlogsskepp om han ombeds lämna bistånd. De båda makterna skall tjäna varandra till hjälp och skydd. Blir båda makterna ofredade och angripna skall de gemensamt försvara varandra.

För att krigförande makter inte skall förebära okunnighet om Deras Majestäters beslut skall krigförande stater få kunskap om den ingångna förbindelsen. Den skall inte ses som fientlig eller till något lands förfång, utan endast säkra deras egna länders handel och sjöfart. Undertecknat Stedingk och Rostopsin.

Vi har med egen hand ratificerat och undertecknat dessa artiklar i S:t Petersburg den 20 december 1800. GUSTAF ADOLPH.

Kejsar Paul I har även undertecknat fördraget vid samma tid och plats.

Kungl Maj:ts Nådiga Reglemente för svenska handelssjöfarten under krigstider, S:t Petersburg den 23 december 1800.

Senare tidars händelser har lämnat erfarenhet av tvång och osäkerhet som varit skadlig för den neutrala handeln och sjöfarten. Därför har Vi utfärdat ett bestämt reglemente för Vårt rikets sjöfart. Vi förklara således att de rättigheter och förbindelser som åtfölja en svensk, laglig och neutral sjöfart är följande.

Skepp, som skall erkännas som svenskt, skall vara byggt i Sverige eller strandat på svensk kust och sedan inköpt. Naturalisation tillåts hädanefter inte i krigstider för fartyg som tillhört det krigförande landet om det inte varit inköpt innan krigsutbrottet.

Skepparen skall vara försedd med alla behöriga handlingar. Skepparen och hälften av besättningen skall vara svensk. Skeppare på de fartyg, som ämnar sig till fientlig ort, skall vid strängaste ansvar var förbundne att inte föra kontraband. Uppräkning av de varor som är förbjudna. Svensk får inte utrusta skepp, som skall användas för kaperier mot någon krigförande makts undersåtar eller egendom. Blir han om han är utan konvoj uppbragt av krigförande makt, som vill visitera honom, skall han visa sina papper. Går han i en konvoj, ställer han sig under konvojens signaler och order. Skeppare må inte intränga i blockerad hamn. Blir svenskt skepp uppbragt tar han kontakt med svenska konsuln om sådan finns på platsen.

Lyder han dessa stadgar, bör han njuta fri och obehindrad sjöfart.

Inga främmande kapare tillåts utom för sjönöd inlöpa i svensk hamn.

S:t Petersburg den 23 december 1800. GUSTAF ADOLPH

Författningssamling för 1801

Låssa kyrkas arkiv.

Sammanfattning av Gudrun Sandén 2001., UKF

Taxa för postporto till Sverige och Finland från Helsingör, från och med 1 april bör erläggas och betalas, Stockholms slott den 22 januari 1801.

Tabeller med taxa från olika orter på portot i danskt mynt från Helsingör till Sverige och Finland.

Stockholm slott den 22 januari 1801. GUSTAF ADOLPH.

Förklaring över lagens stadgande i den fråga, huruvida ärvd fast egendom, när den blivit upplåten till en person, som eljest, vid upplåtarens frånfälle, därtill ägde arvsrätt, samt vidare av denne säljs, bör vara börd underkastad, eller icke, Stockholms slott den 4 februari 1801.

Då domare haft olika meningar om denna fråga, har Vi velat förklara att ärvd jord som genom köp, gåva eller testamente blivit överlåtet, skall behandlas som annan egendom som ägaren, även om han hade arvsrätt, har. En på detta sätt överlåten egendom skall inte underkastas bördanspråk.

Stockholms slott den 4 februari 1801. GUSTAF ADOLPH.

Instruktion för den tills vidare förordnade Generalguvernören i Skåne, Stockholms slott den 9 februari 1801.

Kungl Maj:t har uppdragit åt friherre Johan Christoffer Toll att ha högsta militära befälet över Skåne. Under rådande omständigheter har ansetts att även den civila styrelsen förenas med den militära. Därför utses Toll till Generalguvernör tills vidare.

Guvernören skall förnämligast vårda och vinnlägga att allmänna lugnet och säkerheten bevaras, att Kungl Maj:ts bud, befallningar och förordningar åtlidas och att landets innevånare skyddas vid lagen samt att deras privilegier, fri och rättigheter säkerställs.

På det att inget uppskov vid brott och förbrytelsers bestridande förorsakas, åligger det domare om Guvernören äskar urtima ting och undersökningar att genast uträtta och fullborda dem.

De av Justitiekansliämbetet i Skåne tillsatta läns- och stadsfiskaler må guvernören till allmänna ärenders åtalande förordna. Justitiekanslersämbetet skall meddelas.

Kronans magasinerna stå under guvernörens tillsyn och inga förråd får därifrån avföras utan guvernörens tillstånd. Även tullen står under hans domvärjo och han skall tillse att inga lurendrejerier eller olovlig varuutförsel sker.

Han skall ha tillsyn över uppbördsverket, så att Kronans räntor och inkomster riktigt utgå och indrivs, att de skattskyldigas rätt sker och att de inte mot lag betungas.

Då guvernören ankommer till residenset äger han att ensam utöva landshövdingeämbetet. Han får själv bestämma vilka ärenden han vill handlägga både inom och utom residenset. De övriga tillfaller landshövdingen, som inte blir frikallad från den omsorg och ansvar som hans instruktion åligger.

Guvernören väljer själv en duglig person till sekreterare. Hans bibehållande beror helt på guvernörens förtroende.

Brev, skrifter och ansökningar ställs till befallningshavande i det län och residens som ärendet angår.

Datum ut supra GUSTAF ADOLPH.

Förbud mot facklors nyttjande så i städer som på landsbygden, Stockholms slott den 12 februari 1801.

Det tidigare utfärdade och inte återkallade förbudet att här i staden använda facklor av andra än Oss har helt glömts bort och allmänheten trots sig äga tillåtelse, att oinskränkt betjäna sig av facklor. Vi finner att ett utsträckt bruk av dessa utgör en stor tillökning i enskilda personers utgifter. Ett allmänt bruk av detta belysningssätt utgör en stor eldfara i ovarsamma händer. Därför förnyar vi förbudet och endast Vi och Vår familj och personer i Vår svit har tillåtelse att lysa sig med facklor. Böterna blir 6 riksdaler 32 skillingar. Då brinnande facklor, som hanteras ovarsamt, kan ge eldskador även på landet, där snabb släckning saknas, har Vi utökat förbudet att gälla även landsbygden och rikets övriga städer.
Stockholms slott den 12 februari 1801.

Kungörelse angående Kongl Maj:ts och Rikets Kanslikollegie upplösning, och hur samma Kollegie förut tillhörande ärenden blivit på andra Kollegier, verk och ämbetsmän fördelade, Stockholms slott 17 februari 1801.

För att avhjälpa de brister, som visat sig vid Uppfostringsverket har Vi ansett nödvändigt att uppdraga överinseendet och styrelsen till ett gille. Det består av kanslisterna vid de tre akademierna och benämns Kanslersgillet. Då Kanslerskollegium genom detta fått betydligt mindre göromål, har Vi upptagit Vår Faders, Gustaf III:s påtänkta förändring, att upplösa Kollegiet. Detta utgör en besparing i Statsverkets utgifter. De kvarvarande ärendena fördelas på följande sätt:

Kommissionssekreterare, registratorer och kanslister blir utnämnd av Oss.

Hvittfeldska stipendiefonden och andra stipendier tillhör Kanslersgillet.

Ärenden rörande posthemman förblir hos Kammarkollegiet.

Alla räkningar bestrids av Statskontoret.

Ärenden rörande Barbareskstaterna och andra fredsverk skall omedelbart andragas hos Oss.

Till kanslipresidentens byrå insänds alla mål som hör till folks vistan på utrikes ort, markegångstaxor från Våra befallningshavare, kungörelser vid konkurser.

Överinseendet över boktryckarna tillkommer Hovkanslern.

Svenska postväsendet såväl inom som utom riket står helt under överpostdirektören.

Stockholms slott den 17 februari 1801. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående den under Kongl Maj:ts frånvaro tillförordnade regering, Stockholms slott den 20 februari 1801.

Under konungens resa i södra och västra delarna av riket har en tillförordnad regering tillsatts. Sveriges Rikes Drots greve Carl Axel Wachtmeister, En av Rikets Herrar greve Magnus Fredric Brahe, En av Rikets Herrar greve Arvid Fredric Kurck, En av Rikets Herrar greve Axel von Fersen, Överståhållaren greve Samuel af Ugglas, tillförordnande Hovkanslern Fredric von Ehrenheim samt tjänstgörande generaladjutanten för armén.
Stockholms slott den 20 februari 1801 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående förbud tills vidare emot varors förande till England och fraktfart för engelsk räkning, Stockholms slott den 30 mars 1801.

Engelska regeringen har gett tillstånd för de nationers handelsfartyg, vars nationer är i stridigheter med England eller i verkligt krig, att obehindrat införa till Englands hamnar, sådana varor som landet behöver. Vi har ansett att verklig fientlighet råder och att våldsamheterna mot svenska flaggan fortfarande pågår. Därför anser Vi denna handel för olovlig och förmodar att inga undersåtar förglömmar sina plikter och inte för vinningslystnads skull mottaga de engelska licenserna. Vi anser att frakter av livsförnödenheter är att betrakta lika som kontraband till krigförande makter. Den som inte följer förbudet mister lasten eller om den redan är i säkerhet gäldar hela dess värde. Kan han inte erlægga hela lastens värde är han förfallen till kroppsstraff. Håller han sig undan utomlands för att slippa straffet förlorar han sin borgerliga näring och får inte vistas inom fädernelandets gränser längre. Stockholm den 30 mars 1801. J LILJECRANTS.

Kungörelse att besvär- och andra skrifter till Kanslirätten skall i Revisions protonotarie kontoret inlämnas, Stockholm den 8 april 1801.

Den 17 februari upplöstes Rikets Kanslikollegium och därför kan inte handlingar sändas dit. Parter och sökande, som har besvär- och andra skrifter skall sända dem till Kungl Maj:ts Justitierevision och dess protonotariekontor. Åligger det vederbörande posträtter att meddela hänvisningar till besvär och underrätta parten så väl härom som om annat den åligger. Stockholm den 8 april 1801. CARL A WACHTMEISTER

Kungörelse angående helfrihets njutande för neutrala skepp och lofgivna varors införande från nederlagsorter tills vidare, Carlskrona den 22 april 1801.

På grund av den engelska regeringens våldsamheter mot svenska flaggan har vår handel och sjöfart blivit rubbad. Därför förordnas att alla lofgivna varor som förs in och alla med svenska tillåtna experter åtnjuter lindring i tull och skeppsumgälder. Gäller ej engelska hamnar Detta borde leda till någon ändring i det förbud mot varuutförsel eller frakter till England. Carlskrona den 22 april 1800 GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående tullfrihet å utrikes ifrån inkommande mjöl, Stockholm den 1 maj 1801.

På grund av varande särskilda omständigheter utsträcks tullfriheten för utländsk spannmål till att gälla även mjöl. Stockholm den 1 maj 1801. A F KURCK.

Vänskaps- handels och sjöfartsförbund mellan Konungen av Sverige och Kejsaren av Ryssland, Avslutat i S:t Petersburg den 1-13 mars 1801 bekräftat i Landskrona den 11 april och i Petersburg den 30 maj-11 juni samma år.

Konungen av Sverige Gustaf Adolph och Rysslands Kejsare, Vår kärälskeliga broder, frände, nabo och synnerliga goda vän har beslutat, att sedan Vi efter det senaste vänskapsförbundet från Gatschino 1799 blivit med närmare band förenade, bör upprätta ett vänskaps-, handels- och sjöfartsförbund. Vilket förbund vi förnyar med den framlidne Kejsarens son Alexander I. Innan Kejsar Paul I avgick med döden utformades och undertecknades ett traktat av följande lydelse.

Redan förenade genom ett vänskapstraktat vill Konungen av Sverige och Kejsaren av Ryssland bekräfta detta vänskapsband och stadfästa det goda samförstånd som råder mellan dem och deras respektive stater, låta deras undersåtar få dela frukterna av denna lyckliga förening och uppmuntra handeln mellan de båda folken. Genom detta handelsförbund läggs grunderna och utstakas förmånerna.

Deras ombud är friherre Curt von Stedingk för Sverige och greve Peter von Pahlen för Ryssland.

Till följe av denna överenskommelse skall båda makterna och deras undersåtar utan undantag, vid alla tillfällen och i synnerhet i allt det som rör handel och sjöfart vara varandra till hjälp och handräckning, bemöta varandra som vänner och grannar, utan att någonsin företaga sådant som kan leda till den enes eller andres fördärv.

Svenskar i Ryssland och ryssar i Sverige skall åtnjuta full handelsfrihet. De får tillstånd att med vilka transporter de vill besöka alla hamnar, lastageplatser och städer i båda länderna och därifrån köpa eller sälja sina varor och komma, gå, vistas, bota skador och avresa i fullständig säkerhet. Man skall ha aktning för deras pass. De får fritt införa sina handelsvaror, antingen som råämne eller arbetade, även främmande produkter, som inte tillhör varor vars in- eller utförsel är på ena eller andra stället förbjuden. Det är också förbjudet för kringvandrande köpmän och krämare att sälja sina varor i minut och besöka enskilda hus för att byta eller köpa varor.

Båda ländernas undersåtar skall i varandras länder mötas med välvilja och rättvisa av alla civila och militära ämbetsmän, domstolar och polisrätter samt tullbetjäning. Alla våldsamheter, orättvisor och förgripliga anläggningar skall bli lagförda och straffade efter landets lagar.

Båda staternas undersåtar, som vistas eller med lagligt tillstånd bosatt sig i det andra landet, skall under lagarnas beskydd njuta fullkomlig samvetsfrihet, och få idka fri religionsutövning i sina kyrkor eller enskilda hus. De skall behandlas lika inför lagen som infödda. De får disponera fast och lös egendom antingen de förvaltar den själva eller låter andra förvalta den. Man har rätt att till båda länderna kunna inflytta med ärvd egendom och all annan förmögenhet

...Köpmännen av båda folkslagen skall få föra sina böcker på det språk de önskar. De behöver aldrig visa sina böcker, om inte någon skiljaktighet eller tvist uppstår. Då kan de göra utdrag ur böckerna för den del som behövs.

Skulle någon avlida i det främmande landet och inga arvtagare finns på plats, skall all egendom förseglas, i väntan på att någon arvtagare infinner sig. Uteblir denna skall efter 6 veckor bouppteckning ske och egendomen sättas i någon kassa och arvtagaren efterlysas i tidningarna.

Rymmare skall utväxlas och inga passagerare tas ombord utan pass på någon av ländernas skepp.

Ryska kejsaren vill bidra till befordrandet av handeln genom att bevilja följande förmåner:

Svensk alun får införas i Ryssland till hälften av den vanliga tullen. För den salta sillen betalas halva avgiften, för rökt och torkad betalas 1/3. Salt utom till Petersburg betalas halva avgiften. Dessutom beviljar han fri införsel efter hela finska gränsen av alla finska produkter och befriar dem från alla avgifter. För att undvika missbruk skall svenska regeringen utge till alla tullkamrar efter gränsen en förteckning på att endast finska produkter skall frias från avgift.

Kungen av Sverige minskar avgiften för hampa, lärft och talg som införs till Sverige. För lin minskas avgiften med 1/3. De magasin i Stockholm, som ryssarna har att förvara sina varor i, ligger bland kojor och krogar och är därför en osäker förvaringsplats. Dessa byggnader kan lätt råka i brand. Därför beslutar konungen att borttaga sådana byggnader av ringa värde från platsen. De skall få egen rättighet till den våg som behövs för att väga deras varor. De har rättighet att helt välja arbetsfolk.

För att alla förmåner i fördraget skall fungera krävs att intyg på handelsvarornas ägande utfärdas. Detta utfärdas av konsulter eller tullkamrar.

Skepp som genom storm, fiender eller sjörövare anser sig förföljda, har rätt att kölhala sig och förse sig med nödvändiga behov och utan visitering och tullavgift avsegla. De får under dessa omständigheter inte ägna sig åt handel.

Båda ländernas krigsskepp har rätt att in- och utlöpa i alla redder, strömmar och lastageplatser samt ligga för ankar utan visitation, så framt de följer allmänna polislagar. Man skall underlätta deras proviantering och vattenförsörjning genom att sälja till gängse pris utan avgifter. Man skall även sälja tackel, tågvirke och andra skeppstillbehör, som de kan behöva.

Saluten har överenskommit, så att den blir helt lika för båda länderna. Den med högst rang erhåller salut först, när de möts på sjön, därefter besvaras saluten skott för skott. Vid passage framför slott, fästningar eller inlopp till hamnar saluterar den som kommer och saluten besvaras skott för skott.

Skulle fartygen råka lida skeppsbrott vid varandras kuster skall de få den hjälp de önskar. Klarar de sig själva får inte dykare som finns vid platsen ingripa. Hade skeppet varor som skulle säljas någon annanstans får de utföras på nytt utan avgifter. Skulle de säljas i landet där strandningen skett, skall de tullas som vanligt. Går skeppet under helt och varor flyter i land, är det förbjudet att skingra godset som man bärgat. De skall återlämnas till ägaren. Skulle ingen fråga efter varorna på ett år tillfaller de statskassan.

Om en av makterna är i krig får den andra fortsätta sin handel med de staterna. Samma regler som i förra traktaten skall gälla.

Blir köpmansskepp förolämpade av krigförande maktens örlogsskepp eller kapare skall befälhavarna svara för all förlust och skada de åstadkommit och den skymf flaggan utsatts för. Har köpmansskepp något kontraband ombord, får den bordade inte bryta upp luckor, kistor eller dylikt, utan nöja sig med vad som frivilligt överlämnas. Den som gjort beslaget har rätt att föra det i hamn och hänföra saken under amiralitetsdomaren efter ställets lag. Endast kontrabandvarorna konfiskeras och resten skall återställas.

Den krigförande maktens skepp, folk och varor som befinna sig i den neutrala maktens hamnar skall åtnjuta samma beskydd som landets egna. Deras varor kan inte transporteras till någon militär expedition eller dess besättning och passagerare får inte värvas eller tubbas.

Gör en svensk bosatt i Ryssland eller en ryss bosatt i Sverige konkurs skall borgenärerna anlita domstolar på stället.

Skulle, vilket Gud förbjude, de båda länderna komma i krig, har köpmännen ett år på sig att hopsamla, bortföra och försälja gods och handelsvaror. Skulle någon orättvisa eller skada uppkomma har de rätt till fullkomlig upprättelse. Det samma gäller undersåtar som är i de båda ländernas tjänst.

Tiden för denna traktat gäller 12 år, räknat från den 29 oktober 1799.
Undertecknat Curt Stedingk, Kourkin, Palen, Gagarin.

Gustaf Adolph och Alexander I egenhändigt undertecknade brev, där de gillat och ratificerat detta traktat.

En gemensam deklaration, där man för att mota olägenheter och befrämja handeln beslutat att upprätta en visitationsstation vid Koliza och flera andra finska orter. Nederlag för trävaror vid Jozeno, som tidigare bestämts flyttas till det bekvämligare Rapasari.
Petersburg den 7-19 juni 1801. Samma undertecknare som tidigare.

Kungörelse angående vad i akt tagas bör till säkerhet för realisationsavgiftens utgående, Stockholms slott den 12 maj 1801.

För att kunna vinna säkerhet vid kreditsedlarnas inlösen med speciemynt, som beslöts på senaste riksdag har vi förordnat detta:

Förmögenhetsavgiften bestämdes utgå under två år, varav det första var 1800. Grunden för avgiften skulle vara uppskattningar om vars och ens förmögenhet. Inga andra skall vara

underkastade avgift än de som under den tiden haft så stor förmögenhet att avgift skall utgå. De som under tiden fått förbättrade villkor berörs inte. Skulle dödsfall inträffa under denna tid är det arvingarna som fortsätter att betala tills hela avgiften är erlagd. Avgiften äger samma företrädesrätt till betalning, som Våra och Kronans räntor.

Fastighet kommer att utgöra säkerhet tills hela avgiften är betald. Köpes sådan fastighet, skall köparen göra sig underrättad om säljarens förmögenhetsavgift är betald eller i annat fall öka köpeskillingen med lika mycket som fattas.

Vid bouppteckning efter person som haft att betala förmögenhetsavgift, skall genast så mycket avskiljas från boets tillgångar, att det täcker avgiften. Arvet får inte skiftas förrän betalning skett. Detsamma gäller testamenten, gåvor eller förordnanden.

Personer som har förmögenhet utan fastigheter tillåts inte flytta från den ort där de varit skattskrivna, förrän de betalt avgiften. De får heller inte pass för utrikes resa. Det är Vår befallningshavandes ansvar att bevillningarna sker med erforderlig säkerhet.
Stockholms slott den 12 maj 1801. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående upphävandet av förbudet mot handel och sjöfart på England, Stockholm den 19 maj 1801

I anseende till de av engelska regeringen vidtagna ovänliga steg mot svenska flaggan och de våldsamerheter som detta lett fram till har vi avbrutit all handelsgemenskap med England. Så länge inga ändringar visat sig har vi hållit fast vid det beslutet. Då vi nu erfarit att Våra bundsförvanter upptagit handeln med England och befälhavaren över engelska Östersjöflottan högtidligen lovat att inga svenska handelsskepp skall ofredas i Östersjön eller Kattegatt känner Vi Oss inte längre förbundna att följa det beslutet. Det skulle bara leda till hinder för handeln och sjöfarten mellan Våra och Hans Storbrittanska Maj:ts undersåtar. Vi upphäver förbudet och tillåter att engelska handelsskepp obehindrat får segla till Svenska hamnar samt att in-och utföra lovgivna varor. De tullar som gällde före förbudet gäller även nu. Vi förväntar Oss att engelska regeringen hädanefter skall med rättvisa och foglighet möta Våra undersåtar.

Stockholms slott den 19 maj 1801. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående någon ytterligare jämkning av de i 1777 års medicinaltaxa utsatta försäljningspris, Stockholms slott den 20 maj 1801.

Den 12 februari 1799 beviljades en upptaxering av priserna på utländska mediciner. Nu har det visat sig att dessa ökat ännu mer och apotekarna kan inte längre hållas skadeslösa. Vårt Kollegium Medicum har därför inlämnat ett projekt till en bättre avpassad höjning av taxan för de mest höjda medicinerna, så att apotekarna kan utan förlust tillhandahålla dem för allmänheten. Följer 27 sidor med priser på olika mediciner.

Priset på komponerade och blandade mediciner får endast innehålla den prishöjning som de olika komponenterna är ökade med. Här har inte upptagits glas, korkar eller inpackningsämnen, då de har olika pris på olika orter. Priset skall betalas i creditsedlar. 1777 års Medicinaltaxa gäller för alla andra medicinalier, som inte är uppräknade här.
Stockholms slott den 20 maj 1801. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående nödiga uppgifter till rättelse vid beräkandet av bevillningsavgiften för dem, som innehar flera särskilda löner, Stockholms slott den 20 maj 1801.

Vid senaste riksdagen minskades skatten för de ämbetsmän och tjänstemän, som hade betydliga löner och dels helt befriade dem som hade en inkomst på 200 riksdaler. Det gäller löner i så väl kontanter som spannmål eller hemmansräntor. De som uppbär flera löner, som tillsammans överstiger 200 riksdaler skall betala skatt i proposition till andra ämbetsmäns

löner. Alla lönespecifikationer insänds till Vårt statskontor före slutet av juli månad, för att skatt skall kunna dragas under de sista kvartalen. I fortsättningen skall detta ske i slutet av april.

Stockholms slott den 20 maj 1801. GUSTAF ADOLPH.

Taxa på expeditionslösen vid Hov- och Överrätter samt Underdomstolar, Stockholms slott den 27 maj 1801.

Taxor vid olika protokoll, stämningar, avskrifter, testamenten och liknande utgivna vid Hov- och Överrätter, Lagmans- och Regementsrätter, Rådstugurätter, Härads-, Bergs- och Tingsrätter, Överståthållarkansliet och Landskanslierna, Statens Kollegier och Kämnersrätten. Exekutorer har att noga tillse att alla domar och resolutioner blir korrekt avskrivna och att varje sida innehåller minst 24 rader samt ej över tvenne fingrars bredd vid marginalen. Bryter någon mot detta betalar han 3 riksdaler i böter som delas lika mellan angivaren och stans eller socknens fattiga. Den som försöker ta mer betalt än vad denna taxa tillåter bötar 16 riksdaler och skall dessutom betala tillbaks vad han tagit för mycket. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående förpassningar för Borgare och Skeppsbesättningar, som ämnar sig till utrikes orter, Stockholm den 1 juni 1801.

Då det kan vara till hinder, att de som hastigt måste ge sig ut på handelsresa, skall utfå pass av Överståthållaren eller Landshövdingar och detta kan ta tid, beslutas att även magistraten får utfärda dessa pass. De skall dock skyndsamt anmälas till Landshövdingarna.

Stockholm den 1 juni 1801 J LILJENCRANTS.

Kungörelse angående bränneriredskap av koppar som under förbudstiden förfärdigas eller förbättras, Stockholm den 8 juni 1801.

Enligt förbud från den 27 november förlidit år skall kopparslagare, som under förbudstiden tillverkat eller lagat brännvinspannor eller redskap, försegla dem och uppvisa dem hos förordnad person vid magistraten. Eljest döms han, som om han olovligt brutit förseglingen. Då det visat sig att detta förbud överträtts får kopparslagare numera inte sälja ny eller återlämna gammal lagad panna, med mindre än köparen skall lämna bevis från både prästerskapet och kronobetjänterna att pannan är förseglad.

Stockholm den 8 juni 1801. J LILJENCRANTS.

Kungörelse om vad som bör i akt tagas i de fall, då bevillningen i 1800 års bevillningsförordning, gäller testamenterad egendom eller behållen förmögenhet i sterbhus erläggande, Stockholms slott den 12 juni 1801.

Fullmäktige i Riksens Ständers Riksgäldskontor har anmält att det behövs en ändring i 1800 års bevillningsförordning, vad gäller testamenten till andra än bröstarvingar och sterbhus där makar inte finns. Vi delar deras förslag till ändring. Stockholms slott den 12 juni 1801.

GUSTAF ADOLPH

Kungörelse om underhållsmedel av krigsmanshusmedlen till avskedade ryttare, dragoner och soldater för år 1801, Stockholm den 17 juni 1801

Namngivna indelta ryttare, dragoner och soldater, som fått underhåll under året av krigsmanshuskassan. Sammanlagt 342 varav 8 får 10 riksdaler, 157 får 5 riksdaler och 177 får 3 1/3 riksdaler i årligt underhåll. Detta skall tillkännages från predikstolarna i hela landet. De som är i tjänst hos värvade regementen uppräknas också och får sina underhållsbrev sig tillsända, då man inte kan veta var de befinner sig.

I krigsmanshusets underhållstat finns för närvarande 5383 personer av över- och underofficerare samt ryttare, dragoner och soldater, vilkas årliga underhållsbelopp utgör 19.646 riksdaler 34 skilling 4 runstycken.

Stockholm den 17 juni 1801. FR TERSMEDEN

Förordning angående passageraravgiften, Stockholms slott den 17 juni 1801.

Avgiften för pass till utländska orter har tidigare varit anslagen Amiralitetets inkvarteringskassa, men skall hädanefter tillfalla Amiralitetets krigsmanskassa. Personer, som söker pass till utrikes orter skall erlägga för mansperson 16 skillingar och för kvinnsperson 8 skillingar. Gesäller, betjänter, allmoge och dess vederlikar samt deras hustrur och barn betalar hälften.

De undantages, som på grund av fattigdom får sina pass gratis, barn under 12 år och de som i Kungl Maj:ts och Kronans tjänst har ärenden utrikes. Passageraravgiften införes i en ordentlig journal, med den resandes namn och resmål och avgiften. Vi vill på detta sätt säkra inkomsten för Krigskassan och få nödvändig kontroll på passageraravgiften. Denna befattning som tidigare legat på Sjö- och Landtullarna och Gränsorterna upphör nu.

Stockholms slott den 17 juni 1801. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående ordförande och ledamöter i Accis-Rätterna utom Stockholm och Göteborg, Stockholm den 22 juni 1801.

Borgerskapet har framlagt besvär vid 1786 års Riksdag angående kontrollanterna vid tullarna. Man anser att det är rådmännen i städerna som skall få bibehålla denna rätt.

Stockholm den 22 juni 1801. J LILJENCANTS

Kungörelse angående Rikets Ständers bank och Riksgäldskontorets utsedda revisionsammanträde, Drottningholms slott den 7 juli 1801.

Vid sista Riksdagen beslöts att revision skall äga rum av Riksens Ständers Bank och Riksgäldskontoret. Därför befalls utsedda revisorer att den 1 september infinna sig i huvudstaden för förrättningen. Drottningholms slott den 7 juli 1801 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående förklaring till förekommande av lurendrejeri och tullförsvinnning, Stockholm den 27 juli 1801.

De lagliga varor som inkommer i landet om de blivit upptecknade i märkrullan eller inte skall anses fria från konfiskation. De fel som skepparen gjort får stanna på hans ansvar. Vi har inte funnit anledning att bifalla den ansökan som blivit gjort angående lurendrejeri och tullförsvinnning. Den gamla förordningen skall gälla.

Stockholm den 27 juli 1801. J LILJENCANTS.

Kungörelse angående förklaring till förekommande av lurendrejeri och tullförnillning Stockholm den 27 juli 1801.

De lagliga varor som inkommer i landet om de blivit upptecknade i märkrullan eller inte skall anses fria från konfiskation. De fel som skepparen gjort får stanna på hans ansvar. Vi har inte funnit anledning att bifalla den ansökan som blivit gjort angående lurendrejeri och tullförnillning. Den gamla förordningen skall gälla.

Stockholm den 27 juli 1801. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående tillåten brännvinsbränning 15/9 – 15/10, 15/2 – 15/4 Carlskrona den 3 augusti 1801.

Då Vi inhämtat årsväxtens beskaffenhet och funnit att den inte medger någon vidlyftigare brännvinsbränning än under tre månaders tid, har vi förklarat att bränning är tillåten 15/9 – 15/10 i år samt 15/2 – 15/4 nästa år. För övrigt gäller förordningen från 15 juni 1800. Man får dock laga redskap. Carlskrona den 3 augusti 1801. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående postbönders frihet och förmåner Beckaskog den 19 augusti 1801.

Efter att ha tagit i övervägande de ansökningar om postförarens förbättrade villkor, som meddelades vid sista Riksdagen har vi vid genomgång av tidigare förordningar funnit att de tolkats olika.

Befrielse från att frakta material och timmer till allmänna hus och byggnader. Befrielse från Kungl håll- och reserv- samt gästgivarskjutsar, så vida inte posthemmanet är inrättat vid gästgiveriet och detta inte kan flyttas. Befrielse från Krono- och Durchmarsche skjutsar, transporter för Kronans räkning samt fångtransporter. Gäller inte Åland. Befrielser från inkvartering och gästning. Befrielse från utmätning på posthästar eller redskap. Befrielse från att anlägga planterhagar och att föra ved och torv till allmänna behov. Befrielse från dagsverken till kungsgårdar och kronohemman. Befrielse från rote- och utskrivningspengar för posthemmans åbor, drängar och söner. Befrielse för nämnde-, fjärdings-, sexmäns-, kyrkvärds-, skjutsrättare och snöplogningsfogde sysslor. Beskrivs hur man förfar med roterade posthemman.

Förbättrade löner och hästlegor för de poster som för post 4 gånger i veckan till 3 skillingar milen, för de som för post 2 gånger i veckan 2 skillingar, för tyska posten 3 ½ skilling milen, för extra tur en skilling mer än ordinarie.

Beckaskog den 19 augusti 1801. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående utvidgade näringsfriheter för guldsmeder Beckaskog den 19 augusti 1801.

När Vi förbjöd nyttjande av silverkärl och andra stycken av samma metall, för att underlätta realisationen av kreditsedlarna, tänkte Vi på de personer, som lagt ner tid och kostnader på att lära guldsmedshantverket. De kom nu att sakna avsättning för sina arbeten och kom att betas tillfälle för utkomst och bärgning. Då de utan egen förskyllan blivit berövade sin möjlighet att utöva sin konst, som de har laga rättigheter till, vore det skäligt att det allmänna bereder dessa medborgare tillfällen att vara till nytta både för sig själva och samhället. Därför har Vi förordnat följande:

De som vunnit burskap i guldsmedsyirket, men på grund av omständigheterna inte kan utöva sin konst, får utan att söka tillstånd fritt och obehindrat arbeta med andra metaller. Den som kan något annat hantverk, får efter att ha uppvisat godkänt prov hos magistraten, genast utöva detta hantverk. De får efter anmälan utöva traktörs- och spiskvartersnäring, salubrygd, bakning och slaktning.

Samma rättighet som nu gäller för guldsmedsmästare vilja Vi förkunna även gifta gesäller. De som vill inkomma i andra skråhantverk får räkna sig till godo gesäll- och lärlingstiden inom guldsmedsskrået. Dessa rättigheter får inte utnyttjas av andra än dem som redan inkommit i guldsmedshantverket. Guldsmeder och deras fruar får även idka smärre handel och köpenskap.

Beckaskog den 19 augusti 1801 GUSTAF ADOLPH.

Förklaring över Stadga, angående avträdes- och förmåns samt boskillnads och urarvamål av den 28 juni 1798 Drottningholms slott den 30 september 1801.

Vid andra uppropet bör borgenärerna andraga, vad de finna nödvändigt söka mot gäldenärernas sökta avträdes- och förmåns mål. Sedan har borgenären ingen talan. Tvekan har rätt hos domstolarna om vid ansökning för boskillnad den ena eller den andra maken har befrielse från den andras skuld. Enligt denna stadga gäller samma som för ovanstående mål, även då det gäller boskillnad.

Drottningholms slott den 30 september 1801. GUSTAF ADOLPH.

Förordning angående vitesböter i åverkansmål och så väl deras, som ensaksböters fördelning Drottningholms slott den 30 september 1801.

Om tvist uppstår i markfrågor äger domstolen rätt enligt Byggnings Balken att ta området i kvarstad och utfästa vite. Detsamma gäller om åverkan flera gånger sker på annans mark. Men det har ingenstans blivit förordnat, hur stor vitesbeloppet skall vara, varför en del fått utstå svårare ansvar än andra. Nu förordnas att lägsta bötesbeloppet blir 3 riksdaler och 16 skillingar och högsta 25 riksdaler efter målets angelägenhet och visad tredska. Böterna bör Oss och Kronan tillfalla.

Drottningholms slott den 30 september 1801. GUSTAF ADOLPH

Förklaring angående rätta förståndet av 16 kap 1 § sista mom ärvdabalken Stockholms slott 7 oktober 1801.

Oklarhet hur man skall tolka ärvdabalken, då det gäller testamenten skrivna och underskrivna med egen hand, men inte bevittnade. I allmänhet förordas att testamenten, skriftliga som muntliga, skall göras i närvaro av två goda män, som vittnar att personen är vid sitt sunda förstånd och gör testamentet av fri vilja. Detta för att man skall veta att testamentet är avslutat och inte endast ett utkast. Testamenten utan vittnen kan godkännas om testator inte kunna skaffa vittnen, men det ändå finns omständigheter som styrker testators vilja. Gäller inte fast egendom.

Stockholms slott den 7 oktober 1801. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående varest äktenskapsförord mellan adliga personer intecknas och bevakas bör Stockholm slott den 7 oktober 1801.

Osäkerhet hos domstolarna om äktenskapsförord mellan adliga personer skall inlämnas till Hovrätten eller hos Häradsrätten. Enligt Vår författning skall äktenskapsförord i rätt tid före vigseln inlämnas till Häradsrätten på den ort vigseln skall ske. Har vigseln skett i staden gälle Rådstugurätten där. Förord som redan blivit inlämnade till Hovrätten förlorar inte sin kraft. Protokollen från häradsrätterna och rådstugan i dessa ärenden skall insändas till hovrätten. Stockholm slott den 7 oktober 1801. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående förbud mot bruk och nyttjande av betsmän eller pyndare vid bergsmanshyttor Stockholm den 15 oktober 1801.

Allmogens fullmäktige från gamla Norbergs bergslag, Peter Persson, anmälde vid Riksdagen att trots förbudet att använda betsmän eller skpyndare till annat än hushållsbruk, många bergsfogdar och brukspatroner ändå använde det vid uppbörden av tiondejärnet. Man anhöll hos riksdagen att de tillhöljs hålla sig till författningarna. Man ansåg detta vara av största vikt och satte ett vite på 3 riksdaler 16 skillingar och varans förlust, om man bröt mot författningen. Bergsmanshyttorna fick två år på sig att byta till justerade vågar, balanser samt krönte lödjour vid vägning av järn till salu.

Stockholm den 15 oktober. F RIDDERSTOLPE.

Förordning rörande salpeterstillverkningen i riket Stockholms slott den 26 oktober 1801.

Allt ifrån 1642 har rikets hemmansägare varit tvungna att låta Kronan koka salpeter av den jord som samlats under deras ladugårdar. En del av dem har gått fria från det besväret. Ibland därför att sjudningen aldrig blivit anställd, ibland därför att de anlagt sina ladugårdar så att ingen jord har kunnat tillvaratas. På detta sättet kan genom tiden Kronans rätt bli vilande och sjudningsbesväret stanna endast hos några få hemmansägare, vilka inte velat eller kunnat undandra sig det. Därför har vi omprövat tidigare beslut.

Att varje hemman har skyldighet att till Kronan leverera $\frac{1}{2}$ lispund oluttrad salpeter av försvarlig godhet, mot att Kronan inte äger rätt att använda den under ladugården befintliga jorden. Flera hemmansägare kan slå sig tillsammans om tillverkningen. Kronan betalar 1 riksdaler 24 skillingar per lispund. Uppsamlingsställena bör anläggas så att transportererna inte blir långa eller kostsamma. Föreskrifter skall utlämnas för att prövningen av salpetern inte skall bli godtycklig eller egenvillig. Betalningen skall fås vid leveransen.

Att all salpeterstillverkning blir fri, så att när hemmansägaren levererat vad Kronan skall ha, äger han rätt att till vem han vill sälja inhemsk salpeter.

Brister någon i Kronans leverans skall Vår befallningshavande anställa auktion för att upphandla vad som saknas, vilket den skyldiga får betala.

Lämpliga leveranstider blir mellan 1 november till februari. Denna nya inrättning träder i kraft 1804.

Vi har inte velat pålägga någon ny och okänd skyldighet, utan endast med den nya ordningen lätta för hemmansägarna det gamla tunga besväret och i stället ge betalning och vedergällning. Vi uppdrager till Krigskollegium, som handhar salpeterstillverkningarna i riket att på allt sätt underlätta för hemmansägarna.

Stockholms slott den 26 oktober 1801. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse om vad som iakttagas bör vid deras prövning, vilka i publik tjänst söka inträde Drottningholms slott den 27 oktober 1801.

I och med Uppfostringsverkets förbättring förväntar vi att tillgången på skickliga tjänstemannaämnen skall kunna påräknas. Vi vill härmed erinra och anbefalla, att ingen antas till något Verk, som inte genomgått förhör och prövning. Han skall ha underbyggnad och kunskaper, som svara mot vad som i en sådan ansökan ligger.

Drottningholms slott den 27 oktober 1801. GUSTAF ADOLPH.

Instruktion för det tillförordnade Kanslersgillet Drottningholms slott den 27 oktober 1801.

Då man i senare tiden fått en annan syn på undervisning, har Vi överlämnat och uppdragit överinseendet av Allmänna Uppfostringsverket till Kanslersgillet.

Den år 1724 utfärdade skolordningen har i åtskilliga delar blivit omodern och redan 1760 förbättrats av Uppfostringskommissionen. Men någon huvudsaklig åtgärd har inte kommit till stånd, därför ålägger Vi Kanslersgillet att taga dessa skolförordningar under noggrannaste granskning. Därefter skall de utarbeta förslag till ny förordning, som är bättre anpassad till vår tids behov. Särskild vikt skall läggas vid att de Högre och Lägre skolorna anpassar sin undervisning för dem de är till för. De Högre skolorna skall inte behöva uppehålla sig vid vad redan på lägre stadium skall vara inhämtat. Tjänliga och enahanda skolböcker skall följas. De skickligaste lärarna skall tillsättas. Kontroll på omogna och okunniga informatorer, som undervisar i familjer, där föräldrarna inte vill sända sina barn till den allmänna undervisningsanstalten. Undervisningssättet skall vara effektivt och uppmuntrande, så att ingen tid bortgår. De lärare som med nit utmärker sig skall ej sakna belöning, vartill deras skicklighet och flit berättiga. Kanslersgillet skall överse de stadgar, som gäller vid de 3 akademierna och författa en gemensam och på svenska språket lämplig stadga.

Akademien i Greifswald utgör en del av Rikets uppfostringsverk och Kanslersgillet skall följaktligen inhämta uppgifter därifrån. Skiljer sig undervisningen från de inrikes akademierna, skall man tillsammans med akademiens kansler försöka sammanfoga och jämka.

Den särskilda kommissionen, som har haft omhand skolorna i lappmarken upphör nu.

Alla inrättningar och stiftelser som finns för barns och ungdomars undervisning skall numera kontrolleras av Kanslersgillet. Även de sk pensioner, som är inrättade för vissa barns lättning i utkomsten skall handhas av gillet.

Alla verk skall hädanefter innan de anställer tjänstemän, pröva att deras kunskaper och insikter stämmer med de bevis de ha från undervisningen. Skulle det visa sig vid en sådan examen, att den sökande har större kunskap än beviset avser, skall Kanslersgillet begära förklaring av undervisningsanstalten som utfärdat beviset. Åtgärder bör vidtas, så att sådana missbruk kan beivras.

Utdelning av de vid Undervisningsverket anslagna stipendier hör till Kanslersgillet överinseende.

Utav allt som utgår från Kungl Tryckeriet vad gäller förordnanden och kungörelser kommer Kanslersgillet liksom andra publika verk att få i ett exemplar. Kanslersgillet kommer i anseende till dess befattning och påföljande brevväxling att fördes med fribrevsbok. Kungl Maj:t utser och tillsätter sekreterare och portonotarien samt övrig betjäning.

GUSTAF ADOLPH

Kungörelse om rättighet för landssekreterare och landskamrerare att uppbära 8 skilling för kommunikations och remissorialresolutioner i enskilda mål Stockholms slott den 18 november 1801.

Landssekreterarna och landskamrerarna i länen får i anseende till deras trägna och ansvarsfulla sysslor förbättring av lönen, genom att de får uppbära 8 skilling för lösen av kommunikations- och remissbeslut som utfärdas vid kanslierna och kontoren. Detta i likhet med vad häradshövdingarna har för stämningar.

Stockholms slott den 18 november 1801. GUSTAF ADOLPH.

Förordning om vad som iakttagas till behörig efterlevnad av stadgan under den 15 juni 1800, angående brännvinsbränningen i riket Stockholms slott den 24 november 1801.

Vi vill förordna angående den stadga, som beslöts den 15 juni 1800, angående tillverkning, transport och försäljning av brännvin följande:

De som enligt den förordningen vare sig på landet eller i städerna inte har tillstånd att tillverka brännvin, inte heller får inneha redskap för detta. Böterna är 6 riksdaler 32 skilling och redskapen anses förbruten.

Den som inte har tillstånd och ändå tillverkar med annans redskap bötar 15 riksdaler och redskapen, vem som än äger dem är förbrutna.

Då rättigheten att sälja brännvin med undantag av gästgiverier, källare, värdshus, marketenterier och s k näringsställen, inte sträcker sig till andra än dem som fått tillverka brännvin, straffas oberättigad försäljning med 10 riksdalers böter.

Hos den som inte äger rättighet att tillverka brännvin, får inte sur mäsik finnas, då den kan användas till brännvinstillverkning. Böterna är 6 riksdaler och 32 skilling.

Förbudet att använda brännvinspannor som genom sin konstruktion kan innehålla mer än vad som tillåts. Den som nyttjar sådana pannor bötar 10 riksdaler. Döms han ännu en gång bötar han 20 riksdaler och blir redskapen förlustig. Fortsätter han bötar han 30 riksdaler, mister både panna och tillståndet på 4 år. Han skall dock under den tiden erlägga avgiften för tillverkning. Använder bolag i staden otillåtna pannor bötar de 50 riksdaler och pannorna beslagt.

Ingen får äga eller inneha fler redskap än tillståndet gäller. I annat fall skall redskapen göras obrukbara eller avlämnas till något allmänt ställe i tjänstemäns närvaro. Blir under tiden hans ordinarie panna obrukbar, får han byta mot den beslagtagna pannan.

Bolag bestående av flera innehavare av mindre hemmansdelar i en by eller gård får förena sig om en panna, när anmälan gjorts till Vår befallningshavande. De får då inte nyttja enskild panna. Detsamma gäller för bolagsdelägare i städerna.

Den som har hemman eller hemmansdelar på flera platser inom samma län, får endast bränna på ett ställe. Han får heller inte ha redskap på flera ställen.

Under de tider brännvinstillverkningen inte är tillåten skall pannorna uppställas på plats som magistraten i varje stad bestämmer. Gäller inte pannor som kan användas till annat hushållsbruk. Bolagspannorna i städerna kommer under denna tid att förses med förseglingar. Då det medför stort besvär och kostnad, att på landet samla ihop alla pannor, uppskjuts tills vidare detta. Vi är övertygade om att Våra trogna undersåtar på landet känner vår böjelse att alltid undanröja sådant som är betungande och utgör olägenheter.

Kopparslagare får inte tillverka större pannor än 90 kannors rymd, om de inte skall användas av bolag i städer. Då måste han ha magistratens bevis.

Den som bränner under förbudstiden bötar 30 riksdaler och förlorar redskapen. Fortsätter han bötar han 50 riksdaler och förlorar redskapen och tillståndet på 6 år. Han skall dock under hela tiden betala avgiften för sitt tillstånd.

Förbudet att under förbudstiden inneha sur mäsik, gjord på malt och jäst.

Destilleringspanna om 6 kannors rymd är tillåtet hela året.

Försäljning av brännvin i stad eller på marknad får endast ske om man säljer mindre än ett halvt stop. Brännvinet får inte drickas på plats. Överblivet brännvin får transporteras tillbaka utan tull och accis. I städer med egen tillverkning får ingen annan sälja.

Gästgivare eller andra näringsidkare som säljer brännvin i minut till andra än resande och utan att folk äter bötfälls. Sker det flera gånger dras hans näringstillstånd in för all framtid.

Vid kyrkorna på landet får ingen försäljning ske inom en $\frac{1}{4}$ mil på sön- och helgdagar, varken från gästgivargårdar eller värdshus. Händer det flera gånger får brottslingen förutom böter stå i stocken vid kyrkdörren en söndag.

Ingen försäljning av brännvin vid auktioner eller andra folksamlingar tillåts. För förseelser som omfatta otillåten tillverkning eller försäljning svarar mannen även om hustrun säger att hon gjort det utan hans vetskap.

Tjänstefolk på plats, där husbonden inte vistas hela tiden, är själva ansvariga för sina förseelser, så vida de inte kan bevisa att de gjort det på husbondens befallning.

Alla äger rätt att angiva förbrytelser mot denna stadga, utom barn mot föräldrar och tjänstehjon mot husbondfolk, så länge de är i tjänsten. Tjänstemän som skall övervaka åttlydnaden, har endast rätt att ange personer inom sitt område. Om andra anmäler skall de instämma och utföra visitation, dock på anmälares ansvar och äventyr.

Visitationer skall ske mellan klockan 5 på morgonen och klockan 9 på kvällen. De som utför visitationen skall ha brickor eller på annat sätt tecken, som bevisar deras behörighet. Om någon vägrar att tillåta visitation bötar han 20 riksdaler. Uppstår våld mot tjänstemannen går målet till allmänna lagen.

Handskas tjänsteman oförsiktigt med beslagtagna redskap kan han alldeles eller för viss tid skiljas från tjänsten.

Alla mål i detta ärende handhas av Häradsrätterna på landet och Accisrätten i stan. Alla böter delas mellan Häradet och målsägaren eller åklagaren. Häradet får 1/3. Beslagtagna redskap säljs på auktion, där vikten av koppar skall bestyrkas i auktionsprotokollet.

Vid upprepade förseelser fördubblas böterna och de uttas av den enskilde ur hans lösa och fasta egendom, så långt det räcker. Omvandlas böterna till fängelse på vatten och bröd må så ske att böter mellan 6 och 10 riksdaler ger 8 dagars fängelse. Mellan 10 och 20 riksdaler ger 12 dagar, upptill 40 riksdaler 16 dagar. 20 dagar är högsta straffet.

Då landets innevånare inte hunnit förändra sina för stora pannor utkrävs inget straff för perioden 15 oktober och 15 november i år. Förordningen i detta fallet träder i kraft 15 februari nästa år.

Alla gamla författningar upphör att gälla och nu endast de från 15 juni 1800 tas till behörig efterlevnad, vad gäller tillverkning, försäljning och transport av brännvin. Förordningen gäller inte Stockholm och Göteborg.

Stockholms slott den 24 november 1801. GUSTAF ADOLPH.

Svensk författningssamling för 1802

Låssa kyrkas arkiv

Sammandrag av Gudrun Sandén, 2000, UKF

Kungörelse, hur de bevis bör vara beskaffade, som hädanefter bliva gällande över insättningar i kassor, lydande under Rikens Ständers Riksgäldskontor; Stockholm den 12 januari 1802.

Insättare i Riksgäldkontorets kassor skall själv skaffa sig attest enligt tryckt formulär på den summa som insätts. Det skall ofördröjligen antecknas i kassan.

Stockholm den 12 januari 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse, att i de hos överdomstolarna anhängiga lagwadde och instämnda mål, parter ej äga, sedan de utan förbehåll underskrivit berättelsen, med flera skrifter dit inkomma eller vidare förhör begära; Stockholm den 19 januari 1802

Det är förbjudet att efter det att berättelsen blivit utfärdad och underskriven komma med nya uppgifter. Detta gäller Hovrätter och Överdomstolar, där det ofta förekommit att även sedan domen blivit klar, men inte utlämnad, den instämde kommit med nya uppgifter.

Stockholm den 19 januari 1802 GUSTAF ADOLPH

Pardonsplakat för avvikit och förrymt manskap ifrån regementen och amiralitet, med mera; Stockholm den 26 januari 1802.

Under de senaste krigsöroligheterna har manskap avvikit till utlandet. De har därmed svikit sin medborgerliga plikt mot fäderneslandet och Vår gunst, vilket förtjänar straff. Då de till äventyrs saknat kunskap om vår nådiga pardonsplakat från 1799 och 1800 har vi i nåd velat förklara att avvikne ryttare, dragoner, soldater, båtsmän volontärer, sjöfolk som hos främmande makter och herrskap vistas och tagit tjänst skall från allt straff vara befriade om de återvänder. De har fullständig frihet att nära och försörja sig. Men skulle någon vara så trolös, att han inte vill lyda, kommer han att straffas, när han påträffas.

Stockholms slott den 26 januari 1802. GUSTAF ADOLPH

Förordning om det ansvar, vartill svensk adelsman gör sig skyldig, som sitt adelskap eller någon ridderskapets och adeln tillhörig laglig rättighet sig avsäger; Stockholm 26 januari 1802.

Det har inte undgått Oss att svenska adelsmän oförmodat av sagt sig sitt adelskap och därmed förknippade rättigheter. Utom att det röjer förakt för den uråldriga inrättningen som kommit till som en ypperlig belöning för trohet, mandom, tapperhet och andra borgerliga dygder och uppmuntran att träda i berömliga förfäders fotspår, så tillhör adelsmännen ridderskapet som utgör ett av riksständen. En eller flera av adelsmännen kan inte ta sig rättigheter, som om alla gjorde det, skulle stjälpa hela regeringssättet. Den adelsman som avsäger sitt adelskap kan inte räknas som en god och tillgiven undersåte. Han har både för sig själv och sina efterkommande förverkat sina förmåner och skall genast resa ur landet och får inte vistas och bo i riket.

Stockholms slott den 26 januari 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående böter för den bruksägare, vars järn eller andra brukseffekter vid skedd vägning i metallvågarna finnas utgöra antingen mer eller mindre än tullsedeln utvisar; Stockholm den 28 januari 1802.

Det har sports att då brukseffekter kommer till vågarna stämmer inte vikten med frakt och forsedeln. Den avsändande har skyldighet att ange rätt vikt på fraktsedeln, då den ligger till grund för tullberäkningarna.

Stockholm den 28 januari 1802 F RIDDERSTOLPE

Kungörelse angående tull för bärgade segel från förolyckade utländska fartyg; Stockholm den 28 januari 1802.

Tull skall betalas för tågvirke och segel som bärgats från främmande fartyg. Även för segel som inköpts i utlandet för att ersätta andra på svenska båtar skall förtullas.

Stockholm den 28 januari 1802 J LILIENCRANTS

Kungörelse angående Produktsplakatets åter upplivande; Stockholm den 2 februari 1802

1801 infördes befrielse för neutrala skepp att införa lovgivna varor från nederlagsorter. Skulle ändring ske skall det kungöras tre månader innan. Nu är omständigheterna ändrade och det s. k. produktplakatet måste upplivas.

Stockholms slott den 2 februari 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående förbud för obehöriga personer av judiska nationen och italienare att till handels idkande resa omkring landet; Stockholm den 8 februari 1802.

Judar och italienare har inte rätt att driva minuthandel på landsbygden, om de inte har särskilt tillstånd. Dock får de handla i den ort eller stad där de bor och är mantalskrivna. Dryga böter för den som överträder förordningen.

Stockholm den 8 februari 1802 J LILIENCRANTS

Kungörelse angående de av för detta utredningskommissionen utgivna obligationers uppvisande till inlösen i Rikens Ständers riksgäldskontors kontor innan den 1 maj nästkommande år 1803; Stockholm den 9 februari 1802.

Riksgäldskontoret meddelar att en del obligationer, som skulle var inlämnade för lösen ännu inte inkommit till kontoret. Granskning och räkenskaper kan inte ske förrän alla obligationer finns och betjäning, som är anställd att sköta detta måste avlönas. Därför stadgas att f.d. utredningskommissionens obligationer måste inlösas senast 1 maj 1803, om innehavaren vill få någon betalning.

Stockholms slott den 9 februari 1802. GUSTAF ADOLPH

Förordning angående Stängselskyldigheten: Stockholm den 9 februari 1802

Stängselskyldigheten är för många ett hinder då det gäller landets framgång med uppodling. På de flesta ställen gäller att jordägare är skyldig att ensam upprätta och underhålla stängsel och hägnad runt ägor som räknas som inägor, vare sig de finns i skog eller by. Vi vill undanröja detta hinder som skadar många viktiga arbeten i den berömliga verksamheten att förbättra vår lantskötsel. Nu kan en mindre idog jordbrukare dra nytta av den flitiges kostnad och arbete. Följande stadga skall hädanefter gälla.

Där by möter by och någon vill ha stängsel skall alla hemmansägare efter hemmanstal delta med stängsel.

Om någon väg går på annan bys mark eller till vattenställe skall den som äger marken vara skyldig att sätta upp grind. Uppstår tvist skall laglig dom falla.

Mellan byar eller enskilda gårdar i skog skall alla hjälpas åt. Man räknar efter vars och ens ägolott.

Om sträckningen är 3.000 famnar och den ena parten har mindre fördel av stängningen skall domare avgöra lindring.

Utjord stängs så som man alltid gjort på orten. Vill en stänga men inte den andra får den som vill stänga stå för kostnaden. Det samma gäller urfjäll.

Om stadsgräns och hemman mötas gör man som man tidigare gjort eller om ingen överenskommelse finns efter ägorymden till de byar eller hemman som gränsar till staden.

Stängsel får göras av vad som finns att tillgå på orten, träd, sten, jordvallar, levande häckar och diken. Dock bör man särskilt på skoglösa trakter använda sten, som är mest bestående.

Hägnad runt besädd åker samt äng och plantering skall hela året hållas i gott stånd. Stängsel mot skog, utmark eller beteshage, som under vintern förfallit skall så snart tjälen gått ur jorden repareras. Försummar någon detta böter han 1 riksdaler 32 skilling, som delas mellan den fordringsägare som klagar och socknens fattiga. Skada som uppkommit genom dåligt stängsel ersätts av den skyldige. Detta gäller om kreatur kommer in genom dåliga stängsel, även om de ingen skada gör.

Om någon som är skyldig att uppsätta stängsel inte gör det, trots att han blivit tillsagd, kan den klagande låta sätta upp eller laga hägnaden och begära betalt för sina utgifter.

Den som vill ha stängsel på ett ställe där inget varit tidigare, vänder sig till landshövdingen, som beslutar om det är nödvändigt och vid lämpligt vite låter se till att hägnaden verkställes. Uppstår tvist avgör domare.

Om någon tredskas att utföra stängselskyldigheten, som är ålagd, kan landshövdingen ålägga böter förutom de viten som redan är utfärdade. Är någon missnöjd härmed hänskjutes ärendet till hovrätten.

För allt som inte blivit ändrat genom denna nådiga förordning gäller stängsellagen som den står i Byggnings-Balken.

Stockholms slott den 9 februari 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående vad hädanefter i anseende till glas- och porslinsföräres samt hovinköparens resehandel iakttagas bör; Stockholm den 22 februari 1802

Borgarståndet klagar över att åtskilligt missbruk gäller med de s k glas och porslinsförare ute i landet. Enligt ett gammalt Kungl Brev är det förbjudet för tattare och zigenare att resa från by till by.

Enligt nya förordningar är det förbjudet för ägare av glasbruk och porslinsfabriker att anlita lösa och vanfrejdade personer till försäljare. Endast personer med prästbetyg får sälja utom det län där bruket finns. Personen skall ha landshövdingens resepass, där det står vilka orter han får besöka, förteckning på varorna han skall sälja och hur länge resan får vara. Utan detta pass anses han som lösdrivare och är förfallen till 6 års krigstjänst. Endast sex personer får resa tillsammans och de har samma rättigheter som allmogen från Älvsborgs län som driver gårdfarihandel.

Ägaren till sådana verk skall varje år sända in namn och prästbetyg på de personer, som är antagna att sälja.

Stockholm den 22 februari 1802 J LILIENCRANTS

Instruktion för Hovkanslern, i avseende på det honom uppdragna inseende över bokhandeln och boktryckerierna i riket; Stockholm den 23 februari 1802

Hovkanslern har överinseende över boktryckerier, bokhandel, lånebibliotek och bokauktioner i riket. Gäller även bokbindare som säljer inbundna böcker.

Hovkanslern har att förordna boktryckeriombudsman, som skall tillse att boktryckare och hans arbetsfolk uppfyller sina skyldigheter. Det gäller särskilt att se till att inga skrifter som strider mot tryckfrihetsförordningen utkommer från tryckerierna. Vite på 50 riksdaler första gången och 100 andra gången om någon förbryter sig.

Hovkanslern utfärdar privilegier att få ha bokhandel och även bedriva lånebibliotek. Denna

förmån skall hädanefter tilldelas bokhandeln.

Bokhandlarna tillsammans med boktryckarna utgör en egen societet med reglemente som hovkanslern medger. Han förordnar även ordförande i societeten.

För att förekomma att förbjudna eller skadliga böcker utbjuds på bokauktioner, skall bokauktionskammaren fjorton dagar före auktionen till hovkanslern inlämna en förteckning på de böcker som skall auktioneras ut. Bokauktioner vid akademierna står under akademibibliotekariernas ansvar och i andra städer under konsistoriets.

Till hovkanslerns prövning hör:

Alla besvär som rör mål angående reglementen och författningar i boktryckarsocieteten. Alla frågor om olaglig tryckning av teologiska skrifter, teaterstycken som inte blivit granskade och fått tillstånd att tryckas, författare vilka gränisar till tillåtna privilegier.

Falskt årtal eller tryckort får inte finnas eller dessa uppgifter helt saknas.

Ekonomiska och politiska mål som liknar de här uppräknade.

Skulle hovkanslern finna något som är åtalbart skall han skriftligen anmäla detta till justitiekanslern.

Så fort han får vetskap om att otillåtna böcker trycks, skall han genast stoppa tryckningen. Finns sådana böcker i boklådor, lånebibliotek och på bokauktioner skall de genast tas bort.
Stockholms slott den 23 februari 1802 GUSTAF ADOLPH

Förklaring hur med livstidsstädja av jord på landet förhållas skall, samt om rättigheten för ogift men myndig bliven person av kvinnokönet att sin jord till landbo eller arrendator upplåta; Stockholm den 2 mars 1802.

Personer av kvinnokönet som erhållit Vår Nådiga Resolution att vara myndiga har samma rätt som andra fullmyndiga personer att utarrendera sin jord. Skulle hon ha skulder kan borgensmännen ur hennes fastighet söka betalning. Detta är Vår rätta tillämpning av Vår utfärdade förordning angående städsel och legojord.

Stockholms slott den 2 mars 1802 GUSTAF ADOLPH

Förordning angående ansvaret å brännvinsförbrytelser i Stockholm och Göteborg, samt tillsynen mot sådana förbrytelser; Stockholms slott den 9 mars 1802

Stadga för Stockholm och Göteborg angående tillverkning, försäljning och transport av brännvin. Ingen som inte har tillstånd får tillverka brännvin eller destillera. Dryga böter och förlust av redskapen.

Påträffas mäsk bötes 15 riksdaler och mäskan tas i beslag.

Brännvinsredskap såsom panna, hatt, slang, kittel med fals, löst bröst och pipor får ingen inneha utom kopparslagare, som ibland skall tillverka och laga sådana redskap till Bryggare Societeten. Andra näringsidkare som behöver sådana pannor skall anmäla innehavet. Påträffas redskap skall de konfiskeras och böter betalas. Redskapen skall sedan slås sönder eller förseglas om ägaren vill sälja dem till en kopparslagare. Han skall i så fall själv hämta pannan. Skall den föras till andra städer skall tullbevis från överståthållaren företes. Kopparslagaren får inte utan extra tillstånd göra brännvinspannan större än 90 kannor.

Till Stockholm och Göteborg får införas den vanliga reseprovisionen av ett stop per person samt 1 kanna per person som anländer med större segelbåtar.

Den rätt Vi förbehållit Oss och Kronan genom att låta arrendatorer av Göteborgs Kronobränneri bränna och förse Göteborgs och Bohus läns skärgård med brännvin, omfattar alla fiskelägen, salterier och trankokerier eller andra ställen där folksamlingar finns. Annat brännvin får inte transporteras, uppläggas eller säljas.

Vid förseelser mot olovlig brännvinshantering svarar mannen, även om hustrun utan hans vetskap sysslat med den olovliga gärningen. Detsamma gäller för hans husfolk och tjänstehjon.

Alla och envar skall anmäla om de känner till någon som förbryter sig. Undantagna är barn

mot föräldrar och tjänstefolk mot husbondefolk, så länge de är i tjänst.

Visitation får anställas från klockan 5 på morgonen till 9 om aftonen i bryggarstugor eller lönnrum där verksamheten antas äga rum. Den som utför visitationen skall bära ett synligt tecken att han har fullmakt att utföra detta arbete. Ingen får hindra dem i deras arbete. De har inte något ansvar, om de inte skulle upptäcka någon förbrytelse.

2/3 av värdet på det beslagtagna brännvinet, mäsken eller redskapen tillfaller målsägaren eller åklagaren. Resten tillfaller staden eller häradet.

För den som flera gånger bötar efter denna kungörelse, bör böterna uttagas ur den bötandes egendom fast eller lös. Räcker inte det sätts han på vatten och bröd, dock aldrig längre än 20 dagar.

Stockholms slott den 9 mars 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående förlängning av den i Kongl Kungörelsen den 15 juni 1800 utsatta tiden till betalning av lån i Bancomynt eller Specie; Stockholm den 23 mars 1802

Förlängning av den 15 juni 1800 utsatta tiden att betala lån i bancomynt eller specie. Tiden gällde två år. Men då allmänt känt hinder inträffat har detta inte kunnat ske. Sedan detta hinder försvunnit har förmögenhetsavgiften över nästan hela landet förrättats med stor framgång. Vi sysselsätter Oss med nödiga anstalter angående anstånd med bancospecie skulders betalning och hoppas inom kort vinna fullbordan.

Stockholms slott den 23 mars 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående avgifterna till Medelhavshandelns och sjöfartens beskydd; Stockholm den 30 mars 1802.

Barbareskstaternas fordringar, sjöfartens beskydd i Medelhavet har på senare år ökat, så att de anslagna medlen blivit otillräckliga. Denna för Riket nyttiga handel måste skyddas. Därför kommer avgiften för de varor som är nämnda i taxan av den 8 maj 1798 att gälla, men för övriga varor höjs taxan med 10%. För varje skeppsläst av de turkiska fartygen tas ut en avgift av sex skillingar specie. Vi anser det billigt att en avgift sätts för att frakthandeln i Medelhavet skall ske fredligt.

Stockholms slott den 30 mars 1802. GUSTAF ADOLPH

Taxa varefter till medelländska sjöfartens fredande en särskild avgift härefter kommer att erläggas för vissa utgående och inkommande varor, i stället för den i kungörelsen av den 8 maj 1798 påbjudna tullhöjning och convoyavgift; Stockholm den 30 mars 1802.

Formulär med taxa för ny avgift för inkommande och utgående varor. Avgiften skall användas till fredandet av sjöfarten i Medelhavet. Den enda inkommande varan är salt.

Stockholms slott den 30 mars 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse om kaffets införsel och bruk; Stockholm den 6 april 1802.

Förbudet för kaffe som infördes 6 april 1799 upphävs nu. Vi har Nådigt velat tillåta införsel och bruk av kaffe emot 3 skillingars tull per skålpund.

Stockholms slott den 6 april 1802 GUSTAF ADOLPH

Stadga om värvning och manskaps lejande till krigstjänst; Stockholm den 7 april 1802

Vi har uteslutit värvning ur Våra krigsartiklar från 1798 och utfärdar en särskilt författning därom.

Då behörig man genom överenskommelse med behörig värvare frivilligt samtycker att tjäna kronan har värvning till krigstjänst skett.

Värvaren skall ha regementsbefälhavarens pass och patent att få värva på en viss ort. När sådant pass erhållits skall det kungöras från predikstolarna.

Vid indelta armén och båtsmanshållet får rotehållaren själv ersätta de nummer som fattas.

Behörig att taga värvning, är var fullmyndig, frisk mansperson som inte är över 40 år. Omyndig sjuttonåring med tillstånd av föräldrar eller förmyndare får värvas på högst sex år. Saknar han sådan omvårdnad får han själv bestämma.

Till krigstjänst får inte värvas, bruksfolk och arbetare vid bruksmansrörelse. Nödvändiga arbetare vid boktryckeri och fabriker. Gesäller och lägossar vid kronans gevärsfaktorier. Hantverkslärgossar som inte gått ut sin lärotid. Undantagna är också reservkarlar, lotsar, lotsdrängar och lärlingar. Ost- och västindiska kompaniers sjöfolk, samt i sjömanshus inskrivna för tjänstgöring på större och mindre handelsskepp. Skattskrivna och i tjänst varande betjänter, hantverkare och arbetare vid sillsalterier och trankokerier i Göteborgs och Bohus län. Gäller även salt- och insjöfiskare och deras folk samt varvsarbetare. Städernas brandvakter är också undantagna.

Låter sig någon av dessa värva sig blir han återkallad om husbonden eller förmannen så önskar. Värvaren får böta, om han visste att den värvade tillhörde någon av ovanstående grupper och dessutom betala husbonden för den skuld han förorsakats.

Tjuv eller vanfrevdad person som är försvunnen anses ovärdig till krigstjänst. Den som genomgår sitt straff kan däremot få värvas till krigstjänst om överenskommelse träffas. Alla värvade skall fullgöra det arbete de redan är anställda för om husbonden vill ha dem kvar, innan värvningen träder i kraft. I krigstid skall all annan lega upphöra.

All värvning skall ske utan tvång eller list. Värvningstiden gäller minst 3 år och högst 12. Värvas någon som är berusad återgår värvningen så vida han inte sedan han nyktrat till godkänner den.

Inga lösdrivare eller lättingar skall tålas. De skall tas uti krigstjänst vid värvat regemente i sex år och vid indelt på obestämd tid.

Till krigstjänst tas betjänt eller dräng som efter rannsaking för olydnad, tredska, vårdslöshet och utsvävande levnad, där husbonden inte vill ha dem tillbaka. Avskedad dräng som inte inom åtta dagar fått nytt arbete eller anmält sig hos vår befällningshavande. Den som fifflat med sin ålder. Soldat som inte efter sex veckor efter sitt avsked skaffat ny tjänst. Utländsk hantverksgesäll som försummat att inom 12 dagar efter ankomsten till stad anmält sig hos åldermannen och antagit arbete. Annars skall han efter åtta dagar lämna staden. För svensk gesäll gäller att inom fjorton dagar inställa sig hos en mästare. Dräng eller betjänt som av värvaren påträffas på krog eller gästgiveri där han inte har att göra. Hantverksgesäll, dräng eller betjänt som för tredje resan blivit dömd och straffad för fylleri. Försäljare av glas, stengods och porslin som inte har giltigt pass att få idka handel inom det länet. Borgare eller hantverkare, som genom oskickligt leverne inte kan betala sin utskylder.

Krono- och stadsbetjänt har skyldighet att efterspana och angiva till krigstjänst förfallna personer. Belöning betalas av regementet som får karlen. Böter om man inte anmäler.

Vid värvning skall alltid ett tryckt formulär ifyllas och undertecknas av soldaten i närvaro av två vittnen. Ett exemplar behåller soldaten och ett förvaras vid kompaniet.

Ingen värvad blir antagen förrän regementsfältskären gillat och godkänt honom. Han får sedan svära trohet och lydnad åt konungen och riket genom föreskriven krigsmannaed. Skulle någon göra sig oduglig t. ex. genom stympning straffas han med trettio par spö och skall ersätta legan. Vägrar någon svära krigsmannaeden döms han till två varvs gatulopp i fredstid och fem varv i krigstid.

De som med hedrande bevis fått avsked vid 50 års ålder slipper att betala mantalspengar. När mannen går i fält får hustrun och barnen halva brödkornet, även hela inkvartering om han kommenderas ifrån sin tjänstgöringsort.

Bär någon hugg och slag på officer eller Vår ämbetsman när han är stadd i värvningsärenden miste han livet. Skulle han dräpa någon miste han först högra handen. För försmädliga ord bötar han. Tvingar en värvare någon med våld bötar han 16 skillingar och får fängelse på fästning ett år. Kan han inte betala böterna förlängs fängelsetiden med 4 månader. Är han officer eller

underofficer har han förverkat tjänsten. Värvare får inte ge någon lös eller byta någon. Officer blir degraderad under tre månader, manskap straffas med tre varv gatulopp.

Värvning för utländsk tjänst får inte ske, utan behörigt tillstånd. Infinner inte värvad sig hämtas han. Värvningstvister skall skyndsamt undersökas. Är någon missnöjd med utslaget av ett tvistemål, överklagar han till Vår krigsexpedition, som finns i de flesta länen, inom 45 dagar. Böter delas mellan angivaren och krigskassan. I Pommern gäller särskilda bestämmelser vad gäller värvning och tvister.

Denna stadga skall varje värvare ha och den skall uppläsas från predikstolarna den första söndagen i augusti och för värvade trupper vid parader. Detta gäller till den första juli. Stockholm slott den 7 april 1802 GUSTAF ADOLPH

Formulär för Värvningsbevis, Regementskapitulation och Karlens avskedsbevis.

Kungörelse angående accis för tobakstjälkar, som i riket införs; Stockholm den 7 maj 1802

Tullavgift skall betalas även för tobakstjälkar med 1 runstycke per skålpund. Stockholm den 7 maj 1802. J LILIENCRANTS

Kungörelse angående den tid som hädanefter bör iakttagas i avseende på besvärns anförande i skjutsnings frågor; Stockholm den 13 maj 1802

Besvär över Befallningshavarens utslag i skjutsningsfrågor skall anmälas till Kammarkollegium inom 60 dagar i Sverige och 90 dagar i Finland. Stockholm den 13 maj 1802. LAGERHEIM, LÖNBERG, WANBERG

Kungörelse angående vad iakttagas bör när kaffeböner utöver 50 skålpund från stapelstad till andra städer transporteras; Stockholm den 19 juli 1802

Med anledning av att kaffe blivit tillåtet förordnas att kaffe med en vikt av 50 skålpund och över skall tullas vid transport från stapelstad till andra städer. Det skall gälla lika som för tobak, rom, vin och arrak för att undvika lurendrejeri och tullförsnillning. Stockholm den 19 juli 1802 J LILIENCRANTS

Kungörelse angående åtskilliga tullfriheters upphörande, samt en likhet i accisberäkningen för vissa sädesslag; Stockholm den 26 juli 1802.

Vissa näringar har för att befrämja tillväxt och förkovran varit befriat från tull. Då nu åsyftat ändamål blivit uppfyllt anser sig Kronan ha rätt att ta ut sin rättmätiga del av vinsten.

Sill, som fångats med egen not och eget folk, samt silltran kommer i fortsättningen att tullas. Detsamma gäller inrikes tillverkat papper, lin och rovolja. Havre och ärter skall tullas både i Stockholm och andra städer. Husbehovsavgiften och bakugnspengarna när det gäller mjöl och spannmål av vete och råg beräknas till 1 skilling och 4 runstycken tunnan. Korn för brygging skall betalas med 2 skillingar 6 runstycken tunnan. Dessa avgifter skall tillfalla Kronan. Stockholm den 26 juli 1802. J LILJENCRANTS

Kungörelse angående lindring i tullen för vit nättelduk, när den för kattunstryckeriernas behov används; Stockholm den 2 augusti 1802.

Lindring i tulltaxan för vit nättelduk som används i kattunstryckerier. Taxan blir densamma som för vita kattuner och bomullslärfter som införs från andra orter än Ostindien. När nättelduk som används för tryckning förtullas mäts stycket, tullstämpel och kvitto erhålles. Vid tryckningen skall ägaren till tryckeriet och arbetarens namn samt årtalet påtryckas i varje ände av varje stycke. Förteckning lämnas till Hallrätten och då skall också tullavgiften tas med. Mästaren och arbetaren skall med livlig ed inför Hallrätten styrka att nättelduken kommit vit till tryckeriet. Början och slutet av stycket med påskriften avklippes och behålles i Hallrätten. Då ersättning sökes för tullen jämförs med Hallrättens uppgifter.

Stockholm den 2 augusti 1802. J LILIENCRANTS

Förordning hur med börd och lösen av krono till skatte köpta rusthåll förhållas må; Stockholm den 19 augusti 1802.

Skilda sätt har funnits att bedöma lösningsrätt för rusthållsdelar som varit krono men genom skatteköp blivit innehavarens enskilda egendom. En del har sett skatteköpet enbart som en förbättring, andra som en förvandling av hemmanets natur. Det som gäller är att åbon endast äger rustningsrätt, men jorden är kronans. Barn och efterkommande kan inte ärva.

Stockholms slott den 19 augusti 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående den tid, inom vilken kronans fordringar hos enskilda, och enskilda hos kronan bör krävas och till betalning uppgivas; Stockholm 19 augusti 1802.

Fordringar mellan enskilda personer och kronan eller tvärtom skall ha en preskriptionstid på 10 år. För senare fordringar 20 år.

Stockholms slott den 19 augusti 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående brännvinsbränningens utövande från den 1 oktober till den 1 därpå följande juni; Stockholm den 31 augusti 1802.

På grund av den förmånliga skörd, som den Högste behagat hugna riket med gäller den stadga från år 1800 angående brännvinsbränning på landet och i städer. Stadgan gäller från 1 oktober till 15 juni nästa år.

Stockholms slott den 31 augusti 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående arrendet av Rikets sjö, gräns och landtullar med acciserna; Drottningholm den 31 augusti 1802

Trots varningar och förbud pågår lurendrejeri och tullförsnillningar, vilket skadar Våra näringar i synnerhet slöjderna. Rikets redbarheter drages ur landet till utlänningens vällevnad. Vi vill därför ställa rikets sjögräns och landtullar med acciserna under arrende.

Enskilda personer får deltaga med 3/4. För kronans säkerhet kommer aktier á 200 riksdaler styck att säljas som en prenumerationssumma. Både kronan och de enskilda skall vara representerade vid styrelsen för verket.

Drottningholms slott den 31 augusti 1802. GUSTAF ADOLPH

Förbud, mot nyttjandet av några med ovanlig inrättning försedda brännvinsredskap; Drottningholm den 21 september 1802.

Förbud att använda några nymodiga brännvinspannor, som till rymd håller sig inom lagens ram, men som kan tillverka betydligt större mängd brännvin. Detta med anledning av den generösare brännvinsstadgan av år 1800. De tar mer spannmål till samma avgift som andra och förorsakar förlust för kronan. Den som använder dem pliktas 50 riksdaler och förlorar pannan. Inom 90 dagar skall de pannor som finns sändas utomlands eller förstöras.

Drottningholms slott den 21 september GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående bevillnings beräknande av de på Kongl Nummerlotteriet utfallande vinster; Stockholm den 22 september 1802

För alla vinster i penninglotteriet som överstiger 50 riksdaler betalas en avgift på 6 %, vilken summa avräknas från vinsten.

Stockholm den 22 september 1802 EHRENHOFF, ROESENBLAD, GYLLENBORG

Stadga och reglemente för en diskontoinrättning med banco specie i staden Göteborg, på 15 års tid, med fond av enskilda delägare; Stockholm 13 oktober 1802

Då det nu är tillåtet att ha privata associationer med särskilda öppna diskontinrättningar i avlägsna och folkrika städer har handels societeten i Göteborg i underdånighet anhållit att få öppna sådan bank. Tillståndet gäller 15 år.

Denna fond kommer att bestå av 200.000 riksdaler i verksilver, utländskt silvermynt och avlysta svenska silvermyntsorter. Andelar får lösas under 5 dagar 1803 i Stockholm och Göteborg.

Förvaltningen av detta diskontokontor ställes under tre i Göteborgs stad bofasta, redbara och i bolaget deltagande män. De skall väljas med slutna sedlar. De sitter bara tre år. 1/3 av verkets vinst som överstiger 7 % tillfaller banken, sedan direktionen och betjäningen avlönats.

Direktionen får till enskilda personer låna ut högst 500 riksdaler. Låneräntan blir 1/2 % varje månad och lånetiden blir sex månader. Lån som inte betalats 8 dagar efter förfallodagen lagförs.

Direktionen skall vinnlägga sig om att för verket nyttja säkra och brandfria förvaringsrum.

Huvudboken skall föras efter bancostil och genast renskrivas. Revisorerna sammanträder den 1 februari.

Den 14 februari sammanträder Bolaget i Malmö. De skall yttra sig över revisorernas eventuella anmärkningar och välja direktion och revisorer till nästa år. Efter slutad bolagsstämma fastställs aktieutdelningen och bankens andel av vinsten.

Stockholms slott den 15 februari 1803 GUSTAF ADOLPH

Förordning angående realisation av Riksgäldssedlar samt vad i anledning därav iakttagas bör; Stockholm den 4 november 1802.

Av alla de bekymmer som mött oss i Vår regerings början har inget varit så svårt som oredan i Rikets Penning- och Myntväsende. Detta har skadliga inverkningar på Stats- och Riksgäldsverken och alla Näringar och Rörelser. Vid senaste Riksdagen var detta det viktigaste ärendet. Vi beslöt att införa en förmögenhetsavgift. Rikets Ständers Bank skulle då få en realisationsfond i silver av 4 ½ miljon riksdaler specie, en Riksgälds sedelstock på 10 miljoner riksdaler.

Detta har inte kunnat ske trots god skörd och att vi lyckats sälja mycket utomlands. Alltså har våra bekymmer ökat. Vårt beslut är nu att realisera riksgäldssedlarna med ett avdrag av 1/3.

1803 upphör Riksgäldssedlarnas tillverkning och de som önskar omsätta eller realisera sina sedlar skall insätta dem i Riksgäldskontoret som för över dem till Rikets Ständers Bank. Banken kommer vid realisationen utge sedlar på sexton- tolv och åtta skilling.

Då det saknas skiljemynt har Vi beslutat att utge fyra kopparmynt, hel skillingstycke, halv skillingstycke, fjärdedels skillingstycke och tolfteedels eller runstycke.

Ifrån realisationsdagen skall all betalning, löner och taxor räknas i banco specie.

Vi hoppas att Vårt beslut i detta viktiga ämne skall ha samma verkan som när konung Gustaf III företog sin realisation 1777.

Stockholms slott den 4 november 1802 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse med anmaning till de enskilda parter, som i Kongl Kollegio har anhängiga oavgjorda mål, att inom viss tid tillkännagiva, hur de åstunda de anförda besvären eller gjorda ansökningarna fullfölja, och slut däri erhålla; Stockholm den 26 november 1802

Då det Gamla Kungshuset på Riddarholmen i Stockholm brunnit och Kammarkollegium hade lokaler i huset kan man befara att en del handlingar blivit förstörda. De som vet att de ha oavgjorda mål uppmanas att inom natt och år anmäla sig hos Landshövdingen. Den som inte hörs av inom tiden får sina mål förfallna.

Stockholm den 26 november 1802 SAMUEL af UGGLAS

Kungörelse angående frihet från passtagande och dubbel sjötull för salt, som vid inrikes transporter ej överstiger tre tunnor; Stockholm den 2 december 1802.

Salt får föras från stapelstad till annan utan påskrift i tullen om måttet inte överskrider 3 tunnor.

Stockholm den 2 december 1802. J LILIENCRANTS

Kungörelse angående gärningsmäns antagande på landet; Stockholm den 14 december 1802.

Allmogen i Gävleborgs och Västerbottens län har ansökt att få anställa andra hantverkare som sockengärningsmän än skräddare, skomakare och smeder. Glasmästare på landet får arbeta åt de lantmän som önska deras arbete. Glasmästare i städerna får arbeta både i städer och på landet. Murare får antas som gärningsmän om Häradsrätten prövat behovet. Garvare får verka på landet, där var ock en kan bereda sina skinn. De får inte konkurrera med lädergarverierna i staden, där de tillhör skrået och är en borgerlig rörelse. Snickare och hjulmakare tillåts inte bli gärningsmän på landet, då man menar att allmogen skall kunna förrätta sådana sysslor själva.

Stockholm den 14 december 1802. J LILIENCRANTS, SAMUEL af UGGLAS

Reglemente för Dykeri och Bärgningskompaniet; Stockholm den 22 december 1802.

När Norra och Södra Dyrkerikompaniernas tillstånd går ut vid årets slut, är inget hinder för Oss att vidtaga ändringar, som kan lämpligast hjälpa in- och utländska sjöfarare som lida skeppsbrott vid Våra kuster. Vårt land har i förhållande till andra länder, som ofta sakna all möjlighet till hjälp, ett gott skydd för de strandade att få undsättning både för personer, skepp och gods.

Vi vill fortsättningsvis ge skydd men med mera frihet till skepparen och lindring i avgiften för den som äger godset. Verkställigheten av Dykeri- och Bärgningsinrättningarna skall vara i privat regi under kommande 25 år. Verken skall ledas av en styrelse på 3 personer och finnas i Stockholm.

Styrelsen skall ha ansvar för, att i alla distrikten ha tillräckliga redskap och betjänter som är övade. I Dykeriets tjänst skall inte antagas tull-, fyr eller lotsanställda. Rapporter skall lämnas till Förvaltningen för Arméns och Flottans ärenden som har överinseendet. Varje år skall besiktning av redskapen, som båtar, kablar, barkasser och tågvirke, ske. I varje distrikt skall finnas uppsyningsmän och strandfogdar, som bor på platsen och väl känna omgivningarna, så att de snabbt kan slå larm om en strandning skett. Namnen på de personer som är vidtalade att hjälpa till vid en olycka, skall varje år sändas till landshövdingen.

Skeppare har rätt att med sitt eget skeppsfolk bärga båt och gods. Han är dock skyldig att snarast anmäla hos tullkammaren vad som hänt. Han får också ta hjälp av främmande om lasten inte behöver lossas. Har han inte inom 60 timmar lyckats rädda båten är han skyldig att ta hjälp av Dykeriet. Måste bärgning av godset ske skall han söka hjälp av Dykeriet för att undvika att något lurendrejeri förekommer. I väntan på Dykeriet får lasten börja lossas.

Denna frihet att hjälpa sig själv gäller inte för utländska fartyg, då de dåligt känner kusten och inte behärskar språket.

Vid strandning åligger det de närboende att hjälpa till med all sin förmåga. Skulle skeppare eller godsägare inte anse det lönt att rädda hela lasten, tillfaller den Dykeriet. Efter att annonserat att auktion kommer att genomföras, får den ske efter en månad. Kronan skall här utta sina tullinkomster.

Skulle ingen fråga efter skeppet och lasten skall Dykeriet och Tullen ha gemensamt ansvar och 3 gånger annonsera efter ägaren. Kommer han inte inom natt och år försäljs egendomen. Efter att alla avgifter till Dykeri och Tull blivit avdragna sättes resten i Lanträneriet. Är godset känsligt för lång lagring får det säljas efter kungörelse på orten.

För att lätta på den sjönödslidandes kostnader, kommer vi att sänka Dykeriavgiften från 10 % till 6 % om lossning av lasten inte behövs. Utländska skepp betalar som tidigare. Last som bärgas från botten och där det behövs kostbara klockor och maskiner betalar mer.

Skulle Sverige bli inblandat i krig och främmande maktens fartyg strandar vid våra kuster, skall Dykeriet bärga både manskap och last som kanoner, vapen och ammunition och endast begära en skälig bärgarlön.

Dykeriet får aldrig taga betalt i natura och efter varje ärende skall attest upprättas och avlämnas till direktionen, där skepparen talar om förloppet och om han är nöjd med hjälpen. Vill han klaga, gör han det till Landshövdingen på orten eller hos domaren om fallet är tvistigt. Domstolen är i den stad i vars tulldistrikt händelsen timat och Rådstugurätten avgör målet. Kan skepparen inte betala hålls lasten i förvar till dess det skett.

Dykeridelägare och betjänter vid bärgningsverken äger samma skydd som tulltjänstemän.
Stockholms slott den 22 december 1802. GUSTAF ADOLPH.

Svensk författningssamling för 1803

[Öppna Bokmärken från Navigeringsrutan](#)

Låsa kyrkas arkiv

Sammandrag av Gudrun Sandén, 2000

Kungörelse angående anstalter till finsmidets uppmuntran; Stockholm den 15 januari 1803.

Saknad av avsättning har varit det största hindret för upphjälpanDET av finsmidet, som är en nyttig hantering för landet. Personer som ordnat utskeppning av förädlade järnprodukter får ekonomisk vinning därav.

Stockholm den 15 januari 1803 J LILJENCRACTS

Stadga och reglemente för en diskontoinrättning med banko specie i staden Malmö, på 15 års tid, med fond av enskilda delägare; Stockholm den 15 februari 1803.

Handelssocieteten i Malmö ansöker på grund av sitt avlägsna läge men folkrikhet och betydliga spannmålshandel och fabriker att få inrätta en Diskontoinrättning med Banco Specie. Fonden kommer att bestå av 100.000 riksdaler bancomynt i verksilver, utländskt silvermynt och svenska silvermyntsorter. Aktierna ställs ut på 50 riksdaler.

Förvaltningen av kontoret ställs under tre i Malmö stad boende redliga män, vilka aktieägarna med slutna sedlar valt. De kommer att njuta arvode. De äger rätt att uppta lån för banken med lindrig ränta. De får också låna ut pengar under sex månader. Är lånet inte betalt då, skall lånaren lagföras.

Huvudboken skall föras efter bancostil och revisionen ske 1 februari varje år. Bolagsstämma hålls i Malmö den 14 februari. Aktieutdelningen verkställs genast efter slutad bolagsstämma. Stockholm slott den 15 februari 1803. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående jord- eller hemmansägares ansvarighet hädanefter för de å deras ägor boende katsehusmäns, inhysesjhjns, samt flera sådana personers kronoutlagor; Stockholm den 17 februari 1803.

Många slår sig ned både på byars samfällighet och på enskilda hemmans ägor, där de bygger sig katsestugor och backstugor. Hela familjer kan bo så och inte betala sin skatt, vilket är ett avbräck för landet.

Vår förordning gäller nu, att alla som på sina ägor har katsemän, inhysesjhjon och torpare är skyldig att betala deras skatt. Han äger rätt att kräva den tillbaka av dem genom arbete.

Undantagna är de som genom lång sjukdom, kroppsbräcklighet och ålder inte förmår arbeta. Präst och läkare skall styrka att personerna är arbetsförmögna.

Stockholms slott den 17 februari 1803 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående de skyldigheter, vilka vederbörande ha att iaktta vid de ansöknings- och besvärsmål, som i Kongl Kammarkollegio göras anhängiga; Stockholm den 25 februari 1803.

Personer som inger ansökningar eller besvärsskrivelser är skyldiga att själva medsända kommunikationer, remisser och dylikt. Annars har de sig själva att skylla om deras ärende inte avgörs. Undantagna är allmogen, fattiga och de som för kyrkors, hospitals samt omyndiga barns talan.

Stockholm den 25 februari 1803 SAMUEL af UGGLAS

Kungörelse angående ombyte av bankens transportsedlar på tio riksdaler och däröver, vilka till och med den 31 december 1802 kunna vara av banken utfärdade; Stockholm 8 mars 1803.

De gamla växeltransportssedlarna skall bytas ut före 30 juni 1804, då de inte längre är giltiga. Nya sedlar på tio riksdaler och däröver ges ut i större format på särskilt och utmärkt papper. Stockholm den 8 mars 1803. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående Västgöta allmogens gårdfarihandel med vad därvid iakttagas bör; Stockholm den 8 mars 1803.

Ny stadga för allmogen i de 7 Häradet i Älvsborgs län som har rätt att resa runt och sälja sina egna tillverkade produkter. Då det på senare tid blivit uppenbart att missbruk skett, genom att man sålt även andra varor har ny stadga ansetts nödvändig.

Hemmansägare och åbor i Ås, Vedens, Kinds, Marks, Bollebygds, Gäveneds och Redvägs Häradet samt där boende klockare, nämndemän, gästgivare och sockenrättare, om de är bönder och äga skattefrihet från en hemmansdel och om de lagt borgartull, få sälja sin avel och tillverkning på marknadsplatser, städer och andra orter i landet. Det gäller grövre vävnader, bord- och hästtäckan, svarvade träarbeten och smått smide samt brynstenar. De får också fritt handla med sig hem varor för hushållsbruk.

Landshövdingen i länet utfärdar resepass mot behörig taxa. Där skall stå att personen har tillstånd att resa, vilka orter som får besökas, vilken tid det gäller och vilka varor han medför. Inget pass är giltigt förrän det uppvisats vid Borås eller Ulricehamns tullkamrar. Det blir nu endast tillåtet med två resor om året, nämligen i januari och september. Tidigare resa i maj skall inställas. Resans längd är två månader om det gäller närbelägna län men 3 ½ om den utsträcks längre bort. En bonde som blir gammal och sjuk får inte sända söner eller drängar i sitt ställe, utan skall sända sina tillverkningar med någon annan betrodd hemmansåbo. För besutten änka görs dock undantag. Tar bonden en gosse med sig skall de båda ställas inför närmaste tullrätt och deras varor blir förverkade.

Den bonde eller hemmansåbo som ansöker och vinner burskap i Borås eller Ulricehamn skall ovillkorligen flytta till staden och idka borgerlig näring där. De får dock inte ta med sig drängar från landet, som skall å deras vägnar driva handel.

En bland allmogen som gör handelsresor till utrikesorter eller inom landet säljer förbjudna eller lovliga utländska varor eller varor som inte är hemtillverkade förlorar sin rätt att driva handel för evärdelig tid och dessutom förlorar han godset. Det är förbjudet att resa fler än sex personer tillsammans. Är de fler skall de böta till gästgivaren, som hyser dem.

Skulle någon påträffas med ogiltigt respass eller felaktigt förtecknade varor skall det anmälas till Landshövdingen i Älvsborgs län. De böter som blivit utbetalda delas mellan Kronan och angivaren.

Stockholm den 8 mars 1803 J LILJENCRANTS

Kungörelse angående studerandes vid akademierna åliggande att verkligen bestyrka deras inhämtande kunskap i undervisningsläran, innan de såsom lärare eller informatorer få med undervisningsyrket sig befatta; Stockholm den 15 mars 1803.

Våra tre universitet har utan anspråk på belöning lovat hålla föreläsningar i pedagogik och didaktik för blivande skollärare och enskilda informatorer. De skall studera grunderna i hur man lättar barns fattningsförmåga och befordrar grundlig förståndsövning. Erfarenheten visar att de flesta lämnar lärostället så fort de fått sådana kunskaper att det räcker till examen. Vi förordnar därför att alla studerande som skall åtaga sig barnundervisning, skall genomgå offentlig examen i pedagogik och didaktik.

Stockholms slott den 15 mars 1803. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående prästbordens rättighet att behålla de därunder vid avvitrningar blivande överloppsjordar; Stockholm den 15 mars 1803.

Prästerskapet från Åbo och Borgå stift har klagat, att när storskiftet gjordes, de förlorat de torp och uppodlingar som de haft och som kallats överloppsmark. Denna jord är nu frånskild och antingen till främmande ägo eller till krononybyggens anläggande upplåten. De önskar att de för Finland utfärdade Storskiftesförfattningar inte borde gälla prästeståndet, som haft sina privilegier sedan Gustaf III:s dagar. De önskar också få tillbaka överloppsmarken.

Kungl Maj:t har försäkrat prästerskapet att de får sina önskemål uppfyllda.

Stockholm den 15 mars 1803 SAMUEL af UGGLAS

Kungörelse angående förbud mot utförsel av inhemsk spannmål tills vidare; Stockholm den 18 mars 1803.

Utförsel av inhemsk spannmål får inte utföras utan särskilt tillstånd.

Stockholm den 18 mars 1803. SAMUEL af UGGLAS

Instruktion varefter förvaltningen av sjöärenden har att sig i underdånighet rätta; Stockholm den 23 mars 1803.

Förvaltningen av Sjöärenden har fått i uppdrag att ha fullständigt ansvar för all militär sjöfart även båtsmansinrättningen, lots, dykerikompaniet och sjökartsverket. Tidigare delades ansvaret av Amiralitetskollegium för örlogsflottan och Krigskollegium för arméns flotta.

Förvaltningen av sjöärendena är delade i två departement. Det första har ekonomiskt överinseende på allt som hör till örlogsflottan. Det andra har överinseende på allt som rör arméns flotta. Flera ärenden sköts av dem gemensamt t ex inköp för flottornas förnödenheter, fördelning av gemensamma extra ordinarie statsmedel. Varjehanda uppfinningar som kan gynna båda flottorna. Allt som hör till kronoskogar med ekfällning. Uppsikt över sjömanshus och dykerikompaniet.

Datum ut supra GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående förbud mot utförsel av spansk fåravel; Stockholm den 18 april 1803.

För att inte förminska schäfferiernas avel av spanska får förbjuds försäljning och bortförande av fåren ur landet.

Stockholm den 18 april 1803 J LILJENCRANTS SAMUEL af UGGLAS

Kungörelse angående avgifterna till medelländska handelns och sjöfartens säkerhet och beskydd; Stockholm den 19 april 1803.

Avgiften för medelhavssjöfartens säkerhet räcker inte på grund av kriget mellan Baschan och Tripolis. Konvojavgiften höjs med hälften och för salt som är den viktigaste varan från Medelhavet med dubbelt. För att bidra till freden i området ökas priset på varje skeppsläst på de fartyg som förses med turkiska pass.

Stockholms slott den 19 april 1803 .GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående tullen på utrikes ifrån inkommande tobaksstjälkar; Stockholm den 6 juni 1803.

Tullen för inkommande tobaksstjälkar är bestämd till 2 riksdaler för 100 skålpund. Den som beträds med att införa tobaksblad under namn av tobaksstjälkar blir för all framtid förlustig sin rätt att införa sådana.

Stockholm den 6 juni 1803 J LILJENCRANTS

Kungörelse angående titulatur, som för den nyligen inrättade förvaltningen av sjöärenden iakttagas bör; Stockholm den 14 juni 1803.

Det är förordnat en gemensam styrelse för Flottornas ärenden under namn av Förvaltningen för sjöärenden. Alla brev och skrivelser skall börja med :

Högvälborne Herr Friherre, Chef för förvaltningen av Sjöärenden, Amiral, Kommendör Ec. så ock samtliga Herrar Ledamöter. Denna titel nyttjas också vid underskriften. I texten nyttjas endast Förvaltningen.

Stockholm den 14 juni 1803 F v EHRENHEIM

Kungörelse angående ytterligare termin av sex månader till inlösen av för detta utredningskommissionens obligationer; Stockholms slott den 14 juni 1803

Åtskilliga Utredningskommissionens obligationer, som skulle förfalla den 1 maj är fortfarande inte inlösta. Då det ofta är allmogem i de avlägsna landskapen som innehar dem beviljar vi ytterligare 6 månader innan obligationerna är förfallna.

Stockholms slott den 14 juni 1803 GUSTAF ADOLPH

Förordning om stångjärnssmidet och järnmanufakturen i riket; Stockholm 15 juni 1803.

En av våra första regeringsomsorger är att vidtaga sådana anstalter och författningar att de många naturliga fördelar och näringstillfällen varmed Vårt fädernesland är begåvat må bli på bästa sätt utnyttjade. Vi har funnit att utom åkerbruket ingen annan näring än bergsbruket har så stor betydelse. Därför förtjänar denna huvudnäring den största uppmärksamhet. Åtgången av järn till krigs- och försvarsanstalter, byggnadssätt, hushållsinrättningar och mekaniska sammansättningar ökar både i landet och i Europa. Svenskt järn är på grund av våra skickliga bergsmän det bästa. Men det kan förbättras ännu mer med mindre användande av kol och tackjärn. Då skogstillgången i Bergslagen behöver skyddas är Vårt ändamål att främja verksamheten i de norra länen, om malm, skog och vattenkraft finns. Vi vill uppmuntra järnets förädling, då det är en betydlig vinst för landet.

De län i norr, där malm inte finns och vägen till havet inte tillåter transport av malm från de i söder belägna gruvorna, kan få tillstånd att använda köpetackjärn.

Härdar som redan finns i norr och har mer malm och skog än de behöver kan få starta ännu en härd om tillverkningen blir 450 skeppspund. Alla ägare av stångjärnsverk utom Bergslagen har rättighet att till våg föra så mycket stångjärn de hinner. Dock får de inte konkurrera med högre smide genom att köpa tackjärn. Vi finner det betänkligt att meddela privilegier till anläggande av nya stångjärns hamrar och härdar i de södra orterna. Men om någon har skog eller vattenfall och upptäcker mer malm kan tillstånd ges även där.

Lerbäck, Hällestad och Vånga har svaga och otillräckliga malmtillgångar men har tillräcklig skog för smide, därför kan de få använda köpetackjärn.

Skatten blir 2 skeppspund per 100. Frihetsår tillåts inte. All flyttning av härdar inom Bergslagen är förbjuden.

Bergskollegium skall vakta över att den goda kvaliteten som svenskt järn håller även i fortsättningen består.

Stockholms slott den 15 juni 1803. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående tiden till underdåniga besvär anförande hos Kongl Maj:t i mål, som rör de under Kongl Maj:ts och Rikets Kammarkollegium lydande ämbetsmäns och betjänters förseelser i tjänsten; Haga den 4 juli 1803.

Besvär över lantmätares förseelser i tjänsten skall i fortsättningen, liksom besvär mot andra ämbetsmän och betjänter, som hör till kammarkollegium lämnas till Vår justitierevision. Tiden för inlämnande av besvär mot lantmätare och andra betjänter och ämbetsmän är numera hälften mot tidigare.

Haga slott den 4 juli 1803. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående vidtagen anstalt till förekommande av underslev vid utförel av nederlagssalt; Stockholm den 5 juli 1803

För att undvika missbruk och underslev vid utförel av nederlagssalt skall avsändaren inom sex månader anskaffa bevis från tullkammaren på den utrikes orten och lämnas till tullkammaren vid inlastningsorten.

Stockholm den 5 juli 1803. J LILJENCRANTS

Kungörelse angående revision av Rikens Ständers Bank och Riksgäldskontoret; Haga den 19 juli 1803.

Revision av Rikets Ständers Bank och Riksgäldskontoret sker med början den 1 september. Haga slott den 19 juli 1803. GUSTAF ADOLPH

Resolution och Förklaring på några allmogens så allmänna som enskilda underdåniga besvär och ansökningar vid 1800 års riksdag; Haga slott den 22 juli 1803.

Bondeståndet har framfört besvär över den tryckande skyldighet de har att föra avrads- och kronotionde spannmål.

Kungl Maj:t förklarar följande: När tionde och avrad fordras in natura må den föras till närmaste kronomagasin. Andra som har rätt till lönespannmål får inte bo längre bort än 3 mil. Bor han längre bort eller vill sälja sin säd måste han lösa den med pengar, eller själv föra säden dit han vill. Med anledning av tillämpningen av denna stadga skall när tionde in natura skall betalas, detta tillkännages vid Tomasdag och tiondetagare skall själv meddela eller genom kungörelse från predikstolen tala om var spannmålen skall levereras.

Datum ut supra GUSTAF ADOLPH

Kungörelse att de hittills brukliga dubbla och enkla kopparslantar som runstycken upphöra att såsom mynt gälla och i rörelsen omlöpa; Haga den 23 juli 1803.

I anledning av realisationen av Riksgäldssedlarna kommer ett nytt kopparmynt att ges ut och de gamla dubbla och enkla slantar och runstycken att upphöra.

Haga slott den 23 juli 1803 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående dagen, då rikens Ständers Bank företager realisation av riksgäldssedlarna; Haga den 23 juli 1803.

Banken är i ordning för att genomföra förordningen av den 4 november förra året om realisation av Riksgäldssedlarna.

Haga slott den 23 juli 1803 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse om den under Dess resa tillförordnade regering; Haga slott den 25 juli 1803.

Till ledamöter i den regering, som skall sköta regeringsärendena under Vår resa till de Pommerska staterna har utsetts:

Carl Axel Wachtmeister, Axel von Fersen, Malte Ramel, Samuel af Ugglas, Bror Cederström, Fredric Wilhelm von Ehrenheim, Christoffer Bogislaus Zibet, Generaladjutanten för Armén samt Generaladjutanten för Flottorna.

Haga slott den 25 juli 1803. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående den lästavgift vilken kommer att erläggas för fartyg, som med turkiska pass förses; Stockholm den 29 juli 1803

På grund av kriget mellan England och Frankrike skall alla svenska fartyg som går utanför Sundet skaffa Turkiskt eller Latinskt pass. Går skeppen inte längre än till Gibraltarsund nedsätts avgiften men bibehålls om fartygen går in i Medelhavet.

Stockholm den 29 juli 1803 J LILJENCRANTS

Kungörelse angående rättighet för rikets innevånare utan undantag, att antingen själv eller genom kommissionärer, få av allmogen upphandla sin egna förnödenheter av viktualievaror som till städerna införs; Stockholm den 1 augusti 1803.

Lättnader då det gäller handeln med viktualievaror. Lantmännen skall få möjlighet att sälja sina produkter där det är förmånligast för dem. Man får tillstånd att handla av vem man vill och behöver inte som tidigare anlita städernas handlare.

Stockholm den 1 augusti 1803 J LILJENCRANTS

Kungörelse angående fabriksidkares rättighet, att i städerna hålla öppna salubodar till deras tillverkningars föryttrande i parti och minut; Stockholm den 3 augusti 1803

Tillverkare får rätt att sälja sina produkter i vilken stad eller marknadsplats de vill. Deras salubodar skall dock registreras av magistraten. De har rätt att sälja både i parti och minut. Flera tillverkare kan dela en salubod.

Stockholm den 3 augusti 1803 J LILJENCRANTS

Kungörelse angående husbehovsaccisen för malt; Stockholm den 10 augusti 1803.

Kungl Maj:t har förordnat att husbehovsbryggeriaccisen för malt skall fastställas till 2 skillingar och 6 runstycken per tunna både i Stockholm och andra städer.

Stockholm den 10 augusti 1803. J LILJENCRANTS SAMUEL af UGGLAS.

Convention till förklaring av handelstraktat av den 21 oktober 1661 mellan Sverige och Storbritannien; 25 augusti 1803.

En tydlig förklaring av den 1661 slutna handelstraktaten med Storbritannien och Irland, rörande den neutrala handeln i krigstider. Några personer från båda länderna har utsetts att göra ett samarbetsavtal.

Skulle ett av länderna vara i krig är det inte tillåtet för det andra att föra pengar, vapen, bomber eller krigsredskap till fienden.

Den krigförandes kryssare skall ha rätt att uppbringa den neutrales fartyg som går till fiendens hamnar och köpa livsförnödenheter. Följer ratificeringsavtalet både på svenska och engelska.

Quedlinburgs slott den 25 augusti 1803 GUSTAF ADOLPH GEORG III

Kungörelse angående uppodling av oländig mark under militä- och andra boställen samt prästbord, såsom ock frihetsår därpå; Stockholm den 6 september 1803.

Under namn av oländig marks upptagande på militär- och andra boställen samt prästbord får ingen annan jord än ödeland, mossar och kärr upplåtas. Sådan jord som enligt författningarna av boställshavarna genom röjning och odling göras nyttig får inte användas.

Innan sådant företag påbörjas måste det anmälas till landshövdingen som genast skall se området och undersöka dess beskaffenhet och av lantmätare mätas och beskrivas. Detta skall ske i närvaro av regementets eller andra vederbörande fullmäktige. Vid synen skall odlingskostnaden och inom vad tid odlingen kan vara fullbordad och frihetsåren av synemännen föreslås. När synen är genomförd skall protokoll och lantmätarens beskrivning insändas till landshövdingen som tillsammans med regementschefen om det gäller oländig mark, annars ensam besluta om frihetsår och besittningstid. Landshövdingens utlåtande sändes till Kongl Krigskollegium om det gäller militära boställen och till Kammarkollegium om det gäller prästbord eller andra boställen.

Vid den ordinarie synen som görs vid militära boställen vart tredje år skall även besiktning göras på detta odlingsarbete.

Stockholm den 6 september 1803. S af UGGLAS B CEDERSTRÖM

Kungörelse angående överloppsjord på boställen så vid militiae- som landtstaten; Stockholm den 7 september 1803.

Den som anlägger ett nybygge vid militärboställe, där tjänlig jord finns, skall bli under kronolägenhet med boställhavarens dispositionsrätt och skatt och ränta betalas till kronan. Vid storskifte skall den förste brukaren ha rätt till sina frihetsår. När frihetstiden är slut tillkommer nybygget boställets olika brukare. Nybygget kan dock söka att få frihetstiden förlängd.
Stockholm den 7 september 1803 S af UGGLAS B CEDERSTRÖM

Kungörelse angående accis för inkommande utländsk ciderättika; Stockholm den 12 september 1803

Ciderättika från utlandet skall betalas med samma accis som den svensktillverkade.
Stockholm den 12 september 1803. J LILJENCRANTS SAMUEL af UGGLAS

Kungörelse angående förbättrade anstalter vid avstämpling av inhemskt toppsocker och om landtulls- och bevillnings erläggande för stambaster socker, som till salu hålles eller till landsorterna till försäljning avsändas; Stockholm den 10 november 1803

Den s k vitstämpeln, som tullbetjäningen klistra på papperet, som finns runt toppsockret, där skall en färgstämpel sättas på pappret. Saknas stämpeln är sockret förverkat.

Frågan har uppstått om även det s k stambastersockret också borde ha stämpel. Det är det första bruna sockret som sedan skall raffineras och kallas också storlumpen. Dessa sockertoppar skall inte betungas med accis, annat än om det är från utlandet och olovligen införts eller att det är svensktillverkat men ostämplat och otullat när det transporteras mellan orterna.

Stockholm 10 november 1803 J LILJENCRANTS

Svensk författningssamling för 1804

Låsa kyrkas arkiv

Sammandrag av Gudrun Sandén, 2000

Kungörelse hur med ekskogen å berustade krono - eller kronoskattesäterier, och säteri båtsmansrusthåll förhållas bör; Stockholm den 18 januari 1804

Förklaring till hur ekskogen på berustade krono- eller krono-, skatte- säterier och säteri-båtsmansrusthåll bör förhållas. Säterifriheten består i att ridderskapet och adeln har vissa privilegier, som består av befrielse från vissa utlagor och allmänna skyldigheter. Säterifriheten kan äga rum på andra än frälsehemman. Den som gör åverkan på ekskog bötar.

Stockholm den 18 januari 1804 SAMUEL af UGGLAS

Reglemente för svenska handels sjöfarten under krig mellan främmande sjömakter; Münchens slott den 21 januari 1804

För att under de nuvarande krigsoroligheterna skaffa svenska sjöfarten säkerhet så att Sveriges handelsgemenskap med andra länder inte rubbas och att Våra trogna undersåtar som idka sjöfart och handel iakttar sina skyldigheter och försiktighetsmått har Vi översett Vårt år 1800 utfärdade regemente. Det är viktigt att Vi följer de traktater och överenskommelser som fordras för att Svenska Flaggan skall betraktas som neutral.

Inget skepp som inte är svenskt byggt, utom om utländska skepp strandat vid Vår kust och blivit uppköpt av svensk undersåte, skall räknas som svenskt och neutralt. Köper någon svenskt skepp från de krigförande länderna, kommer inte skeppet att räknas som svenskt så länge kriget varar.

Skepparen bör vara försedd med följande dokument om han ämnar sig utanför Östersjön och Sundet. Bilbrev, Mätarebrev, ett av kommerskollegium utfärdat s k turkiskt pass med latinsk översättning, Fribrev, Magistratens lastcertifikat, Folkpass, avskrift av redareeden samt Sundhetspass.

Skepparen får inte ha dubbla eller oriktiga dokument och inte under några omständigheter hissa utländsk flagg.

Skepparen och hälften av besättningen skall vara svenskar om skepp och gods skall räknas som svenska och anses neutrala. Skulle besättningen genom rymmande eller dödsfall bli så få att fartyget inte kan framföras, får man med svensk handelsagents vetskap antaga så många främmande sjömän, helst från neutrala stater, som behövs.

Svenska skepp kan fritt segla till krigförande hamnar och varor på neutrala skepp är fria. Svensk undersåte får inte utrusta skepp som skall nyttjas till kaperi eller taga tjänst på främmande kaparfartyg. Skulle skeppare som går utan beskydd och konvoj bli upphunnet av krigförande nations skepp, som begär att få visitera honom skall han tillåta detta. Svenska handelsfartyg som går i konvoj behöver bara tillåta visitering av krigförande länders krigsskepp.

Skeppare får inte gå in i blockerad hamn. Med det menas hamnar där så många örlogsskepp är stationerade, så att andra fartyg inte kan komma in utan fara.

Skeppare bör taga dessa föreskrifter till sig och då ha rätt att njuta fri och ohindrad sjöfart. Blir han trots det förolämpad, skall han vända sig till Ministrar och Handelsagenter på platsen och av dem få bistånd och understöd. Det samma gäller om skeppet blir uppbringat.

Det är förbjudet för främmande nations kapare att anlöpa svensk hamn så vida han inte råkat i sjönöd. Det är absolut förbjudet för svensk undersåte att handla något från sådant fartyg.

Münchens slott den 21 januari 1804 GUSTAF ADOLPH

Beskrivning om salpeterstillverkning både vid större och mindre verk, efter anställda försök, inlämnad till krigskollegium den 21 januari 1804 av Christ A Köhler.

God salpeterjord som tillkommit dels i salpeterlador, dels under stall och ladugårdshus, hö- och sädeslador som varit täckta och kringdikade kan beredas av följande ämnen: 1/3 grov sand, litet tärning lera, svartmylla, spånjord, kalkgrus, förruttnade växter, sopor, skorstenssot, halvtrutna djur och fisk, hackade kvistar m. m. blandas i en lår.

Golven i fähusen skall vara täta och sluttande så att man kan tillvarata urinen. Varje morgon lägges på av jordmassan som suger upp urinen. När fähuset rensas läggs detta i en särskild lår och mera jordmassa strös på. Denna jord blir på kort tid god salpeterjord och om man fortsätter hela vintern har man god gödsel till åkrarna till våren.

Den lår vari salpeterjorden samlas under vintern skall täckas så att den inte torkar innan sjudningen. Sedan den blivit utlutad bör den torkas något och sedan förvaras till nästa års sjudning, med årlig tillsats av jordmassa. På detta sätt har man efter några år en lönande inrättning med mättad salpeterjord.

Kopparpannan bör vara 18-22 sår och murad av sten och bruk. Bredvid skall stå ett kar om 6 sår, där lakluten kan sjunka. Två rostkar ställs högt och täcks i botten av granris genom vilket lakluten skall rinna och fångas upp i ett kar som ställs under. Flera kar går åt för att tappa av lakluten.

När sjudningen skall börja, hålls några droppar lut genom en halmtuss ned på en kniv, där den får torka. Då kan man se hur salpetern visar sig som prickar. Man använder bara den starkaste luten till sjudning. Resten hålls tillbaka för att förstärkas. Så snart pannan är full kokas luten och man skummar bort lakluten noga. Sedan håller man på nästa omgång. Detta sker tre gånger. Dessa sår hålls i pannan för s k krämpning. De kokas och när en blåaktig hinna syns hålls en droppe på en knivsegg och om den stelnar släcks elden under pannan genast. Det som blir kvar kallas moderlut och används vid nästa kokning. Då djuren ibland druckit saltvatten kan det finnas för mycket sälta i salpetern, vilket skall tas bort.

Man kan på samma sätt tillreda salpeter i mindre skala. Luttringen fordrar varken mycket ved eller tid. Torkningen sker på ett par dagar och det är lönsammare att leverera färdig salpeter, då man slipper alla avdrag och har moderluten kvar. Torkningen sker på sommaren i solen och på vintern under jämn omrörning i kittel över sakta eld.

Reglemente för svenska handels sjöfarten under krig mellan främmande sjömakter; Münchens slott den 21 januari 1804

För att under de nuvarande krigsoroligheterna skaffa svenska sjöfarten säkerhet så att Sveriges handelsgemenskap med andra länder inte rubbas och att Våra trogna undersåtar som idka sjöfart och handel iakttar sina skyldigheter och försiktighetsmått har Vi översett Vårt 1800 utfärdade regemente. Det är viktigt att Vi följer de traktater och överenskommelser som fordras för att Svenska Flaggan skall betraktas som neutral.

Inget skepp som inte är svenskt byggt, utom om utländska skepp strandat vid Vår kust och blivit uppköpt av svensk undersåte, skall räknas som svenskt och neutralt. Köper någon svenskt skepp från de krigförande länderna, kommer inte skeppet att räknas som svenskt så länge kriget varar.

Skepparen bör vara försedd med följande dokument om han ämnar sig utanför Östersjön och Sundet. Bilbrev, Mätarebrev, ett av kommerskollegium utfärdat s k turkiskt pass med latinsk översättning, Fribrev, Magistratens lastcertifikat, Folkpass, avskrift av redareeden samt Sundhetspass.

Skepparen får inte ha dubbla eller oriktiga dokument och inte under några omständigheter hissa utländsk flagg.

Skepparen och hälften av besättningen skall vara svenskar om skepp och gods skall räknas som svenska och anses neutrala. Skulle besättningen genom rymmande eller dödsfall bli så få att fartyget inte kan framföras, får man med svensk handelsagents vetskap antaga så många främmande sjömän, helst från neutrala stater, som behövs.

Svenska skepp kan fritt segla till krigförande hamnar och varor på neutrala skepp är fria. Svensk undersåte får inte utrusta skepp som skall nyttjas till kaperi eller taga tjänst på främmande kaparfartyg. Skulle skeppare som går utan beskydd och konvoj bli upphunnet av krigförande nations skepp, som begär att få visitera honom skall han tillåta detta. Svenska handelsfartyg som går i konvoj behöver bara tillåta visitering av krigförande länders krigsskepp.

Skeppare får inte gå in i blockerad hamn. Med det menas hamnar där så många örlogsskepp är stationerade, så att andra fartyg inte kan komma in utan fara. Skeppare bör taga dessa föreskrifter till sig och då ha rätt att njuta fri och ohindrad sjöfart. Blir han trots det förolämpad, skall han vända sig till Ministrar och Handelsagenter på platsen och av dem få bistånd och understöd. Det samma gäller om skeppet blir uppbringat.

Det är förbjudet för främmande nations kapare att anlöpa svensk hamn så vida han inte råkat i sjönöd. Det är absolut förbjudet för svensk undersåte att handla något från sådant fartyg.

Münchens slott den 21 januari 1804 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående ytterligare kontroll på bevilning av testamenterad egendom eller behållen förmögenhet i sterbhus samt för rättigheten att nyttja huspräst; München den 28 januari 1804

Ytterligare kontroll av skatt för testamenterad egendom och förmögenhet i sterbhus. Två kvitton på bouppteckningen skall göras och skatten är 2 % av bouppteckningsvärdet.

Konsistorierna i landet är skyldiga att varje år uppge vilka präster, som är vigde som huspredikanter och i vilka stift de befinner sig.

Münchens slott den 28 januari 1803 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående några till allmänna brandförsäkringen hörande ärender; Stockholm den 7 februari 1804

För en husägare, som haft huset försäkrat i Brandförsäkringsverket och efter brandskada fått ersättning gäller, att när han byggt upp nytt får han behålla det som fanns kvar på försäkringen eller om något vore obetalt på 12 års försäkring tillgodo innehållas av Brandkontoret.

Stockholm den 7 februari 1804. PIPER, LEYONMARCK, HOLMBRINCK M FL

Reglemente angående styrelsen vid de i Carlskrona och Sveaborg anbefallte allmänna arbetsinrättningar; Carlsruhe den 27 februari 1804

Arbetsinrättningarna skall stå under kommandantens på fästningen särskilda kontroll. De fördelas i kompanier om 100 man under ledning av en officer och två underofficerare. Om antalet arbetande övergår 130 anställs ännu en underofficer. Blir antalet 150 bildas ett nytt kompani.

De arbetande tjänar 2 skilling om dagen och får 2 marker mjukt bröd eller 1/3 mindre hårt bröd. De få varje år en grå jacka med rödrutig krage, om de är på Sveaborg och blårutig krage om de vistas på Karlsborg. Väst och byxor av vadmal, ett par läder- och ett par träskor. Två par strumpor och en hatt. De skall ha håret kort och stubbat. Sängkläder, ved- och lypengar samt pengar till nattvardsvin och oblater får de lika med värvade soldater.

Kommandanten fördelar arbetet. De skall inte arbeta tillsammans med fångarna och inte utföra arbeten åt enskilda.

Blir arbetskarlen sjuk skall han få vård vid Flottans sjukhus. Skulle han bli arbetsoduglig och inte ha någon anförvant, som kan ta hand om honom eller att församlingen och socknen varifrån han kommer inte kan anses skyldig att ta emot honom, förs han till Serafimerordensgillet. Begår han mindre brott får han straffas av kommandanten. Vid grövre brott gäller krigsdomstolsprövning och straff. Rymmer arbetskarl döms han av krigsrätten till 1 års fästningsarbete, i Sveaborg på stockuset och i Karlskrona i ankarsmedjan.

Den man som sköter sig kan få vissa privilegier. Ingen får dock utskrivas förrän han har bärning och utkomst. Han har rätt att få hjälp att skaffa arbete.

Carlsruhe den 27 februari 1804 GUSTAF ADOLPH

Förordning om allmänna arbetsställen för Svea- och Göta riken, samt Storfurstendömet Finland; Carlsruhe den 27 februari 1804.

Att skydda Våra undersåtars säkerhet till person och egendom är huvudsakligt föremål för Våra omsorger. Det är därför med bekymmer Vi se att denna säkerhet störs av personer, som genom lättja, vanart och lättsinnighet försaka de medel, som ger dem nödortftig bärning och att bli nyttiga medlemmar i samhället. Dels de som är straffade och utsläppta ur häktena, men fortsätter att begå brott och stryker omkring landet och tigger. För dessa personer har inrättats arbetsinrättningar i Karlskrona och Sveaborg. De skall inte sammanblandas med de missdådare som är dömda till fästningsarbete.

Dessa inrättningar kallas Allmänna Arbetsställen och Överståthållaren i Stockholm och landshövdingarna i länen har tillstånd att på obestämd tid döma sådana personer, som för första och andra resan blivit straffade för stöld och efter avtjänat straff inte kan hitta något näringsfång, så att de kan försörja sig.

Vidare landstrykare, tattare och zigenare, som inte har pass. Soldater som blivit utstrukna ur rullorna och drängar och betjänter som inte på utsatt tid skaffat sig tillgänglig tjänst. Svensk hantverksgezell som inte inom fjorton dagar efter ankomsten till en stad uppsökt en mästare. Hantverksgezeller som visa sådan sturskhet att ingen mästare vill anta dem. Utrikes ifrån inkommande överlöpare som inte inom tolv dagar skaffat sig näringsfång. Vaktbetjänter vid verk och tull samt vågar som undanhållit sig mer än sex veckor.

De som är krigsdugliga skall inte sättas i arbetsinrättning. De frigivna fästningsfångarna får välja på krigstjänst och arbetsinrättning. Endast män får antas och de får inte vara orkeslösa eller sjuka.

De som gripes skall skjutsas till det Allmänna Arbetsstället dit de anses höra, men behöver inte fängslas som vanliga fångar, dock skall alla tillfällen till rymning förekommas. Vid ankomsten förs arbetskarlen till landshövdingen som sedan förpassar honom till kommandanten. Har han pengar eller kläder som han inte behöver skall pengarna deponeras hos landshövdingen och kläder och ev andra tillhörigheter upptecknas i fångpasset. Han får inte lämna arbetsinrättningen förrän han erhållit tjänst eller lovligt näringsfång. Har han under tiden gjort sig känd för lättja eller vanart lösgives han inte förrän han förbättrar sitt leverne

Kungörelsen angående kronofogdars dagtraktamente och skjuts vid privata utmätningar; Stockholm den 27 mars 1804.

Kronofogdar, som utreder privata utmätningssmål skall erhålla 16 skillingar i traktamente och skjuts efter 1 häst. Begärs skriftlig berättelse av förrättningen har han rätt till lösen på 4 skillingar arket. Han får inte begära ersättning för varje resa från hemmet till förrättningen om han utför flera förrättningar på en gång. Inga traktamenten utgår till hans eventuella medhjälpare.

Stockholm den 27 mars 1804 SAMUEL af UGGLAS

Kungörelse angående sättet hur inbetalningar bör ske till de under Kongl Kollegium lydande kassor; Stockholm den 12 april 1804

Inbetalningar till Kungl Kollegiums kassor får bara göras till Rikets ständers bank eller Riksgäldskontoret. Insättningsattesten skall lämnas till det kontor dit pengarna höra och där skall kamreren kvittera inbetalningen.

Stockholm den 12 april 1804 BROR CEDERSTRÖM

Kungörelse angående frihet till införsel av ungerska måltidsviner, och vad därvid bör iakttagas; Stockholm 19 april 1804.

Ungerska måltidsviner skall fritt få föras in i landet, på lika villkor som viner från Frankrike, Spanien och Portugal. Dock inte finare viner, som Tokayer och Ruster nr 1. Vinerna skall ha bevis att de är ungerska och får endast införas genom tre Östersjöhamnar, nämligen Danzig, Memel och Pillau.

Stockholm den 19 april 1804. J LILJENCRANTS

Kungörelse om tullavgifter för åtskilliga järn- och manufakturtilverknningar, samt angående behöriga forsedlars företeende vid gränstillarna; Stockholm 2 maj 1804

Tullen för s k slädstänger skall vara samma som för stångjärn. Då tillverkningen av järnplåtar, tak- och spjällplåtar samt brännstål på allt sätt måste uppmuntras, har ingen ändring i tullavgiften vid utförande av järnet gjorts. Dock skall betjäningen vid gränstillarna noga tillse att forsedlarna är korrekta.

Stockholm den 2 maj 1804 FREDRIC RIDDERSTOLPE

Kungörelse angående förbud mot utländska guld- och silverarbetens förseende med svensk kontrollstämpel; Stockholm den 4 juni 1804.

Guld- och silverarbetare samt Juvelerarämbetet i staden har ansökt om ett förbud att kontrollstämpla utländska silver- och guldföremål med svenska stämplor. Man har märkt att personer i riket har företagit sig detta som ett ordentligt yrke och det skadar ju svenska juvelerare. Kungl Maj:t har samtyckt och efter en övergångsperiod av 90 dagar är det förbjudet.

Stockholm den 4 juni 1804 J LILJENCRANTS

Kungörelse angående lastningsorter, varifrån ungerskt vin får såsom utur första handen till Sverige införas; Stockholm 2 juli 1804

Den 13 mars togs frågan upp angående att fritt utan 25 % förhöjning av tullen få införa ungerska måltidsviner från Memel och Pillau. Då det visat sig att dessa hamnar inte alltid var lämpliga tillåts utförsel även från Stettin och Wollgast.

Stockholm den 2 juli 1804 J LILJENCRANTS

Kungörelse angående beräkandet i banco mynt av det förhöjda priset på de små almanackorna; Stockholm den 3 juli 1804

1797 fastställdes priset på de mindre almanackorna till 1 skilling och 4 runstycken. Genom vetenskapsakademiens kontrakt med boktryckare Johan Petter Lindh skall betalningen ske i bancomynt. Böter för den som begär högre pris.

Stockholm den 3 juli 1804 C B ZIBET

**Kungörelse om utförsel av rå koboltmalm, samt vad därvid kommer att i akt tagas;
Stockholm den 25 juli 1804**

1743 tillkom ett förbud att utföra koboltmalm från Sverige. Förbudet kom till för att stödja Los koboltverk i Hälsingland. Men lönsamheten har inte varit god och verket är nu nedlagt. Behovet av kobolt är inte tillräckligt för att täcka tillgången
Kobolten skall vara stämplad med orten där den tagits och beläggas med 1 riksdaler per 100 skålpund i tull.

Stockholm den 25 juli 1804 J LILJENCRANTS F RIDDERSTOLPE

**Förordning angående ersättning för skjuts- och dagtraktamente till landsfiskaler eller andra i deras ställe vid underrätterna till acktoraters utförande förordnade personer;
Regensburg den 13 augusti 1804.**

Landsfiskaler äger rätt att få rättegångskostnader av den tappande parten. Han har rätt till skjuts efter två hästar och 32 skilling i dagtraktamente.

Regensburg den 13 augusti 1804, F v EHRENHEIM

**Kungörelse angående Charta Sigillata på skuldsedlar för upptagna lån till officerares accord;
Stockholm 15 augusti 1804.**

Skuldsedlar som upptaga officerares accorder skall förses med behöriga kartor.

Stockholm 15 augusti 1804. BROR CEDERSTRÖM

**Kungörelse angående hur hädanefter förhållas skall med beklädnads och utredningspersedlar för de roteringsbåtsmän, som blir till sjöss kommenderade;
Stockholm den 31 augusti 1804**

För att uppnå rättvisa bland rotehållarna har stadgats, att om båtsmän kommenderas till sjöss skall kronan bestå med släpekläder under vintermånaderna. För varje år sjöexpeditionen fortgår, skall kommisspersedlar erhållas ur kronans förråd. Skulle de bli hemförlovade innan året gått skall de ersätta kronan för kläderna. Rotehållarna skall annars hålla båtsmännen med kläder, som förnyas vart tredje år.

Stockholm den 31 augusti 1804. JOH G LAGERBJELKE

**Kungörelse angående förbud mot införsel av Franska Journaler, Veckoskrifter och Dagblad, samt böcker och skrifter, vilka hädanefter i Frankrike tryckas;
Stockholm den 7 september 1804**

På grund av att man sedan en längre tid tillbaka förmärkt brist på aktning för Konungar och Furstar samt för Lagliga Regeringar i de Franska Journaler och Dagblad och nyligen förgripliga utlåtelse mot Konungens Egen Höga Person samt följaktligen mot Dess Rikes Världighet, har man beslutat att förbjuda införsel av dess Journaler. Detta förbud gäller alla böcker och skrifter som trycks i Frankrike.

Stockholm 7 september 1804. C B ZIBET

**Förordning angående behörig domstol i de inom krigsakademiens på Carlberg område förefallande mål;
Stralsund 5 oktober 1804**

Ändringar i Krigsakademiens vid Karlberg reglemente.

Under Krigsakademiens område räknas Karlbergs slott och övriga byggnader, området mellan Norra Allén och sjön, trädgården och den s k Djurgården.

Sker förbrytelser inom detta område av person av krigsståndet skall det upptagas i krigsrätt och dömas. Tjänstgörande generaladjutant utser auditör från något i huvudstaden förlagda garnisonsregementen.

Sker förbrytelsen av civil person i tjänsten eller personer som befinner sig inom akademins område skall de dömas inför den i Stockholms stad inrättade Slottsrätten. Med s k polismål eller enklare brott skall överståhållarämbetet ta hand om ärendet.
Stralsund den 5 oktober 1804 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående användande av kronans i behåll varnade Charta Sigillatae papper med gamla stämpeln; Stockholm den 8 oktober 1804.

Kronans Chartae sigillpapper med gamla stämpeln kommer att användas även i fortsättningen. Ny stämpel sätts under den gamla, vilken överkorsas.
Stockholm den 8 oktober 1804 SAMUEL af UGGLAS

Kungörelse angående befrielse från anskaffandet av de i 1799 års sjötulls taxa föreskrivna utlossnings bevis i avseende på trävaror, som från svenska hamnar vid Nordsjön till utländska orter utom Östersjön och Öresund exporteras; Stockholm den 29 oktober 1804

Då fartyg lastade med trävaror passerar Sundet skall de anmäla lasten till general tullarrendesocietetens fullmäktige, då olika tull råder för utförsel.
Stockholm den 29 oktober 1804 J LILJENCRANTS

Kungörelse angående rättighet för soldater på landet att försörja sig med hantverk; Stockholm den 12 december 1804.

Soldater permitterade eller opermitterade, de som lidit skada eller på grund av ålder eller sjukdom är avskedade efter 15 års tjänst vid samma regemente och som är kända för skickligt uppförande samt erhållit avsked med underhåll får som gärningsmän vara skraddare och skomakare i socknarna.
Stockholm den 12 december 1804. J LILJENCRANTS

Plakat om fyra allmänna solenna tacksägelse, faste, bot och böndagar som över hela Sveriges rike, Storfurstendömet Finland och alla Sveriges krona tillhöriga och underliggande furstendömen, land och herrskaper, högtidligen hållas och begås skola i nästkommande år 1805; Stralsund den 31 december 1804.

Ingen omsorg är ljuvligare än då Vi påminner Våra trogna undersåtar om, att gemensamt med Oss tillbedja den Högste. Alla Konungars Konung och alla lagliga samhällens vårdare och beskyddare. Följer en lång predikan om Guds godhet och en uppmaning att under 1805 följa den kristliga plägseden att hålla allmänna faste, bot och böndagar över hela landet på lördagen 2 mars, söndagarna 5 maj och 30 juni samt lördagen 19 oktober. Vi bjuder och befäller alla, som inte av sjukdom eller annat oundvikligt skäl är hindrad att söka sig till kyrkan. Ståthållare, borgmästare, fogdar, befallningsmän och länsmän skall ha uppsikt över att ingen bryter befallningen. Det åligger kyrkan att i god tid annonsera när dessa dagar infaller. Ingen får sälja kramvaror eller drycker av något slag. Både säljare och köpare bötar om de överträder förbudet. Böterna fördelas så att 1/3 tillfaller närmaste hospital, 1/3 församlingens fattiga och 1/3 sockenkyrkan.

Stralsund den 31 december 1805 GUSTAF ADOLPH
Följer bibeltexterna för de olika dagarna.

Svensk författningssamling 1805

Låssa kyrkas arkiv

Sammandrag av Gudrun Sandén, 2000

Kungörelse om den i Carlshamns stad beviljade nederlagsfriheten. Stäket den 7 februari 1805.

Handelssocieteten i Karlshamn har anhållit att få sådan nederlagsfrihet att till staden får införas alla till riket lovgivna varor med främmande fartyg, även franskt brännvin. Staden har ett utmärkt läge och en bekväm hamn. Societeten har hemställt om inte andra stapelstäder också kunde få begagna sig av nederlagsfriheten i Karlshamn. De begär också att några utomlands tillverkade varor, som är förbjudna att ta in i riket kunde få förekomma. Vi har funnit för gott att med några undantag ge Vårt bifall.

Karlshamn skall skaffa tjänliga och säkra magasin, där nederlagsgodset kan förvaras. Från nederlagsfriheten undantages salt, alla till införsel till riket förbjudna fabriks- och manufakturvaror och sådana varor, som Svenska Ostindiska Kompaniet har oktrojerat.

De varor, som uppläggas skall komma direkt från produktionsorten.

Franskt brännvin och alla andra varor, som bara är tillåtna till införsel i Karlshamn, skall förvaras i särskilda magasin. Man skall också skilja på varor som kommer med främmande skepp från de som kommer med svenska, så att inget missbruk av de olika tulltaxorna kan förekomma.

Inom 180 dagar skall bevis insändas till Karlshamns sjötullkammare, att varorna inkommit och blivit utlastade

Till Oss och kronan erlägges $\frac{1}{4}$ % av nederlagsvarornas värde. Skulle det kosta mer att hålla tull skall Karlshamns handelssocietet ersätta bristen.

Den godsägare som inte efter 2 år haft möjlighet att bortföra varorna, utan önskar låta dem ligga, betalar en avgift för högst 3 år till. Magasinshyra och andra avgifter skall vara betalda innan varan får tas ut.

Rikets övriga stapelstäder får delta i nederlagsfriheten.

Om missbruk eller olaga företag skulle ske vid denna nederlagsfrihet förfares efter allmän stadga första gången. Upprepas brottslighet förlorar staden sin rätt.

Stäket den 7 februari 1805. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående den under Kongl Maj:ts frånvaro tillförordnade regerings upphörande; Stockholm den 7 februari 1805.

Gustaf Adolph tillkännager att han med Den Högstes Nådiga Bistånd fullbordat sin utrikes resa. Den under resan förordnade regeringen kommer att upphöra.

Stockholms slott den 7 februari 1804. GUSTAF ADOLPH

Cirkulärbrev till samtliga landshövdingar angående den årliga salpeter leveransens verkställande av hemmansägare och åbor i Sverige och Finland; Stockholms slott den 28 februari 1805.

Salpetern skall i fortsättningen levereras till de bestämda orter där den skall uppläggas eller förarbetas till krut. Där skall kontrolleras att kronan får vad den tillkommer och att inget missbruk sker. Varje landshövding har ansvar för leveranserna i sitt län och de tidigare salpetersjuderiiinspektionerna med styresmän och betjäning dras in. Allt för att ge lantmannen lindring.

Från detta års början skall varje hemmansägare till Kronan mot betalning leverera ett halvt lispund oluttrad salpeter per helt mantal. Då Vi vet att en del vill lämna luttrad istället tillåter Vi detta. Hemmansägaren får tillgodoräkna sig 14 % av vikten. De får också rätt att leverera till närmaste plats, även om den ligger i annat län. De skall då uppvisa bevis innan betalning

sker. Dock får inte mer än ett års leverans ske på samma gång, för att inte ställa till oreda i räkenskaperna. De skall skötas av en uppbördsman, en i varje län. Han står under landshövdingen.

Leveranserna skall kontrolleras att de inte innehåller några främmande ämnen och håller god kvalitet.

Vid leveransen skall uppbörds mannen inväga salpetern i av Kronan bekostade träkärl, som försluts och förses med sigill. Vid avslutad insamling skall uppbörds mannen lämna uppbördslängder i två exemplar. Landshövdingen behåller det ena och det andra sänds till krigskollegium. Hela den insamlade leveransen skall sedan sändas till den ort där Krigskollegium anvisat plats. Parhästarna får dra 40 lispund. Uppbörds mannen ansvarar för att sigillen inte blir brutna, men han fritas från den viktminskning som kan ske genom att kärlden läcker.

För att täcka merkostnaderna får landshövdingeämbetet 1 skilling på varje i länet tillverkat lispund salpeter.

Alla pannor som kronan äger, men nu efter kronobrännings upphörande inte längre behövs, skall fördelas på länen och mot betalning erbjudas länets innevånare. De skall i första hand erbjudas dem, som visat sig behärska konsten att göra god salpeter.

Uppbörds mannens lön blir 50 riksdaler om året plus 12 skillingar i traktamente och skjuts efter en häst.

De verkmästare och sjudningsmanskaper som blivit utan arbete, när kronans sjuderiverksamhet upphört, får för att tillvarataga deras kunskaper i privat regi fortsätta under 5 år. Blir de sedan på grund av ålder eller annat oförmögna att fortsätta skall de ha rätt till ersättning ur Salpetersjuderiets Underhållskassa.

På de ställen där kronan äger magasin och det vore lämpligt att leverera salpetern dit i samband med spannmålsräntan borde tjänstemannen erhålla 1 skilling på varje lispund oluttrad.

Stockholm slott den 28 februari 1804. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående hur förhållas bör med inbetalning till Kongl Maj:t och Kronan av de vid hemmansbyten uppkomna kontanta efter räkningsskulder; Stockholm den 4 mars 1805.

Det har inte funnits tydliga föreskrifter om hur de uppkomna efterräkningsskulder vid byten av hemman skall betalas. Detta har förorsakat minskning av kronans inkomster. Efter det att Kongl Maj:ts Nådiga Bytesbrev är stadfäst skall innehavaren av egendomen som häftar i skuld inom 3 månader i Sverige och 6 i Finland insända en förklaring, som befallningshavaren sänder vidare till Kammarkollegiet. Innehavaren av egendomen har 6 månader på sig att betala skulden efter det han fått utslaget. I annat fall kommer räntan på egendomen att säljas på auktion. Skulle det finnas skulder skall egendomen säljas.

Stockholm den 4 mars 1805. SAMUEL af UGGLAS.

Kungörelse angående det ställe, varest tvister om bättre rätt till besittning av krono rusthåll jämte åtskilliga andra justitie- och kameralmål hädanefter skall upptas och fullföljas; Stockholm den 9 maj 1805.

Tillkännages att de justitie och kamerala mål som Kongl Krigs- och Kammarkollegierna hittills avgjort och vilka egentligen inte haft inflytande på krigsmakten, kommer i fortsättningen att handhas av Kammarkollegium ensamt.

Det gäller rusthållares tvister och indragna militära boställen.

Stockholm 9 maj 1805 S af UGGLAS B CEDERSTRÖM

Förklaring angående lagens rätta förstånd och tillämpning i mål, som rör klander på fast egendom, samt vad ytterligare vid lagfarts beviljande bör iakttagas; Stockholm den 14 maj 1805.

För att undvika tvistemål kommer lagfart att kunna vinnas snabbare än tidigare. Går det för lång tid kan död, flyttning och andra händelser komma i vägen, så att man glömt hur den rätta äganderätten är. Även klander skall inom tre månader inlämnas. Förmyndare får inte sälja eller skifta sådant som blivit med övermakt beslutit för jungfru eller vanvettig om inte det leder till nytta för dem. Klander mot make som sålt sin hustrus egendom utan hennes vetskap eller från hennes arvingar om hon avlider före mannen skall ske av natt och år så snart hon fått vetskap.

Stockholms slott den 14 maj 1805. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse att Västindiska Kompaniets Privilegium upphör vid detta års slut, såsom och angående Västindiska handelns och sjöfartens idkande; Stockholm den 22 maj 1805.

Svenska Västindiska Handelskompaniet, som fick privilegier 1786 skall upphöra med detta års slut. Handel och sjöfart på ön S:t Batthelemy, Västindien och Norra America måtte av all till utländsk handel berättigade svenska undersåtar idkas. Den nederlagsfrihet som gällt kommer i fortsättningen bara att gälla Göteborg, Karlshamn och Stockholm.

Stockholms slott den 22 maj 1805. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående frihet till införsel av juveler, äkta pärlor och glasflusser, som inte är infattade och monterade; Stockholm den 28 maj 1805

Juveler, pärlor och glasflusser, som inte är infattade får införas i landet till 2 % tullavgift.

Stockholm den 28 maj 1805. J LILJENCRANTS

Kungörelse om underhållsutdelningen av krigsmanshusmedlen till avskedade ryttare, dragoner och soldater för innevarande år 1805; Stockholm den 20 juni 1805.

Krigskollegium har utfärdat avskedspass för ryttare, dragoner och soldater med underhåll ur krigsmanskassan. Följer 13 sidor med namn på personer som fått gratifikation och deras överordnades namn och vilket regemente de tillhört.

Stockholm den 20 juni 1805 BROR CEDERSTRÖM

Stadga och reglemente för en diskonto inrättning i staden Åbo på 15 års tid, med fond av enskilda delägare; Ljungby 20 juni 1805

Vårt finska Hushållningssällskap och flera innevånare i Storfurstendömet Finland har för att befrämja jordbruk och näringar anhållit att få inrätta en penningrörelse, en diskontoinrättning med Banco specie i Åbo stad. 1800 utfärdades en kungörelse att sådant tillstånd skulle ges till en och annan större och folkrikare av Våra städer. Samma regler gäller som när Göteborg och Malmö fick sina egna banker.

Högkvarteret Ljungby den 20 juni 1805. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående räntan för lån av de under Kongl Kollegii förvaltning ställda manufaktur- och ulldiskontofonder; Stockholm den 2 juli 1805

Slöjdidkare, som lånat ur manufakturdiskontofonden, har tidigare betalat 4 % ränta.

Räntesatsen kommer att vara lika i fortsättningen och de befarade höjningarna till 10 % om inbetalning sker för sent blir inte av. Detta för att uppmuntra slöjdare. Detsamma gäller lån ur Ulldiskontofonden och Väverifonden.

Stockholm den 2 juli 1805 J LILJENCRANTS

Förordning om Skogarna i Riket; Hälsingborg den 1 augusti 1805.

När förordningen från 1793 angående skogarna i riket skulle verkställas, har sådant inträffat att vissa delar behövt jämkning och förklaringar. Då vi insett problemet med nya rättelser och förklaringar har vi beslutat att alla hittills utkomna författningar om skogar skall upphöra.

Om allmänningar, kronoparker och kronoskogar.

Landsallmänning skall de nyttja som bo inom länet och Häradsallmänning de som bo i häradet. Över dessa och kronoskogarna skall landshövdingen ha överinseende.

Skogsbetjäningen skall tillsammans med kronofogdar och länsmän som finns på platsen vårda skogen. Det är dock förbjudet för skogs- och jägeribetjänt att ha något överinseende över Skatteskogen undantagandes ekskogen.

Vill någon hugga timmer, ved, gärdsel eller stör från allmänningen, skall han inför två synemän bevisa hur mycket han behöver och att han inte har skog på egna ägor. Ansökan ställs till vinter- eller sommaringet vid häradsrätten. Häradsrätten skall utan anseende på person eller egendomens natur avgöra hur mycket som anses skäligt av det begärda. Skulle någon med egen skog, som han misskött begära skog, kommer ansökan att avslås.

Landshövdingarna skall ha kontroll på allmänningarnas antal, tillstånd och växtlighet. De skall gör sexårsplaner på hur mycket man kan ta ut varje år. De skall genom resor rannsaka hur skogarna ser ut och lämna syneprotokoll till Rikets Kammarkollegium. Skulle det visa sig att skogen behöver vila skall landshövdingen kungöra detta på orten. Endast boskapsbete tillåts under vilotiden. Skulle timmer till färjor och broars iståndsättande behövas får det skyndsamt utmätas även om syneförslaget inte är färdigt och insänt.

Skulle sökande ha verkligt behov av mera timmer än befallningshavandens förslag tillåter skall de hjälpas i följande ordning: Boställsinnehavare, militära och civila samt präster som inte har skog på sina hemman, får till de hus socknen skall bygga åt dem ta ut ur allmänningen. Till denna klass räknas också när allmänna broar och byggnader skall byggas av allmogen att de som inte har skog eller har den på avlägsna orter får ta ut ur allmänningsskogen. Övriga som söka för att förbättra gamla hus och de som inger bevis angående nybyggnader.

Är bristen stor skall alla dela lika på det som finns. Endast allmänna broars byggnad eller underhåll går före. Skulle någon råka ut för eldskada eller av svår fattigdom vara drabbad skall han hjälpas. Alla ansökningar skall redovisas och också hur mycket var och en har fått och till var ock en som så önskar redovisas. Vill någon klaga gör han det inom fyra månader i Sverige och sex i Finland och Gotland hos Kammarkollegium.

Den som fått sin ansökan antagen får genom Överjägmästarens pålysning från predikstolen fjorton dagar innan veta, var han skall hämta sitt timmer och hur mycket han får. Skulle menföre komma så att allmogen inte kan hämta sina stockar skall ny tid utlysas. Uteblir den som fått bevillning på timmer får han vänta till nästa vinter. När utsyning, stämpling, fällning och bortförslaget sker skall Överjägmästaren och de i trakten hörande skogsbetjänarna finnas på plats och ha noga inseende på hur mycket som tas. Häradsborna har rätt att vid tinget välja personer, som tillsammans med skogsbetjänarna bevakar arbetet.

När ett träd skall fällas, stämplas det med kronostämpeln, som är en krona och de två sista siffrorna i året. Ena stämpeln sätts längst ned vid roten och den andra en manshöjd upp. När trädet fälls skall den nedersta stämpeln synas på stubben. När stämplarna inte används förvaras de hos Befallningshavanden. Till bränsle får inte friska träd, som kan tjäna bättre behov stämplas. Där tar man först äldre och förtorkade träd och vindfällen. Till stör och gärdsel får endast tagas ett visst antal vuxna granar och gårtallar, samt sådana träd som inte kan bli nyttiga till timmer. Eneträd och gamla grenar av mogna granar. Om skogen är mycket tät får gallring av unga träd förekomma.

Den som får hugga träd får också ta nedfallande katar och grenar, men några kvistar skall kvarlämnas till skogens återväxt. Inget får avföras ostämplat eller i skogsbetjänernas frånvaro.

Ingen får sälja det han fått utsynat och stämplat för egen del eller avföra det till någon annan gård än det är ansökt för. Vill någon från allmanningen hämta till bränsle nedfallna lågor, skatar och grenar skall han söka lov hos befallningsman. Avhämtningen skall ske på en bestämd dag i skogsbetjäntens närvaro. Mulbete är liksom förr tillåtet.

Om inte lands- eller häradsallmanningen är avgränsad från intilliggande ägor bör befallningsmannen draga försorg att det blir gjort. Finns eller uppstår tvist om råskillnad skall förordnas en Auktor Publicus som bevakar och till laga slut befordrar.

Vid de allmänningransakningar som Vår befallningshavare anställer skall man undersöka om hemman, gårdar, torp och backstugor som finns där har besittningsrätt. Finns hemman eller torp som indelta eller skattlagda är, skall de bibehållas som de var då de skattades och avhändes. Besitter någon på allmanningen hemman eller torp som inte är skattlagda eller indelta eller med urminnes hävd försvarade skall de erlægga skatt till kronan om inte frihetsår är beviljat.

Finns någon, som har frihetsår, men som försummat att göra de årliga uppodlingarna, kan han avskiljas och en trevsnare åbo antas. För att ingen osäkerhet i framtiden skall uppstå, skall skogen skyndsamt bli uppmätt och kartlagd.

Då Vi fått veta att allmänningarna blivit på de flesta ställen medtagna, skall landshövdingen i fortsättningen alldeles förbjuda någon att bosätta sig där eller bygga sågkvarn. Endast skogvaktarboställen och röjning för skogsplantering tillåts. Mossar och kärr som kan anses lämpliga till uppodling kan få röjas.

Sockenallmanning skall de som bo i socknen njuta och dessa allmänningar skall obehindrat lagligen delas mellan de sockenbor som anhåller därom. Är allmanningen stor kan den fördelas på enskilda ägare, annars skall sockenborna vårda och använda den gemensamt.

Innan sådana allmänningar blivit skiftade skall sockenborna på utlyst sockenstämma komma överens om vården och tillsynen. Om det är nödvändigt skall två uppsyningsmän anställas för att ha närmare insyn och angiva åverkansmål. Dessa personer bytes varje år.

Över Våra och kronans parker och djurgårdar skall överhovjägmästare ha uppsyn och hålla jägeribetjäning i de provinser där dessa parker är belägna. Överhovjägmästaren skall se till att giltiga rågångar och karta finns. Vi skall i nåder bestå kostnaderna. Skiljs del av allmanningen och läggs till angränsande hemmansägare betalar de hälften tillsammans med Oss.

Skog på rot eller kullfallna träd, som kan till timmer eller andra nyttiga behov användas får ej utan Vårt tillstånd huggas och avföras från Våra kronoparker.

De som inte kan bevisa att de har tillstånd att ta timmer, gärdsel, stör och ved från kronoparkerna får betala hälften vad markegången i länet årligen utsätter. De pengarna skall användas i en fond för att inrätta och underhålla planterhagar.

Tidigare har det varit tillåtet för dem som bo invid kronoparker att utan betalning njuta mulbete och att få ta skräpved för att på så sätt rensa skogen och betesmarken. Denna förmån har man fortfarande rätt att nyttja. Undantag gäller när ny skog planteras, då man måste inhägna tills plantorna är så stora att boskapen inte skadar dem. Den som släpper djur av vad slag det vara må i sådan inhägnad böter tveböte och skall gälda skadan. Skulle det gälla djur som är förbjudna på den orten blir de dessutom förbrutna.

Då ek, bok, mastträd, spiror eller annat storverksträd behövs till rikets förnödenheter, örlogsflottan eller fästningar och tillgång finns i Kronoparkerna skall överhovjägmästaren syna och ge tillstånd. Skulle något utsynt träd visa sig olämpligt för det behov, det var tänkt

till, skall det säljas på auktion. Lika gäller för grenar och skatar som blir i samband med fällningen. Inkomsterna går till planteringskassan.

Vad kronoskogar, större skogar och ödemarken beträffar, vilka enligt bygdelagen tillhör Oss och kronan, särskilt de i Norrland, Finland, Dalarna och Värmland, skall hemman och byar få så mycket skog att de enligt författningarna till fullsatta hemman prövas. Den marken skall avskiljas från kronans med laga rör. Befallningshavaren skall kartlägga området och föreslå om det är lämpligt att anlägga nybyggen där. Varje nybygge skall räknas till ett åttondels mantal. Befallningshavaren skall också ta reda på om det redan finns torp och andra bosättningar i skogarna och om de nyttjat skogen för bräder, timmer, balkar samt tjära och om de hädanefter skall tillåtas fortsätta eller om deras rätt skall inskränkas. Förordning om allmänningarna tillämpas ej på skogar och allmänningar som är belägna i Bergslagen och till nytta för bergsbruket. Där gäller förordningar i bergsordningen.

Om frälse och skattehemmans skogar.

Ridderskapet och adeln äger att nyttja enskild och avyttrad skog på frälsejord, såsom deras privilegier medger.

Skatteman äger att nyttja sin enskilda avrösade och avyttrade skog och mark som förordningen 1789 säger. Han får anlägga torp och göra uppodlingar så mycket beskaffenheten medgiver och utan att dessa lägenheter besväras av skatteläggning och ränta. Lika fri och obehindrad ägande och uppodlingsrätt över enskild skog och mark skall skattefrälseägaren ha.

Äger ofrälseman säteri och frälsejord genom laga fång får han njuta samma rätt som frälsemannen. Arrendatorer får inte sälja från gården skog vare sig det gäller frälse eller skatte. Om skogen är oskiftad grannar eller byar emellan har den som vill skifta sin lott rätt att göra det. Delningskostnaden skall alla stå för.

Är jordägare som har oskiftad skog alla frälse eller skatte eller både ock skall de överenskomma om skogens nyttjande både till husbehov och salu. Enhällig överenskommelse måste råda innan något säljs, annars räknas som att man säljer annans skog och böter blir följden. Samma gäller om kronan eller boställe har del i skogen.

Om boställs och kronohemmans skogar.

Boställsinnehavare, om han är präst, militär, civil eller kronobonde får nyttja skogen till husbehov, men inte till avsalu. Dubbelt bötesbelopp utgår, även för den som köper från sådana gårdar. Den som har annan egendom än boställe eller kronohemman får inte föra eller nyttja den skogen på den andra fastigheten.

Skulle boställen finnas, som har ansenlig skog och tidigare fått tillstånd till kolning, får den det även i fortsättningen. Skogsbetjänter skall beräkna hur mycket kol till avsalu årligen som kan framställas utan att skogen skadas.

När sockenmän skall bygga eller bättra prästgård skall timmer och virke tagas ur prästgårdsskogen. Räcker inte det skall de taga efter mantal ur egna skogar. Skulle prästgårdsskogen misshushållas skall det åtalas inför församlingen. Det åligger biskopen och häradsprosten att vid visitation efterfråga hur skogen sköts.

Boställsinnehavare eller kronohemmansåbo som vill bygga torp skall begära tillstånd hos landshövdingen, som om han anser nödvändigt låter häradsrätten undersöka innan tillstånd ges.

Om ek och bok och andra bärande trån.

Ek och bok som står på frälse grund utom eller inom hägnad hör jordägaren till. Skatte, krono och stadsjord som har ek och bok har sedan urminnes tider tillhört Oss. På senare tid har man för att uppmuntra återplantering av ekskogen gjort vissa anstalter så att några förmåner blivit tillägnade skatte- och kronohemmans åbor. Skattebonden får var tionde och kronobonden var tjugonde penning när kronan säljer. Skatte- och kronobonden får fri disposition av hälften av alla ekar som är under tio år och som vårdats av åbon.

Då ek och bok växer så långsamt har vi funnit att ingen bättre än bonden på vars mark de växer kan vårda dem. Han bör därför uppmuntras. Inga ekar får fällas utan insyning av landshövdingen. Bevillningsresolutionerna skall insändas till förvaltningen för Sjöärenden. Där bestäms hur mycket timmer som behövs. Skickliga personer och varvskvartersmän sänds till platsen för att stämpla. Allt virke som förs från en plats skall var försett med bevis, var det vuxit, vart det skall och vem det tillhör.

När ek säljes från ett kronohemman för kronans behov skall hälften av taxan tillfalla kronobonden. Lika gäller för ek som står inom hägnad men är till hinders i åker och äng. Behöver han ek till kvarnbyggnad eller liknande har han rätt att utan kostnad ta från hemmanets ägor. All hantering med ek skall anmälas till landshövdingen, annars blir det böter.

På lands- och häradsallmänning, kronoskogar och boställsägor tillhör all ek Oss och kronan.

Befallningshavanden får inte sälja ek till enskilda eller publika behov utan tillstånd från Oss och Rikets Krigskollegium eller Förvaltningen för Sjöärenden. Då ekar skall fällas för Vår Örlogsflotta finns särskilda instruktioner.

Kronobonde och boställinnehavare får bruka ekskogen till husbehov. Är skog oskiftad mellan byar och hemman skall de komma överens om nyttjandet. Ek och bok och andra bärande träd som växer på stadsjord skall vederbörande ha lika rätt som vi i denna förordning givit kronobönder.

Vindfällan och skräpved av ek och bok som blir liggande får nyttjas utan skillnad av skatte- och kronobonde eller innehavare av boställe.

Det har förekommit den oseden att ta upp unga ekar med roten för att nyttja dem till tröskslagor. Det är nu förbjudet med böter på 1 riksdaler slagan, om de påträffas. Kronobetjäningen skall hålla noggrann uppsikt.

Om master, spiror och storverkstråd.

Mastråd skall vara av 70 fots längd, 24 tums tjocklek, 12 fot från roten, och 16 tum i lilla ändan utan röta och kvistar, raka och jämnt växta. På frälsegrund hör master och spiror jordägaren till. Mastråd på skattejord får inte jordägaren utan hembud fälla. Vill han lämna hembud på sådant träd skall han meddela befallningshavaren om trädets beskaffenhet och växtplats. Befallningshavaren skall per brev höra med Förvaltningen för Sjöärenden om sådant träd önskas. Man skall då besiktiga och överenskomma om betalningen. Skulle trädet visa sig vara för gammalt äger jordägaren att sälja till vem han vill.

På kronojord är master och spiror Vår egendom och där får kronoåbon inte fälla utan tillstånd. När träd fälls för Våra behov får åbon hälften av värdet inte som någon rättighet utan som belöning och uppmuntran, för hans vård av sådana för riket angelägna träd. Då träden vid besiktning visar sig övermogna meddelar befallningshavaren Förvaltningen för Sjöärenden detta och träden försäljs på auktion. Kronoåbon får halva värdet.

På allmänningar, kronoskogar och boställsägor får ingen utan lov och tillstånd fälla storverkstråd. Vad som behövs till gruv- hytt- bruks- och bergverk får från egna statshemmans skogar fällas utan tillstånd. Söker någon privat att få storverkstråd för

skeppsbyggnad, kvarnverk eller dylika inrättningar skall Förvaltningen för Sjöärenden meddelas. Säljer någon storverksträd utan att först meddela befallningshavaren bötar han.

Om sågande och timmerförsäljning.

Våra befallningshavare äger att förordna om nya sågkvarnars anläggande och byggande. De bestämmer om de skall vara fin eller bredbladiga och om de skall såga till avsalu. De skall dock numera vara skattlagda och skatten insändes till Kammarkollegium och alla husbehovskvarnar skall antecknas. Där skall finnas uppgifter om de är en- eller flerbladiga, nyttjas till husbehov eller avsalu och hur mycket de har rätt att såga per år.

För att kontrollera utförelsen av bräder, sparrar, master, spiror och bjälkar, så att inte skogarna skadas på sikt skall tullen vid utförelserna varje år lämna omständiga förteckningar på hur mycket som lämnat landet. På detta sätt kontrolleras också att ingen säljer mer än han har tillstånd till.

Vid de sågkvarnar som redan finns skall ägarna behållas och även i fortsättningen få såga vad de har lov till. Sågar på kronojord skall undersökas och anpassas till lämplig mängd sågning beroende på skogtillgången. Vill någon klaga över sågningsbeslut görs detta till Kammarkollegium.

Om tjärbränning och barktagande.

Till tjärbränning får endast användas stubbar, rötter och vindfällan eller eljest sådana krokiga, korta och vanvuxna träd som inte duger till timmer eller skeppsvirke. Undantages de hemman som på grund av sin avlägsenhet inte kan få sitt timmer till lastageplatser och får avsättning för bräder och timmer av större träd. Om där finns gamla men stora träd får de brännas till tjära.

Om skogen är oskiftad skall delägarna komma överens om hur stor kvantitet tjära var och en får bränna.

Bark till färgerier, garverier eller att täcka tjärdalar med får inte tas av andra träd, än de som är fällda för nyttiga behov.

Om svedjande.

Då det är bevisat att svedjande på sandig, bergaktig och stenbunden mark är skadlig har Vi stadgat att det är förbjudet på sådana områden. Undantag är åker, äng och betesmark. Även om marken är tjänlig till svedjande på allmänningar, boställen och kronojord skall befallningshavarens lov och tillstånd finnas. Önskar man svedja på sådan mark utom åker, äng och betesmark skall två pålitliga män syna gränserna och vidden av svedjningen samt noga granska markens beskaffenhet. Därefter ger befallningshavaren besked. Har synemännen inte uppgivit att bok, ek och storverksträd växt på området och dessa blivit fällda eller skadade vid svedjningen bötar de halv åverkansbot för varje träd. Sveder någon på kronopark bötar han 66 riksdaler 32 skilling och betalar skadan. 1/3 av böterna tillfaller den som påtalat saken. Dryga böter gäller på all mark om olovlig svedjande händer. Använder någon kyttande eller skälwälderstock vid bränning bötar han 20 riksdaler eller straffas med fängelse på vatten och bröd. Undantag är djupa mossar, där sådan svedjning kan vara till nytta, men tillstånd skall alltid inhämtas.

Om skogseld.

Anträffas någon med att ha anlagt eld med uppsåt eller av arghet i skogen, grips han och straffas, även om ingen skada skett. Skadas ek eller storverksträd av skogseld så att de inte duger till något, skall de synas och upptecknas och Vår befallningshavare skall bestämma vad som skall ske med dem. Den som varit orsak till skadan får ingen nytta av träden. Den som

upptäcker upphovsmannen till skogseld skall få en belöning på 33 riksdaler 16 skilling, så till vida den brottslige kan ersätta skadan för detta belopp.

Om åverkan.

Den som gör åverkan på kronans parker och djurgårdar och fäller ek, bok, apel, oxel eller storverksträd bötar. Olika bötesbelopp för olika trädslag. Bötar även om träden inte blivit bortförda. Böter gäller också för den som på Våra och kronans parker och djurgårdar tar torv, näver, löv, bast eller ved. Angivaren får 1/3 av böterna. De övriga böterna tillfaller planteringskassan. Kan den bötfälde inte betala i pengar får han göra dagsverken vid kronoparken.

Gör stadsbor åverkan på skogen som ligger 1 ½ mil från staden gäldar de enligt Bygginga Balkens 10 kap.

Hugger någon ned och med vilja fördärvar träd som varit planterade till prydnad och lugn eller fruktbarande träd bötar han och ställs en söndag i stocken. Han skall då hålla en gren i handen och från predikstolen kungörs för vilket brott han undergår straff. När sådan åverkan skett har ägaren rätt att med kronobetjäning i sällskap gör undersökningar i närliggande byar och ställen för att anträffa våldsverkaren och ta tillbaka träd eller lämningar därav.

Häradsrätten skall varje gång åverkansböter för ek och storverksträd som tillhör kronan lämna utslaget till befallningshavaren och om han finner det nödvändigt underrätta förvaltningen av Sjöärenden.

Kommer ägaren av skogen på åverkaren har han rätt att ta dragare och redskap i pant tills åverkaren sätter borgen för sig eller om han inte kan det till nästa ting. Sätter åverkaren sig till motvärn bötar han 6 riksdaler 32 skilling. Överfaller han den andre med hugg och slag böter han 13 riksdaler 16 skilling samt dessutom för tillfogade sår efter lagen. Är han så djärv att han överfaller krono- eller jägeribetjänt med hot och smädeord döms han efter Missgärningsbalken.

Om djurs utödande.

Om Vår befallningshavare får klagomål att odjur gör skada, skall han höra med häradsborna vilka medel och utvägar de helst vill nyttja för att utöda odjuren. Det kan gälla luddringar, att bygga varggårdar eller att gå skallgång. I det sistnämnda fallet skall man bestämma om man skall använda vargnät eller jaktdukar. Majoritetsbeslut gäller, men kan man inte komma till någon överenskommelse måste alla lyda lagen om skallbud.

Om uppsikten och skogsåterplantering.

Vår befallningshavare skall noga ha uppsikt över att skogsbetjänter gör sin skyldighet. Överjägmästaren skall utföra de uppgifter som Överhovjägmästaren ålägger honom. Överjägmästare utnämner Vi och förser med Vår fullmakt. Skogsbetjänter tillsätter Vår befallningshavare. Överhovjägmästaren utser jägeribetjänter som skall ha uppsikt över kronoparkerna. Har skogs- eller jägeribetjänter anledning att komma med klagomål över Vår befallningshavares beslut ställs de till Hovrätten.

Skogs- och jägeribetjänter skall inte bara ha tillsyn över skogen, de skall också inrätta planteringshagar med bärande trädslag och på allmän kostnad se till att försvarligen hägna nyplanteringarna. De skall sedan underhålla stängslan tills träden vuxit så att de inte skadas av kreaturen.

För övrigt skall Vår befallningshavare på allt sätt uppmuntra både ståndspersoner och allmoge till trädplantering. De skall med heders- eller penningbelöning ihågkommas.

Om skogar under bruk, bergverk och andra privilegierade inrättningar.

De privilegier som bruk och bergverk tidigare ägt i fråga om kolfång och andra skogsförnödenheter gäller alltjämt.

Till slut tillhålls Våra och Rikets Hovrätter, Kollegier, Befallningshavare, Överhovjägmästare, Överjägmästare, Häradshövdingar, Bergsmästare och alla som det berör att noga följa denna nya skogförordning.

Hälsingborg den 1 augusti 1805. GUSTAF ADOLPH

Taxa för stubbelön till allmogen för stämplade ekar. En ek av 18 tums diameter 3 alnar ovan stubben betalas med 2 riksdaler 28 skilling, vid 36 tums diameter betalas 11 riksdaler 37 skilling, gäller för skadefria träd.

**Kungörelse angående revision av Rikens ständers bank och Riksgäldskontoret.
Hälsingborg den 1 augusti 1805**

Revision av Rikets ständers bank och Riksgäldskontoret kommer att påbörjas den 2 september. Vi befäller alla till revisorer utsedda att bege sig till huvudstaden.

Hälsingborg den 1 augusti 1805. GUSTAF ADOLPH

Berättelse i anledning av den revision, som blivit förrättad över Allmänna Brandförsäkrings Fondens förvaltning och räkenskaper för år 1804; Stockholm den 6 augusti 1805.

Direktionens av Allmänna Brandförsäkrings Fonden underrättelse om villkoren till vinnande av försäkring för brandskada på hus och byggnader.

Förklaring till de otydliga regler för brandförsäkringar i landsorterna.

För att Direktionen skall kunna avgöra egendomens värde, måste innehavaren göra värdering efter det formulär, Direktionen avsänt till samtliga landshövdingar. Dessa värderingar görs av tvenne magistratspersoner på egendomar i städerna. De skall också ha biträde av mur- och byggmästare. Byggnader på landet värderas av häradshövdingen eller kronofogden på orten och två nämndemän. Bruksegenheter värderas av bergsmästaren och krono- eller bergsfogden biträdd av män som är kunniga om sådana byggnader. Allmänna Brandförsäkringsdirektionen granskar och fastställer värdet för stenhus med $\frac{1}{2}$ %, korsvirkeshus med $\frac{3}{4}$ % och för trähus 1 % av värdet årligen. Skulle man anse att större våda föreligger höjs procenten med $\frac{1}{4}$ %. Avgiften betalas lika de tre första åren, sedan sjunker avgiften. Efter 12 år är huset helförsäkrat och avgiften upphör. Har ett hus brunnit, men byggs upp till lika värde gäller den gamla försäkringen även på det nya huset.

Stockholm den 6 augusti 1805 A N EDELCRANTZ, LEYONMARK M FL

Ett blad som visar revisionen av Brandförsäkringsfonden.

Stockholm den 31 maj 1805 C R NAUCKHOFF, L af SEGERSTRÖM

Kungörelse angående tullavgifter för pälsverk; Stockholm den 26 augusti 1805.

Till en tull av 4 % på värdet är det tillåtet att införa alla slags pälsvaror, beredda som oberedda.

Stockholm den 26 augusti 1805 J LILJENCRAANTS

Förordning angående ansvar för dem som överfaller militärer, ämbets- och tjänstemän; Bäckaskog den 7 oktober 1805

Den som överfaller någon militär ämbetsman eller tjänsteman, då han har uniform med sidogevär, som befinner sig inom stad eller fästning där garnison är förlagd eller på skepp och i läger eller tågande krigsman, kommer att dömas till dubbelt kroppsstraff mot om sådant ofredande hänt i allmänhet.

Bäckaskog den 7 oktober 1805 GUSTAF ADOLPH

Reglemente varefter styrelsen på Ön S:t Barhelemy i Västindien, så väl i justitie, polis och ekonomiärenden, som i allt övrigt kommer att förvaltas och utövas; Bäckaskog den 15 oktober 1805.

Svenska Västindiska kompaniets privilegium kommer att upphöra med detta års slut. Styrelsen för ön S:t Barthelemy vad gäller justitie- polis- och ekonomiärenden, vilket reglemente tillkom 1786, för att gälla under kompaniets oktrojtid kommer att upphöra, liksom att upptaga de publika inkomsterna. Detta förutsätter ett nytt stadgande för allmänna ärenden på ön och dess styrelse och uppbördsverk, med början år 1806.

Den av Oss tillförordnade guvernören på S:t Barthelemy har att ansvara för militära ärenden och anstalter för ortens försvar. Han ansvarar för den på ön förlagde garnisonen och i händelse av fara för sammandragandet av den av innevånarna på ön upprättade milice. Vid de ministeriella mål som av främmande befälhavare kan komma att förefalla, följer han den särskilda instruktionen Vi nådigt meddelat honom.

Guvernören skall tillsammans med justitiarien och guvernementssekreteraren besörja och avgöra alla polisärenden och ekonomiska mål. Skulle dessa vara av olika mening i någon fråga, skall detta införas i protokollet, som omedelbart insändes till Oss. Guvernörens beslut skall dock alltid gälla.

Lagskipning och alla justitieärenden ombesörjs av en domstol, bestående av guvernören som ordförande, guvernörens adjutant, justitiarien och guvernörens sekreterare samt 3 betrodda män valda av befolkningen. De är alla skyldiga att avlägga domareden.

Fem av domstolens ledamöter skall vara samlade för att ett ärende skall kunna behandlas. Vid särskilt svåra mål, där liv och ära står på spel skall alla vara med och om någon har skäligt förfall måste extra ordinarie ledamöter intas.

Skulle man vid överläggningar i domstolen komma till olika beslut skall det beslut som fått flest röster gälla. Vid lika gäller för civila mål ordförandens röst som utslagsgivande. Vid brottmål gäller den sida som utfärdat den lindrigaste domen.

Vid justitieärenden skall svensk lag följas och om det är omöjligt de sedvanelagar som gällt på ön.

Domarna skall verkställas genast, så vida det inte gäller brottmål eller civila mål där värdet överstiger 300 riksdaler bancospécie. I förstnämnda fallet skall domen underställas Vårt omprövande. I det andra fallet skall den som tappat kunna klaga hos guvernören, som med första möjlighet sänder ärendet till Oss.

Västindiska kompaniets rättighet att behålla $\frac{3}{4}$ av tullavgifter och andra publika inkomster kommer ju att upphöra från och med 1 januari 1806 och inkomsterna tillfaller Oss och kronan. Det åligger nu guvernören att för Vår räkning inkassera inkomsterna. Skulle någon bryta mot detta skall han genast straffas. Skulle å andra sidan någon tjänsteman förskingra eller inte inhämta inkomsterna skiljs han från sin tjänst.

De allmänna medlen skall förvaras i en järnkista, som ställs i något säkert rum i guvernörens hus. Den skall vara försedd med flera lås och guvernören, justitiarien och sekreteraren ha var sin nyckel.

Alla protokoll och verifikationer skall för varje år inom sex månaders förlopp skickas till Sverige.

För övrigt skall innevånarna på ön och folk som kommer dit för handel eller annat få all den handräkning av guvernören som de behöva och han enligt instruktionen kan lämna.
Bäckaskog den 15 oktober 1805. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående vad till förekommande av obehöriga personers inflyttande i huvudstaden iakttagas bör; Bäckaskog den 22 oktober 1805

Vid beredningen av tjanlig fattigvårdsförfattning för Stockholms stad har Vi upptäckt att de fattigas antal ökat mycket. Torftiga och orkeslösa flyttar in från landsorterna och då de inte kan försörja sig ökar antalet tiggare och nödlidande snabbt. Vi har därför förordnat att det Kungl Brevet till Landshövdingarna från 1773, där stadgas att församlingarna själva skall svara för sina fattiga, noga efterföljs. Det är inte tillåtet att stryka omkring på landet eller att flytta in till huvudstaden. De riskerar att bli hemsända till den socken, som är skyldig att ta hand om dem. Det gäller personer som inte kan försörja sig själva, är över 50 år eller yngre men behäftade med obotlig kroppsskada eller sjukdom vanföra, lytta och till arbete odugliga. Den som har hustru och flera barn men bara en sådan inkomst att han själv kan försörja sig på den. Tjänstefolk i Stockholms län som inte enligt legostadgan är godkända. Den som hyser sådana personer skall för undvikande av böter anmäla personen hos Överståthållareämbetet i polisärenden. Tjänstehjonet skall infinna sig och visa sin orlovssedel eller betyg. Tredskas personen skall han hämtas.

Bäckaskog den 22 oktober 1805. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående stämpling på segel, som redan finns på Pommerska skepp eller hädanefter i Svenska Pommern förfärdigas; Stockholm den 28 oktober 1805

Segel får inte införas under föregivande att de är svensk- eller pommersktilverkade. Alla segel som i fortsättningen tillverkas i Pommern eller finns på Pommerska skepp skall ha en stämpel, i annat fall blir de konfiskerade. Undantag om man måste köpa och ersätta segel som förlorats under seglatsen.

Stockholm den 28 oktober 1805 J LILJENCRANTS

Kungörelse angående dess överresa till Pommern att föra befäl över den sammandragna armén, samt om den under Kongl Maj:ts frånvaro tillförordnade regeringen; Ystad 31 oktober 1805

När Vi tillträdde styrelsen av Vårt rike hade olyckliga statsvälvningar sedan flera år härjat i Frankrike, med blodiga och ohyggliga uppträden i landet. Detta har nu spritt sig i hela Europa. Under 9 år har Frankrikes revolution arbetat mot det allmänna lugnet. Vi var dock trygga i förvissningen om Våra undersåtars trohet och att vi vistades så långt från Frankrike. Vi har hela tiden föreställt oss att ordningen och stadgad regering till folkets lugn och säkerhet skall införas i Frankrike och andra stater. Ofta ombyttes de styrande och ju mer makt som samlades i Förste konsulns hand desto mindre aktades rätt och billighet. Allt uppoffrades åt en ärelystnad, som satte sig över folkrätt och traktater och aktningen för andra stater. Av det urgamla och vördade Franska Konungahuset har blod runnit för våldets hand. Denna gärning var inte allenast ett exempel på den Franska regeringens begrepp om Lag och Rätt, utan även ett förvånande prov på dess statslära. Båda skälen gav en stark varning åt alla Regeringar. Denna makt hotade att göra mindre stater till provinser och faran var överhängande även för avlägsna stater.

Fruktlösa har de reklamationer som Vi gjort hos Franska regeringen att få ersättning för de betydliga fordringar flera av Våra undersåtar har efter att blivit kapade och fått sina varor

beslagtagna. Detta har lett till att Svenska handeln lidit stora förluster, då båtar blivit kvarhållna i franska hamnar.

Ingen stat har ensam varit nog mäktig att råda bot för detta. Därför har man nu slutit sig samman. Europas största makter har rest sig för att gemensamt kämpa för sina urgamla rättigheter och självständigheter. Även Vi har slutit oss till dem och går nu med en del av Vår armé till Pommern, för att förena oss med en betydlig rysk styrka.

Vi förväntar oss att dessa Våra lovliga och viktiga förehavanden följs av Vårt trogna folks böner och välsignelser. Vårt mål är att strida för det Svenska namnets ära och självständighet.

För att ärendena under Vår frånvaro skall var orubbade och hålla sin jämna gång har Vi i nåder förordnat en Regering och till Ledamöter kallat:

Sveriges rikets Drots Carl Axel Wachtmeister, Överståthållaren Samuel af Ugglas, Presidenten i Rikets krigskollegium Bror Cederström, kanslipresidenten Fredrik Wilhelm Ehrenheim. Vår hovkansler, samt Generaladjutanterna för Armén och Flottan.

Ystad den 31 oktober 1805 GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående ersättning för brandförsäkrade hus, som vid eldsvådor nedrivs; Stockholm den 5 november 1805

Hus som brinner och måste rivas på grund av risk att elden annars sprider sig och som varit försäkrade i Allmänna Brandförsäkringsfonden i Stockholm får ersättning ur fonden. Dock skall intyg lämnas Högste Befälhavaren och Landshövdingen. Finns något av värde kvar efter branden tillkommer det ärgaren och dras av från ersättningssumman. I städerna skall tjänlig plats anvisas så att ägaren inte behöver föra materialet långt bort.

Stockholm den 5 november 1805 A N EDELCRANTZ LEYONMARCK JON
ÖVERMARK

Förordning angående vad som av den iakttagas skall, vilken besvär anföra vill över val eller utnämning till de mindre ecclesiastika beställningar; Lüneburg den 26 december 1805.

Då det har hänt att kyrkoherdarna utnämnt någon till lägre ecclesiastika befattningar innan klagotiden gått ut har vi funnit bäst att förordna att fullmakt eller konstitutorial skall utfärdas genom sockenstämmoprotokoll av pastor inom 21 dagar efter prästvalet. Besvären skall lämnas till konsistoriet.

Högkvarteret Lüneburg den 26 december 1805 GUSTAF ADOLPH

Svensk författningssamling 1806.

Låssa kyrkas arkiv

Sammanfattning av Gudrun Sandén 2001

Kungörelse angående ansvaret för varor, som till införsel är förbjudna och i värde ej överstiger 3 riksdaler banco. Stockholm den 14 januari 1806.

Förordningen av den 6 april 1799, som gäller luredrejeri och tullförsnillning har befunnits vara för allvarsam, då det gällt otillåtna varor vars värde ej överstiger 3 riksdaler i förhållande till större förbrytelser. Stadgan har sett över och när det gäller dessa mindre förseelser gäller böter på 3 riksdaler 16 skilling samt att varan anses förverkad. I övrigt gäller den gamla förordningen.

Stockholm den 14 januari 1806. J LILJECRANTS.

Förklaring över Kungl Förordningen den 28 juni 1798, angående rätt domstol i fråga om klander å räkning över borgade varor. Högkvarteret Boitzenburg den 15 januari 1806.

Lagförings- och utmätningsmål må klandras i den domstol under vilken gäldenären har sin hemvist.

Högkvarteret Boitzenburg den 15 januari 1806. GUSTAF ADOLPH

Förklaring av stadgan av 1798, rörande avträdes och förmåns samt boskillnad och urarva mål. Högkvarteret Boitzenburg den 15 januari 1806.

Trots all åsyftad fullkomlighet av Vår stadga från 1798, har den tillämpats olika. För att befästa både gäldenärens och borgenärens rätt och säkerhet, vill Vi till allmän efterrättelse förklara följande

Sedan dom och utslag vunnit kraft och gäldenärernas egendom blivit tagen i mät och till försäljning genom offentligt utrop till viss dag blivit utsatt, medan gäldenären ansöker att sammankalla sina borgenärer för att till dem avstå sin egendom, får det inte leda till försäljningens verkställan. Fordringsägaren skall bevaka sin fordran. Borgenären skall inom utsatt tid fullgöra sina anspråk, annars går han miste om dem. Domare kan inte ålägga gäldenär större ansvar än som är stadgat i konkurslagen.

Högkvarteret Boitzenburg den 15 januari 1806. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående formen och storleken på tunnor och målkärl. Stockholm den 14 februari 1806.

De förordningar som föreskriver hur packkärl för kött, tjära, fisk och mjöl, som införs till Stockholm från landsorten, skall vara beskaffade efterlevs inte. Dagligen inkommer tunnor som inte är krönta enligt vad justerarna har order att utföra, dels är de förfärdigade efter den gamla tunneformen, som är mindre vid men av större höjd än de efter längdsmåttstockarna skall vara. Detta medför den olägenheten att packarna inte når ned i botten och kan packa hårt. Det innebär att tunnorna innehåller mindre. I brev av den 29 november förra året anbefalls kammar- och kommerskollegierna att erinra om följande:

Att vid kyrkorna på landet och i rådstugan i städerna där måttstockar finns, inspektera dem. Att justerarna har insikt över att tunnorna görs av torrt virke och blir släta invändigt. Då det visat sig att personer uttagits till justerare som inte har kunskap härom, skall varje sådan person innan han börjar sin befattning lära hos närmaste examinerad justerare eller lantmäktare på orten. Han skall sända bevis till befallningshavaren efter undervisningen. Egentligen skall dessa personer anlitas endast i nödfall. Det blir förbjudet att låna ett brännjärn och själv kröna sina tunnor. Den tunnbindare som inte uppfyller kraven på sina

tunnor ställs till ansvar och får böta. Då alla inte genast kan skaffa riktiga tunnor ges en tid av ett år från och med nu att förse sig med dem.

Stockholm den 14 februari 1806. J LILJEKRANTS.

Kungörelse angående ansvar för dem, som förfallolöst utebliva från mantalsskrivningar och sista uppbördsstämman för det löpande uppbördsåret. Stockholm den 18 februari 1806.

De av allmogen samt ringare och fattigare folkklassen i städerna skall tidigare böta 3 mark silvermynt eller nu 12 skillingar om de utebliver och inte ställer annan person i sitt ställe vid mantalsskrivningen och sista uppbördsstämman för året. Dessa personer kommer att antecknas och förteckningen insändas till Konungens befallningshavande, som ålägger den försumlige att visa att han haft laga förfall. Förteckningen skall läsas upp i de kyrkor där de försumliga bor. Skulle det visa sig att förfallet bör undersökas extra noga, förvisas det till vederbörlig domstol. Då resekostnaderna till befallningshavanden överstiger böterna har Konungen lovat att allmogen får anmäla sig hos kronofogden i orten. Böterna delas så att hälften tillfaller mantalsskommisarien eller häradsskrivaren, som handhar mantalsskrivningen och kronofogden, som bevakar uteblivandet av uppbördsstämman. Den andra hälften tillfaller socknens fattiga i den tredskandes socken. I Stockholm gäller särskilda stadgar.

Stockholm den 18 februari 1806. SAMUEL af UGGLAS.

Kungörelse varest mål rörande jämkningar eller flyttningar av soldatroteringar hädanefter skola avgöras. Stockholm den 3 mars 1806.

Den 4 april förlidet år förordnades att de justitie- och kamerala mål som krigs- och kammarkollegiet gemensamt avgjort, skall hädanefter om de inte har direkt avgörande för krigsmakten avgöras ensamt av kammarkollegium. Detta gäller även jämkningar och flyttningar av soldatroteringar som i vissa fall är tillåtna. Undantag för soldattorps flyttning från ett rothehman till ett annat och om tvister uppstått om de s k planpengarna. Där gäller tidigare förordning.

Stockholm den 3 mars 1806. S af UGGLAS BROR CEDERSTRÖM

Kungörelse angående vad till förekommande av obehöriga personers inflyttande i staden Göteborg iakttagas bör. Högkvarteret Ratzeburg den 3 mars 1806.

Staden Göteborg har en nyttig och välgörande fattigförsörjningsanstalt, som underhålls av stadens innevånare genom sammanskott. För att denna gagneliga inrättning skall kunna bestå är det angeläget att de fattigas antal inte ökas genom att sådana personer, som inte hör till staden och bör ha sin försörjning på andra orter, flyttar in. Alltså har Vi den 22 oktober förra året utfärdat en kungörelse mot obehöriga personers inflyttande till huvudstaden, som skall gälla även Göteborg.

Högkvarteret Razeburg den 3 mars 1806. GUSTAF ADOLPH.

Privilegium till befrämjande av Svenska handelsfarten på Ostindien. Högkvarteret Ratzeburg den 3 mars 1806.

Den 17 juni detta år upphör Ostindiska Kompaniets privilegier. Det är Vår landsfaderliga omsorg att detta Kompani skall kunna fortsätta sitt för landet gynnande fördel. Vi är därför benägna att med sådana friheter och förmåner, som efter omständigheterna i tiden är möjliga, uppmuntra och stödja de undersåtar som önska ingå i handelsföretag av denna art.

Denna handel behöver en fond och penningstyrka för att kunna bedrivas. För att även mindre bemedlade personer skall kunna delta förordnar vi ett Bolag eller Kompani. Vi vill utse säkra och väl kända män i Stockholm och Göteborg, hos vilka under en subskriptionstid

på två månader kan anteckna sig för en summa med vilken de vill ingå i bolaget. Ingen lott blir mindre än 100 riksdaler specie.

När subskriptionstiden är över kallas genom annonser i tidningarna de som antagits och fått aktier till bolagsstämma. Skulle fonden bli större än vad bolaget anser vara nödvändigt sker en avkortning för samtliga aktieägare i proportion till vad de satsat. Skulle fonden bli för liten, skall aktieägarna bestämma hur man skall göra.

Vid den första sammankomsten skall bolagsregler fastställas. Hur många som skall ingå i direktionen, huvudkontorets placering, revisionsförfarande och övrigt som kan ge trygghet och förmåner för aktieägarna.

Skulle skiljaktighet uppstå och omröstning är nödvändig, skall en röst gälla för varje inbetald 100 riksdaler.

Det Kompani som nu upprättats erhåller privilegier på 15 år fr o m 17 juni 1806 att idka handel och sjöfart på Cap de Bonne Esperance och alla de på andra sidan belägna orter, där europeiska nationer har rätt att handla. Det är förbjudet för andra undersåtar att under denna tid idka handel där och hemföra varor därifrån. Den som bryter mot detta får skeppet med tillbehör och laddning förverkat. Kompaniets svenska fartyg får frakta varor mellan utländska hamnar och ostindiska handelsplatser utom i Kina. Kompaniet får utrusta och bevåra så många skepp till ostindiska orter de anser nödvändiga. Skeppen skall vara byggda i Sverige, ha segel och tågvirke av inhemsk tillverkning. Skulle svenska fartyg saknas kan Vi förordna tillstånd att naturalisera utländska.

Alla varor och förnödenheter som Kompaniet infört är befriade från tullavgift. De skall dock förvaras under lås i Kompaniets egna magasin. Till barlast får användas tackjärn, som räknas av tullbetjäningen vid ilastningen. Skulle antalet inte stämma vid urlastningen, bedöms det som olovlig utförsel av tackjärn.

Kompaniets skepp skall i ostindiska farvatten om inte örlogsfartyg finns tillgängliga, nyttja kronans flagg och i övrigt svensk köpmansflagg, med Kompaniets initialbokstäver. Kompaniet får med fördel besöka europeiska hamnar och avyttra sina laster, men utan att åsidosätta att förse Vårt land med te.

Vid varje skepps lyckliga återkomst från Ostindien skall Kompaniet betala till Oss och kronan 2 riksdaler specie för varje läst av fartygets dräktighet och 16 skillingar till staden, där laddningen lossas.

I de städer där Kompaniets lossning sker, skall Kompaniet äga tillstånd att genom auktion försälja varorna.

Kompaniet har rätt att anställa hur stor personal de önskar. Helst skall det vara svenskar. Skulle lämpliga personer inte finnas, särskilt vid orter där handeln är nyinrättad, kan även utlänningar antas och erhålla samma fri- och rättigheter som svenskar.

Även skall Kompaniet kalla och antaga skickliga personer som skeppspredikanter, som efter tjänstgöring skall bli befördrade till prästämbeten i Riket.

Skeppsbesättningarna skall avlönas efter vanlig hyra och villkor. Skulle de åsidosätta sina åtaganden och inte infinna sig vid mönstringen, kan han hämtas och föras ombord. Rymmer någon skall han straffas efter krigsartiklarna. Besättningarna och hantverkarna ombord är i krigstid befriade från värvning. Anställda vid Kompanierna så väl som deras hustrur och barn är befriade för alla borgerliga skatter om de inte äga hus och gårdar eller idkar annan borgerlig näring.

För att undvika myteri vid de långa och vidlyftiga resorna har kaptenerna samma befogenhet som Befälhavarna vid Våra örlogsskepp. Direktionen skall rannsaka och döma efter Sveriges lag, krigsartiklar och förordningar. De få dock inte döma om det gäller någons ära eller liv. Dessa mål sänds till hovrätten. Alla mål och tvister som kan uppstå mellan Kompaniet och

andra döms av Vårt kommerskollegium. Är man missnöjd med sådan dom, skall man söka ändring hos Oss.

Skulle Kompaniet när det utför sin lovliga handel i utländska farvatten bli oroat eller förfördelat, äger det full rätt och myndighet att med tjänliga utvägar ta sin rätt och ersättning. Våld får mötas med våld. Denna frihet skall finnas inskriven i de pass som Vi utfärdat för Kompaniets skepps säkerhet

Kompaniet skall använda sitt eget sigill, en uppgående sol med tre kronor över och inskriften Sigillum Societ. Ind. Orient. Svec.

Allt kapital som genom detta privilegium insätts i ostindiska handeln är befriat från alla pålagor både i freds- som krigstid. Alla stämplade papper i alla verk för ärenden och avhandling är fria. Skatten för direktions och Kompaniets tjänstemän beräknas som för övriga ämbets- och tjänstemän i riket.

Vi försäkra till slut Kompaniets och alla dem som har del, svenska som främmande om Vårt hägn och beskydd och att de här beviljade förmåner, fri- och rättigheter under 15 år inte skall rubbas, ändras eller förminskas. Om kompaniet ser möjligheter till ytterligare förmåner vill Vi pröva om Vi lämpligen kan tillmötesgå önskningarna.

Högkvarteret Ratzeburg den 3 mars 1806. GUSTAF ADOLPH.

Privilegier till upprättande av bolag som mot vissa förmåner, kommer att öppna en ny segelled mellan Saltsjön och Mälaren, genom en anläggning av kanal och sluss vid och förbi Södertälje. Högkvarteret Ratzeburg den 15 mars 1806.

Vi har prövat och funnit, att den sedan länge önskade och yrkade genomfarten mellan Mälaren och Saltsjön skulle ge fördelar för framtiden. Det blir en betydlig genväg till och från Stockholm och alla söder ut belägna städer och orter. Dessutom öppnar det kommunikation mellan Våra avlägsna provinser och det inre av det mest uppbrukade landet. Sedan Vårt tillträde har Vi antagit en orygglig grundsats att verka för att undanröja de hinder som ligger i vägen för lantbruket och alla näringars förkovran. Då transportererna mellan detta vidsträckt land och långt ifrån varandra avlägsna provinser ligga i vägen för dess utveckling trots det överskott av varor, som naturen och fliten frambringa, kan en segelled mellan Mälaren och Saltsjön överbygga många hinder. Vi har av erfarna och kunniga män låtit undersöka möjligheterna till en genomfart vid Södertälje, med den sträckning kanalen bör få, undersökt markens beskaffenhet, gjort plan- och profilirningar till hela byggnaden med sluss och vindbrygga samt kostnadsförslag. Kanalen kommer att öppnas från Mälaren förbi Södertälje ned i Egelsta viken av Saltsjön samt bli 30 fot bred och 12 fot djup

Denna kanal- och slussbyggnad vill vi uppdraga åt ett enskilt aktiebolag vilket vi ger privilegier. Bolaget skall under namn av Södertälje kanal och Slussverksbolag bygga, underhålla och äga med följande förmåner.

Var och en skall ha rätt att äga aktier á 100 riksdaler styck. Fyra år efter det bolaget haft sin första sammankomst skall genomfarten vara klar och seglationen obehindrat verkställas. Kanalen börjar vid Linasundet i Mälaren och slutar i Egelstaviken i Saltsjön. En vindbro för att underlätta landsvägstrafiken skall byggas.

Under byggnadstiden skall vi bistå med 800 man årligen ur Vårt och kronans arbetsmanskap, om så stor arbetsstyrka med fördel kan användas. Bolaget kommer att avlöna varje man med 4 skillingar specie om dagen, utan vad de av beting kan tjäna. Under arbetstiden skall till manskapets förplägnad vara fri tillförsel och försäljning av matvaror och dricka.

Vi skänker bolaget ekvirket till slussportarna och vindbryggan. De tillåts fällas på Våra och kronans skogar. Dessutom tillhandahåller vi för sprängning 150 centner stenglupit krut. Kanalen kommer att anläggas över Södertälje stad ägor och staden har av sagt sig alla anspråk på ersättning för tomter och täppor, så när som på skolmästarens äng. Vi åtar oss den

kostnaden. För materialernas förvaring under byggnadsåren och barack för en del av arbetsfolket upplåter vi utan hyra två kronomagasiner vid staden.

De som nyttja kanalen kommer att få betala avgift, som bestäms innan kanalen öppnas. Vi och kronan är dock befriade. Överfarten på vindbryggan blir fri för avgifter, men öppnandet av densamma beläggs med avgift. Dessa avgifter äger bolaget att använda till anläggningens vidmakthållande och utdelning till aktieägarna.

Aktieteckningen sker före 31 maj nästkommande år och 5 % av värdet betalas direkt. Till mottagande av dessa anteckningar och medel har utsetts greve Claes Wachtmeister, Herr Carl Eric Lagerheim, Friherre Carl Bonde, Friherre Gustaf Lovisin, Herr Lars Reimers och Herr Fredric Morsing.

Direktionen kommer att ha överseendet över byggnationen och bör utse en erfaren mekaniker, författa arbetsplan samt göra kalkyler för den årliga kostnaden.

Sex veckor innan varje betalningstermin skall i allmänna tidningar erinras om detta. Utebliver inbetalningen förlängs tiden 2 månader, därefter tillfaller aktien bolaget som genast efterlyser ägaren 3 gånger och sedan dödar aktien.

Direktionen sammanträder minst tre gånger om året i Södertälje. Två av dem skall två gånger i veckan besöka arbetsplatsen. Direktionens ledamöter lär för denna möda och omsorg vid detta nyttiga och för fäderneslandet hedrande arbete, uppbära viss reseersättning. Direktionen skall hålla Oss informerade om arbetets gång.

Aktieägarna sammanträder i Södertälje vartannat år för att erhålla berättelse om verkets tillstånd och förvaltning.

Då denna segelled öppnas till och från Landsort vill Vi förordna om särskild lotsinrättning där.

Förbehåller Vi Oss, att om och när Vi finner för gott att anlägga en avtappningsränna i den s k Engelbrektsgraven vid Maren nedanför Södertälje, om det blir högt vattenstånd i Mälaren.

Denna ränna skall inte påverka kanalfarten.

Högkvarteret Ratzeburg den 15 mars 1806 GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående vissa omständigheter i frågan om de näringsfriheter, som genom Kungl Maj:ts nådiga förordning den 19 augusti 1801 blivit guldsmeder beviljade. Stockholm den 24 mars 1806.

Då det visat sig, att det uppstått svårigheter för guldsmederna att begagna sig av de utvägar till försörjning som förordningen av den 19 augusti 1801 utfärdat, har behov av förmåner för dessa hantverkare behövts. Därför förordnas följande:

Guldsmeder har rätt att utan tillstånd arbeta med metallförädling och tillverkningar av varjehanda metaller och utan förbindelse uppsäga och lämna hantverket och komma i åtnjutande av andra näringsfriheter.

Om någon, som vunnit tillåtelse till annan hantering eller rörelse, men inte varit njöd, får han byta till något han tror skall gynna honom mer.

Den som startat annan verksamhet har rätt att nyttja vilka arbetare han vill till sitt biträde.

De som vid författningens tillkomst var under utbildning inom guldsmedsyrket, har rätt att som gesäller eller mästare nu välja de utvidgade näringsmöjligheterna.

Stockholm den 24 mars 1806. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående det s k produktplakatets vilande tills vidare, med mera. Högkvarteret Greiffswald den 12 april 1806

Genom franska regeringens våldsamerhet mot svenska skepp och laddningar har Våra trogna undersåtars handel och sjöfart blivit hindrad. Därför har Vi förordnat att det s k produktplakatet av den 10 november 1724 och förordningen angående salthandeln av den 27 juli 1731 skall tills vidare vila och skillnaden mellan fria och ofria fartyg upphöra. Därför kommer neutrala skepp att erlægga samma skeppsavgifter som svenska skepp och varor införda med dessa skepp betala tull efter svenska tulltaxor. Deras förmåner gäller farvatten och orter utanför Östersjön. Inom Östersjön erlägges avgifterna på vanligt sätt. När denna författning upphör, meddelar Vi det 3 månader innan.
Högkvarteret Geiffswald den 12 april 1806. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående tiden inom vilken ansökan bör ske om brandskadeersättning, samt hur förhållas bör, om hus förändras till vådliga inrättningar, sedan de blivit brandförsäkrade. Stockholm den 22 april 1806.

Brandförsäkringsverkets stadga av den 12 september 1805.

Brandskada på försäkrat hus skall värderas inom sist 1 månad efter branden. Annars förlorar ägaren $\frac{1}{4}$ av värderingssumman. Värderingen skall genast sändas av befallningshavande till direktionen. Skulle värdering inte kunna hållas inom denna tid skall det anmälas till direktionen och angivas hur många hus som brunnit. Berättelse om branden skall alltid insändas till befallningshavande i orten eller magistraten i städerna.

Den som förändrar sitt hus så att premien skulle bli större eller gör inrättningar för bränneri och mälthus och inte anmäler detta till direktion, går förlustig om brandförsäkringen.
Stockholm den 22 april 1806. A N EDELCRANTZ med flera.

Kungörelse angående rätt domstol i mål, där fråga om viten för underlåten betalning av den s k tillöknings lästeavgiften och hur fördelning av böterna skall göras. Stockholm den 6 juni 1806.

Då personer överklagat överdirektören vid stora sjötullens vitesföreläggande för underlåtenhet att betala den s k tillöknings lästeavgift förklarar vi här att sådant inte tillhör överdirektörens ämnesområde. Detta skall en domare bedöma och avgöra. Den missnöjde skall vända sig till kammarkollegium. Har den besväranden blivit fälld till böter, skall sådan borgen ställas som förordningarna av den 22 november 1749 föreskriver. Går målet vidare kan Högsta domstolen avgöra. Det har inte funnits någon föreskrift hur sådana böter skall fördelas. Nu beslöts att hälften tillfaller Kungl Maj:t och kronan och hälften åklagaren.
Stockholm den 6 juni 1806. SAMUEL af UGGLAS.

Kungörelse om åtskilliga förändringar i Kungl medicinaltaxorna.

Den 13 maj sistlidne år fastställdes de nya taxorna på droger och medicinalier. Kollegie Medici kungör de nya priserna. Vinättika, svensk ättika, renad althea, sönderstött kinabark, krusmynta, bernstenssalt, fläderblom, sassaparillrot blir dyrare. Aloë, balsam, kamfert, spanskfluga, kaneloljesocker, söt rabarberelixir, rabarberrot, kurbitsolja m m blir billigare.
Stockholm den 26 juni 1806. EL SALOMON med flera.

Kungörelse angående införandet av svenska statsförfattningar och Sveriges Rikets Lag i Pommern och Rügen. Högkvarteret i Greiffswald den 26 juni 1806.

Sedan en längre tid tillbaka har Vi med bekymmer erfarit att de medel som skulle lända till nytta för Våra pommerska undersåtar, träffat på oväntade svårigheter vid genomförandet. Våra avsikter har inte blivit uppfyllda dels på grund av tidsutdräkt och att privilegierna inte verkstälts.

Vi är således övertygade om felaktigheten i de i Pommern gällande författningarna. Särskilt om man jämför med den folkökning och snabba framsteg andra länder erbjuda, där de hinder upphört, som i Våra tyska stater nästan avskurit alla källor till förkovran. Vi har nyligen erfarit såsom slutligt bevis på de Pommerska statsförfattningarnas vådlighet att lantstäderna, genom den mest otillbörliga tillämpning därav hänvisat Vårt ombud om Pommerska lantvärnets upprättande till tyska riksdomstolarnas prövning, trots att landets gränser hotas av fiender. På grund av detta viktiga skäl och till främjande av landets säkerhet har Vi funnit oss nödsakade att förklara, att nuvarande statsförfattningarna i Våra tyska stater upphäves och lantständerna och lantråden upplöses.

Vår avsikt är inte att tillvälla oss några betungande rättigheter, utan endast att försäkra Våra tyska undersåtar välfärd. Därför införes nu svenska statsförfattningarna i Våra tyska stater. De skall ej mer utgöra en söndrad del av Svea folk utan i en broderlig förening njuta den författning, som sedan århundraden varit borgen för dess väl.

Vi förklarar att Sveriges Rikets Regeringsform av den 21 augusti 1772, Förenings- och säkerhetsakten av den 21 februari och 3 april 1789, varje av de fyra stånden i Sverige förunnade privilegier och rättigheter samt Sveriges Rikets Lag skall utgöra fundamentalslagarna och grundförfattningarna i Våra tyska stater och alla nya inrättningar lämpas och verkställs efter detta.

Vi vill på det kraftigaste poängtera att Våra pommerska undersåtar inte nu eller framledes skall deltaga i betalningen av den svenska statsskulden. Ärenden som ensamt rör Pommern kommer att avgöras på en allmän Lantdag.

Högkvarteret Greiffswald den 26 juni 1806. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse om lagskipningen i de tyska staterna, intill dess Sveriges Rikets Lag, den 1 september 1807 blir införd och efterlevd. Högkvarteret Greiffswald den 3 juli 1806.

Det som i nådigt brev av den 26 juni meddelades, att Sveriges Rikes Lag kommer att införas i Våra tyska stater gäller fr o m den 1 september 1807. Intill dess gäller de tyska lagarna om de inte strider mot svenska grundlagen. Domstolarna skall vid nya lagens inrättande iakttaga följande:

En amtsrätt inrättas i vart och ett av de fyra distrikten, vilkas domstolar utgörs av en amtsdomare, en amtsjurist och en edsvuren amtsnotarie. Övriga domstolar och rätter upphör. De mål som tillhört landsfogderätten på Rügen och adeln efter länsrätt döms nu av Hovrätten i Greiffswald. Alla andra mål döms av amtsrätten.

I städerna förblir alla inrättade domstolar i deras nuvarande författning.

Den jurisdiktion som tillhört konsistorium, akademierna och sundhetskollegium bibehålles.

Tull, accis, konsumtions, post och licensrätterna behålles.

Hovrätten i Greiffswald bibehålls. Kriminal- eller civilmål får ej dömas vid något universitet.

Högkvarteret Greiffswald den 3 juli 1806. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse om upphävandet av livegenskapen i de tyska staterna. Högkvarteret Greiffswald den 4 juli 1806.

Då Vårt stora ändamål med införandet av Svenska statsförfattningarna i Våra tyska stater i synnerhet varit, att försäkra en var av Våra trogna pommerska undersåtar ett fritt och ostört njutande av deras lagliga rättigheter, under troget uppfyllande av deras plikter har vi som en naturlig följd upphävt livegenskapen i Pommern och Rügen från den 26 juni. Då nu livegenskapen för evärdelig tid blivit upphävd, har Vi till förekommande av den mindre fördelaktiga verkan det kan ha på åkerbruket om en alltför hastig förändring skulle ske, utsatt en tid inom vilken varje husbonde hinner skaffa nytt tjänstefolk och arbetare.

Ingen före detta livegen får flytta ur Våra tyska stater utan Vårt särskilda tillstånd.

Ingen före detta livegen får före 1810 uppsäga sin tjänst och inte av sitt grundherrskep bli uppsagd, om det inte sker med ömsesidig överenskommelse.

De före detta livegna får rätt att ingå äktenskap utan herrskapets samtycke. Kvinnan följer då mannen och träder genom giftermålet ut i frihet. Herrskapet har då ingen skyldighet till hennes och barnens underhåll.

Den som utan tillstånd flyttar före 1810 hämtas och näpses med husaga. Den som anställer någon utan tjänstfrihetsbetyg bötar 50 riksdaler till någon av de på landet varande milda stiftelser.

De barn som 1810 inte är, för pojkar 16 år och för flickor 14 år måste av sina herrskap underhållas och uppfostras, om föräldrarna skulle vara oförmögna därtill.

De före detta livegna, som fram till 1810 blivit sjuka eller av ålderdom inte längre kan försörja sig, skall av sina husbönder njuta husrum, föda och vad de annars kan behöva. Dock står det varje socken fritt att inrätta en gemensam institution, vilka kan enskilt eller allmänt underhållas. De omhändertagna skall efter förmåga biträda herrskapet eller församlingen.

Ingen frigiven kan före 1810 antagas till krigstjänst.

För att underlätta för odling och lantbruk är det nyttigt för godsägare att indela sina egendomar i farmer. Detta kommer Vi att göra med Våra egna gods och lägenheter. Vi manar de före detta livegna att förhålla sig villigt och beskedligt till sina husbönder, så att de vid inrättandet av sådana farmer blir ihågkomna. Alla överenskommelser mellan husbonde och underhavande skall i två vittnens närvaro göras skriftligen.

Högkvarteret Greiffswald den 4 juli 1806. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse om Kyrkoståndet och prästerskapet i de tyska staterna. Högkvarteret Greiffswald den 12 juli 1806.

Generalsuperintendenten äger fortfarande tillsyn över ecklesiastikverket och skolorna i Pommern och Rügen och har sitt säte i Greiffswald.

Där kommer under superintendentens ordförandeskap att inrättas ett domkapitel för Pommern och Rügen så väl landet som städerna. Där verkar ledamöter efter Svenska kyrkolagen från 1686 och förordningen om Rättegång i domkapitlen från 1687. 1 september 1807 upphör nuvarande Geistliche konsistorium i Greiffswald och konstoriet i Stralsund.

Pommern delas i sju och Rügen i 2 prosterier.

Med lärartillsättningarna i skolorna skall förhållas enligt skolordningen av 1724 samt de därefter i Sverige utkomna författningar

Prästerskapet äger hädanefter åtnjuta de lagliga inkomster och förmåner som honom hittills varit anslagna.

Den i Sverige sedan 1693 antagna kyrkohandbok skall efterlevas och ingen annan än ärkebiskop Svebelius bok för ungdomens undervisning användas.

Högkvarteret Greiffswald 12 juli 1806. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående tillökningen i den redan stadgade plikten för vanskötta rustningshästar, samt hur visitationer på rustningen hädanefter anställas må. Stockholm den 22 juli 1806.

Förordningen av den 2 september 1783 om ans och utfodring av ryttare- och dragonhästar har inte varit tillräckligt att förmå rusthållare att uppfylla sina plikter. Vid möten med indelta kavalleriregementen har flera hästar varit illa fordrade. Därför förhöjs plikten så att den rusthållare, som under vintern vansköter hästen, bötar 20 riksdaler och för den häst som svälter på sommarbete bötas 10 riksdaler. Kompaniofficerare skall hädanefter utföra visitationerna och inte som hittills underofficerare.

Stockholm den 22 juli 1806. BROR CEDERSTRÖM.

Kungörelse angående tullen tills vidare på inkommande utrikes spannmål. Stockholm den 1 augusti 1806.

Den 15 oktober 1804 förordnades en särskild avgift för spannmål från utlandet. Den är nu borttagen och sjötulltaxan från 1799 gäller. Särskilda bestämmelser för spannmål från svenska Pommern och Wismar.

Stockholm den 1 augusti 1806. SAMUEL af UGGLAS.

Kungörelse om brännvinsbränningens inskränkning till 3 månader. Huvudkvarteret Greiffswald den 19 augusti 1806.

Då innevarande års växt varit svag på många orter och största sparsamhet och hushållning behövs har Vi utfärdat en stadga där tillverkning, försäljning och transport av brännvin tillåts endast 3 månader mot tidigare tillåtna 4. Från 15/10 till 15/11 och 15/2 till 15/4. Då Våra kära undersåtar härigenom röna ett ytterligare prov på Vår höga omsorg att lämpa Våra författningar efter deras hushållsständigheter, är Vi förvissade, att de av undersåtlig erkänsla och skyldig omtanke för eget och medbröders bästa, inte genom överdriven brännvinsbränning missbruka denna frihet. Genom klokhet och försiktighet spara den bästa spannmålen till bröd och utsäde.

Huvudkvarteret Greiffswald den 19 augusti 1806. GUSTAF ADOLPH.

Författning om de i Pommern och Rügen belägna egendomars fördelning i farmer och enskiften. Högkvarteret Greiffswald den 8 september 1806.

Sedan vi avskaffat livegenskapen i Våra tyska orter, har vi tänkt indela Våra egna gods och lägenheter i mindre farmer eller gårdar för att ge allmogen möjlighet till eget jordbruk och bosättning. Den 9 augusti, då samtliga pommerske ständer varit hos Oss på salen församlade, har vi underrättat dem om följande:

En noggrann geometrisk avmätning över alla Våra gods och lägenheter skall skyndsammast göras av till landet kommenderade lantmätare. Ingen får på något vis hindra honom i hans arbete, dock skall han i möjligaste mån akta växande grödor. Innehavaren av egendomen är skyldig att utvisa gränser och tillsammans med sina grannar var närvarande vid råskillnadernas avmätning.

Efter mätningen och kartans fullbordan är det lantmätarens skyldighet att gradera ägora i mån av deras naturliga bördighet. Det gäller inte hävd och gödning. Den bästa naturliga marken skall ge 6 tunnor säd eller 6 lass hö på vart morgenland. Därefter räknas i fallande skala.

Nu skall också upptagas och beskrivas om det finns sådana trakter inom egendomen där skog finns eller där inget annat än skog kan växa. Generalguvernören skall ha tillsyn över befintlig skog och befrämja skogsplantering. Är dessa till skog lämpliga marker utan sammanhang och endast i mindre stycken, skall den farmer som har dem inom sina gränser plantera skog.

Lantmätaren skall i ägobeskrivningen redligen beskriva ägora med alla skiljaktigheter samt innehåll och taxeringsvärden utmärka.

Sedan kartläggningen är gjord skall lantmätaren ofördröjligen författa projekt till deras indelning i farmer om 50, 60 och högst 120 morgenland vardera. Huvudgården får äga mer mark. Till marken tas allt som kan genom s k växelbruk odlas, utom helt obrukbar mark och skog. Plats för bebyggelse skall finnas. Helst skall farmen vara kvadratisk och belägen så att hävd och stängsel inte blir försvårade. Vägar inte bredare än 6 alnar skall röjas till stad, kyrka, kvarn, vattenhämtningsställe och skogsfärd. Gravar eller diken bör anläggas från kärr och vattensjuka ställen. Farmen skall läggas i enskifte, så att hela ägorymden i ett sammanhang innefattas.

På stora gods skall 1/10 delas i små enheter där arbetare kan arrendera. Detta leder till folkökning och de kan åtaga sig legoarbete, då de inte året runt kan sysselsätta sig på det egna jordbruket.

När projektet till enskifte och farmernas indelning är utmärkta med blyerts på kartan, lämnar lantmätaren den till generalguvernören som förbättrar och fastställer. Sedan drar lantmätaren upp den fastställda indelningen med färg på kartan och fullkomnar ägobeskrivningarna. Ägototterna skall utmärkas med skiljestenar eller pålar. Även inkomsten av ägodelen skall beräknas.
Högkvarteret i Greiffswald den 8 september 1806. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse hur Kongl Maj:ts egendomar i Pommern och Rügen inrättade farmer skola med nödvändiga byggnader förses och under förpaktning upplåtas. Högkvarteret i Greiffswald den 10 september 1806.

Då de nya farmer i Pommern och Rügen, som upprättats skall förses med byggnader och åbor ta dem i besittning har Vi förordnat följande:

Arrendatorns skyldighet skall vara, att på plats lantmätaren utvisat uppföra sådana nödiga hus som Vi fastställt ritning till. De bör byggas av lera, tegel eller annat bestående material. Arrendatorn skall uppodla och bereda till åker och äng så att det vid avträdet är i fullgott stånd. En viss reglering av tidigare arrendekontrakt skall ske och förlängning av tiden. Alla arrenden skall löpa på 30 år.

Arrendekontrakten skall författas skriftligen och bevittnas och godkännas av Vår guvernör. De skall innehålla skyldigheter, såsom byggnader, uppodlingar och ägornas förbättringar, skogsplanteringar och vad mera den lokala beskaffenheten angår. Farmarens rågångar skall där möjligt kan ske planteras med pil eller lövträd som ger den växande grödan lugn och även i andra avseende är nyttiga.

Arrendet skall betalas i spannmål, om inte åkern är svag och äng och ladugård starkare. Då kan arrendet betalas i smör och vissa kreatur. Tillsammans med andra landets jordbrukare är arrendatorerna skyldiga att delta i väg- och brobyggnader, skjutsningar och inkvarteringar.

Vem som helst äger rätt att delta i arrendeauktionerna. Auktionerna tillkännages i tidningar och från predikstolarna.

Greiffswald den 10 september 1806. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående hembud till Wadstena krigsmanshus av sådana krigsmanshuset anslagna skattehemman, som är av frälse natur och säljs utom börd. Stockholm den 10 oktober 1806.

De hemman, som drottning Kristina donerade den 12 november 1646 till Wadstena krigsmanshus, är upplåtna under adlig frälsefrihet. Så länge krigsmanshuset äger räntan men åbon skatterätten är de att anse för frälsekatte. När något av dessa hemman säljes utom börd, bör de ha den rätten. Förklaras hur dessa köp skall gå till.

Stockholm den 10 oktober. S af UGGLAS. BROR CEDERSTRÖM.

Kungörelse angående förhöjning i taxan å tullen för utgående furu- och granbjälkar. Stockholm den 10 oktober 1806.

Bjälkar eller balkar av furu eller gran får utföras, om de inte överskrider den tjocklek som är antaget i sjötullstaxan för 1799. De får dock vara hur långa som helst. Tabell på storlek på bjälkar och dess värde och tull, som skall betalas för varje stock.

Stockholm den 10 oktober 1806. SAMUEL af UGGLAS.

Kungörelse angående vissa dimensioner på utländska porslinsterriner, som får till riket införas. Stockholm den 14 oktober 1806.

Förslag att visst mått skall utsättas för de engelska porslinsterriner som får införas och förtullas i landet. Orsaken är att socker- och såsskålar är förbjudna och man förmodar att sådana införs under namn av terriner. Inga andra ovala skålar än de som rymmer 1 stop får införas. Ovala utländska terriner i s k stenporcelain måste rymma minst en halv kanna. Stockholm den 14 oktober 1806. J LILJECRANTS.

Quarantainsförordningen. Beckaskog den 7 november 1806.

I Vår omvårdnad av Vårt rike, har vi för avsikt att kunna avhålla landet från de smittsamma sjukdomar, som uppträtt på många utrikes orter särskilt i Spanien, genom att inrätta en karantänsinrättning på Rensö i Göteborgs skärgård och förse det med ett särskilt reglemente. Samtidigt har Vi funnit för gott att utfärda en allmän karantänsförordning för sjöfarande från utrikes orter som ankommer till Våra svenska redder och kuster.

I Göteborg har Vi redan tillförordnat en karantänskommission, som har det huvudsakliga uppdraget att vaka över och verkställa efterlevnaden av förordningen. Alla skepp som ankommer till Västkusten har skyldighet att inordna sig i kommissionens föreskrifter och även på egen hand lämna upplysningar. Skulle skepp hamna i sjönöd, som hindrar skepparen att iakttaga förordningen, skall det finnas karantänsbefälhavare i alla sjö och stapelstäder, undantagandes Jönköping.

Det är ytterligt viktigt att den som äger tillsyn över karantänsanstalterna blir underrättade om när pestartade sjukdomar uppstår.

Svenska handelsagenter är skyldiga att om pest eller liknande sjukdomar visar sig i deras handelsdistrikt genast berätta detta för Kommerskollegium, som sedan meddelar karantänskommissionen i Göteborg. Man bör veta när sjukdomen först uppträdde, hur den förhåller sig, hur utbredd den är och om den är i till eller avtagande. Så länge sjukdomen fortfar skall de två gånger i månaden lämna uppgifter till kommerskollegium. De skall ange om något svenskt fartyg varit i distriktet, legat på redde eller haft gemenskap med landets inbyggare. Vidare vilka varor som fartyget lastat, om sjuka är ombord och när och var fartyget avgått.

Alla landets innebyggare har skyldighet om de får kunskap om smittsamma sjukdomar som kommer genom skepp omedelbart berätta vad de hört och vet. När det blivit kungjort att vissa orter smittats, skall skeppsredare som har fartyg där genast anmäla när de väntas hem och vad de medför.

Svenska handelsagenten i Helsingör som upptäcker att smittat eller misstänkt fartyg smiter genom sundet, när han blivit förvist till Rensö, skall genast anmäla detta till karantänskommissionen i Göteborg och Våra befallningshavanden på Västkusten och de län som gränsa till Östersjön. Lotsarna och vaktkeppen skall underrättas och genom uppläsning från predikstolarna informera innebyggarna, så att man kan avvisa skeppet.

Läkare och fältskärer som bo och vistas nära kusten skall ha särskild uppmärksamhet om febersjukdomar av elak eller smittsam art uppträder och utan att skrämja ortens befolkning för mycket lämna upplysningar till karantänskommissionen.

Genom tidningar och pålysning från predikstolarna skall folk var underrättade om fara uppstår i deras närhet. Från och med denna dag skall Vår förordning gälla. Rensö hamn stängs för alla fartyg som är fria från smitta eller misstankar om sådan. Skulle något friskt fartyg vägra lämna hamnen bötar han 500 riksdaler.

I Göteborgs och Bohus län utses personer, helst med sjötjänst bakom sig, att undersöka ankommande skepps sundhetstillstånd.

Lotsarna skall försees med svarta flaggor. De personer som skall verkställa undersökningen av ankommande skepp skall ha en järn- eller blecklåda med lock, hake och en liten järnkedja

varvid ett snöre kan fästas. Redskap att vända och öppna varor, som inte får beröras med händerna, ättika till rökning. När förnödenheter skall avlämnas till smittade fartyg, hissas de upp med talja från lovertssidan. Taljan och tågen skall sedan noga sköljas i sjövattnet. Ingenting får mottagas från skeppet. Skulle personer som kan misstänkas föra smitta påträffas på andra platser skall ett avsides liggande hus utröjas och där placeras de.

För att inte handeln skall bli hindrad ålägges skeppare som seglar på Ost- och Västindien, Amerika, Afrika, Spanien, Portugal och Medelhavet vara försedda med svart flagg, låda och instrumenter för rökning. De är skyldiga att noga underrätta sig om tillståndet i de orter de besöker. Förse sig med sundhetspass, inte ta med några varor som ej i manifestet står upptagna. Genast avsegla om fara uppstår, inte medtaga person från hamn eller redd eller från öppna sjön ej heller varor som är dem okända och misstänkta. De skall vid ankomsten anmäla om några klädespersedlar eller kvarlåtenskap efter död man finns ombord.

Som smittade anses de skepp vara, som haft pestliknade sjukdom ombord. Besökt orter med smitta, inneha varor som är smittbara eller icke, inneha hur beskaffat sundhetspass som helst, om det inte utmärker att skeppet varit i karantän.

Misstänks smitta får skeppet endast föras till Rensö och om det inte är möjligt till Vinga Sand, Rivefjorden eller stora Kalvsund. Fartygen skall föra nationsflagg på stortoppen, utländska fartyg svart flagg om det inte är natt, då signal med hissad lykta synas. Höga böter för den som inte iakttar dessa åtgärder. Personer eller varor får inte föras i land. Passageraren och besättning har lika ansvar.

Erfarenheten har visat att följande varor kan var smittsamma länge: ull, får, tagel, borst, samt därmed beklädda levande djur, bomull, silke, fjäder, dun samt levande fåglar, lin, hampa, blå, hudar, skinn, och allt som är förfärdigat av dessa ämnen. Dessutom frukter, guld, mynt, fnöske, husgeråd, verktyg.

När lots kommer ombord underrättar han sig om varifrån skeppet kommer. Misstänker han smitta går han med sin båt före eller vid sidan. Har han gått ombord på smittat skepp får han stanna i karantän. Han för fartyget till i första hand Rensö.

Om skeppet är smittat blöter skepparen skeppshandlingarna med ättika, lägger dem i den förut omtalade blecklådan och sänker alltsammans djupt i sjön, så att kedjan och en del av snöret är under vatten. Sedan drar de som är i lotsbåten upp lådan, klipper av snöret med en tång och undviker att ta i det med händerna. Lådan förs till karantänsbefälhavaren, som öppnar lådan, tar ut svaren och handlingarna, doppar dem i ättika och röker dem. Handlingarna granskas av karantänskommissionen som beslutar om åtgärder. Om skeppare vägrar lämna ut pappren, får han ligga och bevakas, vilken bevakning han betalar. Lämnar han oriktiga uppgifter bötar han eller sätts i fängelse 16 dygn. (Slutet saknas).

Kungörelse angående skyldigheten för svenska undersåtar, vilka bo och vistas i Frankrike och de därunder lydande länder, att sig därifrån begiva. Malmö den 12 november 1806.

Trots att Våra undersåtar, som bo och vistas i Frankrike, borde fått underrättelser i synnerhet genom Våra i utländska tidningar införda kungörelser, om det förhållandet som mellan Oss och franska staten uppkommit och således som sin medborgerliga plikt borde ge sig därifrån, har Vi förnummit att åtskilliga dröjt sig kvar. Vi har funnit för gott att för de svenskar som frivilligt bor och vistas i Frankrike och därunder lydande länder utfärda den förordningen, att de inom natt och år hit till riket återkomma. Gäller ej personer, som fått Vår tillåtelse att stanna.

Vår anledning till denna förordning är att franska regeringen har låtit stänga det lutherska kapell i Paris, som svenska undersåtar ägt i långliga tider för sin religionsutövning.

Skulle någon person inte åtyda Vår förordning anses han inte längre som svensk och eventuellt arv från hemlandet går honom om intet. Vi vill inte hindra personer, som av olika skäl och angelägenheter fordrar personlig närvaro i Frankrike, att resa dit. De skall vid ansökning om respass bilägga behörigt bevis av sådant behov. De får vistas i Frankrike i 4 månader och förbinder sig att efter den tiden återkomma till Sverige.

Malmö den 12 november 1806. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående indelta infanteriets beklädnad, som av soldaten kommer att underhållas. Stockholm den 28 november 1806.

Från den 15 november skall soldater vid indelta infanteriregementena underhålla sina livmunderingspersedlar mot en viss årlig ersättning. Beklädnad kommer att bestå av en åtta tum hög hatt. Den skall ha en 2 tum bred svart rem runt kullen, en knapp efter modell, en träns av massiv mässing och en åtta tums gul ståndare av ullgarn samt ett runt kompanimärke i regementets färg.

En femton tum lång svart halsduk av kläde, fodrad med en vit lärtfremsa, som vikes en fjärdedels tum över det svarta klädet. En jacka med 10 knappar fram, 2 bak och 3 på vardera ärmen. Skörten bak skall vara 10 tum och kragen 4 ¼ tum. Jacka, väst och byxor skall var av mörkare grått för de svenska och ljusare grått för de finska regementena. Dessa åtskiljs genom olika färger på kragar och uppslag. Materialet är kläde, men vallmal får användas om färgen är rätt och av god ull, försvarligt valkad och tillverkad. Väst med ärmar och 9 knappar fram. Ett par långbyxor, högt skurna och med s k liten lucka. Ett skärp bestående av 3 gula och 2 mörkblå ränder. Ett par stövletter av svart halvkläde, som slutar något nedanför knäna. Ett par ullstrumpor med minst en alns längd från hälen. Ett par skor och ett par lösa sulor. Två skjortor.

Ersättningen av dessa kläder beräknas efter 12 års brukningstid och soldaten erhåller varje år en tolfedel av dess inköpsvärde, lika med 1 riksdaler 24 skilling banco. Brukningstiden är beräknad då soldaten endast gör den årliga mötestiden, högst 24 dagar. Gör han särskilda kommenderingar får han 3 skilling om dagen för beklädnad. Stockholm den 28 november 1806. BROR CEDERSTRÖM.

Kungörelse angående förbud för judar att i riket inkomma. Stockholm den 19 december 1806.

Nådig skrivelse av den 25 november i år förordnar förbud för judar att inkomma i riket. Stockholm den 19 december 1806. J LILJECRANTS.

Placat om fyra allmänna solenna tacksägelse-, faste-, bön- och botdagar som över hela Sverige, Storfurstendömet Finland och alla under Sveriges krona tillhöriga furstendömen högtidligen kommer att hållas under nästkommande år 1807. Malmö den 27 december 1806.

Tacksägelsedag den 8 mars, fastedag den 19 april, botdagen den 21 juni och böndagen 18 oktober. Noga och allvarsam uppsikt, så att ingen bryter mot sättet att fira dessa dagar. Inga onödiga sysslor, ingen handel får förekomma. Böter som utmäts för de som överträder placatet delas av närmaste hospital och de husarma i socknen. Malmö den 27 december 1806.
GUSTAF ADOLPH.

Svensk författningssamling 1807

Låssa kyrkas arkiv

Sammanfattning av Gudrun Sandén 2001, UKF

Kungörelser om vad som bör iakttagas vid vaccinationsförteckningar, som till Kollegium insändas. Stockholm den 22 januari 1807.

Det åligger Kungl Kollegium Medicum att tillse att Konungens nådiga avsikt att befrämja vaccinationer med säkerhet vinnes. De läkare och vaccinatorer som tänker insända till Kollegium förteckningar på av dem utförda vaccinationer.

Förteckningarna för förra året skall vara insända före maj månad. Där skall stå barnets namn och ålder, faderns namn och stånd, bostadsadressen och anteckningar om vaccinationen. Där antecknas, datum för vaccinationen, datum då barnet visades upp för vaccinatören, vilket bör ske efter 8-10 dagar. Anses vaccinationen falsk eller tvetydig och behöver göras om sätts ett kors. I de fall där vaccinatören inte fått betalt, uppges antalet vaccinationer, som skall vara bestyrkta av antingen barnens föräldrar eller en vaccinationsföreståndare och om sådan inte finns av två i orten ansedda redliga män.

Kollegium mottar med nöje vaccinatorernas berättelser, om någon koppfarsot drabbat deras ort under sista året, hur många som blivit sjuka och avlidit, om verkan därav på allmogen att låta vaccinera sig. Om hinder som möta vaccinatorerna och med vilka medel man undanröjer hindren samt vad mera till ytterligare upplysning om detta prisvärda medel emot så många farligheter.

Stockholm den 22 januari 1807. På Kongl Kollegii Medici vägnar Salomon, Odhelius, Scultzenheim, Hedin, Hagström, Sparman, Hardtman, Rooth, Almroth, Krey.

Kungörelse angående stubbelön för så väl storverksträn å kronojord, som ekar under arton tums diameter å krono och kronoskattehemmans ägor. Stockholm den 27 januari 1807.

Ny taxa för belöning till de kronohemmansåbor som vårdar mastträd, spiror och storverksträd till flottans och andra allmänna behov. Tabell på stubblön för ekar av 17 till 9 tums diameter. Kronoskattehemmansinnehavaren får fulla beloppet, medan kronohemmansåbon får hälften. Stockholm den 27 januari 1807. På dragande kall och ämbetets vägnar JOH GUST LAGERBJELKE.

Förordning om enskiften. Malmö den 2 februari 1807.

Enstaka hemman har i alla tider varit mera ansedda än de som legat i byar, där en trög och efterlåten granne kan lägga hinder i vägen för den mest flitige och omtänksamma jordbrukare. Därför har Vi med omtanke om jordbrukets förkovran velat ge de i byalaget lika fördelaktig ställning, som de som har enstaka hemman. Våra förordningar om enskifte i Skåne och Skaraborgs län har tillåtit att hemmansägare i byalag måtte erhålla sina ägor i enskifte och helt befrias från det tvång som följer med samfälligheten. Vi har redan själva sett och genom berättelser hört hur mycket dessa landsorters uppodling vunnit. Men Vår landsfaderliga ömhet gäller alla i riket. Därför tillåter Vi enskiftesdelning även i de övriga länen i riket.

Den delägare i byalaget, som önskar delning, skall genast få landshövdingens remiss, så att lantmätare snarast kan förrätta delningen.

Uppstår tvist eller påstås att delningen inte är möjlig utan att grannar blir lidande skall båda parter ha en eller två i lantbruk kunniga män, som tillsammans med lantmätare skriftligen utlåter sig om enskifte kan äga rum. Finns inte tydlig karta över ägora, skall en göras på byamännens bekostnad. Alla aspekter insändes till befallningshavaren, som beslutar. Skulle inget skifte kunna ske, skall den som så önskade ersätta sina grannar för deras kostnader. Den som är missnöjd klagar inom 60 dagar.

Har det blivit förklarad att enskifte ej kan äga rum, får inte frågan tas upp på nytt av samma byalag. Finns inte karta skall en göras, där noga antecknas om duglig och oduglig mark. Om någon granne av ut- eller betesmark med kostnad uppodlat till åker och äng, skall han ersättas. Finns redan karta skall lantmätaren noga jämföra med marken och införa eventuella förändringar. Det finns inget hinder för ett byalag att söka storskifte.

Nu skall lantmätaren sammankalla delägarna och publik fullmäktige för att rådgöra och överenskomma. Man urskiljer nu de ägor i samfälligheten, av åker, äng, ut- och betesmark som är tjänliga till cirkulationsbruk. Den övriga obrukbara marken avrösas, så att inga skiljaktigheter framledes uppkomma. De bästa markerna skall ge 6 tunnor säd eller 6 lass hö. Sedan delas de efter fallande skala. Vid ägotaxeringen skall jordägarna eller åborna vara närvarande och framföra nödvändiga upplysningar. Denna förrättning skall ske innan någon fördelning vidtages. Är parterna nöjda ligger detta till grund för indelningen, men är någon missnöjd skall han nu föra sin talan inom laga tid.

Vidare överlägger man med lantmätaren om vägars dragning till stad, kyrka, kvarn vattenställe, skog, vad som kan gälla för forsar och hur grödans inbärgning skall ske, hur man förfar med huvuddikning. Tillsamman överenskommer man om hur den sökandes mark skall brytas ut utan att skada grannarna eller vara till hinder om de i framtiden vill skifta. Lotterna får inte få för oformliga figurer utan skall så mycket som möjlig vara reguliäre. De avsidens belägna sämre ägorna fördelas så långt möjligt så att de förenas med den erhållna enskifteslotten eller läggs så nära som möjligt.

I Bergslagen där skogsmarken varit storskiftad, får inte utan de flestas medgivande rubbas, men heller inte hindra enskifte att äga rum.

Ligger hemman redan från början långt från varandra, så att enskifte kan ske utan utflyttning må grannarna bibehålla sina tomtplatser. Är det trångt i byn så att utflyttning måste ske, skall det vara den sökande som flyttar. Vill flera ha enskifte flyttar de som har sämsta byggnaderna och minsta tomten. De kvarvarande som får större utrymme biträder de flyttande med körslor och dagsverken.

Om det inträffar att de utflyttade får mark, som först efter en tid blir lönsam, fordrar rättvisan att de andra hjälper och understödjer några år. Det åligger lantmätaren att räkna ut hur stor denna hjälp bör vara.

Våra befallningshavanden bör inte utse andra lantmätare än dem, som är skickliga och kan utföra detta grannliga verk och med lämpor bemöta allmogen. Alla lantmätarens åtgärder skall noga protokollföras och uppläsa för dem de berör.

Råskillnadstvister med nästliggande byalag skall avgöras av domstol. Uppstår frågor om stängsel inom enskiftade byalag följs de grunder, som Vår nådiga stängselförordning av den 9 februari 1802 gäller att ett proportionerligt deltagande hemmanen emellan må vinnas.

Hemmansägare som efter utbrytning vill till annan person överlåta en 1/10 del av sin nya ägolott har rätt till detta. Dock får ingen lägenhet göras mindre än 4 tunnland. Stamhemmanet får inte sättas ur stånd på grund av detta. Hemmansägaren har rätt att uppbära avgift så länge han fullgör sina skyldigheter. Brister han äger kronans uppbördsmän att belägga lägenheterna med kvarstad tills räntan är betald. Ägor som tillhöra kronohemman eller boställen får inte göra sådana avsöndringar utan Vårt nådiga tillstånd.

Malmö den 2 februari 1807. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående förhöjning i postporto. Malmö den 5 februari 1807.

Då postverkets utgifter ökat har Vi ansett nödvändigt till en billig förbättring av postförarnas villkor och för att främja postens säkrare och skyndsammare gång, höja portot med 50%. Ett brev mellan Göteborg och Abborrfors kostar 12 skilling banco lodet. Undantas taxorna på brev mellan Hamburg och Helsingör samt postsjöfarten mellan Ystad och Stralsund. Malmö den 5 februari 1807. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående vad vederbörande iakttaga skall i anseende till 1733 års Regementsskrivar-Instruktion utsatta böter för de räntebetalare vid de indelta regementena, som utebliva från det andra avlöningsmötet för året. Stockholm den 5 februari 1807.

I anledning av uppkommen fråga huruvida regementsskrivaren har rätt, att på anmälan erhålla handräckning för att uttaga böter som enligt 1733 års regementsskrivarinstruktion skall erläggas från den räntebetalare som vid första mötet inte betalt räntan. För den som vid andra mötet inte fullgjort sina skyldigheter förordnas, att regementsskrivaren gör en förteckning på dem som inte varit närvarande eller genom ombud uppfyllt sina skyldigheter. Förteckningen skall uppläsa för allmogen, bestyrkas av kronobetjänt och sändas till Kungl Maj:ts Befallningshavande, som förelägger honom att inom viss tid visa om han gitter, att han varit av laga förfall hindrad att inställa sig. Dessa förteckningar skall läsas upp i kyrkorna i de socknar, där dessa personer bor. Om de urskuldar sig och betalar det försuttna vitet avförs ärendet. Skulle personen fortfarande inte betala hänskjuts ärendet till domstol. Då resorna till Befallningshavaren ofta överstiger vitesbeloppet tillåts att anmälan görs hos kronobetjäningen på orten, som sedan förmedlar ärendet till Befallningshavaren.

Kungörelse angående återkallandet av den, Kungl Kollegium under den 28 november 1806 utfärdad. Stockholm den 23 februari 1807.

Då Kungl Maj:t ansett att vad som föreskrivits i krigskollegie kungörelse av den 28 februari 1806 angående indelta arméns beklädnad fordrar en viss jämkning, återkallas kungörelsen till ny Bekädnads författning hinner utfärdas. Tills vidare gäller den förra livmunderingens utdelande och även munderingens beskaffenhet är orubbad. Stockholm den 23 februari 1807. BROR CEDERSTRÖM.

Förklaring över allmänna stadganden i åtskilliga rum, och vad i vissa ämnen, som därmed äga gemenskap, blivit tid efter annan särskilt förordnat. Malmö den 23 mars 1807.

Vår omsorg har varit att befrämja undersåtarnas sällhet och välgång, genom lagarnas vård och genom dessa ge fasta grunder för samhällsinrättningen. En till sina grunder, billig och rättvis och god lag blir fullständig först om den är tydlig. Dessa egenskaper utmärkte Sveriges Lag från år 1734. Ökad folkmängd, tilltagande upplysning samt förbättrat åkerbruk och införandet av nya hanteringar har medfört att lagens ändamål blivit på flera punkter förändrade. Genom bättre språk har mera stadga vunnits i uttryck och talesätt, där tidigare varit risk för olika uttydning. Därför har nya påbud och författningar blivit nödvändiga. En del gamla lagar har helt upphävts. Allt detta sammantaget har gjort att Vi förstått att uttydningen av lagarna blivit mer svår och invecklad. Lagens vidlyftighet har medfört svårigheter både för de lydande och för dem som skall handha den. Vi har därför funnit Oss föranlåtna, att utfärda förordning om att särskilda samlingar borde utarbetas för att förklara Våra stadgar och författningar. Domare och domstolar har ibland haft olika mening om åtskilliga ämnen. För att få likhet har Vi funnit för gott, att sedan lagkommissionen blivit hörd förordna och förklara följande:

Gäller fast egendom som två makar köpt, där arvsjord är inblandad. Tillägg till Giftomålsbalken.

Mannen kan inte bortskifta, sälja eller förpanta hustruns gods på landet, som mannen förvärvat i äktenskapet. Mannen får ingen giftorätt, utan jorden tillhör hustrun som enskild egendom. Änkan får inte ingå nytt äktenskap eller om äktenskapet upplösts på grund av hor, förrän fostret är fött.

Två gånger om året skall insändas till Vår befallningshavande en förteckning på de av frälseståndet som avlidit. Där förtecknas de avgifter som är betalda. Prästerskapet skall till varje häradsting insända förteckning på avlidna personer. Dessa förteckningar sändes till fögderierna med bevis att avgifter är betalda innan bouppteckning

sker. Särskilda bestämmelser gäller i Stockholm och Göteborg. Bestämmelse om hur man förfar med arvsjord, som blivit överlåten på annan person.

Fiskerätt förblir lika även efter storskifte.

Underdomare får inte eftergiva viten. Det får endast Vår befallningshavande, sedan han inhämtat högre rätts beslut. Omräkning vad gäller bötesbelopp, som omvandlas till fängelse. Den svårare bestraffningen för upprepade brott, kan inte träda i kraft förrän de tidigare straffen i alla delar fullbordats.

Straff med 40 par spö eller 30 par ris får inte ta längre tid än 20 minuter. Ju färre spö och ris, ju kortare tid. Om en person begått flera brott, skall för varje brott räknas ut straff och sedan förvandlas de sammanlagda straffen till det svåraste. Dock får inte det svåraste kroppsstraffet överskridas.

Den som tadlar Konungens val till någon av de av Kongl Maj:t inrättade fyra riddarordnarna bötar 500 daler silvermynt.

Den som är delaktig i huvudmannens brott med förfalskade bancosedlar skall lagföras. Apotekarna är förbjudna att sälja något slag av gift. De som säljer arsenik måste vidtaga försiktighet, annars bötar de 50 riksdaler även om ingen olycka sker.

Alla som innehar publik syssla till konungens eller det allmännas gagn är skyddade under sin tjänsteutövning. Särskilda regler gäller för militärer, postförare, tullbetjänter, dykeridelägare och deras betjänter.

I mål där dråp anges skall domaren skyndsamt låta besiktiga kroppen med hjälp av läkare eller fältskär. Domaren skall inte glömma att fordra en omständlig räkning av läkarens resekostnader och arvoden för besiktningen, som sedan insänts till Hovrätten att prövas om läkarens kostnader stämmer med medicinaltaxan.

Den gamla förordningen vid stöld genom inbrott kommer att upphöra och istället förordnas sålunda: Om någon genom vägg, golv, tak, dörr, lucka eller fönster bereder sig ingång till låst hus eller använder dyrkar eller förfalskade nycklar eller annan list för att ta sig in vare sig huset är bebott eller inte, döms efter kap. 40 i Missgärningsbalken. Gäller även den som bryter upp skåp, kista, skrin eller annat dylikt. Delaktig i brottet döms efter kap 61 i samma balk

Ficktjuv skall straffas med kroppsplikt, uträknad efter tjuvnadens värde. Mannen straffas med 10 par spö och kvinnan med 8 par ris. Upprepas förbrytelsen skall de 1 timma sitta i halsjärn och skämmas. Hinner de inte fullborda gärningen straffas de ändå lika.

Den som stjälar annans häst, boskap eller annan kreatur skall dömas till dubbelt kroppsstraff efter stöldens värde. Men först skall tjuven stå i halsjärn vid en påle och skämmas 1 timme. Upprepas förseelsen ökas straffet och är värdet över 100 silvermynt skall brottslingen efter utstått straff i all sin tid arbeta på kronans fästning. Är tjuvnaden mindre följer kroppsstraff och arbete i kronans häkte i 3 år. Brottet skall en söndag i maj uppläsas i kyrkorna.

Den ämbetsman som lånar eller tillåter annan låna av uppbördens, skall vara sitt ämbete förlustig även om skada inte skett. Har skada skett får han aldrig någonsin tjäna Kungl Maj:t och kronan.

Den som hittat något av värde och inte uppgett det, uppstår kroppsplikt svarande mot 2/3 av det hittade godsets värde.

För den som är gift och begår blodskam, som i 59 kap Missgärningsbalken utsätter dödsstraff, men förskonas till livet, skall äktenskapet upplösas vare sig maken så önskar eller inte. Den försumlige avvisas från orten, där maken eller den person som blodskammen begicks med uppehåller sig.

Det i missgärningsbalken utnyttjade talesättet: sin mans styvmoders efterlämnades man kommer i fortsättningen att heta: sin styvmoders efterlämnade man.

Borgmästare som uteblir från sin tjänst av vilket skäl som helst mer än 14 dagar skall anmäla detta till hovrätten, som tillsätter en vice om så skulle behövas.

Underdomares vikarier skall innan midsommar året efter återlämna konceptdomboken, som insändes till hovrätten.

Underrätt som dömer någon till böter, skall undersöka om vederbörande kan betala eller inte, vilket skall antecknas i protokollet. Det skall också antecknas i saköreslängden och beräknas hur böterna skall omvandlas till kroppsstraff.

Beviljad inteckning skall uppges vid ordinarie ting. Förnyelse av inteckning får ske vid urtima ting. Inteckningshavaren skall ange orsaken till att han begär urtima ting och sedan anmäla saken vid ordinarie tinget, där det införes i inteckningsprotokollet.

Då hovrätten avkunnar dödsdom, skall den insändas till Oss innan verkställigheten, tillsammans med rannsakingen och övriga handlingar. Vill den dömda söka nåd, skall han lämna sin böneskrift till Vår befallningshavande som ofördröjligen lämnar den till Oss. Kan han inte skriva skall befallningshavande ge honom hjälp. Söker han ingen nåd inom laga tid, skall befallningshavande meddela Oss.

Presidenterna i hovrätterna har rätt att under vanliga ferier njuta ledighet, utan att söka Vårt tillstånd. Dock skall alltid antingen presidenten eller vice presidenten vara närvarande. De skall anmäla när de börjar sin ledighet.

Förbrytelse mot resa över riksgrensarna utan pass upptas av närmaste sjö tullrätt eller gränstullrätt.

Den som lägrat kvinna, men lyder under något privilegierat forum och inte kan tilltalas annat än där, kommer att i fortsättningen dömas enligt allmän lag.

Handlingar som inlämnas till domare bör inte upptas i protokollet mer än nödvändigt, om inte parterna kan åtsämjas.

Vid tvister om jord eller därmed förenade rättigheter eller skyldigheter som rör kronohemman eller lägenheter skall fullmäktige från båda sidor förordnas. Domaren omtalar vem som blivit utsedd till allmänt ombud.

Missnöje över utslag eller invändningar över domstolens behörighet eller parternas inkallande får endast hindra huvudsaken, men bör inte tillämpas på brottmål.

Den som kan dra nytta eller skadas av någon sak och därför inte får vittna, gäller ej allmoge i en socken.

Mål angående edsöre där penningböter eller fängelse med eller utan arbete är utsatt kommer av underrätten ej längre att underställas hovrätten.

Den som vill överklaga underrättsdom i brottmål, skaffar sig två vederhäftiga män, som visar en löftesskrift att de går i borgen för böterna eller att böterna redan finns i ränteriet. Dessa båda skall ha kronobetjänt eller kyrkoherdens bevis att de är bofasta och vederhäftiga för vad de borgat. Är den sakfällde så fattig att han inte kan borga för böterna, skall han ha bevis därför. Den sakfällde skall själv inställa sig till eventuellt förhör i Överrätten. Försummar han något av detta anses han förlorat sin talan. Han har möjlighet att besvära sig genom befallningshavanden

Det kommer inte att vara tillåtet för enskild part att stämma domaren för fel eller brott i ämbetet. Domare står under hovrätt eller justitiekanslersämbetet.

Med kyrkoplikt skall förfaras efter författningar av 1736 nämligen:

Den som begått brott och gjort sig skyldig till dödsstraff, men blivit förskonad, skall åläggas kyrkoplikt en söndag. Undantag den som begått tidelag.

Blir den brottslige dömd till kronans fästning, skall han undergå kyrkoplikten innan han sätts i fängelset.

Den som har främmande religion kan inte dömas till kyrkoplikt, utan får istället sitta i stocken utanför kyrkdörren.

Den som begått flera brott med kyrkoplikt som påföljd, skall dömas att en söndag undergå plikt i den församling där det grövsta brottet begåtts. I de andra församlingarna skall kungörelse göras från predikstolen.

Den som begått flera brott av lika art men på särskilda orter, skall kyrkoplikt undergå i den församling, där det sista brottet begicks. Är orten avlägsen kan kyrkoplikt hållas i den församling där han straffet utstår.

Den som begår stöld skall stå kyrkoplikt, dock endast en söndag, även om brottet upprepats.

För snatteri döms ej till kyrkoplikt, utan förbrytaren åläggs enskild skrift och avlösning. För främmande religionsutövare äger enskild skrift inte rum. Däremot skall vid hors- och lägersmålsbrott mannen betala 4 och kvinnan 2 daler silvermynt till kyrkan i den församling brottet begåtts.

Den som är motsträvig till att undergå kyrkoplikt skall dömas av domstol till vatten och bröd i 8 dagar. Därefter skall han undergå plikten. Nekar han igen döms han till vatten och bröd i 14 dagar. Fortsätter han att neka gör man hemställen till överrätten som överlämnar målet till Vårt gottfinnande.

Den som begått nattvard innan kyrkoplikten bötar 10 daler till församlingens fattiga. I brist på pengar hålls han i fängelse på vatten och bröd.

De som förbryter sig med blodskam eller lägersmål i förbjudna led döms till döden, men njuter förskoning till livet och skall undergå kyrkoplikt.

Den som döms till halv mansbot får enskild skrift och avlösning. Undantag apotekares ansvarighet vid utlämnande av gift.

Den som uppträder drucken eller för oljud vid gudstjänst skall undergå kyrkoplikt en söndag.

Skuffar eller stöter man någon, kivar eller träter i vredesmod i kyrkan under gudstjänsten är han förfallen till uppenbar kyrkoplikt.

Den kvinna, som hemlighåller för prästen, att hon har begått lägersmål och får nattvarden, skall ges enskild skrift och betala avgiften till kyrkan.

Malmö den 23 mars 1807. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående vad som bör iakttagas vid förpassningars utfärdande för judar i avseende på deras resor till städerna. Stockholm den 14 april 1807.

Det är förbjudet för judar att kringresa på landsbygden och driva handel eller hantverk. Påträffas de, skall de under bevakning föras till den stad, där de har sin rätta hemvist och böta 50 riksdaler. De som har andra angelägenheter att resa till någon stad, skall vara försedd med ett pass, där det står hur länge hans ärende i staden tar. Överskrider juden den tiden, som är angivet i hans pass återförs han och bötar.

Stockholm den 14 april 1807. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående det s k produktplakatets vilande tills vidare även i anseende till de farvatten och orter, som äro inom Östersjön belägne. Stockholm den 16 april 1807.

Då flera hamnar blivit besatta av fientliga trupper och således den svenska sjöfarten blivit avbruten finns anledning förordna att de förmåner och friheter är tidigare beviljade utländska skepp må utsträckas till farvatten och orter vid Östersjön. Gäller salthandeln bl a.

Stockholm den 16 april 1807. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående tillstånd till bräders och plankors utförande till Norge från vissa sågverk i Värmland. Stockholm den 23 april 1807.

Upphävt förbud att utföra brädor och plankor från Värmland till Norge. Tillståndet gäller de sågverk, som är så belägna att de måste utföra sina tillverkningar genom Norge för att nå svensk hamn, varifrån transporten kan ske. Samma tull som när transporten går över ryska gränsen. Betalar han för hög tull, har han rätt att få tillbaks överskottet.

Stockholm den 23 april 1807. J LILJECRANTS SAMUEL af UGGLAS.

Kungörelse angående frihet att införa madeira vin. Stockholm den 23 april 1807.

Kungl Maj:t har bifallit att maderavin utan undantag får införas i riket mot tull, som gäller för portugisiska viner. Tullen höjs om vinerna kommer från andra länder än Portugal eller Madera.

Stockholm den 23 april 1807. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående vad hädanefter bör iakttagas, när avsked sökes från sådana tjänster, vid civilstaten, Kollegier och andra publika verk och den avskedstagande tror sig ha rätt till pension. Stockholm den 13 maj 1807.

När tjänstemän vid Rikets Kollegier och Publika verk erhåller avsked, skall de söka pension vid Civila pensionsstaten. Samtidigt med avskedsansökan inlämnas styrkt bevis till det verk han hör angående pension.

Stockholm 13 maj 1807. C E LAGERHEIM.

Kungörelse angående censur av utkommande svenska medicinska böcker och skrifter. Stockholm den 25 maj 1807.

Kungl Kollegium Medicum har anmält att det förekommer att utkomna böcker och skrifter i medicinska ämnen saknat nödvändig granskning, både vad gäller urvalet och avhandlingens innehåll. Därför hemställer de om en censur av sådana skrifter, för att förekomma den våda som uppstår på människors hälsa och liv genom otjänliga råd och medel. Hovkanslerämbetet har i nåder meddelat att alla skrifter i medicin, kirurgi och hälsovård som inte är författade av examinerade medicindoktorer eller kirurgimagistrar skall innan de trycks granskas av KollegiiMedicii.

Stockholm den 25 maj 1807. GUSTF LAGERBJELKE.

Kungörelse angående tillåtelse till införsel av oäkta cantiller, som lindring i tull för blyertspennor, om de kommer från Nürnberg eller någon annan ort vid Östersjön. Stockholm den 4 juni 1807.

Förbudet för införsel av oäkta cantiller upphävs. Samma tulltaxa som innan förbudet gäller. Tullen på blyertspennor från Nürnberg sänks med 20% om blyertsen inte är innesluten i cederträd eller andra finare träsorter.

Kungörelse angående införsel av utländskt skjutstål. Stockholm den 9 juni 1807.

Det blir tillåtet att införa skjutstål av vad slag som helst enligt 1799 års sjö tulltaxa. Anmälan görs till Kollegiet, där man förklarar behovet.

Stockholm den 9 juni 1807. J LILJECRANTS.

Kungörelse om underhållsutdelning av krigsmanshusmedlen till avskedade ryttare, dragoner och soldater för innevarande år 1807. Stockholm den 2 juli 1807.

611 utdelade gratifikationer, varav 1 får 15 riksdaler, 9 får 10 riksdaler, 128 får 5 riksdaler och 473 får 3 1/3 riksdaler, alla namngivna och med grad och regemente.

Sammanlagt 5688 personer av över- och underofficerare samt ryttare, dragoner och soldater, vilkas årliga underhållsbelopp utgör 22287 riksdaler och 4 runstycken.

Stockholm den 2 juli 1807. BROR CEDERSTRÖM.

Kungörelse angående dem av judiska nationen, som utan Kongl Maj:ts särskilda nådiga tillstånd kunna finnas hava sig nedsatt på andra ställen än i Stockholm, Norrköping och Göteborg. Stockholm den 13 juli 1807.

Judar, som inte sysselsätter sig med handel har inte rätt att bosätta sig i andra städer än Stockholm, Norrköping och Göteborg. De judar, som nu finns på andra platser skall efter anmodan flytta till någon av de tre städerna inom ett år.

Stockholm den 13 juli 1807. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående revision av Riksens ständer bank och riksgäldskontor. Högkvarteret Stralsund den 16 juli 1807

Revision av Riksens Ständers Bank och Riksgäldskontoret kommer att hållas den 1 september. Utsedda revisorer kallas till denna dag till Stockholm. Högkvarteret Stralsunde den 16 juli 1807. GUSTAF ADOLPH.

Förklaring över 19 § 5 momentet i Kungl Maj:ts nådiga stadga rörande avträdes-, boskillnads- och urarva mål av den 28 juni 1798, angående s k årsproclama, som begärs av förmyndare för omyndigförklarade personer. Högkvarteret Stralsund den 16 juli 1807.

Omyndig äldre person skall vid arv erhålla s k årsproclama, för att få fullständig säkerhet vad gäller boets tillgångar. Den som är satt under förmyndare får inte sätta sig i ny skuld.

Högkvarteret i Stralsund den 16 juli 1807. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående uppskov med svenska lagens införande i de tyska staterna till den 1 september 1808, Högkvarteret Stralsund den 1 augusti 1807.

Med avseende på denna viktiga förändring, där dock själva lagboken redan finns i tysk översättning liksom stadgar och författningar, men upplysning av lagbokens innehåll behöver längre tid för att bli kända, förordnar Vi att de inte träder i kraft förrän den 1 september 1808. Högkvarteret i Stralsund den 1 augusti 1807. GUSTAF ADOLPH.

Förordning om en förbättrad polisnrättning i staden Göteborg, Högkvarteret Stralsund den 19 augusti 1807.

För att vinna ordning i en stad, med så stor folkmängd som Göteborg och dess förstäder kan inte polisärendena blandas med hela magistratens. Därför är nödvändigt att det blir en förbättrad polisnrättning i Göteborg, vilket Vi vill förordna och stadga.

Om poliskammarens ämbetsmän och betjänter.

Polisen i Göteborg kommer att handhas av en särskild poliskammare, ledd av en polisborgmästare, biträdd av två rådmän, vilka utses för varje år av magistraten. En av dem bör var litterat. Har man olika åsikter i ärendena antecknas dessa i protokollet, men borgmästarens mening blir gällande. Är borgmästaren förhindrad närvara, träder den äldsta av rådmännen i hans ställe och vid olika mening gäller hans vilja. Staden delas i två delar, så att de båda rådmännen kan ha närmare uppsikt över var sitt område.

Landshövdingen i Göteborg och Bohuslän äger rätt att i poliskammaren föra ordet. Hans vilja gäller vid skiljaktighet. Poliskammaren får så mycket betjäning den behöver. Förste man är stadsfiskalen samt två polisgevaldiger. Dessutom tjugo uppsyningsmän eller polisbetjänter, vilkas antal kan förstärkas med flera extra polisbetjänter om så behövs. De både gevaldigerna arbetar så, att den ena har uppsikt i staden och den andra i omgivningarna.

Uppsyningsmännen har sina stationer där de behövs.

Poliserna skall vara kända för nykterhet, trovärdighet och skicklighet. Visar de motsatsen blir de suspenderade på viss tid, med förlust av lönen, eller utan vidare avsatta. Har någon uppgivit falsk och oriktig rapport för egen vinning eller till andras skada skall han sändas till kronans fästning att arbeta.

Om polisens skydd.

Poliskammaren och dess anställda tages under Vårt beskydd mot alla våldsamheter och oförrätter med ord eller gärning.

För att poliserna i tjänst skall kännas igen och äga rättighet att åtlydas skall de bära synligt tecken som utmärker deras tjänst.

Om poliskammarens jurisdiktion.

Polisens tillsyn gäller utom staden utanför Karlsport, Östra- och Västra Haga samt Masthugget, Masthuggsbergen, Gamla amiralitetsvarvets grund, Hästhagen, Sågången och Majorna ända till den s k Klippan. Vidare till Getbergsled, Kallebecksbro och till Reberget. Innevånarna inom detta område skall infinna sig hos poliskammaren för svaromål.

Om poliskammarens göromål.

Det åligger poliskammaren att se till att alla excesser och missbruk blir avskaffade samt att god ordning och skick inrättas. Det tillkommer dem att vara underrättade om alla brott och förbrytelser och efter omständigheterna vidtaga mått och steg för de brottsligas straff, näpst och rättelse.

Betjäningen skall underrätta poliskammaren om alla tillfällen där deras handräckning behövs. Vid s k lagbrott skall ärendet överlämnas till domstol. Dock skall poliskammaren anställa förhör och undersöka om flera varit delaktiga i brottet och insätta brottslingen i häkte. Protokoll lämnas till domstol. Innan underrättelse från underdomstolen får ingen häktad friges.

De viktigaste områdena för tillsynen är de här:

Ordning vid gudstjänsterna och stillhet i staden under den tiden. Besträffning för sabbatsbrott genom buller eller oljud, handel eller dylikt.

Uppsikt över brandsyn, stadens brandhus och eldsläckningsanstalter, men med biträde av magistraten, som fortfarande har tillsyn över sprutorna.

Efterlevnad av byggnadsordningen tillsammans med byggningsrådmannen. Att hämma tiggeriet, särskilt nu då fattigförsörjningsanstalten gjort tiggeriet till ett självsvald och inget verkligt behov.

Stöld och andra brotts bekämpande, rymmare och löst folks fasttagande och straffande. Enligt den förordning från 27 februari 1804 skall poliskammaren döma lösdrivare till krigstjänst. Män till Karlkronas arbetshusinrättning och kvinnor till rasp och tukthus.

Tillsyn över stadens vägar, så att entreprenörerna underhåller dem ordentligt. Mönstring av åkarhästar och forskap samt att ta emot klagomål från resande. Stadens renhållning på gator och gränder både sommar och vinter. Lyktors fredande och att de tänds vid tider poliskammaren kungjort.

Skingra otillbörliga folkskockar samt att häkta de ohörsamma.

Se till att taxor efterlevs, att olovligt mångleri och gatuhandel beivras, ha uppsikt över att skämda matvaror eller omogna och skadliga frukter inte säljs.

Överdådigt körande av vad slag det vara må och åkande med skridskor på isarna.

Att resande anges av husvärdarna.

Se till att det råder gatu- och vägfrid, ordning på marknader, vid skådespel och offentliga sammankomster. Befria från liderligheter, svordomar, slagsmål, buller och fylleri på gator och torg, olovligt skjutande, sittande på spelhus och krogar över den förbjudna tiden.

Handhavande av rätta vikter och mått.

Se till hamnen, så att olovligt eldande på fartyg, tobaksrökning i hamnområdet, skjutande och svärmares kastande inte förekommer.

Handhavande av tjänstehjonsstadgan.

Tillsyn över mantalsskrivningen och att tilltala och pliktfälla dem, som lämnar oriktiga uppgifter.

Lösa tvister mellan allmogen och slaktare om slaktkreaturens betalning samt tillse att slaktarämbetet inte hindras i sin verksamhet, men övervaka att uppköpen sker efter författningarna.

Att hjälpa allmogen och resanden att få betalt för sina varor.

Tillse att obehöriga inte befattar sig med sjukdomars botande och medicinens tillredande.

Döma i tvister mellan hamnpersonal och sjöfarare rörande ordningen i hamnar och kanaler.

Se till att handel med ved och matvaror sker på därför avsedda platser och att upphandlingen följer författningarna.

Övervakning av krögare, traktörer, spiskvartersidkare, likörkamrar och klädmäklare, att de har ordentliga privilegier för sin näring och endast säljer för dem tillåtna varor.

Uppsyn över att överflödsförordningen följs.

Tillse att obehöriga personer inte befatta sig med bokhandel. Skulle sådant upptäckas inberättas det till Vårt hovkanslersämbete.

Magistraten med landshövdingens minne har rätt att ändra polisförfattningarna efter tidens och omständigheternas gång. Större förändringar bör hos Oss anmälas.

Så snart polisbetjänterna finner något vara mot författningarna, skall den det angår, så snart han påträffas inställa sig i poliskammarern. Infinner sig inte den stämde blir han fälld.

Påträffas någon lös person, som inte är känd till namn och hemvist tas de genast till poliskammaren vilken tid på dygnet som helst.

Rättegångssättet skall vara kort, men omständigt och inte uppehållas av ovidkommande anmärkningar.

Nekar den anklagade och inga vittnen finns, gäller vad två poliser under ed angiver. Påstår någon att polisens rapport är falsk eller oriktig och han med vittnen kan bevisa sin oskuld, tar han dem med sig och de förhörs under ed.

Ändring i poliskammarens utslag görs hos landshövdingen inom fjorton dagar. Under den tiden får den brottslige inte undergå kroppsstraff.

Böter delas lika mellan angivaren och fonden för polisnärningens underhåll. Hökvarteret i Stralsund den 19 augusti 1807. GUSTAF ADOLPH.

Stockholm den 8 oktober 1807. Kungörelse angående vad som bör iakttagas i anseende till dem ibland allmogen, vilka innehava eller söka burskap som handelsborgare i Borås eller Ulricehamn.

Ulricehamns stad har beviljats handelsfrihet den 8 februari 1803. Samma frihet har Borås. Då det blivit känt att bönder idkat handel i de bägge städerna, utan att uppfylla de villkor som gäller, för att få utvidgad handelsrätt, nämligen att köpa hus eller gård och bosätta sig där, har Kongl Maj:t utfärdat följande förordning.

Allmogen, som vill bli antagen till handlande i Borås eller Ulricehamn skall ställa borgen för 6 års utskylder, inom 6 månader flytta med hela sitt hushåll till staden samt öppna salubod. Därefter får han respass till handelsidkande för sig och sina drängar.

Änkling utan barn eller ogift man får inte burskap, utan att kunna visa upp att de tre år för den förra och sex år för den senare tjänat och lärt handel.

Vid antagandet av handelsborgare eller deras drängar skall behörig prövning ske inför magistraten, protokoll föras och utdrag sändas till befallningshavande. Varje halvår skall landshövdingen få förteckning på de personer, som har pass för resehandel.

En vanlig borgare med hushåll får endast ha högst två handelsdrängar. Ogift äger rätt att ha dräng endast om han är över 50 år eller av sjukdom oförmögen att själv driva handel.

Enligt resolution av den 31 maj 1639 har Borås stad rättighet till resehandel på utrikes orter. Stockholm den 8 Oktober 1807. J LILJECRANTS.

Resereglemente. Hälsingborg den 27 oktober 1807.

Detta reglemente är indelat i 12 klasser och skall visa skjuts och traktamente för varje tjänstegrad.

Första klassen. Skjuts för tolv hästar.

3 riksdaler 16 skillingar i traktamente för riksämbeten och rikets herrar.

Andra klassen. Skjuts för åtta hästar.

2 riksdaler 16 skilling i traktamente för fältmarskalkar, presidenter, överståthållaren i Stockholm, chefen för sjöförvaltningen, generalguvenörer och överste kammarherre.

Tredje klassen. Skjuts för sju hästar.

2 riksdaler i traktamente för generaler, generallöjtnanter, generalmajorer, Kongl Maj:ts generaladjutant, vice amiraler, kontraamiraler, direktören över fortifikationen, generalkvartermästare, överhovjägmästare, överhovstallmästare, förste hovstallmästare, förste hovmarskalk, överhovkammarherrar, justitiekanslern, hovkanslern, statssekreteraren, landshövdingar, vice presidenter, underståthållaren i Stockholm, överintendent, överpostdirektör, ärkebiskop.

Fjärde klassen. Skjuts för fem hästar.

Traktamente 1 riksdaler 32 skillingar för överstar, generalfälttygmästare, secondchefer kaptenslöjtnanter, hovmarskalkar, hovstallmästare, förste stallmästare, överceremonimästare biskopar.

Femte klassen. Skjuts för fem hästar.

1 riksdaler 12 skillingar i traktamente för överstelöjtnanter, hovjägmästare, stallmästare, kammarherrar, praeses i medicinkollegiet, livmedikus, överhovpredikant, cermonimästare, revisionssekreterare, hovrättsråd, krigs,- kammar,- bergs,- kommers och kammarrättsråd, statskommisarie, generalauditör, chef för fältläkarkorpsen, överdirektören vid lantmåteriet, borgmästare i Stockholm, superintendent, överkommisarie vid örlogsflottan.

Sjätte klassen. Skjuts för fyra hästar.

1 riksdaler i traktamente för majorer, hovintendenter, kammarjunkare, första fältläkaren vid armén, assessorer, krigskommisariater, justitiarien i hovrätten, räntmästare, kungens fogde, överdirektörer, protokollsekreterare, förste sekreteraren i konungens kabinett för utrikes brevväxling.

Sjunde klassen. Skjuts för tre hästar.

36 skillingar i traktamente för ryttmästare, hov- och jaktjunkare, vice ceremonimästare, understallmästare, livmedicus, fältläkare, hovpredikanter, hovauditör, hovkamrer, slottsfojen på Stockholms slott, presidentsekreteraren, rikshistoriografen, riksgeografen, andra sekreterare vid kungens kabinett för utrikes brevväxling, prototarien i justitierevisionen, registratören, häradshövdingar, bergsmästare, krigsfiskaler, rådmän i Stockholm, landssekreterare, prostar och kyrkoherdar m fl.

Åttonde klassen. Skjuts för två hästar.

24 skillingar i traktamente för löjtnanter, kornetter, hovmedicus, hovkirurgus, beridare, hovkassör, regementspastorer, sjukhusläkare, fiskaler i hovrätterna, häradsfogdar, slottsproviantmästare i Stockholm, lantmätare, vice bibliotekarier, postmästaren i Stockholm, myntmästare, tullförvaltare m fl.

Nionde klassen. Skjuts för två hästar.

16 skilling i traktamente för underofficerare, hovbokhållare, kassörer, häradsskrivare, tygförvaltare, konstmästare, tolkar, underläkare, komministrar, jägmästare, trädgårdsmästare vid kungsgårdarna, extra kanslister m fl.

Tionde klassen. Skjuts för en häst.

16 skilling i traktamente för kanslister, väblar, penningräknare, bohagsfogdar, vedfogde, slottsskrivare, konststigare, gruvfogde, konstsmid, hejderidare, lansmän, mantalskrivare m fl..

Elfte klassen. Skjuts för en häst.

12 skillingar i traktamente för vaktmästare, enspännare, slottsknektar, nämnde- och fjärdingsmän, vägare, malmletare, skogvaktare m fl.

Tolfte klassen. Skjuts för en häst.

8 skillingar i traktamente för hantverksgejeller på kronans stat, ryttare, dragoner husarer, jägar och soldater m fl.

Under alla extra förrättningar så väl i freds- som krigstid för militär och civila ämbetsmän gäller skjuts efter detta reglemente. Skjutspengar beräknas för vagn, sadel, släde eller kärria samt för bro- och färjepengar. Traktamentet räknas för så många dagar som fordras att resa åtta mil om dagen Skulle väderleken hindra så lång resa om dagen skall det styrkas, så att traktamentet utbetalas även för de dagar då resan varit hindrad.

Datum ut supra. GUSTAF ADOLPH.

Pardonsplakat för utskrivet och förrymt manskap från tyska regementena samt den till Stralsundsgarnison hörande del av Vendes artilleri. Hälsingborg den 28 oktober 1807.

Det har kommit till Vår kunskap att åtskilligt manskap från Våra tyska regementen och Vendes artilleri har olovligen avvikit och undanhållit sig, trots att det strider mot deras plikt mot Oss. Vi har nu funnit att de ångrat sitt förhastade och oriktiga förfaringssätt, vars uppsåt inte varit att överge Vår krigstjänst. Därför har Vi beslutat att de som efter fiendligheterna den 7 september avvikit och uppehåller sig i Sverige eller annorstädes och inom ett år inställer sig vid sina regementen igen, skall bli förskonad från straff. De skall därefter i 6 år stanna i tjänsten. Den som är så trotsig och vanartig, att han inte åtlyder denna varning, får ta sitt straff efter lagens stränghet.

Hälsingborg den 28 oktober 1807. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående överinseendet över Rikets hamnar. Stockholm den 3 november 1807.

Erfarenheten har intygat vikten av att rikets hamnar får noggrann tillsyn, både vad gäller underhåll som ordning. Då dessa är nära förenade med flottan är det lämpligt att hamnarna inlemmas i förvaltningen för sjöärenden. Alla arbeten i hamnarna, som fyllningar, stenkistor, Dec d'Albers utsättande, brobänkars anläggning, broars anläggning och dylikt skall inte påbörjas utan att förvaltningen för sjöärenden givit sitt tillstånd.

Stockholm den 3 november 1807. J GUST LAGERBJELKE.

Kungörelse angående utlånade kartors återlämnande till Generallantmäterikontoret och Provinskontoren samt sådana kartors förvarande i kartonger. Stockholm den 20 november 1807.

Då det visat sig att kartor, som blivit utlånade från Lantmäteriet, men inte återfordrade förrän efter lång tid, ofta har förkommit eller blivit vanvårdade. Därför skall i fortsättning vid varje års slut en förteckning lämnas till cheferna vid de olika expeditionerna på de utlånade kartorna och begäran att dessa återställs. Behövs de för längre tid skall de lånas om.

Samtidigt förordnas att kartorna skall förvaras i kartonger, där de kan rullas och inte behöver vikas.

Stockholm den 20 november 1807. SAMUEL af UGGLAS.

Kungörelse om den av Kungl Maj:ts fastställda utdelning av de på trycket utkommande så väl författningar, som Hovrätternas, Kollegiernas och andra publika verks brev och kungörelser. Stockholm den 26 november 1807.

Den 19 november 1772 fastställdes utdelning av trycksaker på förordningar, stadgor och resolutioner. Då lång tid gått och många förändringar gjorts, så tjänar inte dessa kungörelser allmänheten till efterrättelser längre. Därför görs nya exemplar att finnas vid kyrkorna, rikets allmänna verk och ämbeten. Följer tabeller på hur många exemplar tilldelats domstolarna, justitierevisionen hovrätterna, kollegierna, länen osv.

De exemplar som rekvireras skall förvaras noga och de förordningar som kommer till kyrkorna får inte tas därifrån. En förteckning skall göras, att överlämnas till efterträdare i sysslan. Följs inte detta bötas 6 riksdaler 32 skillingar och ersätts eventuellt förkomna exemplar på egen bekostnad.

Stockholm den 26 november 1807. F EHRENHEIM.

Förordning för trivialsolor, katedralsolor och gymnasier. (De första sidorna fattas. Börjar vid 1 kap. 4 §). Hälsingborg den 7 december 1807.

Då alla språk och vetenskaper som finns på ett gymnasium bör betraktas likvärdiga kan lärarna byta ämnen. Den filosofilektor som vill söka ett ledigt teologilektorat om han är eller vill bli prästvigd, får uppehålla sin syssla men med den förres lön, prebende, pastorat och andra förmåner. De andra stiger i graderna efter ålder i tjänsten.

Den som tillträder ett lektorat skall i konsistoriets och ungdomarnas närvaro avlägga följande ämbetsmannaed: Jag skall bekänna mig till den augsburgska bekännelsen och inte hos mina elever infoga några andra trossatser. Jag skall efter bästa vett och förmåga förrätta mitt ämbete enligt de stadgar som finns för gymnasier och skolor. Jag skall undervisa grundligt och tydligt utan för stor hårdhet, det som är nyttigt och nödvändigt för ungdomen att kunna. Jag skall ha inseende på elevernas seder och levnad och alltid till gudsfruktan och dygd föregå med gott exempel. Mina förmän skall jag alltid visa vördnad och hörsamhet och leva i enighet och vänskap med mina ämbetsbröder.

Den tillträdande lektorn skall sedan sluta med ett latinskt tal i något ämne som tillhör hans syssla. Det samma gäller den som tillträder ett rektorat. Därefter håller rektor ett tal på

svenska, där han uppmanar lärare och elever att i gudsfruktan vinnlägga sig om deras ömsesidiga plikter.

Pedagoger vid mindre barnskolor, som antingen underhålls av kronan, staden eller socknen står under biskopens och konsistoriets tillsyn. Den närmaste tillsynen tillkommer kyrkoherden som redovisar vid prostvisitationerna.

Om barns och ynglingars intagande i skolan, uppflyttning till gymnasium, och försändning till akademien.

På det att avsikten med allmänna läroverk, skolor och gymnasier må främjas och vinnas åligger det biskoparna att vid visitationer och annars råda och uppmuntra allmänheten sända sina barn till allmänna läroställen och inte förtro barnen till enskilda huslärares undervisning.

Det är dock inte förbjudet. Den studerande som åtar sig sådan syssla, skall uppvisa intyg att han bemästrar undervisningsläran och sina framsteg i de elementariska vetenskaperna. Kyrkoherdarna skall ha insyn och kunna rätta om det skulle leda till ungdomens skada eller det allmännas otjänst.

Ingen må förmenas, att bli intagen i skolan, som antingen från kyrkoherden på hans ort, eller av lärare som tidigare undervisat honom, kan uppvisa ett gott vittnesbörd samt intyg att han är frisk och inte har någon smittsam sjukdom. Om någon vid mognare ålder vill studera, skall inspektor och rektor antingen avråda, avvisa eller antaga.

Rektor får inte antaga någon i skolan förrän han förhört honom och uttrönat hans förmåga. Han placeras sedan i den klass där han har största nyttan av undervisningen och möjlighet att fatta de stycken som föreläses.

För inskrivning i trivialskolan får rektor från de förmögna 32 skilling och från de mindre förmögna 16 skilling. Till kollegan som sköter undervisningen ges på grund av hans svagare lönevillkor 1 riksdaler från de förmögna och 32 skilling från de övriga. Vid inträde till gymnasium betalas ingen avgift. Däremot väntas en frivillig gåva till läroställets fattigkassa, som de utfattiga slipper.

Skulle någon yngling som uppnått 12-14 års ålder och efter några års skolgång visat sig trög och slö eller ha ett vanartigt och oböjligt sinnelag skall föräldrarna underrättas av rektor. Han skall sedan skiljas från skolan. Detsamma gäller elev vid gymnasium, som efter varning ändå till seder och kunskaper försämras, att han inte kan lidas. Det åligger Ephorus att tillse att sådana elever inte är till skada för sig själva, till hinder för sina kamrater och besvär för lärarna och fruktlöst spenderar sin tid vid undervisningsverket.

De ynglingar som kommer från trivialskolor och andra mindre skolor skall examineras av rektor vid ankomsten till gymnasiet. Finns någon som inte är så försigkommen, som fordras för inträde i gymnasium, återvisas han till skolan. Ingen elev får flytta mellan skolor utan föräldrars goda minne.

Biskopen och lärarna vid gymnasium skall flitigt och allvarsamt förmana eleverna, att inte i förtid och innan de ha mognad och stadga börja vid universitetet. Särskilt gäller det dem, som i framtiden vill söka befordran som ämbetsmän. De skall inte antagas förrän de har väl försvarade och grundade språk och vetenskaper på gymnasienivå. De skall också i sin levnad och uppförande vara så stadgade, att de kan lämnas på egen hand.

De som sänds från trivialskolor till högskolan har inte fullständig gymnasieutbildning, utan måste med dryg kostnad och tidsspillan genom enskild handledning ersättas. Hädanefter sänds de till gymnasium eller katedralskola där de lättast vinner mognad för att med nytta kunna åhöra akademiska föreläsningar. De skall där genomgå examen.

Om någon stadgad yngling, som inte tänker gå ämbetsmannavägen, utan valt ett levnadssätt eller yrke att han behöver en eller annan akademisk vetenskap, skall få intyg av rektor hur länge han undervisats vid läroverket och hur stora framsteg han gjort.

De intyg, som endast rektorerna får utfärda för elever som vill från gymnasierna till högskolan, skall skrivas på svenska. Dessa intyg förvaras vid akademierna. De som vill

fullfölja sina studier löser dessa intyg med 32 skillingar. De som går till näringar eller yrken får dem utlämnade gratis.

Vid sommarferiens början skall rektor vid skolor och gymnasier lämna en rapport över skolans tillstånd och allt som anges om eleverna. Biskopen underskriver innan förteckningen sänds till konsistoriet. Utdrag sänds till Kanslersgillet, som har den övergripande vården om uppfostringsverket i riket.

Om lärares och lärjungars plikter, och undervisningen i allmänhet.

Lärarna fullgör samvetsgrant sina ämbets- och kristendomsplikter, handleder ungdomen troget och flitigt och är så sakliga att ingen hårdhet behövs. En nödig aga för lättja och odygd får dock förekomma. Lärarna skall alltid föra en ärbar och ostrafflig levnad till ungdomens förebild. Brister han skall han först varnas av rektor, sedan av konsistorium och bli avsatt på begränsad tid. Återfaller han avsätts han helt.

Vid terminens början skall läraren finnas vid skolan.

Lärarens uppgift är att inplantera gudsfruktan hos eleverna. Varje dag börjar och slutar med bön och åkallan. Vidare skall lärare vid varje tillfälle inplantera hos eleverna vördnad för konungen, lydnad för lagarna och kärlek till fosterlandet, så att de från sina spädaste år uppfostras till trogna undersåtar. Detta inte av plikt utan av otvungen böjelse och tillgivenhet till den regering, som försynen och deras fosterland tillförordnat. Eleverna skall tillhållas att i seder och levnad beflita sig om ett dygdigt och anständigt uppförande mot alla, sina förmän, lärare och varandra i synnerhet. Det är förbjudet att med all traktering, kort- och tärningspel och oordnat levnadssätt.

Undervisningen skall gå från det lättare till det svårare och ge grunder så att eleverna drar riktiga slutsatser. För att öva minnet kan lämplig utanläsning ske, men ingen sådan som inte först blivit förklarad och av lärjungen förstådd. Öva fattningsförmågan och skärpa tankekraften samt hela tiden repetera det redan genomgångna. Eleverna skall kunna redogöra för det de lärt. Undervisningen får inte vara så vidlyftig att läroboken inte hinner genomgå på viss tid.

Under bönetimmen skall en lärare vara på plats för att tillse att eleverna stilla och skickligt förrätta sin andakt. Efter morgonbönen läses ett par kapitel ur bibeln, helst Nya testamentet, där läraren ger förklaringar till det lästa. Senare i veckan får de försigkomne eleverna utreda och redogöra för det lästa. Därför bör eleverna efter råd och lägenhet vara försedda med svenska biblar och tjänliga utdrag.

Ungdomarna skall delta i den allmänna gudstjänsten tillsammans med en lärare, som hela tiden har dem under ögonen. Efter gudstjänsten samlas man till ett predikoförhör. De mycket unga och de som är till hälsan ömtåliga och av fattigdom illa klädda skall vid kyrkogång vid sträng kyla och oväder skyddas, så att de inte taga skada.

Då flyttningsförhören är gjorda och eleverna placeras i nya klasser, är det viktigt att de inte hindrar varandra genom olika förmåga. Finns någon som genom begåvning, flit och arbetsamhet kan gå fortare fram än sina kamrater får han inte hindras. Han tas under synnerlig vård, som dock inte skadar de övriga. Det är tillåtet att tävla i flit, dygd och sedlighet. Läraren har makt att flytta en framgångsrik elev framför en annan, som dock återfår sin plats i klassen om han bättrar sig.

Ungdomarna får inte utan intyg infinna sig för sent eller avresa innan lästiden är slut. Sker detta mister eleven sina premier för terminen eller får annan lämplig korrektion. Återkommer han, men har glömt vad han tidigare inhämtat i kunskaper, inskrivs han på nytt med nya inskrivningsavgifter. Den elev som på grund av lättja eller självsvåld utebliver skall först varnas, sedan skall föräldrarna meddelas och bättrar han sig inte avstängs han.

Ungdomen skall infinna sig på klockslaget, rena, snygga och hyfsade, utan yppighet i kläder och putsning och stilla intaga sitt rum. Gäller även lärare.

All skada på fönster, böcker, kartor, glober eller andra undervisningsmedel både inomhus som utomhus skall av eleven ersättas. Allt ritande, skärande eller skadegörelse på väggar, bord, bänkar m m är vid aga förbjuden. Om ingen kan bindas vid skadegörelsen, tages ersättningen från klassens premiepengar.

Det är tillåtet att under ferietiden arbeta för sitt uppehälle. Skulle någon under studietiden bli sjuk, kan han få visst understöd av verkets kassa och om han dör ombesörjer rektor att han får fri begravning. Rektor skall noga tillse, att eleverna åtnjuter tillständiga friheter, förmåner och rättigheter.

Om lärarnas vid skolor och gymnasier lön och befordran, samt ungdomens understöd m m.
Lärares lön och förmåner grundar sig på 1652 års förordningar, med tillägg som tid, tillfälle och lägenhet medgiver till uppmuntran för dem i deras trägna och mödosamma arbete. Därför räknas nu deras tjänsteår för det dubbla, så att de snabbare kan uppnå befordran. Efter 10-12 år må de innan de blivit alldeles utmattade befordras till större eller mindre prästlägenheter. De bör därför så ofta de kan öva sig i predikandet och övriga prästerliga uppgifter. Skulle någon hela livet vilja kvarstanna vid undervisning skall han då ålderdom och sjuklighet inte tillåter honom arbeta längre, erhålla $\frac{3}{4}$ av sin lön så länge han lever.

Andra än skollärare skall inte antas till prästtjänster, särskilt inte i trakter där trivialskolor och gymnasier finns. Där tillsätter biskopen kykoherdetjänster med dem som undervisat.

Rektor och andra ämbetsmän har rätt till tjänstebostad.

Biskopen skall noga tillse att de stipendier som kronan eller enskilda donerat skall bli orubbade och att givarens vilja inte överträdes.

Djäknepengarna som enligt 1624 års beslut är anslagna till kollegiernas löner och ungdomens understöd uppbäres på landet av kronans uppborrdsmän.

Premierna skall främst tillfalla dem som är kvicka, flitiga och värlartade och som ger gott hopp om vackra framsteg i sina yrken.

Två gånger om året skall kollekterna från stiftet insamlas, för att underhålla och bygga skol- och gymnasiehus. Skall nybyggnad göras, skall tomten var fri, rymlig, sund och välbelägen. Hus av trä får inte uppföras nära skolbyggnaden så att de skymmer eller hindrar och att vid eldsvåda sätter huset i fara. Lärorummen skall vara försedda med eldstäder. Helst skall en person anställas som eldar och städar.

Varje skola skall upprätta ett inventarium på fast och lös egendom. Matriklar över elever och protokoll över de offentliga förhören skall var i gott skick.

Om böcker och annan hjälpreda vid allmänna undervisningen i trivialskolor och gymnasier.
Biskopen skall tillse att nödvändiga böcker för eleverna finns till lägsta pris. Sedan skall finnas en boksamling med lexikon och ordböcker samt yngre och äldre verk som lärarna behöver. Där bör också finnas glober, kartor, matematiska- och fysiska instrument. Varje skola skall ha en bibliotekskassa. Inkomsterna kommer från ämbetsmän som fått befordran, sålunda betalar en biskop 10 riksdaler, en domprost 6 riksdaler, en lektor, kyrkoherde, rektor 3 riksdaler, en regementspastor 1 riksdaler, kollega i trivialskola 32 skillingar, en som vigts till präst 16 skillingar. När sådana personer avlidit skall efter vanligheten sterbhuset insända en eller flera goda böcker ur den dödes bokförråd. Dessa böcker skall till givarens ständiga minne antecknas i särskild bok. Skulle man på detta sätt få dubletter skall de sämre utbytas mot andra eller genom auktion försäljas. Böckerna skall förvaras i biblioteksrummet i god ordning och om ingen bibliotekarie finns stå under gymnsieadjunktens vård och ansvar.

Om undervisning i trivialskolorna.

Vid undervisningen vid trivialskolor och gymnasier i riket skall inte bara de som senare skall beträda de lärda yrkena beaktas utan även de som skall ingå i näringarna skall få för dem lämplig undervisning. Därför indelas klasserna i fem. Den första blir förberedande för alla.

Sedan delas eleverna så att de som ämna sig åt litterära yrken och de som vill till näringarna går till apologistklassen. Dessa klasser skall särskilt inrättas i städerna.

Ingen antages till trivialskolor som inte kan läsa svensk och latinsk stil obehindrat, läsa utantill Luthers lilla katekes. Känna räknesiffror och tal och multiplikationstavlan samt läsligt skriva och sammanbinda bokstäverna i alfabetet.

I förberedande klassen undervisas i kristendomskunskaperna och Luthers lilla katekes med förklaring, utdrag ur bibliska historien. Skrivning dagligen i svensk och latinsk stil, övas högläsning, huvudräkning och vid tavlan början till siffreräkning, rättskrivning och grammatik samt de som vill fortsätta den litterära vägen, grunderna i latin.

De flyttas sedan till andra klass där undervisning gives i salighetsläran, latin, välskrivning, att muntligen och skriftligen uttrycka sina tankar på modersmålet, grekiska, fäderneslandets och gustavianska ättens historia och aritmetik.

Tredje klassen lär sig fortsättning på salighetsläran, latin med de latinska poeterna, grekiska, historia, geografi, de vänjs vid vacker handstil och att stava rätt.

Fjärde klassen eller s k rektorsklass där rektor och konrektor undervisar i att skriva latin, fortfares med förklaringen av katekesen, grekiska, fäderneslandets historia, allmän historia, geografi, räknekonsten med regula-de-tri och geometri. Efter ett eller två år i denna klass anställs förhör inför biskopen och man får flytta till gymnasium.

Både i trivialskolan som i gymnasiet börjas dagen klockan 7 på morgonen och avslutas klockan 5. Den första timmen anslås till bön och bibelläsning. Frukostrast mellan 9-10, middagsrast 12-2. Onsdag och lördagseftermiddagarna anslås till körsång och instrumentalmusik för dem som har fallenhet. De övriga timmarna i veckan schemaläggs av rektor i samråd med de övriga lärarna. Sedan konsistoriet granskat fästes schemat på en tavla i klassrummen.

Sista veckan i varje månad anställer lärarna repetition på vad som lärts under de sista tre veckorna, för att eleverna säkrare skall behålla vad de lärt. Lika sker förmiddagarna under den första veckan på en ny termin, då man repeterar det man läst föregående halva året. På eftermiddagarna har man föreläsningar om det väsentligaste i någon god handbok om hälsans bevarande.

Till att undervisa i körsång anställs, en helst litterat person, som också kan biträda läraren i den första gemensamma klassen, om relevantalet blir så stort, att en lärare inte ensam kan sköta undervisningen där. Han får då någon del av djäknepengarna och får räkna enkla tjänsteår om han framledes vill bli präst.

Varje trivialskola har sin egen kassa, som rektor skall vårda och redovisa vid årets slut inför biskopen och konsistoriet. Medlen skall användas till premier till särskilt kvicka, sedliga och fattiga lärjungar. Det skall alltid finnas pengar för oförutsedda utgifter. Inkomsterna kommer från djäknepengarna, allmänna stipendiemedel, hälften av prosttunnorna under nådåren och frivilliga gåvor. Gåvorna registreras i en bok med summa och givarens namn. Till elevernas nytta och förkovran skall inspektor så ofta som möjligt vistas i skolan, särskilt under repetitionsveckorna.

Om undervisningen i gymnasierna.

I gymnasiet skall fortsättas med språk och vetenskaper, som grundlagts i trivialskolan. Eleverna skall ha sådan kunskaper att de kan följa professorernas offentliga föreläsningar vid akademien.

Gymnasiet delas i fyra klasser. Första och andra tillhör nedre cirkeln och tredje och fjärde den övre cirkeln. Vare sig man ämnar sig till lärostandet eller civilstandet är alla ämnen om inte lika viktiga, men ger en nyttig grund för alla. Undantag är hebreiska, som läses endast av dem som går till lärostandet.

Till varje gymnasium i riket förordnas 6 lektorer med 10 timmars undervisningstid i veckan samt 1 gymnasieadjunkt. En teologie lektor som förklarar den kristna lärans dogmer

efter latinskt kompendium. En teologie lektor i hebreiska och grekiska. En eloquentia och poeseos lektor som lär klassisk latin. En philosophia theoretica och practica lektor vilken lär ut sedeläran, fysiologi, logik, disputationsovningar. En matematiklektor och en lektor i historia. Gymnasielektorn undervisar i tyska och franska, har hand om böneveckan och predikoförhöret, undervisar i botanik och naturlära, sköter gymnasiets bibliotek, rättar exercisstilarna i latin och svenska i nedre cirkeln samt vikarierar för lektorerna.

De lärare som befattar sig med exercisstilarna skall se till att den i trivialskolan grundlagda kalligrafin vårdas. Till varje examen skall eleverna lämna ett provblad på sin handstil, som jämförs med de tidigare inlämnade bladen.

Ungdomen kan mot särskild vedergällning undervisas i engelska på sin fritid. De antagna läroböckerna torde ibland vara mindre passande. Därför skall kunniga och i undervisningen vana män uppmuntras att skriva nya läroböcker.

På gymnasiet gäller samma lärotimmar och samma undervisning i sång och musik som i trivialskolorna.

Om ungdomens undervisning i katedralskolor.

Från katedralskolor kan man komma till akademien direkt utan gymnasium. Därför måste en grundligare undervisning äga rum än vid trivialskolorna. Vi anser det nödvändigt att apologistklassen försvinner och en ny litterat klass inrättas, som liknar rektorsklassen vid trivialskolorna. Rektor undervisar i teologi, statskunskap, kosmografi, geografi, latin, hebreiska och franska. Konrektor undervisar i latin särskilt poesin, grekiska och tyska. Han skall handleda ungdomen i moralen, aritmetica och geometrin. Följer vad en som antas från en katedralskola till akademien måste kunna och genom examen bevisa. Han skall dessutom vara känd för ett stadgat uppförande och goda seder.

Om examina och exercitia publica.

Lärare skall repetera vad han bibragt lärjungarna innan examen hålls en gång om året. Då upprättas kataloger över eleverna och deras ämnen och framsteg. Även lärarens skicklighet, flit och fallenhet varmed han sin syssla förrättat antecknas. Därefter flyttas eleven klass efter klass. Katalogen är offentlig och där antecknas också elevens seder och uppförande. Katalogen förvaras sedan hos konsistoriet. Efter examen utdelas djäknepengarna efter vars och ens förtjänst.

För att gymnasisterna skall övas och tillämpa vad de lärt skall anordnas exercitia disputatoria och oratoria. Ephorus väljer lämpliga ämnen och disputationerna hålls alltid på latin. Gäller det naturkunnighet, ekonomi eller historia hålls de på modersmålet för vinnande av tid. Ynglingen skall vänjas vid ett rent och lämpligt uttal och en anständighet i åtbörder.

Naturens anlag för sång får icke missvårdas. Därför äga alla i nedre skolan tillstånd att undervisas i koralmusik efter musikaliska noter av den antagna kantorn. Den som saknas naturlig fallenhet för sång, frikallas av rektor på kantorns förslag. Rektor tillser då att de lediga sångtimmarna används till andra nyttiga yrken. Rektor kantus har ansvar för de som har fallenhet och är skickliga. Han ansvarar också för instrument och musikaliska samlingar som blivit införskaffade till gymnasiekapell.

Då Vi anse att tjänliga kroppsövningar är angelägna för ungdomens hälsa och bidrar till deras vighet, färdighet och styrka, har Vi förordnat att lika som vid Linköpings läroverk s k gymnastiska anstalter inrättas vid varje lärostad. Där får eleverna på lovstunder under lärares ledning öva att kliva, hoppa, voltigera, simma m m.

Om Ephori ämbete.

Ingen allmän lag kan överallt tillämpas och användas. Det åligger biskoparna i sina stift att i avseende på omständigheterna ha klok och rådig tillsyn över skolorna. Det gäller religionens vård, sedernas helgd, vetenskapens uppmuntran och ungdomens upptuktelse. Skulle någon

ändring behöva ske äger biskoparna i samråd med konsistoriet, anmäla sådant hos kanslersgillet.

Biskoparna skall tillsammans med konsistoriet välja lärare till gymnasier och skolor. Inga sysslor får tillsättas under biskopens frånvaro.

Ephorus åligger att tillse att ingen av doktorerna lär ut något som strider mot Guds heliga bud, Våra symboliska böcker, och Trons analogi. Skulle någon framhärda trots varning fräntas han tjänsten. Ephorus skall anmana doktorerna att hålla sina diciplar i gudsfruktan, goda seder och ärbart leverne och med egna föredömen leda och styrka dem. Han skall ofta besöka skolan och känna till undervisningens beskaffenhet, skolans drift och kunna rätta till det som är fel. Som han inte själv kan hinna alla stiftets skolor skall han förordna antingen pastor i staden eller någon skicklig närboende på landet, som i egenskap av inspektor har uppsikt över skolan och anställer examina. Han skall tillse att stipendier och premier fördelas efter donators vilja. Dessutom skall han ha ansvar för att skolans inkomster och utgifter förs och avges i rätt tid. Särskild vård om skolornas bibliotek, så att böcker och systematiska verk införskaffas. Samlingar av naturalier, antikviteter, mynt och annan kuriosa och om möjligt botanisk trädgård finns. Han skall avstyra missförstånd mellan lärarna och verka för enighet och förtroende. Han kan efter särskilda skäl avkorta elevens undervisning men ingen får vara frånvarande en hel termin utan biskopens tillstånd. Biskopen ger efter examen tillstånd för elev att gå vidare till akademien.

Om rektors arbete och dess ombyte.

Av lektorerna vid gymnasier utses en rektor av biskopen. Den väljs, som är äldst i tjänsten.

Han skall ha inseende över läroverken, så att lärare och elever efterleva den föreskrivna ordningen. Han skall även tillse att särskilda omständigheter, som finns vid varje skola efterlevs. Han skall enskilt förmana den doktor, som uppträder felaktigt. Hjälper inte detta, skall anmälan till Ephorus göras. Särskild tillsyn över elevernas flit, seder och leverne både i skolan och i deras kvarter. Att hålla eleverna vid sann gudsfruktan och uppmärksam kyrkogång. Han skall förhöra eleverna, vad predikan handlat om. Han bestämmer hur många gudstjänster eleverna skall delta i, beroende på deras ålder. Han skall i samråd med biskopen vårda stipendierna och utdela dem efter donators vilja. Han skall examinera eleverna och inte flytta dem högre än deras kunskaper tillåter. Han skall sköta skollocalerna och föra räkenskaper. I stad där både gymnasium och trivialskola finns samråder de båda rektorerna, så att likformighet gäller angående allmänt skick, seder och ordning.

Rektor skall dessutom sköta sina lektioner och erhåller extra lön för varje yngling som finns i skolan.

I gymnasiet ombytes rektoratet varje år. Då håller den avgående rektor tal på latin. Om ämnet är naturhistoria, ekonomi, matematik eller historia talar han på svenska och avslutar med tacksägelse, bön och åkallan till Gud för överheten, hela riket och läroverkets förkovran och trevnad. Den tillträdande rektor avlägger sin ämbetsed.

Om skoldisciplin och dess jurisdiktion.

Läraren åligger att genom vaksam tillsyn hos eleverna förekomma lättja, självsvald och odygd och leda dem till flit, stadga, dygd och anständighet. Lektorerna, helst de yngre som har styrka och åldern skall dela ansvaret.

Smärre felaktigheter och utbrott av ungdomsyr och oförstånd rättar läraren med varning, tilltal eller aga, beroende på den felaktiges ålder, lynne och tidigare levnad. Allt skall leda till förbättring och inte till förvärring.

Straffen är namns nämnande på lärarrummet och varning. Att skiljas från sina kamrater. Förlust av premier och stipendier. Degradering från ett högre till ett lägre rum. Att göra avbön sedan föräldrar underrättats. Hårdare eller lindrigare aga med ris av skolpiltar och fängelse på längre eller kortare tid för gymnasister. Skolpilt som inte bättrar sig efter varning näpses med

skolaga. En gymnasist, som inte bättrar sig avskiljs från sina kamrater och sätt på ett särskilt ställe i klassrummet. Han går också miste om premium och stipendium.

Spelar elev kort eller uppträder berusad, överfaller medelev med slag eller skymfliga ord eller för oljud på gator och gränder och skadar ärlig mans hus straffas han efter brottets art och skall om möjligt ersätta skada. Upprepas brottet avskiljs han från läroverket.

Djärves någon elev bemöta sin lärare med otidiga ord eller förolämpningar gör han avbön och straffas med skolaga eller fängelse. Har flera sammanrotat sig skall upphovsmannen avskiljas från läroverket och de övriga straffas.

Fortsätter en yngling med spel, dobbel, liderlighet eller annat oanständigt avskiljs han, då det är bättre att en, än flera förloras.

Den person som säljer eller till eleverna mot pant tillhandahåller starka drycker eller utan föräldrars samtycke försträcker pengar eller varor bötar och förlorar eventuell pant. Böterna tillfaller pupillkassan. Eleven som tagit emot straffas med skolaga, fängelse eller förlust av premier.

Disciplinbrott skall efter att ha anmälts hos Ehporus framläggas för gymnasieskolrätten. Vid svårare brott förvisas ärendet till världslig rätt. Eleverna skall vid terminens början få veta de regler som gäller på skolan och dessa skall finnas uppsatta på en tavla i lärorummet.

Om ferierna.

Vid påsk och pingst ges några dagars lov. Från Lucia till Kyndelsmäss och från Johannes till Bartolomeidag ges ledighet och eleverna får resa hem.

Innan hemresan repeteras vissa stycken och andra övningar ges, som skall redovisas vid återkomsten.

Hälsingborg den 7 december 1807. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående den under Kungl Maj:ts frånvaro i Nåder tillförordnade regeringens upphörande. Stockholms slott den 19 december 1807.

Sedan Vi nu genom Den högstes bistånd återkommit till huvudstaden kommer den under Vår frånvaro tillförordnade regeringen att upphöra.

Stockholms slott den 19 december 1807. GUSTAF ADOLPH.

Förordning till förekommande av olovligt översmide, Strömsholms slott den 19 december 1807.

De tidigare utgivna förordningar om olovligt översmide från 1803 har visat sig otillräckliga och olämpliga. Därför prövar Vi nya förordningar.

Det stångjärn och manufaktursmide som insänts till vågen skall vara försett med dubbla for- och fraktsedlar underskrivna av bruksägaren om det är bruksjärn eller av smedjefogden om det är bergsmansjärn. Dessa sedlar skall uppvisas vid tullen. Stämmer uppgifterna på sedeln behåller tullen den ena och bevittnar riktigheten på den andra, som åtföljer leveransen. Järnet skall genast föras till vågen, då det kommer till stapelstäder. Finns inte godkänd for- och fraktsedel får inte järnet disponeras.

Rikets Bergskollegie har kunskap om alla järnverk i landet och kan räkna ut hur mycket och av vad slag smide varje bruk årligen har tillstånd att insända till vågarna.

Räkenskaperna vid vågarna skall vara uppdelade i debet och credit för varje hammare och manufaktur så att inga sammanblandningar kan ske.

Visar det sig att översmide förekommit är det förverkat. Skulle bruksägaren upplåtit järnet till annan, bötar han järnets värde på orten. Böterna delas så att angivaren får hälften, Advokatsfiskalskontoret, som utrett saken får en fjärdedel och kronan resten. Samma regler gäller för bergsmanshamrarna.

För att undvika fiffel med tull får man inte undandölja smide i stapelstäderna. Allt skall genast föras till vågen. Detsamma gäller för uppstäderna.

De som våga vid metallvågarna är noga tillsagda att med redlighet och skyndsamhet förrätta sitt arbete och lämna sina underrättelser till Bergskollegium. De skall lämna bergsmästaren och bergsfogden klara besked när det blir visitation.

Bruksägaren, vars järn går till den våg, som föreslås, äger tillträde till vågböckerna och kan även se hur grannarna driver sin smedja.

Då lönerna för de som arbetar vid vågarna är knappa och man här behöver skickliga personer har Vi funnit för gott att fastställa ett särskilt arvode på 4 skillingar för varje hundra skeppspund stångjärn och 8 skillingar för lika mycket järnmanufaktur.

Reglemente för Stockholms stads brandförsäkringskontor. Strömsholms slott den 19 december 1807.

Reglementet är från 1746. Förslag från de etthundra män, som har allmänna styrelsen av kontoret om hand, att efter nuvarande omständigheter och förhållanden göra nödvändiga ändringar. Vi har antagit deras förslag.

Vilka hus och hur de till försäkring antagas måge.

Alla husägare, förmyndare och de som äga panträttighet eller in-teckning i våningshus inom Stockholms staket, antingen tomterna är fria eller ofria, uppförda av sten, trä eller korsvirke äger rätt att försäkra sin egendom. Gäller även åbodrar och packhus.

Kronans och stadens publika hus, undantaget Stockholms slott, präst- skol- och fattighus samt kyrkor som är försedda med åskledare antas till försäkringstagare.

Den som vill försäkra sitt hus skall lämna en förteckning på beskaffenheten därav.

Byggnadsmaterial och om huset är fristående, har källare, vilken takbeläggning och värdet av huset. Även tomten skall beskrivas och grundritning från stadsingejören lämnas.

Man kan försäkra huset till en del av värdet och stå för skadan själv till en större eller mindre del.

Försäkringen gäller inte inventarier. Man kan få särskild försäkring för kostbara målningar, porslin och speglar.

Olovlige, utgamla eller bofällige byggnader antas inte till försäkring.

Hur försäkringsavgifterna betalas skola och brandskador ersättas.

Avgifterna erläggs olika för stenhus, korsvirkeshus och trähus. Avgiften fördelas på 12 år med högst belopp i början. Nästa avgiftsperiod är 18 år och sedan 10 år med olika betalning. Efter 40 år får ägaren fribrev, vilket innebär att avgiften upphör. Man behöver inte erlägga hela avgiften på en gång utan kan betala halvårsvis. Det går även att betala för de första 12 åren på en gång, vilket blir billigare.

Stenhus med 3-4-5 våningar skall ha murar med bestämd tjocklek, annars räknas de som korsvirkeshus. För mindre säkert byggda hus betalas en särskild avgift. Det gäller hus med källare utan valv, stentrappor och ytterdörrar av järn, vednedkast utan stensarg och järnluckor, eldstäder utan tillräckligt tjocka murar, stenplan framför kakelugnar och spisar, inte fullständig brandbotten på vinden samt hisstrummor utan stensarg. Hus av olika höjd där brandmur saknas, sammanbyggda hus med öppningar utan järndörrar och fönster åt annans gård.

När försäkringstagaren ingivit förteckning över egendomen, betalt avgiften i Rikets ständers bank erhåller han försäkringsbrev eller den s k policen. Då är egendomen försäkrad för skada som uppkommer genom eldens direkta verkan eller genom skada som uppstår i samband med släckningen, när försäkringstagaren inte med vett och vilja orsakat branden.

När en egendom brinner, där försäkringssumman blivit erlagd för flera år, innan tiden gått ut erhåller man skadan till större eller mindre del och får den återstående avgiften tillbaka.

När hus byggs upp efter brand erläggs högre avgift.

Så fort en olycklig vådeld hänt, skall ägaren genast tillkännage detta för kontoret. Sedan skall direktionen ofördröjligen besiktiga husets skada. Under tiden skall vakter finnas vid huset, så att inget blir bortfört.

Vid besiktningen skall kontoret ha två män och ägaren två gode män att undersöka och värdera skadan. Tomtvärdet räknas inte. Vill ägaren inte längre ha sin egendom kan han om skadan uppgår till hälften av värdet avstå detta och tomten till försäkringskontoret, mot att hela försäkringssumman utbetalas. Kommer man inte överens kan den som inte är nöjd inom åtta dagar göra anmälan hos Rådhusrätten.

Har husägaren uppfört någon träbyggnad invid sitt stenhus och brand händer, mister han fjärdedelen av sin ersättning.

Har försäkringstagaren ännu en försäkring på huset i något annat försäkringsbolag inom eller utom riket anmäls han för bedrägeri. Den i kontoret tagna försäkringen upphävs vilket meddelas i Allmänna Tidningar tre gånger. Kontoret söker skadestånd hos husägaren.

Om kontorets förvaltning.

Hundra män utses att förvalta kontoret. 25 av ridderskapet och adeln, 25 av ståndspersoner, 25 av handlande borgerskap och 25 av ämbetsmän alla skall äga försäkringar i egendom. Av dessa utses 2 från varje klass tillsammans 8 personer. Dessa väljs en gång om året, när de hundra männen kommer tillsammans, för att få underrättelser om verkets tillstånd.

Om direktörens sysslor och förrättningar.

Direktörerna möts en eller flera gånger i veckan för att anta försäkrade, betala eldskador, låna ut pengar och besätta tjänster. De pengar som finns i banken för kontorets räkning, bör inte stå ofruktbara utan lånas ut mot ränta. Direktörerna skall besiktiga de försäkrade husen, så att de inte blivit bofälliga. Husägaren uppmanas att i så fall sätta byggnaden i stånd.

Särskilt formulär för försäkringsbrevet och avgiften för sigillet. Försäkringen gäller från 1 maj till 30 april nästa år. Husägare i själva staden erlägger försäkringsavgiften i februari, de på Norrmalm i mars och de på Södermalm i april.

Direktörerna skall ha noga inseende över betjänarna vid kontoret, så att handlingar och böcker är i god ordning.

Varje hus som är försäkrat, skall ha ett kännemärke, så att vid eldsvåda all tänkbar handräddning som möjligt finns att tillgå kan erhållas. Skaffar sig någon sådant kännemärke orättmätigt bötar han 16 skilling. River någon ned ett sådant märke bötar han lika eller i brist på botum får sitt straff som kroppsstraff.

Den direktör, som ansvarar för området, skall vid brand infinna sig eller anmoda annan i sitt ställe. De skall vid dessa tillfällen ha ett särskilt märke i hatten. Behöver man spränga eller riva ned hus i anslutning till branden, anses de som av elden skadade. Direktören skall fråga efter vilka vattenförare, som var först på platsen, då de har rätt till speciell vedergällning. Han skall också se vilka som med största flit bekämpar elden och om någon utsätter sig för fara. Dessa skall också bli belönade. Skulle någon bli skadad eller dödad skall han eller änkan och barnen njuta understöd.

De husägare som inte försäkrat sina hus skall betala brandvaktsavgift. Om kontoret tillväxer kommer man att köpa in och riva ned hus, som ligger vid trånga gator och därför kan öka risken för brand. De skall också ta upp nya brunnar. Om den högste Guden bevarar staden för stora bränder under flera år och kontoret tillväxer kan viss utdelning väntas av försäkringstagarna.

Direktörerna är helt utan gravation för vad som angår kontoret och kan inte ställas till ansvar för någon olycklig händelse som inträffar under deras förvaltning. Däremot åligger det dem att vårda kontorets lånehandlingar, att tillse att räkenskaperna är i ordning, att övervaka betjänarna. Om något tvistemål uppstår skall saken utredas hos Överståthållarämbetet, som

utan dröjsmål skall lämna utlåtande och handräckning. Måste domare kopplas in skjuts ärendet till stadens Rådhusrätt.

Skulle någon, av de samtliga husägare utvalda hundrade män, finna dessa regler otillräckliga önska Vi att anmälan göres hos Oss, så att verkets förmån och styrka bevaras genom Våra nådiga ändrade stadsfästelser.

Strömsholms slott den 19 december 1807. GUSTAF ADOLPH.

Svensk författningssamling 1808

Låsa kyrkas arkiv

Sammandrag av Gudrun Sandén 2001

Kungörelse angående vissa omständigheter i frågan om bärgning av strandade fartyg. Stockholm den 18 januari 1808.

Det åligger dykerikommissionen att skyndsamt anmäla kända strandningar till sjö tullkammaren, så att de kan ombesörja bevakning. Öppnande av godslådor får inte ske någon annanstans än i packhuset, även om godset snarast behöver skötas. Detta skall ske i närvaro av någon pålitlig tullbetjänt, som antecknar varorna. Finns strandgodset långt från packhus och godset snabbt försämras får det öppnas och försäljas, så mycket som kan räddas. Kan inte godset som förts till magasiner skötas där så att det bevaras, kan det föras till annan plats och skötas av kunniga personer, om det först kontrollerats av tull och godsägare. Det gäller särskilt vävnader, lin och hampa. Anses det nödvändigt att nattvakt bör finnas, ersätts han av godsägaren. Skulle tullen anse att det behövs flera vakter och skepparen inte avseglat efter 30 dagar skall han bekosta förstärkningen. Efter varje dag skall tullbetjänterna teckna sina namn i dykerikommissionens dagjournal. Är skeppet så skadat att det inte kan avsegla med sin last, skall auktion hållas på både last och fartyg. Tullavgifterna erläggs i proportion av vad varan kan säljas för. Dock får inte mer tull tas ut om varan säljs för mer än den är värderad till. Dykeribetjäningen får inte hindra tullen att utföra sitt arbete. Stockholm den 18 januari 1808. J LILJENCRAANTS.

Kungörelse hur resolutioner och utslag i ekonomie- och politiemål, som rör meningheter, skola dem kungöras, samt kommunikationsreolutioner dem tillställas. Stockholm den 1 februari 1808.

Vid prövning av anförda besvär rörande underhåll av en sockenväg, där befallningshavaren endast meddelat resolution genom uppläsning från predikstolen utan att någon avskrift blivit lämnad, har Vi ansett detta sätt vara utan säkerhet. Då sådana resolutioner i ekonomiska eller politieärenden som berör hela menigheten eller endast en del av dem, inte utan stor kostnad kan tillställas varje person, skall de uppläsas från predikstolen. Men en avskrift skall dessutom förvaras av prästen i kyrkan. Besvärstiden räknas från den dag uppläsningen skett. Vederbörande äger frihet att läsa handlingarna och få avskrifter. Stockholm den 1 februari 1808. SAMUEL AF UGGLAS.

Kungörelse angående en viss kansliavgift i ansöknings- och besvärsmål, som uti Kungl Kammarkollegium, enskilde ärenden rörande, inkomma. Stockholm den 8 februari 1808.

Enskilda som inlämnar ansöknings- eller besvärsskrivelser till kammarkollegium skall betala 16 skillingar i avgift. Detta skall täcka kostnaden för det extra arbete som påläggs kansliet ordinarie betjänter. Stockholm den 8 februari 1808. SAMUEL AF UGGLAS.

Instruktion för så väl de till kuratores aerarii utnämnde herrar seraphimerriddare, som och skattmästaren och kamreraren vid Kongl Maj:ts orden. Stockholm den 9 februari 1808.

Tilllägg till förordningen av den 26 november 1798, vad som gäller för seraphimerriddarna och skattmästaren vid Kongl Maj:ts Orden.

Ordensskattmästaren skall mottaga de pengar som tillhör den Kungl Svenska Serafimerorden och fördela dem på varje särskild ordenskassa, samt sätta in den i Riksens Ständers bank.

Ordenkassornas obligationer och därtill hörande lånehandlingar skall förvaras i den med tvenne lås försedda järnkistan, som insätts i Kongl Råntekammaren. Förteckningar skall upprättas, så man ser till vilken kassa obligationen hör. Antecknas även på obligationen.

Ena nyckeln har ordensskattmästaren, den andra den yngste av de tre herrar, som vart tredje år utses till Curatores Aerarii. Båda skall vara närvarande då kistan öppnas.

Då Ordens utgifter är betalda, skall överskottet lånas ut helst till 6 % ränta. Curatores Aerarii undersöker säkerheten. Finns ingen låntagare insätts medlen hos Rikets Ständers bank till 5 % ränta. Huvudboken skall vara avslutad och inbunden vid mars slut.

Ordensskattmästaren skall vid de vanliga tvenne sammanträdena redogöra för de olika kassornas tillgångar och förklara dess tillväxt eller förminskning. Skattmästaren skall förvara Ordens klenoder, tecken, band och andra tillhörigheter i skattkistan. Då serafimerriddare eller riddare av de övriga Kungl Ordnarna är död skall skattmästaren äska ordenstecknen tillbaka.

Ordenskamreraren skall bistå skattmästaren. Han skall också föra bok över inkomster och utgifter.

Stockholms slott i Ordenskapitlet den 9 februari 1808. GUSTAF ADOPH.

Reglemente för fältläkarcorpsen; Gripsholms slott den 15 februari 1808.

Chefen för Corpsen åligger alla de skyldigheter, författningar och reglementen som han ålägger cheferna för de övriga militära corpser i Armén i allt som rör disciplin. Han skall tillse att var och en mot sin förman fyller fullkomlig militär lydnad och hörsamhet i tjänsten samt visar vördnad och aktning.

Han är inför konungen direkt ansvarig för corpsens militäriska ordning och personernas skicklighet och nit. Han rapporterar och inlämnar förslag från sina underhavande, som leder till tjänstens bästa. Vid krigstillstånd föreslår han personer, som äga mest skicklighet att utgöra fältläkarcorpsen vid armén. Han har ansvar för att sjukvårdsmaterial vårdas och finns tillgängligt. Som ledamot i Kongl Kollegium Medicum skall han föredraga de mål som angår det militära medicinalväsendet.

Förste fältläkare förordnas då någon armé sammandrages, men upphör då armén upplöses. Han skall ha kontakt med chefen och anmäla allt som har med det personella av de i fält uttagna läkarna. I övrigt tar han order från högste befälhavaren och rapporterar till honom allt av intresse. Han har befälet över alla vid armén tjänstgörande läkare och apotekare samt överinseende över allt som rör arméns sjukvård.

Bataljonerna skall befrias från allt som kan hindra deras marscher och rörelser. Därför skall de endast vårda sårade och sjuka, som kan snart återgå i tjänst. De värre sjuka förs till brigadens sjukhus, där de kvarblir tills deras tillstånd tillåter flyttning till arméns allmänna sjukhus.

Nederlagssjukhus inrättas endast om transporten till arméns sjukhus är mer än 2-3 dagar. Antalet är alltså obestämt.

Arméns allmänna sjukhus finns alltid bakom armén och flyttas endast om avståndet skulle bli för långt. Dit sänds alla med smittosamma sjukdomar, skabb och veneriska åkommor som fordra lång och ordentlig kur.

Förste fältläkaren fastställer alla matordningar efter tillgångarna. Han skall tillse att alla recept och räkningar har vikt och mängd utsatta med vanliga bokstäver och inte farmaceutiska tecken. Han skall gå igen alla läkares dagböcker, för att undvika underslev. Han har överinseende vad beträffar arméns läger, årstiden, väderleken, födoämnen och vattnets beskaffenhet och allt som har inflytande på hälsan.

På valplatsen skall han föra befälet över de sårades vård med rådighet och sinnesstyrka. Om tiden tillåter bör han besöka alla arméns sjukhusinrättningar. Var åttonde dag får han rapporter från brigadläkare och apotekare och avger själv rapport till arméns högste befälhavare en gång i månaden. Efter krigets slut översänder han alla handlingar som hör till Kungl Fältläkarcorpsen, att förvaras i fältläkarkontoret.

Fältläkare. Den som anses skickligast tjänstgör vid Arméns allmänna sjukhus, de övriga vid brigadsjukhusen biträdd av sjukhusläkare och underläkare. När befälhavaren utsett stället för Arméns allmänna sjukhus utser fältläkaren tjänliga byggnader och organiserar verksamheten. Sjukhusen bör ligga högt och fritt, vid rinnande vatten. De som vårdas för

smittsamma sjukdomar hålls i särskilda hus. Sängarna skall stå med gaveln mot väggen och på varje säng en tavla där aktuella mediciner och matordning är antecknade. Vid sjukhusen bör finnas tillgång till kalla och ljumma bad och en hälsobrunn. Där bör också finnas en instrumentmakare, som vårdar och slipar all kirurgiska instrument. Alla döda förs till begravningsplatsen i likkistor. Efter jordfästningen hålls över kalk och vatten för att påskynda förruttnelsen. När sjukhuset skall flytta nyttjas allmogens hästar och åkdon. Om någon är obotlig och till krigstjänst oduglig skriver fältläkaren rapport. Konvalescenterna bör skiljas från de sjuka och få andas frisk luft.

Brigadläkare förordnas då armén sammandrages och den skickligaste blir regementsläkare. Han har överinseendet över sjukvården inom brigaden. Brigadsjukhuset lägges nära bakom brigadens läger. Brigadläkaren fördelar underläkare, sjukvaktare och vakterskor och ser till att verksamheten fungerar. Så snart någon sjuk ankommer blir han omhändertagen och beroende på sjukdom läggs han i särskilda rum. De med bölder och elaka sår lägg för sig själva. I varje rum finns en minneslista för dagen, vilken tjänar till rättelse för patienternas skötande och för dagboken han skall föra. Två gånger om dagen besöker han de sjuka. Han får inte överge de obotliga, utan skall på allt sätt lindra deras plågor. Han utför själv operationerna om inte antalet är så stort att han måste nyttja sjukhusläkaren till hjälp. Underläkarna skall vara närvarande för att lära sig. Varje dag skall han upprätta matordningen och tillse att även om flyttning föreligger, patienterna får varm och tjänlig föda. Han skall särskilt beflita sig om att mat och dryck är tjänliga och välsmakande. Han skall obducera de avlidna om det kan tjäna till någon upplysning. Rapporten med anatomisk beskrivning sänds till förste fältläkaren. Då någon avlidit i en smittsam sjukdom och då hastig begravning är nödvändig undersöker han den avlidne noga för att undvika skendöd. Han har ansvar för alla medikamenter och rökningssämnen som rekvireras från apoteket och avlämnar förteckning till förste fältläkaren.

Då en träffning väntas och han fått anvisat ett skottfritt ställe skall han skyndsamt skaffa fram fortskaffningsmedel, instrumenter, linneskav, bindlar, vinättika, brännvin, salt och bårar. Sjukbärare blir de minst sjuka och sjukvaktare. Så fort de sårade blivit förbundna sänds de till brigadsjukhuset. De som kan får gå. Han skall alltid tillse att sjukhuset snabbt kan flyttas. Regements- och underläkare i fred ser till att instrument- och medicinalkistorna är i behörigt stånd. I anseende till sjukvården i garnisoner och vid möten iakttaga han de bestämmelser som gäller.

I fält skall de tillse de sårades och sjukas vård och skötsel i möjligaste mån. Jämte den officer som har uppsikt över de sjuka besöker han dem en gång om dagen och förvissas sig om att föda och dryck inte är otjänliga och att frisk luft och snygghet inte saknas. Då utmönstras även dem som skall till sjukhusen. Han utfärdar de sjuksedlar som följer de sjuka. Han tar ut från apoteket de rekvisitioner som behövs. Han skall redogöra för de betydligaste kurer och operationer som skett, när han kallas till brigadläkaren till överläggning.

Gripsholms slott den 15 februari 1808. GUSTAF ADOLPH

Förbud mot enskilda fartygs inredning till armering utan Kungl Maj:ts särskilda tillstånd. Stockholms slott den 25 februari 1808.

Då främmande undersåtar tagit sig före att upphandla svenska skepp och inreda dem till kaparfartyg har Vi ansett angeläget att förekomma dess skadliga försök. Vi förordnar att det inte är någon enskild tillåtelse att utan Vårt tillstånd bygga eller ombygga fartyg som är konstruerade eller inredda till armering. Den som bryter har förverkat fartyget och bötar dess fulla värde. Böterna delas mellan Oss, kronan och åklagaren.
Stockholms slott den 25 februari 1808 GUSTAF ADOLPH.

Förordning om indelta infanteriregementens beklädnad. Stockholm den 25 februari 1808.

Då nya släpekläder skall anskaffas, skall de vara av färg och beskaffenhet, som vi fastställt. Det är besvärligt för rotehållarna att vårda den andra släpemunderingen, som skall skjutas till möten och kommenderingar. Därför vore det önskvärt att soldaten själv mot billig ersättning i pengar endast begagnade sina av varje ords egna tillverkningar av släpekläder. Denna förordning gäller från början av året och ersättningen är 36 skillingar. Gäller så länge riket är i fred. Vid krig skall regementena marschera i släpekläderna och vid krigets slut skall regementenas beklädnad vara försvarliga, så att vid det nya året den nya ordningen kan följa.

Regementets rotehållare, som har haft skyldighet att bestå med vissa persedlar, skall i fortsättningen vart tolfte år erlægga värdet efter dagens värde.
Stockholms slott den 25 februari 1808. GUSTAF ADOPH.

Kungörelse angående vissa omständigheter, som hädanefter komma att iakttagas i mål, vika rör besittningsrätt å kronohemman. Stockholm den 29 februari 1808.

Kungl Maj:t har genom brev tillkännagivit hur man skall förfara med besittningsrätt för åbor på kronohemman, som deras föräldrar haft. Samt hur man förfar om åbon inte ärvt utan är oskyld.

Den bonde, som väl hävdat sitt kronohemman, skall framgent sitta säker och orubbad och hans barn ärva honom. Den äldsta sonen har företrädelserätt till hemmanet. Om bonden dör sitter änkan i orubbat bo, även om hon gifter om sig. Hon skall dock sköta hemmanet och betala utskylderna samt fostra sina och den avlidne makens sammanavlade barn om sådana finns. Om mannen blir ensam kvar gäller samma som för änkan, han sitter i säkerhet, så länge han kan sköta hemmanet. Varken änkan eller änklungen har rätt att lösa hemmanet till skatte.

Skulle inga bröstarvingar finnas skall landshövdingen genast i häradet kungöra att hemmanet med åbo skall besättas. De som tror sig ha rätt därtill skall anmäla sig hos landshövdingen, som förordnar vilken som skall antas. I första hand förre åbons lagliga arvingar eller den som kan ställa säkerhet för hemmanets byggnader, hävd och utskylder. Anmäler sig två eller flera intressenter och hemmet inte kan klyvas avgörs genom lottning, vem som skall antas till åbo. Skulle lagliga arvingar inte nås av budskapet och därför missa sin rätt kan de klandra beslutet hos landshövdingen. Kronohemman, som erhållits i förläning av forna kungar, skall förhållas på samma sätt. Om den åbo som överlätit sitt hemman mot att han får livstids försörjning, skall landshövdingen pröva om den nya åbon har de möjligheterna. Då åbon dör och kronohemmanet tål klyvning, skall sådan ske, så att fler av åboens barn och arvingar med hemmansbruk blir försedda.
Stockholm den 29 februari 1808. SAMUEL AF UGGLAS.

Kungörelse angående förbud mot varors utförsel till Norge. Gripsholms slott den 3 mars 1808

Under nuvarande omständigheter har Vi funnit för gott att förbjuda all utförsel av varor till Norge. Tidigare har Vi ansett betänkligt med ett sådant förbud, då många undersåtar haft fördelar av handeln med Norge. Dessutom har norska medborgare haft behov av svenska varor. Då nu Norge har förbjudit all handel med Sverige och att vi under de oväntade händelserna, som medfört sammandragningar av Vår krigsmakt, kommer Vi att behöva Våra varor själva. Vi manar Våra trogna undersåtar att undvika resor till Norge. Ingen får utan Vårt kanslipresidenspass gå över norska gränsen. Våra befallningshavare vid gränserna skall tillhålla gästgivaren att hålla allvarsam uppsikt över de resande.
Gripsholms slott den 3 mars 1808. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse om krig mot kejsaren i Ryssland. Gripsholms slott den 5 mars 1808.

Att kejsaren i Ryssland på ett trolöst sätt utan krigsförklaring låtit sina trupper inrycka i Finland samt Oss och Vårt land fientligt angripit. Vi, med förtröstan på bistånd av den Allsmäktige Guden, som ett säkert värn mot våld och orättvisor, har vidtagit alla möjliga anstalter för att fördriva fienden och försvara Våra trogna undersåtar. Vi förbjuder härmed all skeppsfart, handel och postgång samt all brevväxling med det ryska riket. Överträdelse straffas med livet. Vi befäller fältmarskalkar, generaler, amiraler, landshövdingar och andra befälhavare att skyndsamt sprida Vår vilja och allvarsamt efterse den obrottsliga verkställigheten och efterlevnaden.

Gripsholms slott den 5 mars 1808. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse rörande lantvärnsinrättningen. Stockholms slott den 14 mars 1808.

Då rikets östra gräns blivit angripen av Ryssland och de västra, södra och norra gränserna hotas av anfall har Vi funnit Oss föranlåtna att med all styrka Vi kan åstadkomma frälsa och freda riket. Vi begagnar oss av de rättigheter och skyldigheter som rikets urgamla grundlagar, nu gällande regeringsform och säkerhetsakt, som Svea konungar åligger. För att med tillräcklig makt möta Våra fiender befäller Vi varje ogift och med friska lemmar försedd yngling mellan 18 och 25 år av vad stånd han än är och som inte redan är soldat, båtsman eller reserv, att hålla sig redo att tillgripa vapen för fäderneslandets frälsning. Befallningshavaren skall skyndsamt undersöka hur många ynglingar det finns i de olika socknarna och städerna. Därefter skall vi fördela dem på lantvärnstrupper och utrusta dem.

Stockholms slott den 14 mars 1808. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse om krig mot konungen av Danmark. Stockholms slott den 15 mars 1808.

Konungen av Danmark har utan alla grundade skäl och anledningar förklarat Oss krig. Vi vill under säker förtröstan på den Allsmäktige Gudens bistånd, vidtaga de möjliga anstalter att motstå denna nya fiende. Därför är all skeppsfart, handel, postgång och brevväxling med Danmark och Norge förbjudet vid livsstraff. Vi befäller fältmarskalkar, överståthållaren, generaler, amiraler, landshövdingar och andra befälhavare att skyndsamt sprida Vår vilja. De skall också ha insyn i att befallningen utförs.

Stockholms slott den 15 mars 1808. GUSTAF ADOLPH.

Hans Kungl Höghets Hertigen av Södermanland, tills vidare Sveriges Rikets Föreståndares öppna BREV och PÅBUD angående låns upptagande till försvarsanstalternas besörjande. Stockholm den 20 mars 1808.

Sedan Vi för Rikets räddning från ett oundvikligt fördärv, funnit Oss nödsakade, att tills vidare såsom Riksföreståndare, åtaga Oss Rikets, nu i synnerhet med oro och bekymmer förknippade Styrelse, har Vår första omsorg varit att göra förberedelser till en länge önskad fred, att sammankalla Rikets Ständer för att med dem överlägga om Rikets angelägenheter, samt att med dess medgivande inställa uppbörden av den krigsgärd, som varit påbjuden till krigets fortsättande. Den har blivit lika otillräcklig, som för de flesta av rikets innevånare odräglig och omöjliga att utföra.

För att utföra detta för riket så viktiga värv, saknas medel till de mest angelägna behov. Alla utvägar att skyndsamt skaffa pengar är redan använda. Underhandlingar om fred tar tid och landet kan inte lämnas utan försvar. Därför vädjar Vi till dem som har möjlighet att med lån understödja Oss och riket och avvärja den nu hotande faran.

Vi tvivlar inte på, att Ni, eldade av samma nit och samfundskänsla, som alltid utmärkt Svenska Folket, gärna bidrar till vårt gemensamma fäderneslands frälsning och välgång.

Lånesummorna sätts in i Rikets Ständers bank eller lantränterierna mot en ränta av ½ %.
Stockholms slott den 20 mars 1809. CARL.

Pardonsplakat för avvikit och förrymt manskap och båtsmän. Stockholm den 21 mars 1808.

Vi har i nåder funnit Oss benägna att lämna dem av Våra undersåtar, som rymt ur krigstjänsten och inte vågar återvända till fäderneslandet av fruktan för straff, förnyad försäkran, att de inom sex månader får återvända utan att bestraffas. Med Vårt öppna brev försäkrar vi avvika ur riket ryttare, dragoner, soldater, båtsmän, volontärer, sjöfolk, som hos främmande makt och herrskap vistas och har tjänst, att återvända utan allt straff och tilltal. Vi vilja också förskona alla dem som inom riket gömmer sig från krigstjänsten, om de inom en månad återtar sina tjänster. Den som in antar denna benådning och ertappas, får stå sitt kast och straffas efter lagens stränghet.

Stockholms slott den 21 mars 1808. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående förbud tills vidare emot utförsel av sill till utrikes orter. Stockholm den 1 april 1808.

Sill får inte utföras till utrikes orter utan särskilt tillstånd. Detta beror på sillens höga pris och rikets eget behov av denna nödvändighetsvara. Den som bryter mot bestämmelsen förverkar varan, som delas mellan kronan och angivaren.

Stockholm den 1 april 1808. J LILJECRANTS

Kungörelse om den mellan Sverige och Preussen avbrutna gemenskap. Stockholms slott den 5 april 1808.

Vi tillkännager att Hans Maj:t Konungen av Preussen låtit kungöra att all gemenskap med Sverige har upphört. All handel har därför upphört mellan länderna. Dessa steg har inte skett från Vår sida. Det är den Franska regeringens förtryck på de stater, som inlåtit sig i någon förbindelse med den franska styrelsen. En olycklig efterlåtenhet, som fört Preussen i den belägenhet att landet måste underkasta sig det franska maktspråket.

Stockholms slott den 5 april 1808. GUSTAF ADOLPH

Reglemente hur förhållas bör med uppbringningar till sjöss och delning av lagliga byten samt vad i anseende till fartyg och gods, varpå embargo är lagd, kommer att iakttagas. Stockholm den 12 april 1808.

Då de tidigare reglementena för uppbringningar av fartyg och delning av lagliga byten inte längre är tillämpliga utan bör förbättras, har Vi låtit sammandraga och författa ett nytt regement samt upphäver det gamla.

Art I. Om fartyg, vilka bör och kan uppbringas.

All krigs- och handelsfartyg som tillhör fiender till Sverige vare sig de tillhör regering eller är enskilda bör uppbringas var de påträffas, dock inte närmare neutral kust än 1 sjömil. Även neutrala makters krigs- eller konvojfartyg, om de är i fiendens tjänst och kan tillfoga Våra undersåtar skada. Neutrala makters fartyg, som är på väg till fientlig ort och har last av myntade pengar, bomber, fyrbollar, krut, luntor, kanonkulor, spjut, värjor, granater, salpeter, hjälmar, sköldar, harnesk, hästar, pistoler eller liknande krigsredskap. Svenska fartyg, som blivit uppbragte skall vederbörande försöka återta. Anländer neutralt fartyg till blockerad hamn, skall det hövligt avvisas. Åtlydes inte tillsägelsen får man bruka våld och insmyger det sig ändå, må det uppbringas. Alla neutrala handelsfartyg utan konvoj skall undersökas. Går de i konvoj gäller de överenskommelser, som är träffade med Storbritannien 1802.

Art II. Hur med uppbragte fartyg förhållas må, innan de i hamn införda är.

Så snart ett fientligt skepp erövrats, skall kanoner och krutförråd sättas i säkerhet och vårdas. Besättning görs till fångar och alla vapen tas ifrån dem. Andra enskilda egendomar får de behålla. Fångarna njuter för övrigt efter stånd och värde tillräckligt underhåll och bör värdigt bemötas. Är de uppstutsiga, skall de med stränghet behandlas. Uppstår upplopp får de straffas med döden. Samma försiktighetsmått skall vidtagas med neutrala fartyg, men besättningen har sin frihet, skall leva av egna leveranser och behålla sin egendom. Vad som finns på krigs- eller handelsfartyg får inte skingras och allt skall noga antecknas. Lasten skall förseglas. Över varje uppbringning skall författas en utförlig berättelse. Inget uppbringat fartyg får frigivas. Alla fartyg skall föras till någon av Flottans stationer eller svensk hamn. Är fartyget illa skadat eller fientlig styrka i omedelbar närhet skall fartyget sänkas eller brännas. Först skall besättningen och deras tillhörigheter och sedan så mycket av lasten som möjligt bärgas.

Art III. Hur med uppbringade fartyg förhållas bör, sedan de i svensk hamn blivit införda.

Envar som gjort en uppbringning skall så snart fartyget blivit infört i hamn göra anmälan till eskaderchefen. Han förordnar krigsrätt. Finns ingen eskaderchef vänder man sig till Rådstugurätten. Domstolen anställer besiktning och visitation av fartyget och dess gods tillsammans med uppbringaren och befälhavaren. Finns gods ombord som kan vålla skada görs en särskild förteckning och godset förvaras på säkert ställe. Finns gods som inte tål lagring försäljs det till högstbjudande. Pengarna sätts i allmänt förvar. Finns ingen besättning ombord skall man söka efter fartygets utskeppningsort och efter ägaren till lasten. Kan man inte skaffa de upplysningarna skall domaren genast låta efterlysa i Post- och inrikes tidningar samt i de allmännast förekommande Utländska tidningarna. Skulle något uppbringat fartyg egentligen vara fritt, döms uppbringaren efter krigslagarna och skall ersätta kostnaderna och lämna skadestånd.

Art IV. Vad av uppbragt fartyg och gods och lagligt byte anses må.

Alla av fienden tillhöriga Krigs- och Handelsfartyg, Kapare eller Kommissfarare och dess gods är lagligt byte. Fartyg som förs av neutrala makters undersåtar, som tagit kaparbrev av Våra fiender eller de som skadat Våra eller andra nationers fartyg. Neutrala nationers krigs- och konvojfartyg, som befunnit sig i fiendens tjänst och kan skada Våra undersåtar. Fartyg, som vid uppbringningen inte haft besättning och där ingen kunnat visa sig vara ägare är lovligt byte.

Art V. Hur lagligt byte eller uppbringningar till sjöss fördelas.

Erövrade fientliga örlogsskepp, fregatter, kapare samt andra bevärade fartyg tillfaller kronan. Lasten tillfaller uppbringaren. Belöningar på mellan 5.000 och 300 riksdaler tilldelas uppbringarna beroende på fartygets värde. Sker uppbringningen genom antring erhåller befäl och besättning 1/20 extra. 1/4 av värdet betalas om fartyget sänkts, bränts eller jagats upp på stranden. Allt lagligt byte från handelsfartyg tillfaller uppbringaren. Det är dock Oss och kronan förbehållet att köpa livsmedel, som funnits ombord till krigskommissionens värde samt vapen och ammunition efter deras rätta värde. Om något av Våra eller Kronans eller Våra undersåtars fartyg blir tagna vid en träffning och kan återtas vid samma tillfälle utgår ingen belöning, utan fartyget återgår till sin ägare. Upphinns och återtas ett fartyg innan det hunnit till hamn betalas halva belöningen ut. Beskrivs många olika händelser, som ger olika delning av bytet. Skulle någon avlida på grund av uppbringningen erhåller änkan och barnen dubbel lott vid delningen, gäller dock inte befälhavarens efterlevande. Alla som skadas vid en träffning, där byte tas, så att de inte längre kan göra tjänst äger rätt till dubbelt byte. Ämbets- och tjänstemän av militär- civil -klerikal- eller medicinalstatus får andelar av bytet i proportion efter den grad de innehade vid tillfället. Bytet delas i 12 delar. 1 del till befälhavaren, 7 delar till flaggmän, stab officerare samt 4 delar till besättningen. Detaljerad redogörelse för hur delarna skall fördelas efter grad bland befälen.

Art VI. Hur med utbetalning av byte förhållas bör.

Vid början av ett krig samlar befälhavaren sina chefer och då väljs en eller flera personer som ombud för samtliga delägare, som har rätt att dela bytet.

Art VI. Hur med utbetalning av byte förhållas bör.

Vid början av ett krig samlar befälhavaren sina chefer och då väljs en eller flera personer som ombud för samtliga delägare, som har rätt att dela bytet. De valda anmäls till Oss och en kommitté av hemmavarande upprättar prisdelningshandlingar och ombesörjer utdelningen och redovisningen.

Art VII. Angående fartyg och gods varpå embargo är lagt.

De fartyg, som tillhör fienden och ligger i svensk hamn vid krigsutbrottet och är belagt med embargo, räknas inte som byte.

Stockholms slott den 12 april 1808. GUSTAF ADOLPH.

Stadga angående jakt och djurfång. Stockholm den 13 april 1808.

Då vi erfarit att de utfärdade förordningarna angående jakt och djurfång saknar tydlighet och att omständigheterna förändrats sedan de utgavs, så att de inte längre är lämpliga, förordnas nu en förbättrad jägeristadga och den förra upphör att gälla.

Art I Om jakt i allmänhet.

Jakt anställes antingen för att utrota rov- och skadedjur eller för att skaffa villebråd. Till rov- och skadedjur räknas björn, varg, lo, filfras, räv, bäver, mård, iller utter, lekatt, säl m fl samt örn, uv, ugglan, hök, glada, falk och dylika.

Jakt som sker i avsikt att fånga nyttigt vilt indelas i stora och lilla jakten. Till den förra hör älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, vild ren och svan och till den senare tjäder, orre, järpe, raphöns, snöripa, och gräsand. Även sjöfågel räknas dit. Alla dessa djur kallas i stadgan fredlyste.

Art II Om jakträttighet.

Oss tillkommer jakten på Våra djurgårdar, gehäng, parker, kungsgårdar, kungsängar och kronoallmänningar. Jakten inom de skredsmilens omkring vissa städer vill Vi ej vidare behålla. Överhovjägmästaren skall förordna om jakten för Våra och hovhållningens vägnar. Jägeribetjäningen skall ordna rovdjursjakt i kronans skogar. En var som äger jord har rätt att jaga där. Skulle tvistighet uppstå om rätten att jaga på viss mark, få ingen jaga förrän man vänligen kommit överens. Gäller ej jakt på rovdjur.

I skärgården eller på öppna havet njuter den jakträtt som betalar skatt för skytte. Erläggs ej skatt är jakten fri för alla. Undantag är svanjakten, som nu liksom tidigare tillhör befälhavanden Det är inte tillåtet att under bevakningstiden jaga närmare än ¼ mil från luderplatsen eller att lägga ut döda djur närmare än 3 mil från platsen där ludret ligger. Döda djur skall föras till den befintliga luderplatsen eller grävas ned. Undantaget är varggårdar och varg- och rävgropar. Man har inte tillåtelse att förfölja ett djur in på annans mark om det inte blivit sårat. Överenskommelse med markägaren skall ske om jakt på rovdjur kommer att drivas på annans mark.

Art III Hur rovdjur må fångas.

Var och en som har jakträtt får fånga och döda rovdjur på vilket sätt han finner tjänligast. Han skall dock från predikstolen veckan innan meddela om förgiftat luder lagts ut eller om varg- och rävgrop eller sax skall användas. Fångar eller dödar man rovdjur utom skallgång har man rätt till ersättning ur den jaktkassa som skall inrättas. Man skall dock visa upp skinnet av djuret eller huvudet av fågeln inför sockenmännen eller prästen eller jägeribetjanten. Prislista på de olika djuren. Ungar betalas med hälften. Jägeribetjanten är skyldig att årligen skjuta 6 rovdjur utan betalning. Lyckas han inte görs avdrag på hans lön. Jägeribetjänt på stat åligger att hålla hökbur med levande bete en månad på våren och en på hösten. Vid hans boställe skall han hålla varg- och rävsax och varg- och rävgrop, för vars inköp och byggnadshjälp han får 5 riksdaler. Finns inte jägeribetjänt har skallfogden ansvar för rovdjursjakten.

Erfarenheten visar, att skallgång vintertid på varg är det effektivaste. Anordnas sådan skall undersåtarna inte belastas med andra kostnader för att fördriva rovdjur. I varje län där vargar gör skada skall jakttyg hållas och jaktplatser inrättas. Ett jakttyg består av 64 buntar målade jaktlappar, varje bunt 40 famnar långt, samt 12 vargnät, 20 alnar långa och 5 alnar höga. Jaktplats skall huggas i någon större skogsmark, dock inte större än att jaktlapparna räcker runt. De får endast läggas på mark tillhörig kronan. Skallgång begärs innan slutet av september hos överjägmästaren om rovdjur rivit kreaturen under betet. Under det år jaktplatsen är i bruk får ingen huggning eller körväg förekomma. Döda kreatur får inte läggas ut på 3 mil avstånd, vilket skall uppläsas i kyrkorna 3 mil omkring.

Bland dem som kallas till skallgång, skall överjägmästaren utse ett lämpligt antal skallfogdar, som får undervisning i hur ett skall går till. Jägeribetjäningen samlas varje år för undervisning i skjutning bland annat. Så snart det första snöfallet kommit skall jägaribetjäningen bevaka om några rovdjursspår syns och rapportera till överjägmästaren. När han anser att jakten bör ske sammankallas genast folket, som har kreatur. De är skyldiga att infinna sig. Endast prästen, klockaren och inhyseskvinnor är fria. Inte fler än 600 personer kallas till varje skall. Överjägmästaren bestämmer vilka som får använda jaktvapen. Under jakten får endast de djur skjutas som skallet är anställt för. Skallet får bara pågå under dagsljus. Skinnen från de skjutna djuren tillfaller överjägmästaren. På honom åligger att bekosta betningen.

Varje år rapporterar överjägmästaren till överhovjägmästaren hur många djur som skjutits.

Art IV. Om jaktens fredande samt den för jakt tillåtna och förbjudna tiden.

De uppräknade djuren i Art. III är fridlysta under tiden 15 mars till 1 augusti. Harar, skogs-, sträck- och sjöfågel är tillåtna att jagas hela året. Äggen till nyttiga fåglar bör inte tas ur bon eller förstöras. Gräsänder får skjutas från 1 juli. Även sjöfågel i yttre havsbandet där skatt betalas för skyttet får jagas året om. S k äggnings får ske sparsamt.

Älg, hjort och rådjur får inte skjutas under en period av 10 år annat än i hägnade djurgårdar. De får dock bortdrivas från odlade ägor. Fridlysta djur får inte under fridlysningstiden införas och försäljas till städerna. Rovdjur får jagas året om.

Alla sätt att döda villebråd är tillåtna, utom med gillrade gevär, som kan skada både människor och kreatur. I Norrland tillåts stockfällor. Man får inte jaga älg under skidlöpning. Katter, som gör skada på fågelägg och ungar, får dödas var de påträffas i skog och hagar.

Art V. Om uppsikt över jakten och åtal av förbrytelser emot denna stadga, samt det ansvar och de böter, som därå böra följa.

Vår överhovjägmästare, samtliga befallningshavande och ståthållare äger att tillse att stadgan efterlyds. Gäller även dem som har uppsyn över Våra lustslott. Förbrytelser utreds och döms i allmänna domstolar. Den av jägaribetjäningen, som utan tillstånd dödar, skadar eller fångar djur i Våra djurparker eller kronoparker, mister tjänsten och får omedelbart lämna sitt boställe. Dessutom bötar han. Redogörs för de olika bötesbeloppen, som skall betalas för olika djur. Samma lag gäller om någon driver ett djur in i Våra parker eller driver det därifrån

till egna marker. Den som släpper lösa hundar på Våra marker bötar 5 riksdaler. Hunden är förverkad. Den som genom olovlig jakt förbryter sig, skall utom böter ersätta värdet av det dödade djuret till den enskilda markägaren eller om det skett på Vår mark till jaktkassan.

Om den som utövar olaga jakt och blir hotfull eller våldsam, då han påträffas, bötfälls Tredskas någon, som till jakttygs flyttande blivit uppbådad pliktas han 24 skilling. Den som inte för skallbud vidare, bötar 3 riksdaler 16 skilling och betalar för tidsspillan, som därigenom kunnat uppkomma. Infinner sig inte den som fått budet bötar han. Har han inte med sig yxa, jaktspjut eller påk bötar han. Förmår den brottslige inte gälda böterna förvandlas den till fängelse på vatten och bröd.

Art VI. Om jaktkassa.

För att bestrida kostnaderna för rovdjurs utrotande kommer en jaktkassa att inrättas. För att skaffa medel har Vi anbefallt Våra befallningshavande, att höra om innevånarna önskar att mot befrielse från skyldigheten att hålla varggård och varggrop, istället betala 2 skilling för varje mantal till en kassa. Vi förmodar att jordägarna inser nyttan av en så ringa avgift och inte undandrar sig den samma. Jakttygen skall bekostas och underhållas av kassan. Även extra utgifter vid skallgångarna skall bekostas av kassan.

Stockholms slott den 13 april 1808. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående tillstånd för vaktbetjäning, att vid 70 års ålder erhålla avsked med bibehållande av hela lönen. Stockholm den 14 april 1808.

Förordningen från 24 september 1778 rörande tillstånd för ämbets- och tjänstemän att vid 70 års ålder erhålla avsked med bibehållen lön, utsträcks även till vaktbetjäning.

Stockholm den 14 april 1808. CARL ERIC LAGERHEIM.

Kungörelse angående skyldighet för svenska sjöfarare, att på resor till utrikes orter vara försedda med prästbevis. Stockholm den 27 april 1808.

Var och en som vill idka utrikes sjöfart, skall vid sjömanshuset när han hyrs uppvisa bevis över sin levnad och frejd från vederbörande prästerskap i den församling dit han hör. Beviset skall inte längre som hittills förvaras i sjömanshuset, utan efter påskrift återställas till den förhörde, att vid behov på resan vara att tillgå. Det händer att sjöfarande återkommer till annan hamn än där de reste från och genast ger sig av på ny resa. Nya pass fordras endast för dem som över vintern uppehållit sig hemma. Upplysningar om sjöfolks giftermål utomlands skall antecknas. Stockholm den 27 april 1808. J LILJECRANTS

Berättelse om finska arméns seger vid Rewolax i Österbotten. Den 27 april 1808.

Kongl Maj:t erhöi i dag, den 7 maj, med kapten Ramsay, som såsom kurir avgått från finska armén, följande underdåniga rapport från en av rikets herrar, greve Klingspor, daterad högkvarteret Limmingo den 29 april.

Sedan finska armén efter dess erhållna fördelar över fienden vid Sickajocki den 18 dennes, vilket jag rapporterade i min sista rapport och det inte längre var brist på födoämnen lät jag den 19:de första, andra och tredje brigaden ändra ställning i och omkring Lumijocki kyrkby. De kom nu närmare Sawolaxska trupperna och hade tillgång till Uleåborgs magasin för att få förnödenheter.

Tredje brigaden under Cronstedt stationerades vid Tämmes och femte brigaden under Sandels vid Uleåssalå, varifrån de avgick till Carlön för att från sjösidan täcka armeéns högra flank samt hämta spannmål och fourage. Denna ställning behölls till den 25:te då underrättelse kom att fienden med 2500 man och 6 kanoner samlats vid Wihandi, intagit Rewolax och ämnade attackera oss vid Sickajocki.

För att förekomma detta gjordes en hastig manöver. Cronstedt marcherade till Pavola för att attackera fiendens vänstra flank i Rewolax. Vid samma tid skulle andra attackera täten

ifrån Umijocki och inta byn och sedan gemensamt gå direkt på Brahestad för att avskära fiendens reträtt. Attacken vid Rewolax kom att starta för tidigt, då fienden upptäckt truppena, så att de som skulle understödja inte hann fram på grund av den 1 ½ mil långa marchen i menföre. Efter 3 timmar måste man dra sig tillbaka, då man fått omkring 30 man dödade och sårade och fienden var överlägsen i antal. Klockan 8 anlände fjärde brigaden, vilket fienden inte väntat och nu intogs Rewolax skyndsammelingen.

Jag vill särskilt framhålla generaladjutant Adlercreutz, som till stor del följde den av honom uppgivna planen till denna lyckliga utgång. Ryssarna har nu dragit sig tillbaka på andra sidan Sickajocki

Jag vill också försäkra om den goda espri och oförfalskade tankesätt som utmärker armén trots fiendens lömska skrifter och proklamationer, vilka de uppvisar framför våra förposter uppspikade på käppar. Fångarna låter jag avgå till Uleåborg för att sedan transporteras till Stockholm. Den tillfångatagna ryske generalen Boulatoff har under sin tid i Savolax i olikhet med ryssarnas vana behandlat svenskarna väl. Då han nu är illa skadad, har jag föranställt om vård både för honom och andra skadade fångar i Uleåborg, där de skall bliva skötta och vårdade. De tagna artilleripjäserna blir nu översedda och kan senare användas. Tvenne ryska fanor får jag nåden att nedlägga för Eder Kongl Maj:ts fötter, dock hade fienden tillfälle att innan de lämnades avriva duken.

I anseende till de betydligare fördelar, som Den Högste välsignat Eder Kongl Maj:ts vapen vid Sikajoki den 18:de och Rewolax den 27:de har jag funnit lämpligt att till Himmelen frambära våra offer av tacksamhet och vördnad genom ett högtidligt Te Deum av hela armén nästa söndag, vilket jag hoppas Eder Kongl Maj:t i Nåder gillar.

Högkvarteret Limmingo den 29 april 1808. MAURITZ KLINGSPOR

Förteckning på de i affären vid Rewolax gjorda priser och fångar den 27 april 1808.

Sårade fångar: general Boulatoff och hans adjutant, 2 officerare, 100 man.

Fångar: 2 av generalens adjutanter, 2 officerare, 1 fältskär, 1 präst, 300 underofficerare och soldater.

Priser: 2 haubitsar med fina lavetter, 2 metallkanoner, 1 haubitslavette, 2 fanor, 21 ammunitionskärror, 8 trummor, 350 gevär, 284 sablar, 120 gehäng, 343 bandoler-taskor, 103 bleckflaskor, 89 ränslar, 108 kopparkittlar och 103 hästar.

Dessutom kan man anse att fienden förlorat 7-8 officerare och 200 man döda.

Limmingo den 29 april 1808. MAURITZ KLINGSPOR

Påbud om en allmän krigsgärd. Stockholm den 4 maj 1808.

Då Vi blivit av angripna av Våra grannar med härsmakt, är det nödvändigt att till Vårt försvar sammandraga armén på flera ställen och att utrusta flottan. För att lätta de kostnaderna har Vi sett oss föranlåtna att utskriva en allmän gärd. Detta tillåts enligt regeringsformen av den 21 augusti 1772 och skall följa den grund, som rikets ständer den 15 juni 1800 antagit och stadfäst.

¾ av bevillningen vid senaste taxeringen skall erläggas. Aktieägare skall betala 10% mot tidigare 6%. Samma belopp tas ut på privatpersoners kapital. Ridderskapet och adeln har vid sista riksdag åtagit sig bevillning för sina säterier, rå- och rörs- samt insocknehemman med mjöl och sågkvarnar. Då detta strider mot de adliga privilegierna har Vi velat göra denna bevillning frivillig. Vi är dock övertygade om att ridderskapet och adeln med tanke på den våda Vi befinner Oss i ej undandraget sig denna åtgärd. Bruksägare kan redan vid stapelstadens våg i natura erlägga det järn som svarar mot krigsgärden. De kan också betala enligt fullt pris, som Våra bergskollegier fastställt. Denna gärd kommer att delas upp i två terminer. Första delen skall vara betald inom nästa juli månad och den andra delen inom följande november.

Debiteringen förrättas av Våra vanliga uppbördsmän, under tillsyn av överståthållaren i Stockholm och befallningshavarna i landet. Medlen förvaras i ränterierna. Den del av storfurstendömet Finland som blivit intagen av fienden är undantagen från denna krigsgärd. Stockholms slott den 4 maj 1808. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse till samtliga dess trogna undersåtar i anledning av Sveaborgs Fästnings övergång. Stockholm den 6 maj 1808.

När Sveaborgs fästning alldeles oförmodat fallit i fiendens händer måste det hos alla vältänkande väcka bekymmer och oro. Det gäller att ni trogna undersåtar och redlige svenska män inte faller modet i olyckan, utan trots denna vidriga händelse höjer er behjärtenhet, fördubblar era omsorger och ger ökad styrka åt era bemödanden att motstå fiendens anslag och efter yttersta förmåga bidra till fosterlandets frälsning och försvar. Vänd eder med hopp och förtröstan till Den Evige, Rättfärdige och Allsmäktige Guden, som i sin vishet ej sällan sätter redligheten och ståndaktigheten på prov, men aldrig förgäter att hägna och belöna. Stockholms slott den 6 maj 1808. GUSTAF ADOLPH

Förordning hur med av- och förträdes- samt boskillnads- och urarva mål bör förhållas, i anseende till de borgernärer av Kongl Maj:ts undersåtar, vilka av närvarande krigsoroligheter bliva hindrade, att deras rätt och talan i laga tid och ordning bevaka; Stockholm den 7 maj 1808.

Då krigsoroligheterna kan ha hindrat borgenärerna att i laga tid bevaka sina mål, har Vi stadgat och förordnat följande: Om borgenär av fienden hindrats att erhålla kallelse som konkursdomaren åligger att ge dem, skall det inte leda till att uppehåll i målet. Men borgenär eller boskillnadssökande maka får inte lyfta vad dem tilldömt är, utan två löftesmän skall borga därför. Alla kungörelser i dylika mål skall tillkännages i engelska tidningar.

Vid försäljning av fast egendom, där borgenär äger in-teckning, skall hans fordran med ränta vara vilande till dess han får möjlighet att utbekomma sin fordran.

Vill borgenärer för deras säkerhet gentemot okända borgenärer, låta målets slutliga prövning anstå görs anmälan till domaren. Han utser sysslomän, som bevakar fordringsägarens rätt. Dessa sysslomän skall förvalta det gäldbundna boets till borgenärens bästa.

Stockholms slott den 7 maj 1808. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse om den under Kongl Maj:ts resa i nåder tillförordnade regering; Stockholm den 30 juni 1808.

Under konungens resa till Åländska och Finska skärgårdarna, där Våra flottor är stationerade, har följande ledamöter utsetts att ingå i regeringen: Sveriges drots, greve Carl Axel Trolle Wachtmeister, Sveriges marskalk, greve Axel von Fersen, En av rikets herrar, friherre Ludvig Bogislaus Court von Stedingk, En av rikets herrar, greve Samuel af Ugglas, Presidenten i Krigskollegio, friherre Bror Cederström, Kanslipresidenten, friherre Fredric Ehrenheim, Hovkanslern, generaladjutanten i Stockholm och generaladjutanten för flottan.

Stockholms slott den 30 juni 1808. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse om underhållsutdelning av krigsmanshusmedlen till avskedade ryttare, dragoner och soldater för innevarande år 1808. Stockholm den 6 juli 1808.

Många namngivna av de 6009 personer av över- och underofficerare samt ryttare, dragoner och soldater som delat på 23880 riksdaler 26 skillingar och 4 runstycken.

Stockholm den 6 juli 1808. BROR CEDERSTRÖM.

Berättelse om Finska arméns seger över den Ryska vid Lappo i Wasa län den 14 juli 1808. Högkvarteret Ny Carleby den 20 juli 1808

Konungen erhöll i går denna rapport från en av Rikets Herrar, fältmarskalk, greve Klingspor, daterat Ny Carleby den 20 innevarande, om den seger Finska armen vunnit den 14 juli vid Lappo. Rapporten överlämnades av stabsadjutant kapten Björnstierna.

Sedan major von Fiantt blivit tvungen att lämna Perrho och Kockonsari samt retirerat 5 mil, kunde han först vid Dunckars hitta en passande ställning mot den överlägsna fienden. Jag fann Gamla Carleby och arméns rygg så hotad, att endast ett häftigt anfall på fiendens huvudstyrka i Lappo kunde avvärja faran. Jag befallde generalmajoren Adlercreutz att avgå till de vid Neder Härmä samlade trupperna och taga befälet. Han skulle sedan gå till attack, som verkställdes den 14:de, med den lyckliga framgången att Finska armén avgick med seger, dock dyrköpt. Major Adlercreutz lämnar en detaljerad rapport, som visar arméns tapperhet och mod, att inte ge fienden några fördelar. Tack vare Adlercreutz kloka dispositioner, rådighet och högre militäriska kunskaper, som han redan tidigare visat, lyckades företaget. Fienden har nu dragit sig tillbaka till Salmi, samt där intagit en säker och fördelaktig ställning. Högkvarteret Ny Carleby den 20 juli 1808. MARURITZ KLINGSPOR.
Rapport av major Adlercreutz.

Sedan fienden tycktes vilja framtränga till Gamla Carleby genom Perrho och major von Fiantt varit tvungen att retirera och fienden hade en överlägsen styrka i Savolax beslöt fältmarskalken att våga en avgörande affär med fiendens huvudstyrka vid Lappo. Jag fick order att utföra detta. På morgonen den 13:de hade avantgardet avancerat till $\frac{3}{4}$ mil från Lappo. Där stötte vi på en stark fientlig korps som i spridd ordning attackerade med mycken häftighet. Jag lät överstelöjtnant Aminoff attackera i sin tur, men som fienden var mycket överlägsen och huvudkolonnen långt efter blev vi tillbakavisade med någon förlust. Så snart kolonnen hunnit fram lät jag dem formera sig i tät och oländig skog, som fienden innehade. Brigadchefen Cronstedt dirigerade själv täten i denna attack som gjordes med yttersta häftighet. Fienden gjorde yttersta motstånd, vilket inte hindrade vårt framträngande, som skedde med bajonetten under häftig fientlig eld. Jag fann angeläget att trupperna fick vila, men fienden lämnade oss inte utan oroade och attackerade så fort vid stannade. I den oländiga terrängen var det mycket tröttande. Savolax Jägare ville inte ha någon avlösning utan fullföljde attacken till Lappo. Ju närmare Lappo dessto starkare motstånd mötte vi.

Klockan 4 på eftermiddagen kom vi till slätten framför Lappo by, där fienden stod i slagordning med 12 kanoner och haubitsar samt kavalleri. Vi sköt med 2 kanoner, men avståndet var för stort, så varken vårt artilleri eller fiendens nådde fram. Jag lät 3 bataljoner av Björneborgs regemente under ledning av överste von Döbeln marchera längs landsvägen och med 4 kanoner försöka attackera vänstra flygeln. Samtidigt hade jag planerat att låta tredje brigaden attackera högra flygeln. Då inkom rapport att en anseelig fientlig styrka visat sig vid Alapå by, således i ryggen på vår kolonn. Trupperna ordnades om och första brigaden blev reserv för att understödja, där så behövdes oländig

Överste von Döbeln hade framryckt och häftigt angripit vänstra flygeln med både infanteri och kanoneld. Men då fienden i den växande rågåkern framför sin linje placerat många jägare och infanteri och riktade elden mot de attackerande uppstod en förfärlig strid. Överste von Döbeln med sin vanliga tapperhet lät ingenting hindra sin attack utan forcerade med den ena bataljonen efter den andra in i byn. Detta oaktat höll fienden stånd och gjorde envist försvar. Jag sände förstärkningar till von Döbeln och när de anlände drog sig fiendens vänstra flygel tillbaka. Reservtrupperna angrep högra flygeln och då retirerade hela den fientliga armen och förföljdes $\frac{1}{2}$ mil bort mot Kuortane. För att betäcka reträtten brände de hela Leochtala by, genom vilken landsvägen löper och hindrade vårt artilleri att komma fram. Jag beordrade att förföljandet skulle upphöra, de sårade insamlas och trossen regleras. Armén intog kantoneringskvarter så långt de närmaste byarna kunde inrymma och resten bivackerades.

Att beskriva den entusiasm och tapperhet som armén visat denna dag är omöjligt. Ingen ville vara sist och de som måste stanna som reserv, kände sig förfördelade. Savolax Jägare fick träffa fienden mest och andra brigaden, som var otålig att komma fram, fick den dyrköpta men ärofulla lotten att huvudsakligen avgöra segern. De störtade på fienden med en oförvägenhet, som denna fiende kanske aldrig mött tidigare och sent skall glömma. Tyvärr kostade det 4 officerare livet. En förlust för hela Armén som känner deras militära egenskaper och patriotiska tänkesätt. Vidare 2 svårt sårade, 5 lättare sårade och 6 officerare som erhållit konstitutioner. 120 underofficerare och manskap är skjutna och blesserade.

Fiendens förluster kan inte bedömas, då de bortfört större delen av sina sårade och de skjutna kastats i ån eller införts till den avbrända byn. Ungefär 50 blev fångar. Fiendens styrka har av kunniga personer bedömts vara 6000 man och 8 kanoner. Svenska styrka var 3300 man och 16 större eller mindre kanoner, vilka endast 8 var aktiva.

Nu återstår den grannliga uppgiften att berätta vilka som särskilt utmärkt sig denna dag. Då jag inte kan ha varit på alla platser har jag hos brigadcheferna inhämtat upplysningar. Ingen nämnd som inte är berättigad därtill, men då någon kan ha undgått min uppmärksamhet just nu, vill jag framledes till fältmarskalken komma med flera upplysningar. Följer namnen. Särskilt vill jag framhålla stabsadjutant kapten Björnstierna som visat väl grundad uppmärksamhet på fiendens rörelser och med sin närvaro sökt liva mod och tilltagsenhet där faran varit som störst.

Särskilda förteckningar över de underofficerare och manskap som utmärkt sig, skall jag framledes sända.

Lappo den 18 juli 1808. C. ADLERCREUTZ.

Kungörelse angående coopvaerdieskepperes och sjöfolks kronoutskylder. Stockholm den 18 juli 1808.

Då sjöfolkets kronoutskylder på grund av deras vistelse utomlands blir sent betalda eller måste avskrivas helt har beslutats för att undvika kronans förlust att skeppsredarna i fortsättningen skall ansvara för sjöfolkets personella- och bevillningsutskylder mot att redarna innehåller sin ersättning av sjöfolkets arvorden och hyror. Redarna är skyldiga att också svara för sjöfolkets hustrurs, barns och tjänstefolks utlagor.

Stockholm den 18 juli 1808. J LILJECRANTS, SAMUEL AF UGGLAS.

Kungörelse angående det för silkesrederisocieteten utfärdade reglementes upphävande. Stockholm den 20 juli 1808.

Det särskilda reglementet från 1781 angående silkesrederisocieteten upphävs och den hanteringen faller i fortsättningen under författningar för fabriker och manufakturieri allmänhet.

Stockholm den 20 juli 1808. J LILJECRANTS.

Reglemente hur med krigsbyte till lands förhållas bör. Grelsby den 9 augusti 1808.

Då Vi utfärdat reglemente hur byte taget till sjöss skall delas, har Vi funnit nödvändigt att även i avseende på krigsbyte till lands sammansätta en stadga för delningen därav. Såsom lagligt krigsbyte till lands anses allt gods som erövrats i fält och tillhört fienden. Dit räknas enskild egendom som stupade eller drivna på flykt efterlämnat vid en drabning, såsom vapen, hästar, sadelmunderingar och åkdon. Gäller också köpmanvaror, som fienden infört i krigstid.

Krigsbyte får inte tas innan drabbningen är slut och fienden nedlagt gevär eller blivit undandrivnen och högste befälhavaren gett sitt tillstånd.

Till kronan tillfaller erövrade stad, fästning eller landsort och alla troféer och segertecken, gevär och ammunition och hälften av kontanta pengar, jämte all proviant och forage. Brev och handlingar, som fienden kommit över överlämnas till befälhavaren.

Skulle fienden ha bemäktigat sig någon kronans egendom, som inom 24 timmar återtas, räknas det inte som krigsbyte. Detsamma gäller enskild egendom, som återlämnas till ägaren. Det övriga bytet skall enligt denna författning delas mellan de segrande krigsmännen. Först skall dock vederbörande befälhavare hembjuda till armén vad som kan vara användbart till vanligt pris. Halva priset av värdet på proviant och fourage är krigsbyte.

Det åligger befälhavaren att skyndsamt rapportera till högste befälhavaren och överlämna fanor och segertecken och i övrigt föranstalta så att bytet inte förskingras.

Alla fångar skall avväpnas och ställas under bevakning samt snarast föras till högste befälhavaren, som förordnar om deras underhåll och vistelseort.

Förteckning av bytet skall upprättas och prisdelaägarnas ombud, som utses bland betrodda befäl och manskap skall vara närvarande och underskriva inventariet. De ansvarar under ed, att allt går rätt till.

Det som tillhör Oss och kronan samt enskild man skall frånskiljas det övriga, som sätts under förvar på upplagsställen, som befälhavaren anser säkra för fiendens anfall eller annan åverkan.

Hindrar fienden möjligheten att behålla och rädda redan taget byte måste i nödfall i synnerhet kanoner, artilleri och beväring göras obrukbara, proviant och andra persedlar förstöras. Dock får man om möjligt är dela ut proviant och andra användbara persedlar till allmogen på stället.

Finns gods, som inte tål lagring, får det användas till kronans behov eller säljas till högstbjudande. Vid bytets förvandling i pengar gäller att sälja på tillkännagiven auktion inom riket eller om bytet innehåller varor som är belagda med införselbud, genom köparens försorg utföras ur landet. Pengarna insätts i allmän kassa för bytesdelägarnas räkning. Följer hur delningen skall ske. Skulle allmogen bevärna sig och delta i fäderneslandets försvar delas de lika med Vårt krigsfolk. Om en trupp vid särskild expedition tar byte är det deras, och de behöver då inte dela med den övriga armén. Blir någon skadad och förlorar arm eller ben får han dubbel andel i bytet. Änka och bröststavingar efter soldat som dött i drabbning får dubbel lott. Innan fälttåget börjar skall ombud väljas, som vid eventuellt byte, skall handha fördelningen och sköta rapporteringen. För varje krigshändelse, där bytet tas, skall särskild uträkning göras. Outtagna prispengar förvaras i krigsmanskassan i 10 år och tillfaller därefter kassan. Om tvist uppstår, förordnar högste befälhavaren behörig krigsrätt att göra undersökning. Domen avkunnas av Vår krigshovrätt. Besvär över dom anföres hos Oss. Den som utan tillstånd tar något straffas inför krigsartiklarna. Är plundring tillåten skall den ske efter den ordning befälhavaren föreskriver.

Grelsby den 9 augusti 1808. GUSTAF ADOLPH

Blankett för utbetalande av krigsbyte.

Kungörelse angående dem av Kungl Maj:ts undersåtar i storfurstendömet Finland, som åt kejsaren i Ryssland tro- och huldhetsed avlagt. Grelsby 16 augusti 1808.

Under det orättmätiga krig kejsaren i Ryssland börjat mot Oss, har han inte nöjt sig med att anfälla Våra länder, utan också använt de mest oväntade medel och utvägar för att förleda Våra trogna undersåtar till avfall och otrohet mot Oss och dess rätta fädernesland. Han har äskat tro- och huldhetsed åt sig och ryska kronan. Å ena sidan har Vi med tillfredsställelse sett att många av Våra trogna undersåtar inte förmåtts avlägga en sådan ed, utan hellre underkastat sig vilken påföljd som helst än att bryta banden med Oss, men å andra sidan har Vi med bekymmer måst se att åtskilliga av de högre ämbetsmännen avlagt eden.

Vad de högre ämbetsmännen angår, har Vi funnit att deras uppträdande inte kan lämnas utan anmärkning och uppmärksamhet. Genom sitt förtroende och högre upplysning bör de känna vidden av samhällsplikterna. De högre ämbetsmännen skall genomgå undersökning inför justitiekanslersämbetet, medan de lägre tjänstemännen som avlagt eden går fria. Vi är övertygade om att de genom hot och fiendens våldsamma behandlande känt sig tvungna att svära eden. På de orter som återtagits har de betygat sin oro över eden och ådagalagt sin trohet och tillgivenhet.

Grelsby den 16 augusti 1808. GUSTAF ADOLPH.

Reglementer som allmänna brandförsäkringsdirektionen har att sig rätta vid de Lån, som av brandförsäkringsfonden beviljats. Grelsby den 22 augusti 1808.

Hypotek, varpå lån får göras:

Egendomar av sten eller trä i städer, som står på fri och egen grund, frälseäpterier, frälsehemman, skattehemman, sågar, kvarnar, bruksbyggnader vilka alla är brandförsäkrade.

Tabell på utlåningsproportion på panterna. Dokument som behövs för att få lån. Formulär för lån på stadsegendomar. Brandförsäkringsdirektionens handläggning av låneansökan.

Datum ut supra GUSTA ADOLPH.

Kungörelse angående åtskilliga till förbättring av allmänna brandförsäkringsinrättningen vidtagna anstalter. Grelsby 22 augusti 1808.

Brandförsäkringsfonden bör delas i två, under samma styrelse, en för städer och en för landsbygd. De skall ha skilda kassor. Kassorna kan vid behov låna av varandra. Då städernas kassa inte är tillräcklig har beslutats att premien höjs. Då brandskadorna varit stora både i stad och på landet, så att fonden går med förlust, har följande föreslagits:

Polisen skall genom tillräcklig eftersyn förekomma eldsvådor. Ny brandordning föreskrivs. Fonden har fått betala ut för höga skadestånd, då redovisningen för det brunna inte varit korrekt samt att hus varit förfallna under brandförsäkringsvärdet. Belöning skall utbetalas till den som vid eldsvåda genom mod och oförtrutenhet bekämpat elden. Jetton, medalj eller pengar. Gäller även dem som bärgat husets tillhörigheter. Gårdsägaren skall under ed uppge allt som blivit räddat. Noggrann brandsyn skall göras varje vår och brandsynsinstrument inlämnas till magistraten. Om eldsvåda inträffar skall syneinstrumenten för de senaste 3 åren insändas till direktionen, så att man kan bedöma om förelagda reparationer åtgärdats. Vart femte år skall noggranna genomgångar göras av syneinstrumenten. På landet görs detta vart tjugonde år.

Avgiften skall endast ökas för byggande som är inrättade till brännerier, mälthus, trankokerier, kvarnar och bruk. Militärboställen och andra allmänna byggnader bör brandförsäkras. Alla församlingar i riket erinras att brandförsäkra sina kyrkor.

Ett brandförsäkrat hus, som inte brunnit, men av olika skäl flyttats behåller sin brandförsäkring.

Delägarna har anhållit att brandförsäkringsfonden, som varit insatt i Riksgäldskontoret mot 5 % ränta utlånas mot 6% ränta och med brandförsäkrade fastigheter som säkerhet. Vi har bifallit till detta. Skulle vid skada ersättning inte finns att tillgå får direktionen uppta lån i riksgäldskontoret mot 5 % ränta och de intecknade skuldbreven som full säkerhet.

Då dessa åtgärder bör öka fonden men också medför mer arbete har man beviljats att anställa en ombudsman, som skall bistå vid låneansökningarna och bevaka verkets rätt och bästa. Hans lön blir 300 riksdaler. Då göromålen ökar även för direktionens ledamöter genom omsorgen av utlåningen ökas deras arvode till 200 riksdaler eller om kassans tillgångar tillåter till 300 riksdaler årligen.

Grelsby den 22 augusti 1808. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående prolongation av den Carlshamns stad i nåder beviljade nederlagsfrihet. Stockholm den 5 september 1808.

Handelssociteten i Carlshamn har anhållit om förlängning av den nederlagsfrihet på 5 år, som de fick 1805, då de på grund av krigsoroligheterna inte kunnat utnyttja dem. Man önskar 16 års frihet. Kungl Maj:t tillåter att nederlagsfrihet gäller under tiden kriget fortgår och skall sedan ta ställning till förlängning av tiden. Magasinen skall inom 3 år vara färdiga och de packbodas utefter strömmen bör vara säkra och pålitliga att förvara godset i. De skall skiljas från övriga handelsbodas så att underslev inte kan äga rum. Tullarrendesociteten skall vidtaga nödvändig bevakning.

Stockholm den 5 september 1808. J LILJECRANTS.

Kungörelse om förhöjning i prisen å medicamenter. Stockholm den 15 september 1808.

Apotekarsociteten har begärt att få höja priserna på medicinalier, då de genom kriget blivit svåra att införa i landet. Följer prislista med en ökning av 50%.

Stockholm den 15 september 1808. HALLMAN, ODHELIUS, HEDIN M FL.

Kungörelse angående tiden till undersmidens återtagande. Stockholm den 19 september 1808.

Under krigstider kan inte bruksägare belasta sig med överflödigt järn, samt det undersmidens beräknande eller möjliga begagnande inte blir dem betaget. Därför skall ingen viss tid anges för undersmidens återtagande, förrän fred råder.

Stockholm den 19 september 1808. FREDRIC RIDDERSTOLPE.

Kungörelse angående rätta tillämpningen av Kongl Maj:ts genom Kongl. Kollegie kungörelse den 14 januari 1806 meddelat förordnande rörande ansvaret för varor som till införsel är förbjudna och i värde ej överstiger 3 riksdaler. Stockholm den 5 oktober 1808.

Förklaring till förordning av den 14 januari 1806. Då förbjudna varor påträffas i packhus och vid visitationer skall böter erläggas med 3 riksdaler 16 skillingar om värdet inte överstiger 3 riksdaler. Böterna för dessa mindre lurenrejeribrott minskas.

Stockholm den 5 oktober 1808. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående tiden till anskaffande av bevis om trävarors utförsel inom Sundet. Stockholm den 13 oktober 1808.

1803 förordnades att den som utförde bjälkar, balkar, bräder, sparrar och spiror skulle sända bevis till sjötullkammaren på lastningsorten inom 6 månader. Transporten skulle ha gått från Östersjön. Under kriget då all förbindelse med Danmark är avbruten är detta omöjligt. Tiden för beviset införskaffande ökas till 18 månader.

Stockholm 13 oktober 1808. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående vad, till förekommande av obehöriga personers inflyttande i staden Malmö och dess förstäder, iakttagas bör. Högkvarteret Lemlands prästgård den 24 oktober 1808.

I staden Malmö finns en nyttig och välgörande fattigförsörjningsanstalt. För att kunna bibehålla antalet fattiga är det angeläget att obehöriga personer, som skall njuta sin försörjning på andra orter inte kommer till Malmö eller dess förstäder. Det finns redan två kungörelser i ärendet från år 1805 och 1806 att obehöriga personer inte får flytta in i huvudstaden, Göteborg eller Malmö.

Högkvarteret Lemlands prästgård den 24 oktober 1808. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse angående den under Kongl Maj:ts frånvaro i nåder tillförordnade regerings upphörande. Stockholms slott den 4 november 1808.

Att den under Vår frånvaro tillförordnade regeringen kommer efter Vår lyckliga skedda återkomst att upphöra.

Stockholm slott den 4 november 1808. GUSTAF ADOLPH

Kungörelse att kluvna ej mindre än sågade tunnestävar och bottnar av furu och gran är att anse såsom lovgivna till utförelse, men att slikt virke av bok ej vidare får utföras. Stockholm den 7 november 1808.

Olika begrepp hos tullbetjäningen har medfört att en del virke sågats på längden och andra vid ändarna. I taxan föreskrives nu att bräder sågas på längden, annat är till export förbjudet. Virket används till tunnor och är olika värt beroende på hur det sågats. Tunneträ av bok till sill och fisktunnor är så stort i landet och bokskogarna i avtagande, så förbud utfärdas att sälja utomlands.

Stockholm den 7 november 1808. J LILJECRANTS, SAMUEL AF UGGLAS.

Kungörelse angående vidtagna anstalter, i anseende till tullbevakningen på Gottland. Stockholm den 8 november 1808.

Beskrivs de olika förordningar och bestämmelser, en del från 1600-talet som gällt vilka hamnar på Gottland som tillåts bedriva utförelse av varor. Då olika tider haft olika bestämmelser, har Kongl Maj:t nu bestämt att Slitö, som skall bevakas av en strandridare och en vaktmästare, Bursvik bevakas av en strandridare, Kulleij en strandridare, Rone en strandridare, Lörje en strandridare, Vestergarn en strandridare, Katthammarsvik en strandridare och en vaktmästare, Fårösund en strandridare, Kappelshamn en strandridare, Lindgarn en strandridare, Klintö en strandridare och en vaktmästare, är öppna hamnar dit ankommande skeppare har frihet att insegla. Där verkställs visitation och lossning av varor. Övriga hamnar får inte användas, om inte bevislig nöd är för handen. Dit får endast införas spannmål, gryn och ärter. De skeppare som tänker sig till Visby stad, tillåts inte anlöpna annan hamn, om inte nöd föreligger.

Stockholm den 8 november 1808. J LILJECRANTS, SAMUEL AF UGGLAS.

Kungörelse angående fri införelse av porter. Stockholm den 17 november 1808.

Fri införelse av porter är tillåten över hela riket mot 5 riksdaler fatet i tull.

Stockholm den 17 november. J LILJECRANTS.

Cirkulär till samtliga landshövdingar i Sverige rörande indelta truppernas rekruterande från lantvärnet. Haga slott den 9 december 1808.

Redan 15 juni har Vi tillåtit rust- och rothållare att ifrån lantvärnet leja sig karlar för att ersätta de ledigheter som inom Sveriges indelta regementen inträffat. Erfarenheten är dock att de inte kunnat begagna sig av denna tillåtelse. Därför vill Vi förbättra villkoren. De av lantvärnsmanskapet, som blir uttagna till vargering får beklädnad och 5 riksdaler för varje år. Blir de ordinarie ryttare eller soldater får de förmåner enligt knektkontrakt tills de fyllt sina 25 år. Kan rust- och rothållarna skaffa rekryter på förmånligare sätt, står det dem fritt. Även ordinarie båtsmän och fördubblingsbåtsmän får rekryteras från lantvärnet mot samma lega och lön som båtsmanskontrakten föreskriver.

Haga slott den 9 december 1808. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående reservationskrav hos skattskyldiga inom praescriptionstiden. Stockholm den 14 december 1808.

Då både kronan och taxeringsmän råkat i lidande då det gäller att fastställa praescriptionstiden vid skatteanmärkningar, har Kongl Maj:t förordnat att reservationskrav för de anmärkta

summorna skall meddelas, utan att summorna utökas, innan anmärkningarna är prövade och avgjorda. För de anmärkningar, som förklaras förfallna kommer kravet att upphöra.
Stockholm den 14 december 1808. H af LÅSTBOM.

Svensk författningsamling 1809

Låssa kyrkas arkiv

Sammanfattning av Gudrun Sandén

Påbud om en allmän krigsgärd. Haga slott den 7 januari 1809.

Det är Vår konungsliga plikt att under det Oss och riket påförda kriget vidtaga de kraftigaste åtgärder för det urgamla landets försvar, dess självständighets upprätthållande och Våra trogna undersåtars värn och beskydd mot utländskt våld och förtryck. Dessa viktiga ändamål kan inte vinnas utan tillräckliga medel för arméns underhåll och flottans utrustande, och genom denna tidens ovanliga dyrhet, stora kostnader åtgår. Vi har därför funnit Oss nödsakade att begagna den rättighet i regeringsformen av den 21 augusti 1772, som tillåter Oss att vid sådana omständigheter utskriva en allmän krigsgärd.

I krigsgärd skall erläggas 5 gånger det belopp, som envar, efter 1808 års taxering är skyldig att betala. Ämbetsmän, tjänstemän både civila och militära betalar lika mycket i krigsgärd, som de nu betalar i bevillning. Järnbruken och bergshamrarna befrias till viss del med undantag av Dannemora gruvan, som skall betala dubbelt. För hyror i städerna skall betalas krigsgärd. För privata fruktbarande kapital skall betalas femte penningen av räntan för det löpande året. Krigsgärden betalas under tre terminer, nämligen mars, maj och juli. Det som skall betalas i mars skall vara i reda pengar. Det övriga kan erläggas i varor t ex för ett helt hemman 20 kappar råg, 16 kappar korn, 4 kappar ärter, 1 tunna och 6 kappar havre, 14 lispund hö, 8 lispund halm, 8 marker salt fläsk, 8 marker torkat fläsk, 1 lispund salt kött, 8 marker torkat kött, 8 marker smör. Varorna levereras till närmaste kronomagasin. För att man skall nå bekvämlighet vid emottagandet måste spannmålen levereras i tunntal och smör, kött och fläsk inte under 10 lispunds vikt, därför bör flera slå sig samman om leveransen.
Haga slott den 7 januari 1809. GUSTAF ADOLPH.

Kungörelse angående förändring av det, uti Kongl Stadgan om Concurser den 28 juni 1798, föreskrivna edsformulär, till bestyrkande av fordringar, som i Concurser bevakas. Stockholm den 18 januari 1810.

Det gamla formuläret för avträdes, förmåns, boskillnads och urarva mål har visat sig vara otillräckligt, varför rikets ständer anhållit att ett nytt antages. Då Vi gillar deras förslag skall det allmänt kungöras.

Stockholms slott den 18 januari 1810. CARL

Kungörelse angående vad vid förtullning av inhemskt toppsocker bör iakttagas. Stockholm den 28 februari 1809.

Sockerbruksidkare är förpliktade att stämpla hela sitt lager av toppsocker på en gång. Skulle någon del inte bli stämplad skall sockerbruksidkaren innan nästa söckendag är förbi betala avgift för det resterande.

Stockholm den 28 februari 1809. J LILJECRANTS

Brev angående Gustaf Adolfs avsättning. Stockholm den 13 mars 1809.

Att genom inträffade händelser Hans Kungl Maj:t blivit ur stånd att vårda rikets angelägna ärenden, har Vi, såsom den närmaste och enda fullmyndige ätteläggen av den kungliga familjen, funnit Oss föranlåten att tills vidare, i egenskap av Riksföreståndare antaga Riksstyrelsen. Vi skall med den Högstes bistånd föra styrelsen så, att Riket må återvinna invärtes och utvärtes lugn, samt att handel och näringar återfå deras sedan länge avtynande liv. Det är Vår oryggliga föresats, sedan Vi lagt början till denna grund, att med Rikets Ständer överlägga om övriga mått och steg, som skall bereda svenska folkets framtida välfärd. Vi bjuder och befäller fördenskull samtliga Rikets innevånare, krigsmakten till lands och vatten samt ämbetsmän av alla grader, att visa Oss den tro och lydnad, som Vårt rena uppsåt och deras eget väl i närvarande tid oinskränkt fordrar: Befallandes Eder samt och synnerligen i Guds den allsmäktiges hägn och beskydd.
Stockholms slott den 13 mars 1809. CARL.

Kungörelse att all vidare uppbörd av den påbudna krigsgården genast bör inställas. Stockholm den 14 mars 1809.

Sedan Vi denna dag beslutat sammankalla rikets ständer har Vi prövat för gott att genast inställa all vidare uppbörd av det Kongl Påbudet av den 7 januari i år ålagda krigsgård. Rikets ständer må själva efter grundlagen äga tillfälle att besluta i detta viktiga ämne
Stockholms slott den 14 mars 1809. CARL

Brev och Påbud till samtliga rikets ständer angående en allmän riksdag den 1 maj innevarande år. Stockholm den 14 mars 1809.

Sedan den 13 i denna månad utfärdade nådiga kungörelse till ett älskat fäderneslands räddning från oundviklig undergång, har Vi funnit Oss föranlåten att tills vidare, i egenskap av riksföreståndare antaga riksstyrelsen. Vi har ansett det vara av största vikt och angelägenhet, att med rikens ständer överlägga om mått och steg till beredande av svenska folkets framtida välfärd. Vi bjuder och befäller samtliga rikens ständer att till den 1 maj i år infinna sig i Stockholm. Det gäller alltså inte endast ridderskapet och adeln, som Gustaf II Adolf den 6 juni 1626 och Gustaf III den 9 november 1778 enligt riddarhusordningen sammankallade, utan alla stånden. Prästerskapet skall representeras av ärkebiskopen och alla biskopar samt så många präster från varje stift, som brukar infinna sig. Ifrån de övriga stånden skall så många som tidigare varit och med fullmakter försedda, så att Vi kan göra en begynnelse till riksdagen samt efter ett lyckligt slut hemsända eder igen.
Stockholms slott den 14 mars 1808 CARL.

Kungörelse angående frihet till införsel av utländskt odestillerat brännvin, tågvirke och talgljus samt ravenduk och segelduk, som lindring i tullen å foderväv och grövre lärfter. Stockholm den 20 mars 1809.

Brännvin, foderväv och grövre lärfter kan inte produceras i tillräcklig mängd i landet. Därför ges frihet att införa odestillerat brännvin från utlandet mot tullavgift lika med 18 kannor brännvin mot 1 tunna råg och ¼ tunna korn. Särskilda regler i Stockholm och Göteborg. Man har ansett nödvändigt att nedsätta tullen för foderväv och lärfter till 1 skilling alnen. Nedsättning gäller också tågvirke och talgljus.
Stockholm den 20 mars 1809. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående ytterligare avgifters erläggande för de hus och byggnader i städerna, vilka i tolv år och däröver varit brandförsäkrade. Stockholm den 12 april 1809.

Den 22 augusti sistlidne år gjordes reglerna för brandförsäkringen om. Man delade på städerna och landsbygdens kassor. Det har nu visat sig att avgifterna för städernas kassa inte är tillräcklig. Avgifterna skall nu betalas i 16 år i stället för 12, som det var tidigare.
Stockholm den 12 april 1809. EDELCRANTZ, LEYONMARK, GEYER, JULIN.

Kungörelse angående frihet till export av Liverpools salt. Stockholm den 1 maj 1809.

Till uppmuntran för dem som handla med Liverpools salt tillåts att efter införseln genast låta utföra 2/3. Sedan salttillgångarna blivit kända får även den sista tredjedelen utföras.
Stockholm den 1 maj 1809. J LILJECRANTS

Kungörelse angående de på rikets flottor tjänstgörande coopvaerdie sjömäns befrielse från krono utskylder. Stockholm den 4 maj 1809.

Kammarkollegiet tillkännager att skrivelsen från den 27 mars om att sjömännen skulle befrias från utskylder under nuvarande krig har godkänts.
Stockholm den 4 maj 1809 SAMUEL af UGGLAS.

Brev till Riksens Ständer av hans Kongl Höghet Hertigen av Södermanland, tills vidare Sveriges Rikes Föreståndare. Stockholm den 9 maj 1809.

Från urminnes tider har sammankallandet av Riksens Ständer varit föranlett av fosterlandets viktiga angelägenheter. Ofta när landet varit i någon brydsam ställning och någon gång vid verklig fara. Men i så riksvårdande värv och ärenden som nu är förestående har Rikets Lagstiftare aldrig sammanträtt. Det urgamla Sverige har varit nära sin upplösning. En kort tid till och landet har inte mer funnits bland Europas Stater.

Vi Ständernas sammankomst i Norrköping gjordes kraftiga anstalter till landets välfärd och Riket upplevde en lycklig stund då vi åter skulle äga ett säkert och stadgat mynt. Den i alla klasser uppkomna odlingshågen understöddes av författningar. Det tvång som tidigare hindrat handel, bergverk, slöjder och näringars frihet och tillväxt togs bort. Särskilt hjälptes Finland.

Jordbrukets tillväxt var synbar, oländiga hedar förvandlades till fruktbara fält och importen av spannmål minskade. Smidesanläggningar, slöjdinrättningar av alla slag anlades och utvidgades. Riket gick med stora steg mot en förbättring och mot allmänt välstånd. Men hur hastigt förflöt inte dessa stunder av lugn och trevnad.

Grundämnet till Sveriges politiska felsteg och därav följande olyckor kan inte ses som en tillfällig utveckling utan måste sökas i ett systematiskt strävande efter allt för stor delaktighet i Europas angelägenheter och öden. Det måste sökas i ett överdrivet begrepp om Nationens förmåga och om dess rättigheter och plikter mot andra Regeringar och Folk samt en sällsam ihärdighet att besegra oöverbinnerliga svårigheter. Landet och dess grannar hemsöktes av en stor sjömakt, som ingrep i Sveriges handelsrättigheter. Konungen for till Ryssland och ingick ett förbund med ryske kejsaren. Men Rysslands stöd förlorades när kejsaren avled och Danmarks i ett olyckligt sjöslag. Sverige föll i hemlig ovänskap med båda och landet hamnade i strid med England och bröt med Frankrike. Så småningom återställdes vänskapen med Frankrike och underhandlingar upptogs med England. Men snart övergick utsikterna till oroande händelser. Danmarks misstroende ökades, närmast löjliga tvisteämnen med Ryssland urartade i personlig ovilja och var nära att föra till ett verkligt krigsutbrott. Detta förekom dock, men kostade stora pengar i förberedande av krigstillstånd. Lugnet och betänksamheten började alltmer störas av allt större sinnesrörelse. Ibland skulle örlogsflottan, detta vårt huvudsakliga vapen, förstöras, vidmakthållas, minskas eller säljas. Landtrupperna skulle ökas, trots att det inte fanns möjlighet att underhålla dem. Landet styrdes med virrighet.

En resa till Tyskland fick bedrövliga följder för landet. Hoppet att få delta i Tysklands angelägenheter på samma sätt som en av Kongl Maj:ts Stora Företrädare och att återsätta ett olyckligt kungahus på sina fäders tron, var den hemliga anledningen till resan. Ju längre resan varade desto mer försvagades känslan för det egna landet. Händelser gjorde att alla utsikter till vänliga statsförbindelser mellan Sverige och Frankrike förstördes. Sändebudet i Paris återkallades. Framställningar i Petersburg och London om biträde till försvarskrig, gjordes sedan till anfall. Sveriges inblandning i Tyskland var i uppenbar strid med franska och preussiska intressen. Trots detta kunde ett verkligt krigstillstånd undvikas. Preussen med Frankrikes bifall gjorde ett förslag till Norra Tysklands neutralitet men förkastades. Detta skedde två gånger. Ett svenskt medgivande skulle lett till att alla rustningar i Svenska Pommern hade blivit överflödiga. Underhandlingar med England fortsatte. Missnöjet med Preussen tillog och Svarta Örns ordenstecken blev återsända till konungen av Preussen.

Detta var en extrem åtgärd som resulterade i att Preussiske beskickningen återkallades och gemenskapen mellan länderna upphörde. Ett läger i Skåne upprättades för att vid första lägliga tillfälle överföra trupperna till Tyskland. Efter långvariga underhandlingar segrade äntligen tanken att undanröja alla hinder för Sveriges deltagande i kriget. Ett traktat med England om subsidier till ett koalitionskrig undertecknades. En svensk armé landsattes i Tyskland och förenades med ryska trupper. Kungen anlände till Stralsund och övertog befälet. Obehagliga tvistigheter uppstod åter med Preussen, vilket ledde till lång överksamhet för armén. Stora krigshändelser utvecklades i Mähren och Rysslands styrka i Norra Tyskland tågade hem. I

överensstämmelse med denna makt och Frankrike åtog sig Preussen att beskydda dessa länders neutralitet.

Aldrig hade ett lägligare tillfälle yppats för Sverige att med sparade stridskrafter övergiva krigsteatern. Men kungen fortsatte att trilskas. Efter Rysk medling återfick Sverige Lauenburg under sitt beskydd. Sverige var nu ensamt om att stå under vapen. Detta ledde till det sista olyckliga koalitionskriget. Svenska trupper som innehaft Lauenburg drog sig för sent tillbaka och vid Lübeck fick de ge sig till fånga åt en vida överlägsen fransk styrka. Fortfarande tvistigheter med Danmark. Frankrike kom med formellt fredsförslag, med löfte om att Sverige skulle få behålla Pommern och få tillbaka sina fångar. Motprestationen var att de skulle vara neutrala. Dessa anbud förkastades och en fransk styrka ryckte in i Pommern. Svenskarna nödgades stänga inne sig i Stralsunds fästning. När fienden fick annan bestämmelse lyckades befälhavarna över svenska armén med berömvärd rådighet befria svenska Pommern. Fransmännen återkom och ett stillestånd slöts. Sverige avvisade ännu en gång anbud om fred. Sverige tvingades lämna Stralsunds fästning för att försöka försvara sig på Rügens öppna slätter mot en mångdubbelt överlägsen fiende. Då kungen drabbats av en mattande sjukdom och avrest till Karlskrona lyckades högsta befälhavaren träffa en överenskommelse med fienden att få återföra samtliga svenska trupper till hemlandet med dess magasin och tillhörigheter.

Så förlorades Sveriges tyska stater, den sista återstoden av GUSTAF ADOLPH DEN STORES erövringar. Pommerns befolkning hade lidit stora förluster under detta fälttåg. Ingen lindring eller ersättning fanns att få och de blev krigslystnadens första offer. Snart skulle samma sak övergå moderlandets innevånare. Stridigheterna med Ryssland och Danmark ledde till ett anfall på rikets östra och västra gräns. Detta ledde till förlusten av en tredjedel av riket, nämligen Finland. Svenska sidan förstärktes med vargeringar och blev sammandragen för att försvara norra, västra och södra gränserna. Örlogs- och skärgårdsflottan sattes i stånd. Och den senare blev genom statligt och enskildas frivilliga bekostnad betydligt utökad. Detta var nödvändigt då eskadern i Åbo bränt alla sina förråd för att de inte skulle falla i fiendens händer. Detta räckte inte, utan utskrivning av 30.000 av rikets blomstrande ungdom genomfördes. Måtte detta lantvärns rysliga öden inte hos de närvarande återuppliva de sorgligaste känslor.

Svenska och finska armén uppgick nu till 100.000 man. En sällsam föränderlighet i företag och beslut märktes och när konungen efter sommaren reste till Åland, fanns fortfarande ingen plan för ett fälttåg. Efter flera lyckade träffningar kunde man vänta sig en framgång, men Konungens häftiga beslut gjorde detta om intet. Svenska örlogsflottan som tillsammans med engelska örlogsskepp hållit ryska flottan innesluten i finska viken hade av sjukdom förlorat större delen av sin besättning och försvagats så mycket, att de måste segla hem.

Följderna av detta fälttåg är att av 100.000 stridbara män endast 30.000 finns kvar. De övriga är fallna, fångatagna eller av nöd och sjukdom omkomna. Särskilt lantvärdet, som skulle vara vårt värn har förlorat två tredjedelar av sina mannar. De har inte dött en hjältedöd utan fallit offer för brister och dålig planering.

Så var ställningen. Jordbruket var tynande, dels på grund av alla utskrivningar och dels på grund av alla kronskjutsar, som hindrade bonden från hans arbete. Bergshanteringen råkade i vanmakt och kom på flera ställen att helt avstanna. Man fick ingen avsättning för sitt järn och priserna blev så låga att de inte räckte till arbetslöner än gång. Genom förlusten av Finland och Pommern förlorades tillförseln av spannmål och viktualier, varför priset på nödvändighetsvaror blev högt uppjagat. Detta har drabbat de fattigaste hårdast och särskilt har Stockholms innevånare fått lida genom att vedtillförseln från Finland upphört. Handeln och sjöfarten har avstannat med de flesta utrikes orter och drabbats hårt av kaperier och laddningar.

Kriget skulle föras med engelska subsidier på 1.200.000 om året. Detta räckte inte alls. Redan vid fälttågets början blev en krigsgärd till ett belopp av $\frac{3}{4}$ av bevillningen utskrivna, upptagen och använd. Fälttåget kostade första året 14 miljoner riksdaler, varav $5\frac{1}{2}$ miljon var utländska pengar, resten var hopskrapat av landet.

Under denna fortskridande förstöring av både allmänna och enskilda tillgångar saknade kungen inte tidiga upplysningar, omständiga uträkningar eller bedjande föreställningar, men allt var fruktlöst. Den tillsatta finanskommitten skulle inte bry sig om bristerna utan endast skaffa fram pengar till de enorma behoven. Den för 1809 års fälttåg föreslagna summan av 26 miljoner skulle utan invändning eller avkortning finnas. Det hjälpte inte att man förklarade att denna summa vida översteg hela landets rörelsebehov. En ny krigsgärd på 5 miljoner anbefalldes. Kungl Beredningen var helt maktlös och fick 24 timmar på sig att utarbeta denna viktiga förordning. Alla förslag förkastades, då de syftade till att på säker grund kunna sammankalla Rikens ständer.

Nya förhandlingar med England om ökade subsidier drog ut på tiden, dels genom årstiden, dels genom det ofta misstroende och ovilja som mötte de engelska förhandlarna. De meddelade slutligen att de inte stödde Sveriges regerings åtgärder för att sluta fred. Embargo lades på alla engelska fartyg i svenska hamnar. Detta återkallades efter yttersta bemödanden från vederbörandes sida. Detta skedde 24 februari 1809.

Farorna mångdubblades. En kvarlämnad styrka på Åland var helt avskuren genom årstiden och i en förtvivlad situation. Anfall i hjärtat på riket var att förutse, med brister av alla slag gjorde tillräckligt försvar omöjligt. Nu märks en förändrad sinnesstämning. Vid randen av det djup, som syntes färdigt att mottaga fäderneslandet både nuvarande och framtida öden, samlades redliga män till räddning. Ett rykte sade att krigare var på marsch mot huvudstaden, vilket föranledde kungen att lämna Stockholm med sin familj. Han befallde de flesta av rikets ämbetsmän att följa honom. Förgäves gjordes föreställningar mot detta olyckliga beslut att lämna huvudstaden helt utan styrelse och skydd. Höjden nåddes när kungen uppmanade Sveriges ständers bank att överlämna nationens heliga tillhörighet som lån utan säkerhet. Fullmäktige vägrade, men kände sig hotade och man kan inte säga vad som kunde hänt och inte en händelse inträffat som återgav Rikets lagar kraft och helgd.

Ögonblicken innan denna händelse gjordes framställning till kungen om att resan skulle inställas, Ständerna sammankallas och fredsunderhandlingarna komma igång. Alla propåer möttes med avslag. Då fanns endast en utväg. Att förena sig i en önskan att Hans Kongl Höghet tills vidare skulle antaga riksstyrelsen och genom mått och steg, som grundlagarna föreskriva, råda i vårt gemensamma och kära fosterland. Övertygad om ställningens vådlighet, men med förtröstan som rena och ädla avsikter ger har Hans Kongl Höghet trots hög ålder åtagit sig detta ansvarsfulla kall. Han vill tillsammans med Rikens ständer dela mödan att återföra riket till lugn, sällhet och självbestånd. Deras sammankallande har således blivit hans första regeringsomsorg. Som andra åtgärd har varit att lindra enskildas och allmännas förmåga genom att ta bort den sista krigsgården. De i lantvärnet som äger jord skall frigivas utan att någon annan ställs i hans ställe. Åt alla Rikets fiender har Hans Kungl Höghet erbjudit fred och förtrolighet. Ännu har inget annat svar på detta anbud kommit än att de ryska trupperna lämnat de nordliga landskapen och att åländska fördelningen är räddad. Hans Kongl Höghet är särskilt tacksam över att den på Åland liggande styrkan klarat sig. Ett dygn till och de hade fallit i rysk fångenskap.

Slutligen väntar och hoppas Hans Kongl Höghet att framtida företag skall understödjas av den sanna fosterlandskänsla, och lugn ståndaktighet och framförallt av endräkt och förtroende. Detta blir den säkraste borgen för nationens aktning hos främmande makter. Stockholms slott å Rikssalen den 9 maj 1809. CARL

Sveriges Rikes Ständers Beslut. Gjort och samtyckt i Stockholm den 10 maj 1809.

Sedan Vi blivit kallade av Herr Carl till ett allmänt riksmöte har Vi, dels genom egen erfarenhet och dels vad vi fått veta här, med livligaste oro och bekymmer inhämtat den vådliga belägenhet landet befinner sig i, både vad gäller inre angelägenheter och förhållande till utrikes makter. Vi har med känslor, som delas av varje rättsinnig medborgare funnit att rikets fredliga ställning till alla utrikes hov och makter blivit av Gustaf IV Adolph, Vår hittills varande konung, förbytt mot flera års krig, som inte varit föranlett av fäderneslandet och som utan svårighet kunnat undvikas.

Det har sedan mer än en gång utan uppoffringar kunnat undvikas, men istället fört med sig de mest förstörande följder. Det blomstrande tillståndet landet befann sig i har förbytts mot allmän och enskild nöd.

Jordbruket har blivit berövat sina arbetande händer, handeln har avstannat, näringar och rörelser har avtynat och bergverken är försatta i yttersta vanmakt. Rikets tillgångar skövlade, statsverket skuldsatt med flera miljoner riksdaler, tryckande bördor på landets innevånare och en orätmätig beskattning, som går helt över förmåga att betala. Betydliga delar av både den värvade och indelta krigsmakten har gått förlorad och det uppväxande släktet har utan grund av lagarna blivit utkommenderade i krigstjänst. Många har blivit offerade av krigets vanliga öden, men också genom vanvård och brister av alla slag fördärvade. Dessutom har Vi förlorat Sveriges tyska stater och Finland i strider mot överlägsna fiender. Trots tydliga tecken på rikets upplösning, har kungen enständigt vägrat att delta i några fredsförhandlingar. Han har förklarat, att han aldrig vill träffa någon överenskommelse med en makt som har inflytande på landets öde och slutligen gjort ett egenmäktigt försök att tilltvinga sig svenska folkets heliga tillhörighet, Rikens Ständers Bank. Vid övervägande av dessa bedrövliga omständigheter har det blivit Vår plikt att freda och frälsa fäderneslandet. Vi har funnit, att samfundsbandet mellan kungen och undersåtarna, blivit av kungen lossat och Ed och Försäkran till honom bruten.

Då därtill kommer Kongl Maj:ts denna dag i Rikssalen upplästa frivilliga och otvungna avgivna avsägelse, har Vi enhälligt stannat i följande beslut.

Vi uppsäger Vår hittills varande konung Gustaf IV Adolph all undersåtlig tro och lydnad och förklarar både honom och hans bröstarvingar, båda födda och ofödda förlustig Sveriges krona och regering nu och evärdelig tid. Samtliga drotsar, marskalkar och ständer har detta underskrivit och beseglat, vilket skedde den 10 maj 1809. Följer 19 sidor namnunderskrifter från alla stånden.

Kungörelse angående tullen för lump eller krossat grövre toppsocker. Stockholm den 16 maj 1809.

Taxan för införsel av lump eller grövre krossat toppsocker skall vara lika med taxan för pudersocker.

Stockholm den 16 maj 1809. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående förhöjning i avgiften å vissa överflödsvaror till hjälp och understöd för de under fattigvårdsdirektionens styrelse ställda inrättningar. Stockholm den 29 maj 1809.

Den 12 augusti 1807 ställdes förvaltningen av allmänna barnhuset, Danviks hospital och kronospinneriet under en fattigvårdsdirektion. Trots stor sparsamhet har det uppkommit brist vid förvaltningen av dessa inrättningar och nu hotar förfall. Kriget med Finland har fört med sig stora prisökningar. För att öka inkomsterna föreslås en höjning av avgiften på vissa överflödsvaror, nämligen kaffe, risgryn, socker, tobak och vin.

Stockholm den 29 maj 1809 J LILJECRANTS.

Kongl Maj:ts och Rikens Ständers fastställda REGERINGSFORM. Daterad Stockholm den 6 juni 1809.

Sedan Vi med oinskränkt förtroende till Rikets Ständer överlämnat fastställandet av en ny regeringsform är det en dyr och efterlängtd plikt att kungöra den grundlag som blivit antagen.

Vi efterskrivna Svea Rikets Ständer, grevar, friherrar, biskopar, ridderskap och adel, klerkeri, borgerskap och menige allmoge som nu, på egna och hemmavarande medbröders vägnar samlats till allmänt riksmöte gör veterligt: att vi ger vår stadsfästelse till den nyligen timade regementsförändringen. Vi svenska folkets ombud har nu rättighet att genom en förändrad statsförfattning förbättra fäderneslandets belägenhet. Från och med idag upphävs tidigare grundlagar och andra lagar, akter, ordningar, stadganden och beslut, som varit inbegripna i grundlagen. Den nya grundlagen gäller ifrån denna dag.

Sveriges rike skall styras av en konung och var ett arvrike, med den succesionsordning för en avliden konungs manliga efterkommande, som blir av ständerna fastställd.

Kungen skall alltid vara av den evangeliska läran.

Majestätet skall hållas i helgd och vördnad och hans gärningar vara fredade mot åtal.

Kungen äger att allena styra riket efter denna regeringsform. Han skall ta underrättelse och råd i de fall nedan stadgas av ett statsråd. Kungen väljer därtill kunniga, erfarna, redliga och allmänt aktade infödda svenska frälse eller ofrälse män.

Statsrådet skall bestå av 9 ledamöter. Nämligen justitiestatsminister, som också skall vara ledamot av konungens högsta domstol, utrikesminister, 6 statsråd och en hovkansler.

Statssekreterare äger rätt att delta i ärenden, som hör till deras ämbeten. Far, son eller broder bör inte samtidigt vara ledamöter i statsrådet.

Det skall finnas 4 statssekreterare, en för krigsärenden, en för kameral, lanthushållning och bergsbruk, en för drätselverket, in- och utrikeshandel, och slöjder och en för religion eklesiastikverket, allmänna uppfostran och fattigvården.

Kungen låter i statsrådet föredragas och avgöra alla regeringsärenden, utom de som rör främmande makter, där han som högsta befälhavare över krigsmakten omedelbart avgör ärenden.

Kungen får inte fatta beslut i ärenden om inte 3 statsråd och statssekreterare är närvarande. Alla statsråden måste vara närvarande då ärenden om frågor och förslag till allmänna författningar eller upphävande eller förändringar av de gällande.

Protokoll förs över varje mål. Ledamöterna är ovillkorligen förbundna att yttra och förklara sina meningar. Kungen är dock förbehållet att ensam besluta. Skulle någonsin den situationen uppstå, att konungens beslut är stridande mot regeringsformen eller lagen, skall ledamöterna kraftfullt protestera.

Kungen äger rätt att ingå förbund med främmande makter, om han hört utrikesminister och hovkanslern.

Vill kungen börja krig eller sluta fred, skall han höra statsrådets, ministrarnas, hovkanslern och statssekreterarna. Deras yttrande protokollförs och kungen har att därefter fatta det beslut, han anser vara bäst för landet.

Kungen äger högsta befälet över krigsmakten till lands och sjöss.

Kungen skall befrämja allas rätt och frihet, såvida de inte stör samhällets lugn eller åstadkommer allmän förargelse.

Kungen utser 12 lagkunniga män, 6 frälse och 6 ofrälse, att utgöra konungens högsta domstol.

Kungen äger 2 röster i de mål han övervarar.

Kungen äger rätt att ge nåd, mildra straff och återgiva ära och egendom som är till kronan förverkat. Kungens beslut skall fattas i statsrådet.

Till justitiekansler skall kungen utse en lagfaren, skicklig och oväldig man. Han skall föra kungens talan i mål, som rör allmän säkerhet och kronans rätt samt på kungens vägnar ha översyn att rättvisa skipas.

Män i staten skall vara svenska. Undantag i militära ämbeten, där utländska män kan vara särskilt skickliga. Vid befordringar fästes avseende endast på den sökandes förtjänst och inte på hans börd.

Till ärkebiskop och biskop utnämner kungen 1 av de 3 som förslagits. Samma förfarande vid utnämning av borgmästare.

Kungen äger att till adel upphöja personer, som genom trohet, tapperhet, lärdom och nitiska tjänster, gjort konungen och riket synnerliga tjänster. Adelskapet ärv av äldsta sonen led efter led.

Reser kungen utomlands befattar han sig inte med rikets styrelse. Statsråden tar över regeringen i hans namn. Detsamma gäller om konungen blir sjuk.

Kungen blir myndig vid 21 års ålder. Dör kungen innan tronföljaren nått denna ålder, styrs landet av statsråden. Skulle ingen arvinge finnas kvar styrs landet av statsråden till ständerna sammankommer.

Ingen prins av det konungsliga huset må gifta sig utan kungens vetskap. Gör han det har han förverkat sin arvsrätt för sig och sina efterkommande.

Landet skall vara indelat i hövdingedömen som tidigare.

Hovet står under kungens enskilda styrelse. Han tillsätter och avsätter hovfolk efter eget sinne.

Rikets ständer skall sammankomma vart femte år.

Riksdagarna skall hållas i Stockholm, om inte fiende eller pest eller andra hinder föreligger.

Lantmarskalk och talmän utses av kungen. Ärkebiskopen är alltid talman för prästeståndet.

Riksens ständer väljer genast de samlas utskott, som skall bereda de olika ärendena.

Konstitutionsutskott, statsutskott, bevillningsutskott, bankoutskott, lagutskott, allmänt besvär- och ekonomiskt utskott skall finnas. Ibland finns ett särskilt utskott, där ärendena hålls hemliga för de övriga. Inga beslut tas annars i kungens närvaro.

Svenska folkets urgamla rätt att sig själv beskatta utövas av Riksens ständer allena vid allmän riksdag.

Vid varje riksdag redovisas statsverkets tillstånd. Efter behov låter kungen utskottet framställa vad som kan behövas utom ordinarie inkomster. Gäller tull, post, sigill, och husbehovs bränningsmedel. Dessutom bör två särskilda summor anslås för oförutsedda utgifter i händelse av krig.

Riksgäldskontoret blir som tidigare under inseeende av ständerna. Insyn i riksgäldskontorets verksamhet är viktigt. Utskotten skall vara överens om bevillningarna.

Inga pålagor, utskrivningar av manskap, pengar eller varor får ske utan ständernas fria vilja och samtycke.

Kungen har inte rätt att fordra någon annan gård, än livsmedel för krigsfolk, som befinner sig på orten eller under tåg och marsch. Detta skall genast betalas av statsmedel efter fastställt markegångspris plus 50 %.

Deputerade av alla stånden bestämmer markegångstaxorna.

Kungen kan inte ta lån varken inrikes eller utrikes, eller bestämma ny skatt. Han får inte försälja kronans egendom utan ständernas samtycke. Inte heller någon del av landet får avsöndras genom försäljning, förpantning, gåva eller på annat sätt.

Ingen förändring av rikets mynt till skrot och korn får göras. Kungens rättighet att låta slå mynt kvarstår.

Indelningsverket för soldater av alla slag blir oförändrade.

Denna regeringsform kan inte upphävas utan kungens och alla ständens samstämmda beslut. Konstitutionsutskottet skall svara för att grundlagen är oförändrad och dit anmäls eventuella förslag till ändringar. Blir riksständen ense om en ändring lämnas förslaget till kungen. Även kungen kan ge förslag på ändring.

Som grundlag menas denna regeringsform, riksdagsordningen, succetionsordningen och tryckfrihetsförordningen.

Med tryckfrihet menas att varje svensk man har rätt att utan hinder utge skrifter. Han kan endast inför domstol tilltalas för dess innehåll. Alla handlingar och protokoll utom hemliga och riksbankens är offentliga.

Ständerna och kungen måste vara ense om lag skall förändras, avskaffas eller tillkomma.

Blir kungen borta från riket mer än 12 månader sammankallas ständerna till allmän riksdag. Samma gäller om hans sjukdom varar längre än 12 månader. Vid varje riksdag utses en justitieman, som har översyn och ansvar för att lagarna efterlevs. Han skall vid varje riksdag redovisa sin förvaltning och utreda lagskipningens tillstånd i riket, anmäla brister och ge förslag på förbättringar. Vid varje riksdag skall ständerna välja 12 män, som har till uppgift att granska domstolarnas arbete. Upptäcker de oegentligheter, skall domare avskiljas från sitt ämbete.

Granskning av alla utskotten skall äga rum

Ingen riksdagsman skall kunna tilltalas eller frihetsberövas för gärningar eller yttrande i riksstånden eller utskott. Sådant beslutar det stånd han tillhör. Ingen får störa eller skada enskild riksdagsledamot. Händer det att han blir angripen under resa till och från riksdagen eller när han är i sådant ärende, räknas som edsöresbrott och skall straffas.

Vid riksdagmannavalen får ingen ämbets- eller tjänsteman obehörigen påverka väljare. Gör han det miste han sysslan.

Kungen låter samtliga rikets ständer deras privilegier, rättigheter och friheter åtnjuta, men inga nya får tillkomma utan ständerna och kungens beslut.

Till yttermera visso har Vi detta med Våra namns underskrivande och Våra insegels undertryckande velat bestyrka, stadfästa och bekräfta, som skedde i Stockholm den 6 juni 1809. Fyra talmäns underskrift.

Allt detta som föreskrivet står, vill Vi för tryggelig grundlag antaga. Och befaller i nåder att alla de som Oss och Våra efterträdare samt riket med huldhet och lydriad förbundne är, denna regeringsform erkänna efterleva och hörsamma. Detta har Vi med egen hand underskrivit och bekräftat, som skedde i Stockholm den 6 juni 1809 CARL.

Kungörelse angående vad iakttagas bör till vinnande av befrielse från tullförhöjning för trävaror destinerade till orter utom Östersjön. Stockholm den 10 juni 1809.

Åtskilliga fartyg destinerade till Västerhavet har vid ankomsten till Öresund blivit kapade av danska fartyg. De har blivit dels tagna och dels uppbrända. Lastägarna har inga bevis att de haft rätt att lossa trävaror utom Östersjön. Kanske kan Convoychefen styrka att denna olyckshändelse inträffat och därigenom visa på befrielse för tullhöjning. Tiden att skaffa dessa bevis från utlastningsorten är förlängd och kan man inte få något intyg, får man med ed bevisa att fartygen råkat illa ut.

Stockholm den 10 juni 1809. J LILJECRANTS.

Förordning angående några omständigheter, som bör iakttagas vid krono-, kungs- och gästgivarskjutsar. Stockholm den 28 juni 1809.

Då det är en av Våra käraste omsorger att lindra och lätta Våra trogna undersåtars besvär och Vi funnit att jämkningar i skjutsningsbesväret är nödvändigt, har Vi velat stadga och bjuda följande.

Legan för kronoskjutsar ökas till från 2 till 8 skilling milen för hästen. Vederbörande får inte uppbringa fler hästar än nödvändigt. Får den skjutsande vänta 4 timmar över tiden har han rätt till 4 skillingar per häst och timme för väntetiden. Händelsen skall inberättas till Vår justitiekansler, som låter tilltala den felande. I varje länsmansdistrikt utses 3 deputerade, som skall granska kronskjutsarna och till befallningshavaren göra anmälan om klagomål. Legan för kungs- och gästgivarskjuts höjs med 50% för häst, sadel och åkdon. Den skjutsande får inte vägras plats på åkdonet. Endast en person får skjutas efter varje häst. Då ridhäst nyttjas skall betalas 6 skilling extra åt skjutskarlen, som måste gå och hämta hästen. Nu räknas 1 timma per mil. Detta höjs till 1½ timma.

Vid marscher och inkvarteringar befrias hemmansägare och åbor från att förpläga truppen till ett ringa pris. Betalningen sker nu genom frivillig överenskommelse.

Stockholms slott den 28 juni 1809. CARL.

Pardonsplakat givet på deras majestäters CARL XIII och HEDVIG ELISABETH CHARLOTTAS kröningsdag den 29 juni 1809.

Både i äldre och senare tider har det varit brukligt att vid kröningar benåda dem som sitter i fängelse för vissa brott och de som tagit till flykten. Så har vi önskat högtidlighålla Vår och Vår gemåls lyckliga kröningsfest, genom att låta dem som olovligen rymt från krigstjänst återvända utan att befara straff. De som befinner sig i krigförande länder har rätt att inom ett år efter fred återvända. De som befinner sig i Sverige skall inte straffas om de skyndsamt inställer sig vid sina regementen igen. De som befinner sig i fängelse blir fria efter halva strafftiden.

De som smädat Gud och avfallit från den evangeliska läran, begått föräderi och brott mot rikets säkerhet, lastligt talat mot Oss, gjort myteri och uppror, begått mordbrand, mord, slag mot föräldrar, rån, röveri, blodskam, svek och bedrägeri mot kronan eller banken, stöld samt den som är dömd till livstids straff är undantagen från benådning.

Stockholms slott den 29 juni 1809. CARL.

Kungörelse angående odlingsersättning för den jord, som vid enskifte boställshavare tillfaller. Stockholm den 5 juli 1809.

Den ersättning, som prästgårdsinnehavarna i Skåne vid enskifte blir ålagda att betala till åbor, som måste lämna sina odlade ägor till prästgården skall inte ligga dem ensamma till last. En tjugondel skall erläggas per år. Detta förfaringssätt skall gälla även andra län, där enskifte har ägt rum. Och skall tillämpas även för militära och civila boställen. Ersättningstiden förlängs om jorden är sämre än den åbon lämnade.

Stockholm den 5 juli 1809. SAMUEL af UGGLAS.

Kungörelse angående vidtagen särskild anstalt för att bereda tillgång på salt vid strömmingsfisket i rikets skärgårdar. Stockholm den 10 juli 1809.

För att befrämja strömmingsfisket skall de som syssla med detta fiske inte sakna salt. Därför ges tillåtelse för vem som helst, med god frejd, att upprätta saltlager i havsbandet. Dock skall det anmälas till Vår befallningshavare och förläggas på fasta land. Den som säljer andra varor i samband med saltet, har förverkat sin handelsrätt.

Stockholm den 10 juli 1809. J LILJECRANTS.

Instruktion för dess högste ombudsman, justitiekanslern. Stockholm den 3 augusti 1809.

Konungens högste ombudsman, justitiekanslern, har ansvar för sitt ämbetes förvaltning och skall ha tillsyn så att lagar, författningar, instruktioner och privilegier blir efterlevda samt att var och en efterkommer sin skyldighet. Ingen, hög eller låg, fattig eller rik, får åsidosättas. Han skall föra kungens talan i mål, som rör allmän säkerhet och kronans rätt.

Justitiekanslern äger rätt att övervara alla högre och lägre domstolars och ämbetsverk överläggningar, utan att yttra sin mening. Han har tillgång till alla protokoll. Alla fiskaler och ombudsmän skall lyda kanslerns befallningar. Konungen skall inhämta hans yttrande, då lediga sysslor vid krigs- och advokatsfiskalkontor skall tillsättas. Justitiekanslern tillsätter alla lands- och stadsfiskaler och har också rätt att skilja dem från tjänsten. Märker han att någon förordning blivit åsidosatt skall han undersöka orsaken. Han skall ha ordning på alla ansökningar, som lämnas till konungen och sända dem till den expedition dit de höra. Om någon i de skrifter, som lämnas till justitiekanslern smädar eller förolämpar sin vederpart överlämnas ärendet till domstol. Skulle justitiekansler vara jävig eller erhållit tjänstledighet skall annan skicklig person förordnas.

Stockholms slott den 3 augusti 1809 CARL.

Kungörelse angående lindring i tullen för inkommande utländsk sill. Stockholm den 7 augusti 1809.

Tullen på utländsk sill, den holländska undantagen, kommer att sänkas med 12 skillingar tunnan under detta årets seglation.

Stockholm den 7 augusti 1809. J LILJECRANTS.

Kungörelse om sättet till reservationskravs anställande hos skattskyldig, med påminnelse, angående så väl taxeringsprotokollers och längders, som anmärkningsförklarings behöriga inrättning. 25 augusti 1809.

Oklarheter har påpekats av skatteskyldiga personer då reservationskrav ställts hos dem. Ämbetena skall lämna förklarande anmärkningar enligt order innan några krav får ställas. Stockholm den 25 augusti 1809. CARL JOHAN GYLLENBORG

Svea rikets ständers förening och valakt angående den högvälborne furstens prins Christian Augusts utkorande till Svea rikets kronprins och efterträdare på den kungliga tronen. Stockholm den 28 augusti 1809.

Vår regerande konung Carl XIII och hans gemål Hedvig Charlotta har inte välsignats med någon arvinge. Då vi inte velat utsätta landet för den våda som kan uppkomma vid en tronledighet, har vi beslutat att välja prins Christian August av Schlessvig-Holstein till kronprins. Detta kan ske enligt nya regeringsformen av den 6 juni 1809. Prins August bekänner sig till den rena evangeliska läran samt har de egenskaper och dygder som ger oss ett välgrundat hopp, att under hans regering skall råda ordning i styrelsen och att vi få åtnjuta den välgång en kraftfull och välgörande regering bringar. Ständerna har i enhälligt val utkorat prins August till Svea rikets kronprins och att då vår regerande konung avgår med döden, vilket den högste Guden nådeligen länge fördröjer, bli regent. Hans äkta manliga bröstavingar skall ärva tronen efter honom. Stockholm den 28 augusti 1809. 14 sidor namnteckningar.

Tacksägelse i anledning av freden med Danmark.

Ett nytt fredsfördrag samlar oss, allstyrande fader i din helgedom. Vi frambära dig tackoffer för det lugn, som blivit återställt kring våra gränser. Vid tanken av de faror vilka hotat dessa gränser och genom ditt mäktiga beskydd blivit avvärjda, vid glädjen över en vunnen fred. Emottag våra tacksägelser och hör våra böner.

Skydda vår konung och förläng hans dagar, förljuva hans mödosamma omsorger och välsigna hans företag till rikets säkerhet och sanna väl. Föreنا alla landets innevånare i en ren och vaksam fäderneslandskänsla, som inte försummar vad både egen och efterkommandes trygghet och säkerhet fordra. Låt i fridens lugn de avtynande krafter återlivas och krön alla lovliga företag med lycka. Barn och barnbarn skall prisa dig som i farans stund hört vår bön. Nu tackar Gud allt folk.....

Kungörelse om sättet till reservationskravs anställande hos skattskyldig, med påminnelse, angående så väl taxeringsprotokollers och längders, som anmärkningsförklarings behöriga inrättning. 25 augusti 1809.

Oklarheter har påpekats av skatteskyldiga personer då reservationskrav ställts hos dem. Ämbetena skall lämna förklarande anmärkningar enligt order innan några krav får ställas. Stockholm den 25 augusti 1809. CARL JOHAN GYLLENBORG.

Svea rikets ständers förening och valakt angående den högvälborne furstens prins Christian Augusts utkorande till Svea rikets kronprins och efterträdare på den kungliga tronen. Stockholm den 28 augusti 1809.

Vår regerande konung Carl XIII och hans gemål Hedvig Charlotta har inte välsignats med någon arvinge. Då vi inte velat utsätta landet för den våda som kan uppkomma vid en tronledighet, har vi beslutat att välja prins Christian August av Schlessvig-Holstein till kronprins. Detta kan ske enligt nya regeringsformen av den 6 juni 1809. Prins August bekänner sig till den rena evangeliska läran samt har de egenskaper och dygder som ger oss ett välgrundat hopp, att under hans regering skall råda ordning i styrelsen och att vi få åtnjuta den välgång en kraftfull och välgörande regering bringar. Ständerna har i enhälligt val utkorat prins August till Svea rikets kronprins och att då vår regerande konung avgår med döden, vilket den högste Guden nådeligen länge fördröjer, bli regent. Hans äkta manliga bröstavingar skall ärva tronen efter honom. Stockholm den 28 augusti 1809. 14 sidor namnteckningar.

Kungörelse angående brännvinsbränning från den 1 oktober till årets slut. Stockholm den 25 september 1809.

Riket har blivit välsignat med riklig årsväxt. Därför har Vi ansett det nyttigt för jordbrukaren, att bränna brännvin såsom en nödvändighetsvara av en del av grödan. Efter proposition till Ständerna i frågan, har de nu enhälligt svarat, att brännvinsbränning för vilken detta års avgift blivit erlagd tillåtas från 1 oktober till årets slut. Ständerna är betänkta på att utarbete de grunder som framledes skall gälla.

Stockholm slott den 25 september 1809. CARL.

Kungörelse angående förbud emot införsel av utländskt brännvin. Stockholm den 9 oktober 1809.

Sedan brännvinsbränningen blivit tillåten i riket från och med 1 oktober, får utländskt odestillerat brännvin inte införas i landet, med undantag för Göteborg, där franskt och spanskt brännvin tillåts införas.

Stockholm den 9 oktober 1809. J LILJECRANTS

Förordning angående upphävande av Kungl Förordningen av den 26 januari 1802, varigenom ansvar för den som avsäger sig ärvt eller förvärvat adelskap eller någon ridderskapet och adeln tillhörig laglig rättighet, blivit stadgat. Stockholm den 12 oktober 1809

Förordningen av den 26 januari 1802 där förlust av alla medborgerliga förmåner samt förvisning ur landet för den som avsäger sig ärvt eller förvärvat adelskap, nu mera inte kan anses lämplig eller förenlig med Regeringsformen. Därför föreslår Vi Ständerna författningens fullständiga upphävande, vilket Ständerna har godkänt.

Stockholms slott den 12 oktober 1809.

Kungörelse om inrättning av en kanslistyrelse och upplösning av kanslersgillet. Stockholm den 23 oktober 1809.

Den 17 februari 1801 upplöstes kanslikollegium och uppfostringsfrågorna blev lämnade till kanslersgillet. Övriga ärenden, som tillhört kanslikollegium fördelades på flera verk. Med nya regeringsformens införande har en omfördelning av verken och ämbetsmännen skett, så att kanslersgillet inte längre behövs. Istället inrättas en kanslistyrelse.

Den skall handha utrikes ärenden, arbeta tillsammans med kommerskollegium, ha överinseendet över postverket och högre och lägre läroverk och uppfostringsanstalter i riket, ha inseendet över Kungl Tryckeriet, som trycker Våra förordningar, kungörelser och påbud, handha mål, som kommer från konvojkommisariet, ha tillsyn över tabellverket, underteckna alla stats- och kvartalsförslag. Till kanslistyrelsen skall insändas kungörelser om konkurser, som skall införas i utländska tidningar.

Stockholms slott den 23 oktober 1809. CARL.

Kungörelse angående fri utförsel av spannmål. Stockholm den 25 oktober 1809.

Riket har i år blivit välsignat med en ovanligt riklig skörd av all slags säd och då landet fått fred med Ryssland har behovet av spannmål till krigsfolket minskat. Tillgångarna från utrikes orter är åter öppnade för dem som så önska. För att undvika vanpris och att för framtiden bereda jordbrukets förkovran genom att underlätta för avsättning av spannmål, har vi beslutat att upphäva förbudet från den 18 mars 1803 att utföra inhemskt växt säd ur landet.

Stockholm slott den 25 oktober 1809. CARL.

Kungörelse att Stor-Brittanniska krigs- och handelsfartyg icke efter den 15 november må i svenska hamnar inkomma. Stockholm den 27 oktober 1809.

Efter det vi den 17 september skrivit på fredstraktat med Ryssland, har vi förbundit Oss att inte släppa in engelska krigs- och handelsfartyg i Våra hamnar. Denna befallning måste obrottsligt efterlevas.

Stockholms slott den 27 oktober 1809. CARL.

Kungörelse angående en tillsvidare lovgiven handel mellan svenska och konungens av Danmarks undersåtar. Stockholm den 22 november 1809

Efter slutat stillestånd med Danmark har danska kungen i nåder befallt att uppbringningar av fartyg tillhörande bägge makterna skall upphöra den 12 november. Då blir det tillåtet för svenska handelskepp att obehindrat driva handel i hans kungariken och hertigdömen. Vi har samtidigt förordnat att danska fartyg obehindrat får löpa in i svenska stapelstäder och lagliga lossningsorter. Även fartyg med laddningar har tillträde. Dock får inte laster med krigsmaterial införas.

Stockholm slott den 22 november 1809. CARL.

Kungörelse angående tiden till anmälade av sådana fordringar, som, i anseende till kriget med Ryssland, en kunnat å utsatt tid bevakas. Stockholm den 23 november 1809.

Att den mellan Oss och kejsaren av Ryssland den 17 september i Fredrikshamn slutade och i Stockholm den 3 samt i Petersburg den 13 oktober ratificerad fredstraktat blivit överenskommen att de allmänna och enskilda skulder, som finnar i Sverige och svenskar i Finland ådragit sig, skall betalas på utsatta terminer och villkor. Dock skall tiden förlängas, då genom kriget gemenskapen mellan länderna varit avbruten.

Stockholms slott den 23 november 1809. CARL.

Fredsfördrag mellan Sveriges kung och det Svenska riket och Danmarks kung och det Danska riket slutet den 10 december 1809 i Jönköping och ratificerat i Stockholm den 16 december 1809.

Vi CARL, Sveriges, Götes och Vendes konung gör veterligt att Vi beslutat om en varaktig fred med FREDRIC VI, Vår kärlekskelige broder och frände Danmarks, Norges och Vendes konung. Vi vill grundlägga ett lyckligt lugn, grannsämja och förtrohet. mellan Våra stater och undersåtar. Våra förhandlare har varit för Sverige Carl Gustaf Adlerberg och för Danmark Niels Rosenkrantz.

En fast och varaktig fred, en uppriktig vänskap och god grannsämja skall äga rum mellan Sverige och Danmark. Det som tilldragit sig mellan de båda höga kontrahenterna skall förbli i evig glömska. Krigsfångarna på ömse sidor skall sättas i frihet. De skall med minsta möjliga dröjsmål lämna landets gräns. Regeringarna skall ersätta kostnader, för de skulder fångarna kan ha på sina fångorter. Embargo på fartygen skall upphävas. Fredstraktaten från 1660 och 1720 skall återupprättas. Postgången skall återställas. Postväskorna, som skall föras två gånger i veckan skall vara försedda med hänglås och förseglade av postmästarna både i Hälsingborg och Hälsingör. Förseglingen får inte brytas på vägen till eller ifrån Hamburg.

Fri införsel av byggnadsmaterial till Trysselskogen i Norge på den i Sverige löpande Klarälven. Undersåtarna skall fritt kunna disponera egendom, som de ärvt eller fått i grannlandet. En särskild artikel om brottslingar och överlöparens utlämnande skall bestämmas. Undertecknat av förhandlarna.

Särskild artikel.

Följande grunder i avseende på brottslingars bestraffning och utlämnande. De som för att undvika straff gömt sig i grannlandet skall utlämnas och straffas i det land brottet blivit begånget. Det gäller alla grövre brott. Falskmyntare skall utlämnas till den regering, vars mynt han försökt efterapa. Alla som försöker överskrida gränsen mellan länderna utan att vara försedd med giltigt pass skall kvarhållas. Om en person häktas, skall han underhållas av det land där häktningen skett. Transporten däremot bekostas av det land som återfår honom. Överlöpare kallas den person som är anställd vid någon av regeringarnas krigsmakt, men går över till den andra för att undandra sin tjänstskyldighet. Påträffas de skall de återlämnas till hemlandet. Dessa förbindelser mellan länderna gäller i 15 år. Sedan skall man omförhandla. Undertecknat av förhandlarna.

Alltså har Vi detta fredsfördrag med alla artiklar, punkter och klausuler jämte den särskilda artikeln velat ratificera, gilla och anta. Vi vill uppriktigt, troligen och redligen uppfylla och fullborda fredsfördraget och med egen hand underskriva det Stockholm i december 1809. CARL.

Konungen av Danmarks ratification av ovannämnda fredsfördrag.

Fredrik VI, konung av Danmark, gör vederligt att Vi och hans Majestät Konungen av Sverige vill at endebringa den krig och fornye den gode förstaelse og venskabsbaand mellan de begge Stater. Detta bleven fulldfört uti Jönköping.

Kiobenhavn den 15 december 1809. FREDERIK.

Kongl Maj:ts och Riksens Ständers fastställda SUCCESSIONSORDNING varefter Christian August och hans manliga bröstarvingar skola äga rätt till den Kongl Svenska kronan samt att Svea rikets styrelse tillträda . Stockholm den 18 december 1809.

Sedan Riksens Ständer enhälligt fastställt den successionsordning, varefter Christian August av Schlessvig-Holstein och hans manliga bröstarvingar äger rätt till den Svenska kronan och att tillträda Sveriges Rikets styrelse har denna grundlag blivit överlämnad och Vi velat samtycka, antaga och gilla.

Kronprins Christian August får ej till gemål tag enskild man dotter. Hans manliga förstfödde son skall efterträda honom och deras förstfödda son i fortsättningen. Går den förstföddes linje ut insätt den andra sonen. De av Kongl Huset av kvinnokön har ingen rätt till Sveriges krona. Kungen skall alltid vara av den evangeliska rena läran. Prinsar och prinsessor av det Kongl Huset får inte gifta sig utan konungens vetskap och samtycke och inte med enskild mans barn. De får inte resa utan konungens vetskap. Prins av det Svenska konungahuset får inte bli regerande furste i utländsk stat utan Ständernas medgivande. Skulle den olycka ske att hela kungahuset utgår skall den lediga tronen besättas genom val och ständerna korar ett nytt kungahus.

Stockholm den 18 december 1809. Undertecknat av de fyra talmännen och CARL.

Allmänna fattigvårdens revisorers berättelse om detta verks räkenskaper och förvaltning åren 1808 och 1809.

Revisionsberättelse över allmänna fattigvården i Stockholm 1808 och 1809.

Allmänna barnhuset.

De större barnen bör få bättre föda för att de skall växa och utvecklas. De späda barnens utseende tyder på att de får otillräcklig och osund föda, varför det vore förmånligare att ge dem kokad komjölk, än att som nu nyttja ammor. De är i allmänhet opålitliga och hyser ingen ömhet för barnen. De bär troligen ofta på venerisk smitta.

Korrektionshuset.

Den 1775 års spisordning som följts fram till 1809 har blivit sämre och man föreslår att den gamla skall bibehållas.

Sjukrummen upplevdes som kvalmiga och inskränkta och skall nu flyttas. Tillgång på bättre rum finns.

Då korrektionshuset nu fått en betydlig nybyggnad har flera rymliga och väl inredda rum kommit till. Utrymmet är vida överstigande det antal brottsliga och felaktiga personer. Därför föreslår revisorerna att särskilt för äldre och försigkomna gossar vissa undervisningsanstalter skulle kunna inrättas. Redan nu har Direktionen utsträckt sin omtanke och inrättat klädvävnad och skoarbeten.

Den omständigheten att flera friska och arbetsföra personer som suttit där för smärre brott inte fick tillständig omsorg för deras frigivning och därför legat inrättningen till last längre än nödvändigt. Revisorerna menar att utmönstring bör ske åtminstone 1 gång i månaden för dem som inte har längre bestämd tid. De bör få tillgång till arbete så att de inte blir odugliga och fördärvade både fysiskt som psykiskt.

Man gör det tillägget att ingen i väntan på bristande försvar skall från polishuset till korrektionsanstalten sändas. De skall istället mottagas på arbets- och försörjningshus. Det är skadligt för livet om obehagliga omdömen drabbar oskyldiga, därför bör insättning på korrektionsanstalt undvikas för personer som ännu inte är dömda.

Den obehagliga känslan som uppstår vid åsynen av de osnygga och trasiga fångarna, ger rum för anmärkningen att de inte fått den omvårdnad de är berättigade till. Direktionen har uppmärksammat problemet och vidtagit åtgärder. De borde också gälla de tigare nämnda fångarna, som om de slita ut sina egna kläder under tiden på anstalten, riskerar att få utträda nakna, vilket skulle föröka den svårighet de redan har.

Danviks hospital.

Revisorerna önskar att fonden förökas så att förbättring kan ske både vad gäller dårhuset som fattighjonen. I synnerhet bör de få bättre mat. Dessutom behöver kurhuset bättre utrymme om vissa av de för obotliga ansedda uslingarna skall kunna skötas och hjälpas.

Försörjningshusen på Kungsholmen och Träsktorget, på Ladugårdslandet och på Söder i Katarina församling.

De knappa tilldelningar till de fattiga, särskilt för mycket saltmat till de sjuka önskar Revisorerna ändra på. De förstår visserligen att det beror på Direktionens otillräckliga tillgångar, men måste ändå kunna förbättras. Man bör hålla bättre uppsikt över provianten, särskilt fisk och kött som är av sämre beskaffenhet.

Revisorerna har funnit att de spridda rummen vid Träsktorgets inrättning är till hindern för den översyn och ordning som behövs.

Ladugårdslandets försörjningshus är för litet för de 92 äldre och 72 barn som vistas där. Därifrån härrör den osnygghet som märktes. Positivt var att barnen får lära sig läsa av en bland de fattiga utsedd kvinna. Till hennes beröm må sägas att barn inte fyllda 5 år kunde läsa försvarligt innantill. Revisorerna menar att denna anstalt borde tjäna som efterföljd vid övriga försörjningshus.

Trots att det på Söder fanns 8 sjuka män och 14 sjuka kvinnor var dock snygghet och ordning och maten något bättre. Alla som ägde arbetsförmåga sysselsattes med något handarbete för inrättningens räkning.

För närvarande är 487 personer, som får fullt underhåll, intagna vid de här uppräknade försörjningshusen. De får föda efter en speciell spisordning, de sjuka skötsel och föda, de övriga en portion soppa och endast husrum och värme.

Revisorerna menar att de nu nämnda försörjningshusen väl motsvarar ändamålet och föreståndare och läkare nitiskt uppfylla sina skyldigheter. Det första året skedde misshushållning och man hjälpte även mindre behövande. De som varit i verkligt behov, har blivit omhändertagna.

Från Direktionens sopphus har under dessa två år 511.360 portioner utan betalning delats ut. Portionerna består av 1/3 kanna soppa, ena dagen kokad på kött och gryn och den andra på fläsk och ärter.

Förutom de nu angivna anmärkningarna måste räkenskaperna ses över. De är nu orediga. Utgifterna för år 1808-1809 har överstigit inkomsterna med 30.661 riksdaler, vilken summa måste fyllas med lån.

Vad den egentliga fattigvården angår, så har troligen ingen inrättning av så gagnelig omfattning rönt ett oblidare öde, även därigenom att den haft allmänna opinionen mot sig. Strax efter starten kom landet i krig, som gjorde att alla priser steg till omåttlig höjd, vilket fick till följd att de påräknade frivilliga tillskotten inte alls blev vad man räknat med. Skulle verksamheten kunnat skötas, som det var tänkt, skulle tiggeriet ha upphört och allmänhetens välgörenhet kraftigt stigit. (Saknas fortsättningen.)

Svensk författningssamling 1810.

Låssa kyrkas arkiv.

Sammandrag av Gudrun Sandén 2001, UKF

18 januari - 29 juni 1810

Kungörelse angående förändring av det, uti Kongl Stadgan om Concurser den 28 juni 1798, föreskrivna edsformulär, till bestyrkande av fordringar, som i Concurser bevakas.

Stockholm den 18 januari 1810.

Det gamla formuläret för avträdes, förmåns, boskillnads och urarva mål har visat sig vara otillräckligt, varför rikets ständer anhållit att ett nytt antages. Då Vi gillar deras förslag skall det allmänt kungöras.

Stockholms slott den 18 januari 1810. CARL

Kungörelse angående förändring av det, i Kungl Stadgan om konkurser den 28 juni 1798, föreskrivna edsformulär, till bestyrkande av fordringar, som i konkurser bevakas.

Stockholm den 18 januari 1810.

Rikets ständer ha andragit att det edsformulär som Kungl Stadgan om avträdes-, förmåns-, boskillnads- och urarva mål föreskrevs den 28 juni 1798, som gäller bevakning av fordringar inte är lämpligt utan ett nytt bör antagas. Formuleringen redovisas och antages.

Stockholms slott den 18 januari 1810. CARL.

Fredsfördrag mellan kungen av Sverige och fransmännens kejsare, kungen av Italien, Renförbundets beskyddare samt medlare av Schweissiska confedreationen. Avhandlat och slutet i Paris den 6 januari 1810 och ratificerat i Stockholm den 2 februari och i Paris den 21 januari 1810.

Vi, Carl har med fransmännens kejsare, Napoleon I, beslutat att genom en uppriktig och beständig fred göra slut på det olyckliga kriget Våra länder emellan. Vi har som ombud utnämnt greve Hans Henric von Essen och friherre Gustaf Lagerbjelke för Sverige. Fransmännens ombud är Herr Johan Baptist Nompere.

Art I. Det skall hädanefter vara fred mellan Sverige och Frankrike.

Art II. Detta fredstraktat är gemensamt för konungarna av Spanien och Indien, båda Cecilierna, Holland och Rehnförbundet.

Art III. Kungen av Sverige antar helt kontinentalsystemet och stänger sina hamnar för England. Inga engelska varor får införas, undantaget salt.

Art IV. Kejsaren ger Sverige, Svenska Pommern och Rügen. Alla kontributioner upphör och Pommern skall vara utrymt inom 20 dagar och Rügen inom 25.

Art V. Kungen av Sverige erkänner de donationer som gjorts av kejsaren i de nu återställda länderna. Egendomen skall fritt kunna njutas utan inskränkningar av dem som fått donationen.

Art VI. Kejsaren samtycker till att återställa de svenska fartyg, som blivit förvandlade till statens egendom, samt de varor som finns ombord.

Art VIII. Handelsrelationerna skall återställas, som de var innan kriget och Frankrike skall ha rätt till nederlagsplats i Göteborg.

Art IX. Alla krigsfångar skall i massa återställas senast inom 3 månader.

Art X. Ratificeringen av fredsfördraget skall ske i Paris inom 50 dagar helst tidigare.

Undertecknat von Essen, Lagerbjelke och greven av Champagny.

Vi vill detta fredsfördrag gilla med alla dess artiklar och punkter och lovar och förbinder Oss att uppfylla och fullborda fördraget. Vi har med egen hand undertecknat i Stockholm den 2 februari 1810. CARL.

Vi har sett och granskat den traktat, som blivit avhandlad i Paris den 6 januari 1810 och undertecknad av Herr Johan Baptist Nompere, greve av Champagny och von Essen och Lagerbjelke från Sverige vilka med fullmakt varit försedda.

Vi gillar förenämnde traktat i alla delar och förklarar den antagen och lovar att den oryggligen skall efterlevas.

Med egen hand undertecknad i Paris den 21 januari 1810. NAPOLEON.

Hans Kungl Höghets Prins Christian August av Schlesswig- Hollstein- Sonderburg- Augustenburg försäkran till Svea rikets ständer sedan hans Kongl Höghet genom deras val och förening blivit förklarad för Svea rikets kronprins.

Sedan Svea rikets ständer genom fritt val och upprättad valakt av den 28 augusti 1809 utkorat och förklarat oss som kronprins att efter Carl XIII:des död tillträda regering och styra landet. Detta efter den regeringsform som antogs den 6 juni 1809, andra grundlagar och allmänna lagar och stadgar. Våra bröstarvingar har rättighet till svenska tronen efter oss enligt den successionsordning som upprättades den 18 december 1809. Alltså mottager Vi med uppriktig erkänsla och ära och försäkrar att Vårt oryggliga beslut är att alltid efter Vår yttersta förmåga svara på det sätt ett fritt land har rätt att fordra.

1:o Utlovar Vi att förbliva vid den rena evangeliska läran samt att uppfostra Våra bröstarvingar i densamma.

2:o Vi skall med kärlek och vördnad ära och lyda Vår nu regerande konung, Carl XIII, och som hans första undersåte vara honom huld och trogen.

3:o Vi skall vid val av gemål, följa det som står i regeringsformen. Vi skall inte utan kungens vetskap och tillstånd vistas längre eller kortare tid utanför riket.

4:o Lovar Vi, att när Vi uppstiger på tronen styra och regera Svea rike efter den av ständerna den 6 juni 1809 fastställda regeringsformen.

Detta vill Vi oryggligen hålla och uppfylla så kärt det Oss vara må, att rikets ständer och innebyggare skall vara pliktiga att deras avgivande tro- och huldhetsed mot Oss efterkomma och fullgöra.

Med egen hand undertecknat C. AUGUST, kronprins av Sverige.

Förordning angående tillökning i underhållet för personer som för gäld hålls bysatte. Stockholm den 1 februari 1810.

Det underhåll, som av borgenär skall utgivas till bysatt gäldenär är inte tillräckligt för hans underhåll. De skall ha samma underhåll, som personer som sitter i kronans häkte. Borgenär vars gäldenär inte kan föda sig själv, skall betala 2 skillingar om dagen samt 1 1/3 mark mjukt bröd av sammalet rågmjöl.

Stockholms slott den 1 februari 1810. CARL.

Kungörelse angående tillstånd till handsågade plankor och bräders utförande från Värmlands gränsen till Norge. Stockholm den 5 februari 1810.

Sågverk i Värmland, som ligger så till att deras utförelse av tillverkningen måste föras över Norge för att nå svensk hamn har varit tillåten. Dock har den legat nere under kriget. Nu vill man utöka transporten så att även handsågade brädor får utföras den vägen.

Stockholm den 5 februari 1810. J LILJENCANTS, S af UGGLAS

Ansvarighetslag för statsrådsledamöter, föredragande, och konungens rådgivare i kommandomål. Stockholm den 10 februari 1810.

Statsministrar, statsråden, hovkanslern och ämbetsmän, som har med kommandomål att skaffa skall alltid följa grundlagen och befrämja konungen och Rikets ständer. Vårda sig om konungens makt och innebyggarnas fri- och rättigheter, giva konungen råd dock inte jämte honom regera. De är ej allenast som medborgare och för sina personer underkastade allmän lag, utan är också

ansvariga för sina rådslag och gärningar i sina ämbeten. De skall dock inte belastas, om deras råd leder till en olycklig utgång.

Försöker någon statsrådsledamot då regeringen förs av Statsrådet våldsamt kasta regeringssättet över ända eller med råd och gärning medverka till att lagstridigt kullkasta grundlagen eller tillstyrker ämbetsman, som skall ge konungen råd i kommandomål något lagstridigt, straffas han som rikets förrädare och mistar liv, ära och gods.

Skulle någon försöka förhindra att kalla Rikets ständer till allmän riksdag mister han ämbetet och blir ovärdig att vidare nyttjas i rikets tjänst.

Skulle någon ge råd som strider mot regeringsformens föreskrift rörande ständernas beskattningsrätt mister han ämbetet. Detsamma gäller tryckfriheten.

Underlåter någon rådgivare i kommandomål att protestera om fel i bevillningen, krigsgärd vid krig, myntväsendet och indelningsverket mister han ämbetet. Skadar hans föreställning enskild person döms han efter samma stadgar som domare.

Döljer statsminister i utrikes frågor något för konungen rörande krig, fred eller förbund mellan riket och annan stat mister han ämbetet.

Han skall till protokollet föra sådant som konungen beslutat mot regeringsformen och skall han vägra skriva under.

Den som tilltalas i något av nämnda ärenden och redan lämnat sin tjänst, står ändå till ansvar och förlorar sin pension.

Stockholms slott å Rikssalen den 10 februari 1810. CARL.

Kungl Maj:ts och Riksens ständers fastställda RIKSDAGSORDNING. Stockholm den 10 februari 1810.

Riksens ständer är svenska folkets representanter och kan inte i sin riksdagsmannabefattning hindras av annat än grundlagen.

Rikets ständer skall sammankomma vart femte år. Kungen kan kalla till urtima riksdag dessförinnan.

Riksdagarna skall hållas i rikets huvudstad, om inte fiendens framträngande eller pest eller andra vidriga omständigheter gör det omöjligt. Konungen bestämmer i så fall annan ort.

Stannar kungen utomlands 12 månader sammanträder ständerna till allmän riksdag inom 15 dagar. Detsamma gäller om konungens sjukdom varar mer än 12 månader. Om kungen dör och tronföljaren inte är myndig sammankallas ständerna. Skulle kungens ätt på manliga sidan utgå kallas till allmän riksdag.

I dessa fall och vid val av tronföljare får inte främmande sändebud vistas närmare än 10 mil från riksdagsorten.

Vid val till riksdagsmän skall kallelse göras genom domkapitlet för prästerskapet, magistraten för borgerskapet samt landshövdingarna i sina län för den menige allmogen. Kallelsen läses i kyrkorna och nästa söndag utlyses val i sockenstämman. Om det inte är gudstjänst i någon kyrka är det prästens skyldighet att kungörelsen cirkulerar från by till by. Ridderskapet och adeln jämte ärkebiskopen och biskoparna och vissa präster infinner sig till riksdag.

Stockholm väljer 10 riksdagsmän, 3 magistratspersoner, 2 grosshandlare, 1 fabrikör, 1 minuthandlare och 3 hantverkare. Göteborg sänder 3 riksdagsmän och städer av första klassen 2 vardera.

Allmogen i vart härad väljer efter hemmanstal en riksdagsman av bondeståndet. Flera härad kan slå sig tillsammans.

Underlåter något prosteri, stad eller härad att sända riksdagsman bötar de. Infinner en vald sig inte mister han sitt arvode.

Om någon tubbar eller hotar en person att välja på ett visst sätt, straffas han med kroppsstraff. Skulle 2 personer få lika många röster, skiljs de genom lottning. Avlider vald riksdagsman anställs nyval.

Till riksdagsman väljs person, som fyllt 25 år och inte står under förmyndarskap. Han får inte stå i skuld till någon borgenär eller vara anklagad för något nesligt brott. Personer av annan lära än den reformerta kan inte väljas, däremot får de vara med och välja.

Har någon klagomål angående valförrättningen skall de inlämnas till landshövdingen inom 8 dagar. Högsta domstol avgör sedan ärendet.

Den riksdagsman som inte infinner sig i tid kan inte påverka redan tagna beslut. Formulär hur fullmakterna skall vara formulerade.

Samma dag som riksdagen öppnar, utnämner kungen lantmarskalk för ridderskapet och talmän för de övriga. De avlägger sedan eden inför konungen. Vart stånd skall ha en sekreterare, som ansvarar för protokoll och handlingar. Särskilt skall sekreteraren för bondeståndet biträda talmannen.

Riksständen utser snarast deputerade, som skall uppvakta och lyckönska konungen och den kungliga familjen. Riksdagen inleds med gudstjänst och sedan intar riksdagsmännen sina platser i rikssalen. För konungen skall längst fram stå en tron och runt om platser för kronprins och övriga prinsar. Vid avträdet lämnar först kungen sedan adel och så de övriga salen.

Proposition över statsverkets tillstånd och behov överlämnas till samtliga. De olika utskotten väljs och redogörs för deras arbete enligt regeringsformen.

Lantmarskalken och talmännen har rätt att kalla till plena och delta i beredning av ärenden helst skall alla stånd hålla sina plena samtidigt. Där föredrages både riksständens gemensamma och varje stånds enskilda ärenden i den ordning de inkommit

Föredragningsämnen är dessa och inga andra: Konungens propositioner, mål som genom protokollsutdrag eller deputationer från de andra stånden kommuniceras, utskottens betänkande och förslag och motioner av någon ledamot.

Varje allmän fråga, som inte enhälligt beslutas genast, skall skickas på remiss.

Varje ledamot har rätt att från sin plats tala till protokollet i alla frågor. Inga förolämpande ord får användas. När ett ärende skall avgöras skall alla handlingar uppläsas, om någon så önskar.

Besvaras propositionen med ja får ingen riva upp beslutet. Svara både ja och nej utan votering har man tillåtelse att anteckna sin mening i protokollet. Begärs votering skall voteringsproposition och kontraposition genast författas och votering med slutna sedlar genomföras. Varje ledamot har en röst.

Allmänna beslut, som fattas i ett stånd meddelas de övrig genom protokollsutdrag. Enskild ledamot med avvikande mening har rätt att i särskilt memorial till protokollet säga sin åsikt. Protokollen skrivs i 4 exemplar och ett arkiveras i ridderskapets arkiv.

Vid justering får inga ändringar i beslutet göras men tillägg tillåts. Protokollen skall så snart som möjligt tryckas, med undantag av sånt som rör ståndens enskilda ekonomi.

När kung eller tronföljare skall utses väljs en nämnd på 16 personer i varje stånd för att vid skiljaktigheter i ständerna bestämma valet. Kan alla enas om en person blir han utkorad. Finns fler kandidater väljs den som får mer än hälften av rösterna. Skulle flera personer få samma antal röster sker votering.

Förmyndare för omyndig konung tillsätts av en nämnd av 16 personer för varje stånd. Deras röster räknas som enskilda och inte ståndsvi. De beslutar om det skall var 1, 3 eller 5 förmyndare. Röstningen sker med slutna sedlar.

Till tryckfrihetens vård utses 6 personer, som skall var kända för kunskap och lärdom.

De allmänna stadgar och förordningar som kungen och ständerna gemensamt beslutat om skall endast underskrivas av kungen. Till grundlags stiftande behövs alla riksståndens samstämmiga beslut och kungens sanktion. Övriga beslut blir genomförda om 3 stånd och kungen är överens. Vid 2 mot 2 förblir det vid det gamla.

Blir riksdagsmän under pågående riksdag med ord eller gärningar ofredad skall sådant som edsbrott anses och straffas. Skulle någon av ståndet överfalla den andra har han förverkat livet. Riksdagsman är under pågående riksdag fri från tilltal om de inte är mycket grova. De som kommer till riksdagen från andra orter har samma skydd. Ingen får under deras frånvaro och utan deras medgivande värva deras tjänstehjon till krigstjänst.

Riksdag må ej räcka längre än 3 månader När riksdagen är avslutad träder lantmarskalken och talmännen inför konungen och ber honom avlysa riksdagen. Därefter lämnar kungen sitt bifall genom statsministern för utrikes ärenden och hemförlovar riksdagsledamöterna. Deputationer för stånden gör sina avskedsuppvaktningar för kungen och det kungliga huset.

Detta har Vi med Våra namns insegel stadfäst och bekräftat, vilket skedde i Stockholm den 10 februari 1810. Undertecknat de 4 talmännen. M ANKARSVÄRD, JAC. AX. LINDBLOM, H. N. SCHVAN, LARS OLSSON.

Detta vill Vi som orygglig grundlag antaga för Oss och Våra efterträdare som riket med huldhet, lydriad och hörsamhet förbundne är, erkänna denna riksdagsordning att iakttaga och efterleva Detta har vi med egen hand underskrivit i Stockholm den 10 februari 1810. CARL

Kungörelse att med ändring av stadgandet i Kongl Förordningen om stämplade pappers avgiften av den 10 juni 1803, så väl skriftliga stämningar hädanefter må med stämplat papper inför domstolen få beläggas, som och muntliga stämningar i ringare mål vara gällande. Stockholm den 12 februari 1810.

I Kungl Förordning står att stämningar från häradsrätter och andra skall ogillas om de inte är skrivna på stämplade papper. Detta kan medföra förlust för enskild rättsökande. Vi har tillsammans med ständerna fattat beslut att skriftliga stämningar som sakna stämpel ändå må införas till domstol, utan att partens rätt eller talan äventyras. Gäller även muntliga stämningar i ringare mål.

Stockholm den 12 februari 1810 CARL.

Kungörelse angående svenska och ryska undersåtars rätt, att använda den egendom, som de i den andra maktens stater innehar eller erhåller. Stockholm den 22 februari 1810.

Finnar, som finns i Sverige och svenskar som finns i Finland skall ha full frihet att återgå till sitt fädernesland och disponera sin fasta och lösa egendom utan att erlægga någon utförelseavgift eller liknande. Den som ärver egendom i det andra landet skall ha rätt att använda den och njuta allt beskydd av landets lagar.

Stockholm den 22 februari 1810. CARL.

Kungörelse angående svenska och danska undersåtars rätt, att använda den egendom, som i det andra riket kan dem tillfalla; samt upphävandet av Jus Detraktus; Stockholm den 22 februari 1810.

De som äger egendom i den andra maktens land äger rätt att överflytta försäljningssumman och lösegendom till hemlandet. De äger samma rättigheter som en infödd.

Stockholms slott den 22 februari 1810. CARL.

Instruktion för Riksens ständers justitieombudsman. Den 27 februari 1810.

Då ständerna överlämnat den i regeringsformen överenskomna och fastställda instruktionen för justitieombudsmannen vill Vi efter granskning kungöra den.

Rikets ständers justitieombudsman skall ha allmän tillsyn över lagars, författningars och instruktioners efterlevnad av domare, ämbets- och tjänstemän. Om de begå olaglighet eller underlåtenhet skall han tilltala dem. Dock icke justitiekanslern. Han skall särskilt påtala domare och tjänstemäns fel, om de beror på egennytta, vrångvisa, våld och grov försumlighet eller allmän osäkerhet för medborgarens rättigheter. Skulle hela Högsta Domstolen begått brottslighet, som skadat någon skall han dra saken inför Riksrätt. Han har rätt att övervara alla domstolar och verk inom hans område och ta del av deras protokoll. Han kan begära konungens tillstånd att genomföra en granskning av något enskilt verk, om misstanke om oegentlighet föreligger. Han skall genom resor i landsorten, skaffa sig upplysningar om lagstiftningens tillstånd. Resekostnaden får inte överskrida det ständerna anslagit och han skall noga redovisa alla räkningar.

Till varje riksdag skall han överlämna en redogörelse för förvaltningen av sitt ämbete och anmärka på lagar, författningar och den allmänna hushållningen samt komma med förslag till förbättringar. Finner han att någon lag är otydlig och domare tillämpar den olika skall han yrka hos ständerna om en förklaring av en sådan lag. Han skall inhämta fullständig kunskap om anledningen till åklagade personers häktande. Han skall besöka fängelserna i Stockholm och vid sina resor i landet för att se hur fångarna underhålls. Märker han någon lag eller författning som inte behövs skall han se till att få den upphävd. Han skall med särskild uppmärksamhet iakttaga vad ständerna stadgat för skyddande av tryckfrihet. Justitieombudsmannen skall vistas i Stockholm och inte inneha andra publika ämbeten. Han får ta så många skickliga medhjälpare han anser sig behöva. Dessa personer får ingen fast tjänst med fast lön, eftersom de kan bytas ut allteftersom ärendena skifta. De förses med traktamente för den tid de tjänstgjort. Bli ombudsmannen sjuk ersätts han av den man som ständerna utsett. Ombudsmannen avträder då hälften av sin lön. Dör han sammanträder genast fullmäktige för banco- och riksgälden och insätter en ersättare. Undertecknat de 4 talmännen. Anckarsvärd, Lindblom, Schvan och Olsson.

Vi anser att tiden då ombudsmannens befattning skall träda i kraft blir den 6 juni 1809. Stockholms slott den 27 februari 1810 CARL.

Kongl Maj:ts och Riksens ständers fastställda TRYCKFRIHETSFÖRORDNING; Stockholm den 9 mars 1810.

Vi CARL har efter regeringsformen denna tryckfrihetsförordning fastställt, vilket Vi härmed antaga, gilla och bekräfta enligt följande:

Ständerna säger: att med tryckfrihet bör förstås att varje svensk mans rättighet är, att utan några av den offentliga makten i förväg lagda hinder utgiva skrifter; att sedermera inför laglig domstol kunna tilltalas för deras innehåll, och att inte i annat fall kunna därför straffas, än om detta innehåll strider emot tydlig lag, givna att bevara allmänt lugn, utan att återhålla allmän upplysning.

Alla förut gällande lagar, stadganden och föreskrifter i avseende på tryckfrihet och bokhandel är upphävd. Detta gäller även de förbud mot vissa böcker, skrifter och handlingar, som tidigare funnits.

Ingen granskning innan tryckningen av böcker får ske, utom de som skall förvaras i läroverkens lärosalar.

Inga privilegier på skrifers utgivande, utan för varje författare är utgivningsrätten fri. Denna rätt gäller i 20 år.

Vem som vill får anlägga ett tryckeri i stad eller ½ mils omkrets från staden. Han är ställd under stadens jurisdiktion och skall innan första boken lämnar tryckeriet ha anmält till överståthållarämbetet och magistraten eller på landet landshövdingen att han anlagt ett boktryckeri.

Författare är inte skyldig att sätta sitt namn på tryckt skrift. Han skall dock lämna en sluten sedel med sitt namn till boktryckaren. Röjer boktryckaren hans namn utan att domare har uppmanat honom därtill bötar han 200 riksdaler och hans brott tillkännages i tidningarna.

Boktryckaren kan inte ställas till ansvar för en skrifts innehåll eller skrivart.

Varje skrift är författarens egendom. Trycker någon utan författarens skriftliga tillstånd mister han upplagan eller bötar dess fulla värde. Gäller ej översättare.

På varje skrift skall boktryckarens namn, tryckort och årtal vara utsatta, annars pliktas han 300 riksdaler första gången, 600 riksdaler andra gången och tredje gången mister han tryckeriet.

Boktryckaren är pliktig att utan betalning lämna ett exemplar av varje tryck till varje universitet, Kongl Biblioteket, Riksarkivet och Vetenskapsakademien. Finns kostbara planscher i något verk behöver det bara lämnas till Kongl Biblioteket.

Det är var och en tillåtet att i tryck utgiva alla rättegångar och ärenden från samtliga verk, som gäller förfluten tid. Alla har möjlighet att ur alla arkiv avskriva eller mot betalning låta avskriva vilken handling som helst. Några undantag är protokoll från ministeriella ärenden och kommandomål, statsrådsprotokoll, protokoll från hemliga utskottet och riksgäldens hemliga ärenden m m. Vid rättegångsmål får tryckas inlagor, besvär och anklagelse innan dom fallit. Detaljerade anvisningar om hur parterna får låta trycka sina inlägg.

Utdrag ur kyrkoböcker får inte ske om det kan skada den enskilda.

Sådant som innehåller styggelser, sårar blygsamheten, hädelse mot Gud eller lastliga uttryck om rikets överhet får inte tryckas.

Domaren skall hellre fria än fälla om man är tveksam.

Missbruk av tryckfriheten är att häda Gud och smäda allt som har med religion eller konungahuset och ständerna att göra. Uppmaning till myteri eller uppror. Smädelser mot ämbetsmän och främmande makter. Angrepp på enskild person. Att sprida lögnaktiga uppgifter till allmänhetens förvillande. Sedernas fräcka vanhelgd genom otuktiga uttryck och grovheter. För alla dessa missbruk betalas dryga böter.

Hovkanslern skall vaka över utgivning och även kunna lägga kvarstad på viss tryckning.

Utgivare av Dagblad eller Veckoblad är ensamma underkastade författaransvar.

Kvarstad eller konfiskation av skrift gäller endast det blad eller del där åtal görs.

Hovkanslern skall vaka över utifrån inkomna skrifter på svenska språket på samma sätt som de i riket tryckta.

Förbryter boktryckaren mot tryckfrihetslag upptas målet vid kämnärsrätten. Finner hovkanslern sig befogad att ta skrifter i kvarstad, skall det ske skyndsamt och anmälas till magistraten som med nästa post skall insända anklagelsen till justitiekanslern. Om kvarstaden inte blir behandlad i domstol inom en månad, äger boktryckaren rätt att få den hävd. Justitiekanslern har högsta ansvaret i tryckfrihetsmål. Innan ärenden hamnar i Hovrätten skall yttrande av tryckfrihetskommittén inhämtas.

Bokhandlare eller annan person som utsprider tryckta skrifter behandlas efter samma stadga som boktryckare,

Böter mot denna lag kan bara omvandlas till fängelse efter beräkningen att 16 riksdaler 32 skillingar är lika med fängelse i 28 dagar. Böterna delas mellan åklagaren och närmaste inrättning för fattiga.

Stockholm den 9 mars 1810. De fyra talmännen Anckarsvärd, Lindblom. Schvan och Olsson.

Allt detta vill Vi som orygglig grundlag antaga och befalla som tryckfrihetsförordningen att gälla för Oss och Våra efterkommande. Med egen hand underskriven.

Stockholm den 9 mars 1810. CARL.

Kungörelse att engelska varor icke efter den 24 nästkommande april må i svenska hamnar införas. Stockholm den 28 mars 1810.

Efter fredstraktaten mellan Oss och ryske kejsaren biträder Vi som utlovat continentalsystemet, vilket innebär att krigs- och handelsfartyg från Storbritannien inte får angöra svenska hamnar. Detsamma avtal gäller i fredstraktaten med kejsaren av Frankrike Endast Vårt behov av salt förbehåller Vi Oss att få införa.

Stockholms slott den 28 mars 1810. CARL.

Kongl Maj:ts nådiga stadsfästelse uppå RIDDARHUSORDNINGEN. Stockholm den 31 mars 1810.

Lantmarskalken har på riddarhusets och adelns vägnar under pågående riksdag överlämnat den fastställda riddarhusordningen, som hädanefter kommer att iakttagas. Vi har antagit och kungjort denna riddarhusordning till obrottslig efterlevnad.

På riddarhuset äger var och en introducerad ätt genom sin huvudman säte och stämma. Först grevarna, därefter friherrarna och sedan övrig adel.

För att undvika all irrning bland ättemännen gäller att det alltid är äldsta sonen på manssidan som avses.

Vill huvudman inte infinna sig till riksdag, tillåts den som närmast efter honom kommer att utan fullmakt ta säte i riddarhuset.

Har huvudmannen inte fyllt 21 år, inträder den som närmast är. Finns ingen, tillsätts en förmyndare, som kan vara närmaste på fädernesidan eller närmaste frände på mödernet.

Uppstår tvist om huvudmannarätten prövas den enligt genealogiska tabellerna.

Är huvudman anklagad för brott, som inte kan med penningar sonas, äger han inte inträde i riddarhuset, förrän han fullkomlig befrielse vunnit. Detsamma gäller om han inte upphävt sina borgenärs krav.

Avviker huvudman utomlands, utan att fått konungens lejd, övertar nästa i ordningen huvudmannskapet. Reser han på konungens uppdrag förordnar han själv efterträdare. Flyr någon och bosätter sig utomlands med sina barn förlorar han och barnen säte bland ridderskapet, även om han fortfarande äger fastighet i riket. Kommer han eller barnen åter och svär konungen tro och huldhetsed inträder han i sina rättigheter.

Innan riksdagen börjar träder lantmarskalken tillsammans de två äldsta grevarna in i riddarhuset. Vid ingången tas de emot av bl a riddarhusdirektionen. Därefter hålls upprop och antecknas de som skall delta i riksdagen.

Ingen får representera sin ätt i riksdagen förrän han fyllt 25 år. Han skall ha åldersbevis ur kyrkoboken eller på annat sätt bevisa sin ålder.

Särskilt formulär för hur fullmakten skall skrivas. Skulle två fullmakter för samma ätt bli presenterade vid samma riksdag blir båda ogillade och kasserade.

Den första greveätten skall sitta till höger om lantmarskalken och den andra till vänster o s v. För varje bänk skall finnas en lista på vilka som får sitta där. De erhåller en polett, som måste uppvisas för att få tillträde till riddarhuset. Ingen obehörig person får intränga sig på riddarhuset. Lånar någon ut sin polett till annan person, är hans säte och stämma i riksdagen förlustig. Första dagen väljs bänkmän, som inom sig utser elektor. Dessa väljer sedan utskottsledamöter Den äldsta utskottsledamoten för ordet. En person kan inte vara både bänkmän och elektor.

Utskottsledamoten kan inte vara samma person som elektor. Om huvudman för en ätt inte blir vald till någon av dessa befattningar, får han efter att ha anmält hos lantmarskalken och avlämnande av sin polett, resa hem.

Övriga kan få resa hem ett par veckor för enskilda angelägenheter. Är han frånvarande utan att ha lämnat besked tre gånger har han förlorat sin rätt till riksdagsman.

Lantmarskalken har till uppgift att övervaka att Ridarhusstadgan efterlevs.

Vid varje riksdags början inrättas en lista i två kolumner. Den ena innehåller frågan och namnet på den som skrivit memorialet. I andra kolumnen antecknas när målet blivit behandlat i plenum eller remitterat till något utskott och om frågan blivit avgjord. Var och en av ridderskapet har rätt att yttra sig över alla mål, som till överläggning förekommer och om allt som inom riddarhuset tilldrager. Han skall efter att ha blivit upppropad, uppstigit och från sin plats framföra sina åsikter. Allt tas till protokollet och inga förolämpande uttryck får förekomma. Skulle någon förgå sig varnas han av lantmarskalken och vid svårare fall utreds de av ett utskott, som inte får bestå av honom närstående personer. Fälls han blir följden att han mister säte och stämma i riksdagen.

Vid val och voteringar ropas bänkarna upp i ordning och ledamöterna framträder inför skranket och lägger sin slutna sedel på ett pappersark som hålls fram. Två upprop görs och den som inte infinner sig andra gången har förlorat sin rättighet. Upptäcks flera sedlar tillsammans eller märkta sedlar är de ogiltiga. Sedlarna öppnas inför alla och protokoll upprättas.

Till befrämjande av nödvändig ordning vid ridderskapets sammankomster utfärdas särskild stadga, som skall anslås i riddarhussalen till efterrättelse.

Riddarhusutskottet består av 12 personer. De skall sköta anteckningarna av alla ledamöter och dela ut polletter. Sedan överser de riddarhus- och adliga stiftsjungfru direktionens arbete sedan förra riksdagen, reviderar riddarhusskassan och adliga kadettfonden samt övriga kassor och fonder.

Mellan riksdagarna sköts riddarhusets angelägenheter av en direktion av 7 ledamöter efter särskild instruktion. Med introduktionen för dem som konungen upphöjt till adlig, friherrelig och grevlig värdighet förhålls till alla delar efter vad Kongl förordningen av den 8 maj 1775 och 11 februari 1800 föreskriver. Det åligger riddarhusdirektionen att mellan riksdagarna hålla ordning på de genealogiska tabellerna. Under riksdagarna blir det en ovillkorlig skyldighet för riddarhusutskottet.

Ingen får upptaga annan ätts namn eller vapen vare sig levande eller utdöd, så att inte oreda och misstag blir begångna.

Efter att kungen hemförlovat riksdagsmännen på rikssalen avlämnar lantmarskalken staven till den äldsta greven, som tillsammans med 6 deputerade återlämnar staven till konungen. Stockholms slott den 31 mars 1810. CARL.

Förordning angående fullbordande av äktenskap med kvinna, som blivit lägrad under äktenskapslöfte; Stockholm den 3 april 1810.

Den gamla förordningen, som förutsätter vissa tvångsmedel i händelse att endera parten inte vill ingå äktenskap, trots att kvinnan blivit hävdad och mannen lovat äktenskap, kommer att upphöra. Enligt kap 3 i Giftermålsbalken gäller att kvinna som blivit hävdad före äktenskapet under äktenskapslöfte, men där mannen vägrar vigsel, skall ärendet instämmas till domkapitlet till förlikning. Vägrar endera parten ändå överlämnas målet till Vårt Eget nådiga avgörande. Lagen om kvinnans och barnets rättigheter skall dock gälla.

Stockholms slott den 3 april 1810. CARL.

Förordning huruledes rättelse och förklaring i gjorda Fideikommissförfattningar må sökas, samt vad i avseende på fardag av fideikommissegendom kommer att iakttagas

Vill någon fideikommissarie göra förändringar av sin egendom, måste det anmälas hos Oss, så att Vi med Högsta domstolen kan ge förklaringar. Avlider fideikommissarien gäller samma fardag på egendomen enligt jordabalken som gäller för andra sterbhusdelägare

Förordning angående ändring av 10 kap i Kongl Stadgan om värvning och manskaps lejande till krigstjänst. Stockholm den 3 april 1810.

I stadgan om värvning och manskaps lejande från 7 april 1802 står att hantverksgezell, som i fredstid blir värvad eller förfallen till krigstjänst, inte kan tvingas betala sin skuld hos husbonden med mer än 5 riksdaler. Då priserna stigit bör beloppet höjas till 10 riksdaler. Stockholms slott på rikssalen den 3 april 1810. CARL.

Kungörelse angående de förändringar och jämkningar i Riksståndens innehavande och stadfästade privilegier, förmåner, rättigheter och friheter, varom Riksens Ständer under innevarande riksdag sig emellan överenskommit. Stockholm den 6 april 1810.

Rikets Ständer har anhållit om Vårt nådiga bifall till förändringar i regeringsformen gällande privilegier, förmåner, rättigheter och friheter, som ständerna överenskommit.

Varje svensk man av vad klass av medborgare han räknas har rätt att förvärva och besitta fast egendom och jord inom Svea rike. Ridderskapet har av sagt sig rättigheten att utesluta andra att besitta säterier. Borgerlig näring blir en rättighet för vem som helst. Bondeståndet har upplåtit sin exklusiva besittningsrätt av bergsmanshemman. Alla ständerna har för sig överenskommit om ändringar i kronskjutsarna. Prästeståndet åtager sig en årlig extra krigshjälp i krigstider. Dessutom har man på grund av det för fäderneslandet så olyckliga kriget fastställt bevilning till nästa riksdag. Därigenom beskattas vissa som tidigare varit befriade.

Vi har lämnat Vårt nådiga bifall till dessa förändringar då Vi i dessa uppoffringar funnit ett nytt bevis på fosterlandskänsla. Stockholms slott den 6 april 1810. CARL.

Förordning angående mildring i straffet för lägrad kvinna. Stockholm 10 april 1810.

Att hon vid lägersmål första gången endast skall plikta 2 daler till kyrkan i den församling förbrytelsen skett samt enskilt skriftas.. Om hon när barnet är fött saknar medel att betala böterna, får hon arbeta av dem till kyrkan. Då räknas hälften av markegångspriset av ett halvt drängdagsverke. Begår hon lägersbrott en andra gång skärps straffet till dubbel plikt. Fortsätter hon med olovlig beblandelse skall hon sättas i fängelse på vatten och bröd, dock inte förrän barnet är 1 år.

Stockholms slott å Rikssalen den 10 april 1810. CARL

Förordning angående ändring i allmänna lagens stadgande i 5 och 6 kap Giftermålsbalken. Stockholm den 10 april 1810.

Man får inte lov att gifta sig med sin broders änka, brorson eller systerson, broder eller systers sonson eller dotterson, sin farbrors eller morbrors, farfars eller farmors, morfars eller mormors broders änka, ej med sin avlidna systers man, hustruns broder eller hustruns systerdotter eller dotterdotter och deras avkomma. Hustruns faders syster eller moders syster, hustruns farfar eller farmor eller morfars eller mormors syster utan konungens lov.

Inte heller får man gifta sig med sin hustrus styvmoder eller sin styvfaders änka, eller sin döda dotter mans änka eller sin styvson, styvsonsons änka utan konungens tillstånd.

Stockholm slott å Rikssalen den 10 april 1810. CARL.

Förordning angående avgärda bys rätt, att erhålla skifte i skog och utmark. Stockholm den 10 april 1810.

Det blir i fortsättningen tillåtet för ägare av avgärda hemman att med lika rätt som bolbyn söka erhålla skifte i skog och utmark.

Stockholms slott å Rikssalen den 10 april 1810. CARL.

Förordning angående lagfart med förpantad fast egendom, när pantägaren ej är till namn och vistelseort bekant, samt om frälseräntas förvärvande och lagfart därå. Stockholm 10 april 1810.

Hur man skall förfara med fast förpantad egendom om pantägaren är känd, eller okänd. Stockholms slott å Rikssalen den 10 april 1810. CARL.

Förordning angående tiden, inom vilken häktad person bör ställas inför rätta. Stockholm den 10 april 1810.

Rannsakingen skall ske inom 8 dagar från arresteringen. Tiden kan förlängas om laga hinder föreligger t ex lång väg.

Stockholms slott å Rikssalen den 10 april 1810. CARL.

Förordning angående sättet att bestämma ersättningarna för vad enskilda personer i jord m m förlora genom Göta kanals anläggning. Stockholm den 11 april 1810.

Rikets ständer är övertygade om nyttan och nödvändigheten av en kanal mellan Vänern och Vättern samt därifrån utföre till Östersjön. De har beslutat vissa understöd från banken och att kronan ersätter enskild för den jord han förlorar vid bygget. Denna dag har Vi i nåder utfärdat privilegium för Göta Kanal Bolag och förordnar följande.

De personer som drabbas, då kanalen byggs över deras jord, hus, vattenverk eller andra anläggningar, samlas i vardera län eller distrikt, för att genom röstning välja 2 rediga och erfarna män som värderar skadorna. Vi utnämner 2 värderingsmän som tillsammans med de andra 2 sköter värderingen.

För att bevaka kronans rätt bör befallningshavande i varje län utse 1 redig och pålitlig kronofullmäktige. Kanaldirektionen skall också ha ett ombud i varje län.

Dessa värderingsmän skall företaga sina förrättningar först där arbetet med kanalen börjar och sedan följa kanalens sträckning. De skall försöka hitta hemman med så sammanhållen jord som möjligt och helst på samma sida kanalen som ersättning för den förlorade egendomen. Detsamma skall gälla kronojord. Man skall ta hänsyn till att gårdarna får vatten och att de kan ta sig över kanalen. De som äger kvarnar eller andra vattenverk skall ersättas för sina förluster. Skulle man inte kunna ersätta med lika mycket jord vid t ex rustningshemman, får rustningsskyldigheten upphöra eller minskas. Vid dessa värderingar skall vederbörande jordägare inställa sig och till protokollet anteckna, vad de anse vara nödvändigt.

Vi föreställer Oss att jordägare inte fordra större ersättningar än vad som är skäligt för denna mark, som nyttjas till denna riksnyttiga inrättning och att vanliga överenskommelser i det mesta kan träffas.

Värderingsmännen äger inget avgörande i frågan, utan skall lämna överenskommelsen, handlingar, kartor, protokoll och yttranden till befallningshavaren. Han skall ofördröjligen insända så väl överenskomna som påstådda ersättningsfrågor till Oss på det att Vi i den ordning och efter de ersättningsgrunder för Göta Älvs uppdamningar och nya vägar blivit bestämda. Så skall Vi ersättningar förordna till både kronan och enskildas ömsesidiga rätt. Samma lag som gäller för landsvägar i Byggningsabalken gäller här, så att kanalen skall få sin obehindrade framgång utan att uppehållas eller motas av ersättningsfrågor.

Vår befallningshavande skall personligen inställa sig på ställen där betydliga eller invecklad ersättningsanspråk förekommer.

Stockholms slott den 11 april 1810. CARL.

Privilegium för Göta Canal Bolag, Stockholm den 11 april 1810.

Under många år har önskemål att inrätta en segelled från Östersjön till Västerhavet funnits. Flera gånger har man försökt genomföra detta arbete, men det har mött stora hinder, särskilt när det gäller den svåraste delen vid Trollhättefallen. Nu har Englands skickligaste mekanikus för kanalarbeten anlåtats och gjort plan och profilritningar och kommit med ett kostnadsförslag. Rikets ständer uppmuntrar därför enskilda att med sin förmögenhet stödja projektet och bli delägare av kanalanläggningen. Vi är övertygade om att detta bygge skall gynna åkerbruket, handeln och andra gagneliga gärningar. I framtiden kan möjliga sidokanaler byggas genom rikets bördigaste provinser. Vi har i överensstämmelse med Rikets ständer tillstyrkt att denna segelled skall byggas med början på hemmanet Sjötorps ägor och sedan genomskära Västergötland till Viken och Vättern samt ledas från Motala genom Boren, Roxen och Asplången till Slätbaken och Östersjön vid Söderköping. Anläggningen kommer att heta Göta Kanal och öppnas så snart som möjligt och finansieras av ett särskilt Aktiebolag. Genom detta vårt öppna brev och Privilegium Oktroj företaga och fullborda arbetet med slussar och vad därtill hörer utan att staten får någon direkt inkomst. Följande villkor och förmåner gäller.

I Göta Kanalbolag har var och en, infödd som utlänning, rätt att köpa aktier á 100 riksdaler.

Kanalens djup fastställs till 10 fot vid lägsta vattenhöjd. Slussarnas bredd till 24 fot, de tre närmast Östersjön skall vara bredare. Varje sluss skall vara minst 120 fot lång. Där kanalen sprängs genom berg skall slussen vara lika bred som kanalen. Där den är grävd ökas bredden till 48 fot i botten.

Den jord som skall ersätta antingen kronans eller enskilds beräknas till 200 alnar, som är kanalanläggningens bredd. Vi överlåter denna jord till kanalbolaget med skattefrihet. Trollhätte kanalbolag har beviljats förmåner bestående av boställen och plats för byggnader och vattenverk. De skall lämna Göta kanalbolag mark till boställen för betjäningen vid kanalverket, hamnar och lastageplatser.

För att kanalen skall kunna bestå i framtiden fordras att de sjöar som för vatten till kanalen håller en jämn och oförändrad höjd. Området nära kanalen får inte drabbas av översvämningar. Märken inhuggna i fasta berget, som visar var vatten nivån skall ligga och bräddavlopp skall anläggas där det behövs.

Bolaget kommer att uppföra vindbryggor över kanalen på ställen där de behövs. Skulle Bolaget anse sig behöva ta ut bropengar vid någon av dessa, gör de ansökan hos Oss. Där lands-, härads- och sockenvägar avskärs av kanalen skall Bolaget bygga bryggor. Om enskild får ägor på båda sidor av kanalen har han rätt begära brygga. Sådana anläggningar skall dock inte onödigtvis göras.

De 200 alnars jordrymd omkring kanalen skall förses med stängsel, där angränsande jordägare har skyldighet att deltaga. Det bör anläggas med vall eller häck.

Bolaget skall ha obehindrad rätt och frihet, att för kanalens behov, dess byggande och underhåll anlägga verkstäder för att göra gjutgoods, verktyg, redskap och smiden. De får driva dessa verkstäder antingen för hand eller med ångmaskiner. De får utan hinder uppköpa och skaffa alla råämnen som behövs.

De till kanalen gränsande ägor har rätt till fritt och obehindrat vattenavlopp. Skulle genom kanalen någon förändring ske skall på Bolagets kostnad byggas avloppsvalv av sten, som i framtiden skall underhållas.

Om närboende jordägare förlorar sina vattenkällor skall Bolaget ersätta dem med nya. De skall också göra nödvändiga anläggningar för ängarnas bevattning.

Bolaget äger rättighet att anlägga nya vägar och kanaler med förbindelse med huvudkanalen efter ansökan hos Oss. Bolaget äger rätt att uppföra upplagsställen, som varv om de finner det lämpligt. Denna rättighet kan också lämnas till angränsande jordägare. I sådana fall erhåller ägaren avgifterna.

Då oförsiktig bearbetning av de i kanalens grannskap belägna gruvor och stenbrott kan orsaka skador på kanalen, skall tjänstemän låta syna dessa gruvor och stenbrott. Anser de att skada föreligger skall de kontakta befallningshavaren som kan förbjuda verksamhet där. Kreatur som vistas på vallen utefter kanalen kan orsaka skada, dels genom att kanalens bräddar fördärvas eller att vallen skadas och översvämning uppstår. Kanalbetjäningen har skyldighet att fånga den som vistas på olovligt ställe.

Skulle vid särskilda tillfällen det behövas att material eller andra förnödenheter till kanalbygget förs fram över andras ägor, skall ersättning inte nekas.

För att kunna bedriva arbetet med kanalen i ett sammanhang vill Vi under byggnadstiden bistå Bolaget med arbetskommendering av Vårt och kronans manskap. De skall få särskild sold, som genom beting kan bestämmas efter vars och ens prestation. De som inte vill ha beting får dagspenning. Befålet avlönas som vanligt i kronans förrättningar. Under den årliga arbetstiden skall för manskapets förplägnad en fri och obehindrad tillförsel och försäljning av matvaror, dricka och brännvin vara tillåten. Om priserna på grund av bristande tillförsel stiger obilligt skall Bolaget ha skyldighet att svara för tillgång på tillräckliga livsmedel.

För att snarast möjligt kunna genomföra kanalprojektet behövs arbetskraft. Därför bör upprättas särskilda arbetskompanier eller korpser. För att få tillgång på sådana arbetare skall Bolaget ha tillstånd att uppodla allmänningar, oländig mark, kärr och mossar, som ligger inom lämpliga avstånd. Dessa räknas som nybyggen och erhåller frihetsår.

Bolaget kommer att i mån av behov erhålla gratis krut till bergssprängning. Vid varje års slut skall direktionen insända förslag på hur mycket manskap och krut beräknas gå åt. Dessutom skall man lämna uppgift om de kalkbruk och kronoskogar som kan leverera virke. Skulle ekvirke inte finnas i Våra närbelägna skogar beviljas Bolaget rätt till utsyning och fällning på kronoskattehemman.

Bolaget har 8-10 år på sig att utföra arbetet med alla slussar och skall sedan hålla kanalen i fullgott skick så att segelfarten mellan Östersjön och Vänern alltid är öppen, om inte is hindrar eller kanalen behöver repareras. Reparationen skall vara avklarad på 14 dagar om inte större olycka hänt. Allmänheten skall i god tid underrättas om när vanligt underhåll kommer att göras.

När kanalen blir färdig skall denna seglation, kanal- och slussfart vara fri för alla inhemska och njuta samma skydd som lagen säger om landsvägsfarare. Inga andra avgifter än dem som kanalbolaget tillkommer får uttagas.

Transitohandel eller handel med utländska varor på utrikes orter blir en ypperlig källa för välmåga och vidsträckt handel med denna genväg mellan Östersjön och Västerhavet. Dessutom är denna segelled säker och man slipper de dryga avgifterna i Öresund. Det är oinskränkt nederlagsfrihet på alla utländska varor och fartygen de komma med har rätt att inlöpa svensk hamn.

De som utnyttja Göta kanal och slussverken skall betala en avgift efter fastställd taxa till Bolaget både för fartyget och varorna. Undantages kronans transporter. Grunderna till taxan hämtas från Trollhätte Kanals taxa, men omräknas efter kanalens längd och antalet slussar. Den inkomst Trollhätte kanal får genom den tillökade transiteringen bör även tillkomma Göta kanalbolag. För att aktieägarna skall få någon utdelning under byggtiden har Vi beviljat ett lån på 80.000 riksdaler av Rikets ständers bank och tillåter att en Provincebank anläggs. Bankens säkerhet är följande: Innan banken gör någon utbetalning skall 1 miljon i aktier vara tecknade och 10 % inbetalt. Att bankofullmäktige skall välja en direktör i Bolaget. Bolaget äger bankens förskott i 21 år. De följande 4 åren skall banken dra in sina utestående medel för att efter 25 år vara till fullo likviderad och banken upphör. Överskott skall fonderas till kanalens anläggande eller avtappningsföretag inom Sverige.

Under byggnadstiden eller till dess kanalen är färdig skall aktieägarna få 5 % på insatt kapital.

I anseende till den nytta kanalanläggningar medför och då Göta kanal är Sveriges huvudkanal vill Vi inrätta ett allmänt kanalbyggnadskontor under en styrelse av ordförande i Göta kanalbolagets direktion och 4 elever.

Till subskriptionens mottagande har Vi utnämnt följande kunniga och redliga män: Friherre Carl Erik Lagerhielm, Statsrådet Mattias Rosenblad, Statsrådet Baltzar von Platen, Statssekreterare Hans Järta, Kommersrådet Carl Arvedsson samt Direktören för Ostindiska kompaniet B H Santesson. Dessa kommer att göra förberedelser för kanalbyggets början tills en direktion av Bolaget blivit vald .

Stockholms slott den 11 april 1809. (skall vara 1810) CARL.

Stadga och reglemente för en diskontoinrättning till förmån och understöd för Göta kanalbolag. Stockholm den 11 april 1810.

Då privilegium för ett bolag av enskilda deltagare för att anlägga och fullborda Göta Kanal blivit tillstyrkt av Rikens ständer, har detta bolag fått rättighet att under så lång tid som Rikens bank understöder med lån, bilda en diskontoinrättning. Detta diskontoverk skall ha samma förmåner som de i Göteborg och Malmö och deras skyldigheter är följande enligt denna stadga och reglemente.

Detta diskonto är ensamt tillhörande Kanalbolaget och endast de som köper aktier blir ägare. Riksbankens lånesumma är 800.000.

Innan kanalen är färdig skall vinsten användas till drift och inte ge utdelning.

Diskontoverket skall styras för sig och inte kopplas till kanalbolaget. Diskontoverket kommer att placeras i Göteborg, med ett kontor även i Stockholm.

Direktionen består av 5 redliga män. 3 från Göteborg och 2 från Stockholm. 1 från varje stad skall dessutom vara ledamot i kanalbolaget. Ledamöterna från de båda städerna skall dagligen ha postförbindelse, så att man hela tiden har kontroll på vad som händer på de båda kontoren. Direktörerna skall ha arvode, som bestäms vid aktieägarnas första sammankomst. Där fastställs och lönen för den betjäning som kommer att behövas vid kontoren.

Diskontoverket skall disponera lånesumman och återbetala densamma samt utbetala behoven för kanalbygget. Bolaget får mot lindrig ränta ta upp lån av allmänna kassor och enskilda. Två av direktörerna skall tillsammans bevilja lånen. Räntan skall på ½ % i månaden betalas genast och lånetiden är 6 månader. Om lånet inte betalas inom 8 dagar höjs räntan till 1 %. Blir dröjsmålet längre än 8 dagar skall låntagaren lagföras.

Direktörerna skall försäkra sig om att pengar, låne- och säkerhetshandlingar förvaras i säkra och brandfria rum. Huvudboken skall föras efter bankostil och genast renskrivas. Revisorerna sammanträder i april. Aktieägarna äger rätt att tillsätta egna revisorer. Aktiestämman hålls i juni. Aktieägarna kallas genom kungörelse 6 veckor i förväg i Post- och Inrikestidningar samt i Göteborgs tidningar. Genast efter aktiestämman utbetalas utdelningen med 5 % per år så länge byggandet pågår. Sedan bestämmer aktieägaren hur stor vinsten kan bli.

Stockholms slott den 11 april 1810. CARL.

Regler för det genom Kongl Maj:ts privilegium av den 11 april 1810 oktroyerade Göta kanalbolag. Stockholm den 11 april 1810.

Subskriptionen till deltagande i Göta Kanalbolag kommer att öppnas i Stockholm, Göteborg, Norrköping, Karlshamn, Västervik, Söderköping och Vadstena och för övrigt i residensstäderna.

Vid teckningen som skall pågå en vecka erläggs 5 % av kapitalet mot ett interimskvitto. Med första post sänds en förteckning på dem som tecknat sig för aktier och summan. Sedan utfärdas aktierna, som inte kan vara under 100 riksdaler styck och ytterligare inbetalning på 5 % görs. De som inte inom 3 månader tar ut sina aktier trots att kungörelse varit införd i tidningarna har förverkat sin rätt.

Bolagsstämman hålls i Stockholm. Där uppläses bolagsreglerna och en berättelse hur arbetet med kanalen framskrider. Val till Bolagets fullmäktige sker med slutna sedlar och efter aktiernas antal. Ordförande utses av Kongl Maj:t. Genom lottning av de 8 valda ledamöterna avgörs om de skall sitta i 2 eller 4 år. Till den valda direktionen lämnas nu förteckning på samtliga aktieägare och alla handlingar som rör byggandet av kanalen. När kanalen är färdig upplöses denna direktion och en ny väljs med 6 ledamöter.

Frånvarande aktieägare skall godta de beslut som fattats vid bolagsstämman. Han kan dock genom ombud och uppvisande av sina aktier delta i besluten. Först ges fullständig berättelse om bygget och sedan revisionsberättelse. Har aktieägarna något att till Bolagets bästa föreslå anmäls detta till ordföraren 14 dagar i förväg.

Om inga särskilda omständigheter fordra extra sammankomst sammanträder kanaldirektionen 1 gång om året. Ordföranden föreslår de arbeten som skall göras, kostnad och arbetsstyrka som åtgår. Han uppvisar om de materialanskaffningar som gjorts och behöver göras. Denna arbetsplan insändes till Kongl Maj:t. Kungörelse om när nästa inbetalning på den tecknade aktiesumman skall ske kungörs 2 månader i förväg. Försummar aktieägare inbetalningen dödas aktien, vilket meddelas i tidningarna.

Ordförande i direktion blir ensam ansvarig för arbetet med kanalen som beslutats. Anses han inte kapabel till detta står det Bolaget fritt att hos Kongl Maj:t anhålla om hans entledigande.

Varje år skall revisorerna upprätta ett sammandrag dels över Kanalverket dels över Diskontoverket. Diskontoverkets vinst skall under byggnadstiden tillfalla Bolagets allmänna kassa och aktieägarna får 5 % i ränta på sitt inbetalda kapital. När kanalen är klar skall den vinst som överstiger 9 % fonderas till 2/3 för framtida kanalanläggningar och avtappningsföretag i Sverige. En reparationsfond på 20.000 riksdaler skall samlas och lånas ut till lindrig ränta och med endast 1 månads uppsägning, En förrådskassa skall också finnas till reparationer.

Efter 3 år skall de aktieägare utses, som skall bestämma taxa och reglemente för dem som skall använda kanalen.

När kanalbygget är fullbordat skall aktieägarna ha rätt att föreslå förändringar i Bolagsreglerna som kan leda till aktieägarnas egen säkerhet och nytta samt kanalens underhåll och bestånd. Förslagen skall dock lämnas och kungöras 2 månader i förväg.
Stockholms slott den 11 april 1810. CARL

Förordning angående värdering och försäljning av fastighet på landet, som för gäld i mät tages; Stockholm den 27 april 1810.

Rikets ständer stadgar, att krono-, eller bergfogde som verkställer utmätning av fastighet på landet, bör upprätta fullständig beskrivning däröver. Han skall med biträde av två nämndemän värdera. Ägaren får kalla andra gode män eller på egen bekostnad söka värdering hos domaren. Kommer borgenär och gäldenär inte överens om stället där auktionen skall ske, beslutar gäldenären om det skall ske på landskansliet eller tingsställe i det härad där fastigheten är belägen.

Stockholms slott å Rikssalen den 27 april 1810. CARL.

Förordning angående inskränkning i friheten att stifta fideikommiss, samt den tilläggning, som i anledning därav vid 16 kap Ärvdabalken kommer att äga rum; Stockholm den 27 april 1810.

På grund av det missbruk i friheten att göra fideikommiss har ständerna anhållit om följande tillägg till ärvdabalken kap 16.

Vill någon man eller kvinna göra testamente, gör det muntligt eller skriftligt inför två vittnen. Testamentet skall vara gjort med sunt och fullt förstånd och av fri vilja. Det står honom fritt att låta vittnena veta innehållet. Vet man att testamentator vid sin död varit ur stånd att skaffa några vittnen äger testamentet kraft om det är underskrivet med egen hand. Ges fast egendom bort, kan givaren endast förorda om skötseln i den första mottagaren och hans makas livstid. Andra handlingar och villkor får inte förekomma varigenom förvaltningsrätten och äganderätten för framtiden ändras på annat sätt än nu är sagt. Tidigare rättighet skulle dra största delen av jorden under fideikommisssegenskap och möjlighet att förvärva fastigheter försvinna. Detta skulle leda till folkminskning och ha menliga följder på den arbetande folkklassen. Stockholm slott å Rikssalen den 27 april 1810. CARL.

Förordning angående äktenskapsskillnader. Stockholm den 27 april 1810.

Rikets ständer har anhållit om granskning av lagen om äktenskapsskillnader. De har hemställt att domare i vissa fall skall äga att döma till skillnad i äktenskapet, när den ena maken är dömd till livstids fängelse eller gått i landsflykt, eller att ha stämplat mot sin äktenskapspart, fallit i fullständig galenskap som varat i 3 år och utan läkares förhoppning om bättring. Den maka som fått skilsmässa får inte träda i nytt äktenskap förrän den tid gått som anges i giftermålsbalken av den 23 mars 1807. Samma regler gäller för hävdad fästekvinna, där vigsel ännu inte blivit fullbordad.

Stockholms slott å Rikssalen den 27 april 1810. CARL.

Ansvarighetslag för Rikens Ständers Fullmäktige i Banken. Stockholm den 1 maj 1810.

Om Riksgäldskontoret utsätter annan riksdagsort än huvudstaden skall fullmäktige iaktta vad som för det allmänna är mest lämpligt. Rikets ständer kan pröva om en eller flera fullmäktige gjort sig oförtjänta av deras förtroende och bör rannsaka och ställa dem till svars.

Betalar fullmäktige ut pengar innan Konungen förklarat att han oundvikligen behöver summan till rikets försvar eller andra högst viktiga ändamål och statsrådets åsikt är klar, är den eller de som deltagit i beslutet förlustig så väl Rikens ständer som allmänt medborgerligt förtroende.

Brytes Rikens ständers anordning och pengar utbetalas av fullmäktige innan Riksdagskallelsen kungjorts i kyrkorna kommer de att brottsligt dömas till fängelse i två år. Är han tjänsteman skall han skiljas från ämbetet och tjänsten utan att han den eller annan publik befattning kan återfå.

Beträdes fullmäktige att med försummelse eller egennytta ha underlåtit, överskridit eller avvikit från de föreskrifter som bankoutskottet eller revisorerna meddelat må han genast till justitieombudsmannen anmälas. Han skall undersöka om den anklagade kan fällas. Fullmäktige får inte lyda någon annan än Rikens ständer, bankoutskottet eller revisorerna. Fullmäktige får inte överlägga i närvaro av ombud från Konungen eller regeringen.

Infinner sig inte ledamot utan giltigt förfall till fullmäktige bötar han 10 riksdaler för varje gång.

2/3 av fullmäktige måste fatta giltiga beslut.

Stockholms slott å Rikssalen den 1 maj 1810. CARL.

Förordning angående förbud att, vid köp eller skifte av fastighet, förbehålla sig att egendomen framdeles återvinna; Stockholm den 1 maj 1810.

För att undvika den skada både enskilda och allmänna kan drabbas av, då vid försäljning av fastighet, säljaren betingar sig rätt till återköp efter längre tid förlopp. Detta är nu förbjudet och lagfart på sådant köp är inte tillåtet.

Stockholms slott å Rikssalen den 1 maj 1810. CARL.

Kungörelse angående räntetagares och räntegivares ömsesidiga rättigheter vid indelta räntors utfordrande och utgörande. Stockholm den 3 maj 1810.

Då penningmarknaden ändras och det kan påverka räntorna för längre kontrakt har frågan om tillåtelse att betala in natura uppstått. Räntegivaren har rätt att få räntan in natura om det är förmånligast för honom.

Stockholm den 3 maj 1810. SAMUEL af UGGLAS.

Kungörelse angående inrättning av ett nytt Landshövdingedöme under namn av Jämtlands län. Stockholm den 7 maj 1810.

Då Jämtland och Härjedalen är avlägsna från Västernorrlands och Gävleborgs län, vilket hindrar framgången av deras hushållsanstalter, har Vi beslutat att Jämtland som hör till Västernorrland och Härjedalen som nu hör till Gävleborgs län kommer att från den 1 augusti bilda ett eget län under namn av Jämtlands län. Detta kommer att främja i synnerhet Jämtland som är stort och där kronan har stora skogsområden. Här kan uppodling ske.

Stockholms slott den 7 maj 1810. CARL.

Kungörelse angående Västerbottens läns fördelning i tvenne särskilda hövdingedömen, under namn av Västerbotten och Norrbottens län. Stockholm den 21 maj 1810.

Västerbottens län lämnar ypperliga tillfällen till nyttiga och betydliga uppodlingar, vilka kan medföra stora förmåner för landet. Då styrelsen av detta vidsträckta län omöjligt kan hinna med att genom resor, personligen, vilket är helt nödvändigt, för att bereda önskad framgång för att verkställa dessa hushållsanstalter, har Vi beslutat att flytta landshövdingeresidenset, som nu är beläget nära gränsen till Västernorrlands län till ett lämpligare ställe. Västernorrlands län skall klyvas i två. Det östra i namn av Norrbottens län innefattar Över - och Nedertornå, Carl Gustafs, Över - och Nederkalix, Råneå, Luleå, Piteå, med Torneå och Luleå lappmarker. Det andra heter fortfarande Västernorrlands län och omfattar Umeå, Åsele lappmark, Skellefteå, Burträsk, Lövångers, Bygdeå, och Umeå - och Nordmalings pastorat. Från den 1 september kommer det nya länet att ha egen landshövding.

Stockholms slott den 21 maj 1810. CARL.

Varning emot äventyrliga spel. Stockholm den 24 maj 1810.

Vi har med missnöje funnit, att äventyrliga spel, som genom den Kongl Förordningen av 2 augusti 1792, varit förbjudna, trots det tid efter annan i synnerhet i huvudstaden inrotat sig. Vi är angelägna att förekomma de vådliga följder dessa spel har på sederna och framför allt på den uppväxande ungdomen. Alltså har Vi i nåder velat varna Våra trogna undersåtar att ta sig till vara för dessa spel och återuppliva den förordning, som förbjuder dem. Det är strängeligen förbjudet att på källare och kaffehus eller på andra ställen spela på det så kallade BIRIBI och PHARAO eller andra äventyrliga spel med kort eller tärning, vilket namn de än ha. Böterna är 25 riksdaler så väl för värden som för var och en av de spelande. De pengar som vid tillfället vågas och utsättas konfiskeras och tillfaller angivaren. Böterna delas mellan angivaren och Stora Barnhuset här i staden. De dubblas varje gång någon ytterligare påträffas.

Det åligger Överståthållaren i Stockholm och landshövdingarna i orterna att genom sina ämbetsmän och fiskaler hålla allvarsam tillsyn så att detta Vårt nådiga förbud efterlevs. Till yttermera vissa har Vi detta med egen hand underskrivet och med Vårt Kungliga Sigill bekräftat.

Stockholms slott den 24 maj 1810. CARL.

Brev och påbud till samtliga Riksens ständer angående urtima riksdag den 23 juli 1810. Stockholm den 1 juni 1810.

Vi vill med största smärta meddela Eder den stora förlust som drabbat Oss, vid Vår kärleksliga son, kronprins Carl August hastiga frånfälle. Av den sorgliga anledning och för att stadga tronföljden är det nu av största vikt att kalla Eder samtliga Rikets ständer till urtima riksdag. Vi bjuder och befäller Eder att komma till Vår residensstad till den 23 juli 1810.

Stockholms slott den 1 juni 1810. CARL.

Kungörelse angående fortfarande lindring i tullen på utländsk saltad sill. Stockholm den 4 juni 1810.

Tullen på utländsk saltad sill, med undantag för den holländska, är även i år till seglationens slut nedsatt till 12 skillingar tunnan.

Stockholm den 4 juni 1810. J LILJECRANTS.

Kungörelse angående brännvinsbränningen i riket. Haga slott den 13 juni 1810.

En ny förordning, som avser själva bränningsfriheten och den därför belöpande bevillningen och härmed sammanhängande omständigheter, skall hädanefter iakttagas.

Brännvinsbränning må ske alla tider på året och med vad redskap som helst. Undantag mjölnare, torpare och krigsmän, som måste ha sin jordägares tillstånd. Detsamma gäller ämbets- och tjänstemän, ståndspersoner och hantverkare vare sig de äger jord eller inte. Arrendatorer måste komma överens med jordägaren innan de tar skog till vidsträcktare bränning.

Tull för varje kanna brännvin betalas med 2 skillingar i Stockholm och 1 skilling i övriga städer. Från och med nästa år kommer införsel av brännvin att vara fri utom i Stockholm och Göteborg. Dock får den som tillverkar utöver sitt eget behov inte sälja mer än ett halvt stop.

Då ett större parti brännvin säljs till flera köpare får det inte ske från torg eller marknadsplats. Krogar på landet får inte inrättas utan jordägarens tillstånd. De skall vara belägna efter allmänna landsvägar som är öppna både sommar- och vintertid. De får inte ligga närmare kyrkor, gästgivargårdar eller odalkrogar än $\frac{1}{4}$ mil.

Brännvinsminutering är tillåten endast på källare, traktörställen, gästgiverier, värdshus, marketenterier, och näringsställen där spisning gives.

Brännvinsskatten erläggs på landet med 2 riksdaler för helt hemman, mindre i proportion till hemmansdelarna, dock inte mindre än 8 skillingar. Vid mantalsskrivningen skall den som önskar bränna uppge rymden av pannan. Han får då tillståndsbevis av befallningshavaren. I städer räknas 12 mantalsskrivna personer som ett helt mantal.

Krogar taxeras efter deras mer eller mindre förmånliga läge.

Den som tillverkar brännvin utan tillstånd eller med större panna än tillåtet har varje gång förverkat redskapen. Den som säljer brännvin utan tillstånd bötar 3 riksdaler 16 skilling. $\frac{2}{3}$ tillfaller angivaren och $\frac{1}{3}$ fromma stiftelser i den socken där överträdelsen skett. Den som nyttjat för stor panna skall dessutom betala skatt för det han försökt undansnilla. Vem som helst kan ange någon för brott, utom husfolk och tjänare. Förbrytelser döms i städerna i domstol och på landet av häradsrätten. Besvär skall dragas inför hovrätten. Tabell på tariff för brännvinspannor. Haga slott den 13 juni 1810. CARL.

Kungörelse om vissa föreskrifter och underrättelser till vaccinationens allmänna och säkrare främjande i riket. Stockholm den 14 juni 1810.

Flerårig och mångfaldig erfarenhet, både inom och utom landet, har visat att den äkta vaccinationen mot smittkoppor hittills uppfyllt vad som vid dess upptäckt förväntades. Men då å ena sidan inte svenska allmänheten på alla ställen använder detta prisvärda räddningsmedel, som varje öm och förståndig förälder borde, för att barnen skall undgå den förfärliga smitta, som vanställer deras ansikten och undergräver deras hälsa och då det å andra sidan vaccinationen inte på alla ställen utförs med urskillning och noggrannhet, har Kollegium Medicum kungjort vissa ledande föreskrifter och underrättelser, som här följer:

Ingen person, som inte är läkare, får vaccinera förrän han kan förete ett betyg, att han säkert och beprövat kan bedöma och urskilja så väl den äkta vaccinen från den falska och verkliga smittkoppor från vatten- och svinkoppor.

Ett sådant betyg skall utfärdas av läkare och ingen person utan detta betyg får antagas som vaccinator i socknarna. Erhåller man ett sådant betyg av någon annan läkare än ortens provinsialmedicus, skall man genast insända en bevittnad avskrift. Provinsialmedicus är skyldig att till kollegium insända förteckning på varje person som antas till vaccinator.

Vem som än utför vaccinationen skall han återse sin patient i synnerhet mellan det 7:de och 9:de dygnet för att avgöra om vaccinationen är äkta eller inte. Efter genomgången vaccination skall han utan betalning till föräldrarna ge ett skriftligt betyg, där det står tiden för vaccinationen och att han anser barnet var säker för koppssmitta.

Varje husfader, som har under sin vård personer som inte haft smittkoppor eller är vaccinerade bör vid varje års början anmäla dessa hos vaccinationsföreståndaren.

Vaccinationsföreståndaren i varje socken för en bok på alla personer som inte är vaccinerade och insänder den till provinsialmedicus.

Han skall antingen själv eller genom behörig vaccinator ombesörja dessa personers vaccination. Vaccinationsämnet, som provinsialmedicus är skyldig att förse sig med, tas av fullkomligt friska vaccinerade barn den 7:de eller 8: de dagen efter skedd vaccination.

Vaccinationsämnet kan om det genast läggs mellan två glasskivor överdragna med guldslagarhinna, oxblåsa eller ägghinna hållas friskt och kraftigt länge, om det glaset förvaras i fin kolstybb.

Vaccinatören är skyldig att hålla journal över de vaccinerade, med namn, ålder, föräldrars namn och stånd, boställsort, när vaccinationen ägde rum, besiktningdagen och hur gammalt vaccinet var.

Dessa journaler insänds till Kollegium Medicum.

Där antecknas om någon blivit skadad eller dödad på grund av vaccinationen och om vaccinerade personer ändå fått smittkoppor. Skulle så vara fallet skall läkare eller vaccinator genast besöka den sjuka för att konstatera att det är koppor och av vem han blivit vaccinerad. Han ser till att barn som riskerar smittas vaccineras vilken årstid det än gäller. Den normala vaccinationstiden är annars under sommarhalvåret.

Denna kungörelse gäller inte i Nyköpings län förrän efter detta år. Där utfärdas särskilt reglemente.

Kollegium skall anse som en ämbetsnit att till Kongl Maj:t anmäla de läkare och vaccinatorer som utmärka sig genom berömlig nit och noggrannhet till vaccinationens allmänna och säkra befrämjande.

Stockholm den 14 juni 1810. D von SCHULZENHEIM.

**Kungörelse angående förbud mot s k extra stämpling i Chartaesigillataekontoret.
Stockholm den 29 juni 1810.**

Den s k extra stämplingen i Chartaesigillataekontoret kommer att upphöra. Sådana handlingar som skall stämplas skall skrivas på stämplat papper.

Stockholm den 29 juni 1810.SAMUEL af UGGLAS

Svensk författningssamling 1810.

Låssa kyrkas arkiv.

Sammandrag av Gudrun Sandén 2001, UKF

[Öppna Bokmärken från Navigeringsrutan](#)

2 juli -5 december 1810

Brev och påbud till samtliga Rikens ständer att urtima riksdagen den 23 nästkommande juli skall, i stället för Stockholm, hållas i staden Örebro. Stockholm den 2 juli 1810.

Sedan Vi utfärdat Vår kallelse till urtima riksdag den 23 juli för att säkra tronföljden, har oroliga uppträden förekommit i huvudstaden. Blod har flutit och Vi har varit tvungna att inkalla en betydande militär styrka för att stävja det våld och laglöshet som rått. Även om våldsamheter blivit hindrade och avböjda är jäsningen fortfarande stark och hotelser om våld förnyande. Vi har insett att huvudstaden ännu inte återfått sitt lugn, trots Våra kraftiga åtgärder och att ett utbrott skulle kunna äga rum. Vår huvudstad inte är lämplig för den urtima riksdagen, som är så viktig för Vårt fädernesland. Efter samråd med Riksbanken och Riksgäldskontoret har Vi funnit att Örebro är den lämpligaste platsen för riksdagen att samlas på. Därför bjuder och befäller Vi att Rikets ständer infinna sig i Örebro den 23 juli 1810.

Stockholms slott den 2 juli 1810. CARL.

Kungörelse angående de våldsamma uppträden, som den 20 sistlidne juni uti huvudstaden förefallit. Stockholm den 2 juli 1810.

Vi vill i sammanhang upplysa Våra trogna undersåtar om de våldsamheter som hände i Stockholm den 20 juni.

Genast efter den oersättliga förlust Vi och riket lidit genom kronprinsens bedrövliga frånfälle uppkom bland allmänheten de mest förklenande rykten om orsaken till hans död. Att Vi sände läkare härifrån för att öppna tronföljarens lik är kända. Under den djupa sorg som Vi som Fader och Konung drabbats av på Vår ålderdom, skulle den rysliga misstanken att gift skulle ändat kronprinsens liv ännu kraftigare verka på Vårt redan nog upprörda sinne. Vi trodde till en början att det rykte kom av den oskrymtade kärlek Hans Kungl Höghet tillvunnit sig och den sorg i varje redig mans hjärta som hans hastiga död framkallade. Men då ryktena mer och mer tilltog lät Vi redan den 7 juni justitiekanslersämbetet anställa undersökning, i avsikt att straffa den avskyvärda brottslingen om han fanns eller genom sanningen uppdaga det rätta förhållandet.

Vi måste avvända en för Svenska Folket i alla tider outplånlig vanära. Vi hoppades att genom dessa åtgärder Vårt trogna folk skulle stilla avvakta upplysningarna, som denna undersökning kunde lämna. Vårt hopp har inte infriats, utan då kronprinsens lik infördes i staden har ett brott begåtts som varit kränkande för Vår person, vådligt för det allmänna lugnet.

En av Våra högsta ämbetsmän Riksmarskalken greve von Fersen blev i sin ämbetsutövning på blotta misstankar av en tygellös och uppretad folksamling mördad. Han blev tvungen att lämna sin vagn, ryckt från den fristad han sökte, misshandlad, släpad och slutligen på ett gruvligt sätt mördad. Döv för alla medmänskliga känslor ville den uppretade folkmassan inte lämna honom till lagens prövning och hägn, som varje medborgare har rätt till. I stället utvecklades vidsträcktare våldsamheter med för hela samhället vådliga avsikter. Hot om att hus skulle plundras, flera personer offras och den allmänna ordningen kränkas. Efter flera timmar av tålmodiga anmaningar till lugn, måste den militära styrkan på Vår befallning, sedan folkmassan dragit sig mot slottet och kastat sten, avlossa några skarpa skott. Våra trogna undersåtar förstår säkert den vånda under vilket detta beslut fattades. Det var dock nödvändigt för att visa att Konung och Lag fanns inom Riket. Vi måste kväva Vår medfödda ömhet för var och en av Våra undersåtar, för att övertyga en förvillad menighet, vad som gäller i landet. Vårt beslut hade också önskad effekt, folksamlingen skingrades och lugnet återställdes. Detta lugn har sedan rått, men jäsningen finns kvar och kan ännu en gång blossa upp. Sådant kommer att straffas och beivras.

Av bilagda berättelse av Vår tjänstgörande generaladjutant kan ni närmare läsa om förloppet av denna bedrövliga dag. Må den bli en varning mot illasinnades planer, som endast under de ädlaste

förevändningar, vill dölja den lust till allmän plundring och oordning, för att få samhället på fall och kränka äganderätten. Följ däremot Edra plikter mot Gud och överheten, så skall ni vinna kraft under livets vidriga öden, tröst och samvetsfrid när döden nalkas.

Förlita er på er Konungs verksamma åtgärder att bringa lugn och personlig säkerhet. Split och tvedräkt förlamar den allmänna kraften, som förr eller senare bidrager till Statens undergång. Enighet befäster ett samhälle.

Om de råd er åldrige Konung lämnar er skulle förfela sin verkan på era hjärtan och ni hellre lyssnar på illasinnade personer, så skall ni en dag få uppleva, hur detta urgamla rike förlorar sin självständighet och dess missledda innevånare genom sina våldsamheter påkallat främmande härars intrång, då skall ni fälla blodiga tårar över er villfarelse och förgäves minnas det lyckliga tillstånd, som ni förlorat.

Vi ryser vid denna tanken och uppmanar er att i fast förbund med Oss skapa lugn, så att vi kan leva och dö som självständiga svenska män. Vi befäller Våra befallningshavare att allvarligt vaka över den allmänna ordningen och vara rättvisa och hulda mot alla redliga och laglydiga män, skonsam och mild mot dem som inte felat, men sträng och kraftfull mot de brottsliga och illasinnade.

Slutligen är justitiekanslersämbetets berättelse ett bevis, som kan trösta och upplysa Våra undersåtar i avseende av det beklagliga dödsfallet som borttryckt Oss en älskad son och Riket en ädel furste på vilken varje redlig svensk man satt sitt framtida hopp.
Stockholms slott den 2 juli 1810. CARL

Stormäktigste allernådigaste konung.

På Konungens befallning får jag avge följande berättelse över upploppen i huvudstaden den 20 juni, då kronprinsens lik kom hit.

Sedan det olyckliga ryktet att kronprinsen skulle blivit förgiftad allt mer får överhand, märktes hos allmänheten, som kände den älskade furstens förlust, en jäsning, som den illasinnade (Gud vet varför) ville begagna. De ville åstadkomma oroliga uppträden och började med att rikta sitt missnöje mot vissa personer, som de utpekade som delaktiga i förgiftningsbrottet. Man kunde därför förutse att det skulle bli obehagliga uppträden vid det sorgliga tillfälle, då kronprinsens lik skulle komma till huvudstaden. Jag har tjänstgjort som generaladjutant i 1 1/3 år och aldrig märkt minsta upproriskhet hos Stockholms allmänhet. De har alltid uppträtt lugnt och följt Konungens befallningar och militären har alltid haft order att bemöta allmänheten med hövlighet och foglighet.

Jag kunde inte förutse de våldsamheter som inträffat, men hade dock en känsla att någon oordning skulle kunna förekomma. Efter slutad konselj på Haga skyndade jag därför till staden. När jag anlände till Kungl Stallet fick jag underrättelse om att ett upplopp var för handen och att Hans Excellens Riksmarskalken var i fara. Jag red genast över Riddarhustorget till Stora gatan, där en stor mängd folk samlats. De skrek och bullrade. Jag såg Riksmarskalken som fick hjälp av generalmajor Silversparre, vilken med fara för sitt liv försökte skydda honom mot slag av käppar och paraplyer. Riksmarskalken var mycket blodig och syntes svag. Jag talade till folket och bad dem att i Guds och Konungens namn sluta och inte dra vanära över nationen. De lyssnade med välvilja och upphörde med misshandeln. Silversparre lyckade då ta Riksmarskalken till porten i Bergstralska huset och flera välklädda personer kom och sa att om generalen ber folket följa sig skulle de genast skingras. Jag antog deras råd och började rida fram åt Nygatan. En stor folkmängd följde mig. Vid Kornhamnstorg stannade jag och uttalade min erkänsla till folket som följt mig. Jag trodde då att upproret var över och lovade att hos Konungen ursäkta deras olagliga beteende. Jag försökte sedan genom omvägar skilja mig från mängden, som med hurrarop följde mig till slottet. Jag red tillbaka till Riddarhustorget där jag mötte Silversparre, som talade om att Riksmarskalken var död. Trots att en folkmängd avlägsnat sig hade en annan tillstött, som med yttersta raseri fullbordade mordet. Fler och fler kom till platsen under skrål och oväsande och

ville föra Riksmarskalkens lik till avrättningsplatsen. Från många håll hördes att flera högre ämbetsmän skulle offras, förmögna hus plundras, brännas och nedrivs.

Jag förstod nu att man inte kunde utträtta något med foglighet, utan befallde en division 6-pundiga kanoner till Riddarhustorget och satte all militär under gevär. Jag uppmanade folket att lämna torget, vilket de inte lydde. Då satte jag Kungl Livgardet till Fot under marsch, varvid folket måste dra sig undan. Det skedde med knorr och hotelser. Allt blev sedan stilla till klockan 4 på eftermiddagen. På alla ställen försökte befälet få folket lugnt och att skingras, men allt förgäves.

Eder Kongl Maj:t ankom nu till staden och sammankallade statsrådet, då jag avlämnade en kort rapport. Konungen ville skona folket så långt det gick och en proklamation skulle utfärdas. Innan den tryckts tilltog dock folkets djärvhet mer och mer. De drog sig mot slottet och förolämpade både befäl och manskap. Jag blev tvungen att låta ladda skarpt och drog fram 2 trepundiga kanoner och förklarade att jag skulle använda dem. Inga demonstrationer verkade dock på deras raseri. Då jag föreställde dem hur olämpligt deras uppträdande var denna sorgens dag, sprang en fram och ville slå mig i huvudet med en käpp. Jag fattade honom i kragen och med hjälp av en officer förde honom till arrest. Flera gjorde utfall mot kanonerna med blev arresterade. Folket började nu kasta sten på de ridande patrullerna. Vid Gustaf Adolfs torg var handgemäng i gång och jag red dit och försökte förmå folket till lugn och besinning, men allt förgäves. Otidigheterna och djärvheten tilltog och folkmassan ökade mot kvällen.

Jag återvände åt slottet då jag märkte att både befäl och manskap var ordentligt uppretade, sedan de skymfats av folket och jag hade all möda i världen att avhålla dem från utbrott. Då jag återigen försökte övertala folket att skingras blev både jag och befälet mött med åtlöje och stenar under ständiga hurrarop och skrål. Folkmassan försökte nu tränga sig mot slottet. Med tungt hjärta såg jag mig nu tvungen att enligt order göra slut på upproret och en sista gång bad jag folket upphöra med sina oanständiga rop mot Konungen, som nu befann sig på slottet. Befälet bad mig använda några druvhagelsskott, med jag ömmade vid tanken på den skada detta kunde åstadkomma och sände en liten skvadron av Livgardet till häst att göra chock. Stora Kyrkobrinken blev rensad men snart började stenarna hagla och brinken fylldes med folk. Jag beordrade en pluton av Svea Livgarde att ställa sig vid gatumynningen och att möta våld med våld. Folket fortsatte sin stenkastning och jag kunde inte hindra den misshandlade och uppretade soldaten att ge eld. Med några skott var lugnet återställt.

På norr fortsatte upploppet och jag beordrade det förstärkta kavalleriet att göra chock på alla folksamlingar, vilka ej genast efter tillsägelse skingrades. På detta sätt återställdes lugnet ganska snart, men beklagligen har det inte avlupit utan blodsutgjutelse. Jag hoppas att inte många blev dödade även om ett stort antal blev skadade och att Konungen ger mig och militären en rättvis bedömning av vårt handlande.

Nu återstår för mig att upplysa varför militären inte nog verksamt sökt avböja det grymma mordet på Riksmarskalken.

Ingen kunde föreställa sig att något sådant skulle kunna hända en av rikets högsta ämbetsman, som deltog vid det högtidliga införande av kronprinsens lik till staden. Den allmänna sorgen som varje redlig man kände vid detta sorgliga tillfälle, lämnade ingen förmodan att denna procession skulle få ett sådant mottagande.

Silversparre som förde befälet och försökte rädda Riksmarskalken kunde inte för trängseln av vagnar och folk få från några trupper till hjälp. De trupper som fanns efter processionen fanns på Riddarhustorget och visste inte vad som hände vid Nygatan. Dessutom har Författningarna till minde del bestämda föreskrifter som gör att militären inte får fatta egna beslut. Jag hoppas att Konungen inte räknar militären till last det som hänt. Den visade sig äga förmåga och vilja att möta våld med våld så snart order givits. Jag hoppas att den som skall bedöma det som hänt sätter sig in i befälhavarens ställning, så skall man inse dess svåra belägenhet. Det är dessutom lättare

att klandra än att göra själv. Nu är alla betänkligheter undanröjda och var och en vet vad man med säkerhet skall och bör göra.

Stockholm den 25 juni 1810. C ADLERCREUTZ.

Underdånig berättelse!

Efter senaste Riksdagen slut företog den nyss utkorade kronprinsen en resa till landets södra delar. Han begav sig från huvudstaden den 9 maj tillsammans med greve E Sparre, överstelöjtnant Holst och major Forsell.

Det inkom en rapport att kronprinsen varit illamående på resan, och livmedikus Rossi blev befalld att följa honom. Kronprinsen vistades i Karlskrona och senare i Skåne och rapporter inkom att han mådde bra. Snart förbyttes dock dessa glädjande nyheter, då major Forsell den 31 maj meddelade att kronprinsen avlidit den 28 maj mellan klockan 2 och 3 på eftermiddagen. Han hade åsett en kavalleriexercis på Kvidinge Hed och fallit av hästen. Trots skyndsamma försök att rädda honom hade man bara kunnat konstatera att hans dyra dagar var slut.

Kungen, vars hela själsstyrka fordrades, då hans och Sveriges framtida hopp ryckts bort, förordnade om öppnandet av liket. Livmedikus Pontin och professor Berzelius avreste den 1 juni från huvudstaden, med erforderlig instruktion. Landshövding von Nolken i Kristianstad län och lagmannen i Skåne M Flink blev beordrade att närvara.

Denna anstalt kom aldrig att verkställas. Livmedikus Rossi med biträde av licentiat G Halenius i samråd med förste livmedikus doktor Engelhart, doktor Florman och doktor Liljevalch beslöt att öppna prinsens lik den 30 på eftermiddagen, då de bedömde att om obduktionen uppsköts skulle värdefulla upplysningar gå förlorade.

Den 2 juni kom med kurir protokollet från liköppningen. Närvarande hade varit prinsens tjänstgörande kavaljerer och kyrkoherde Krook Besiktningen visade att kronprinsen dött av slag (apoplexi). Kollegium Medici har anmält att de önskat en noggrannare undersökning av prinsens maginnehåll, vilken en kunnig kemist borde tittat på. Man hade dock inte nyttjat de medel som behövts för att bibehålla kroppen från röta eller samlat maginnehållet. Dock anser de att dödsfallet var orsakat av slag, varvid blodet stockat sig i huvudet och vid fallet från hästen hade hjärnan kommit i skakning och rubbning.

Efter dessa upplysningar har Kungl Maj:t inte kunnat anse annat än att dödsfallet varit naturligt. Han har genom tryckning av rapporterna velat ge allmänheten kunskap om vad som hänt. Trots detta har Konungen erfarit att undersåtarna inte gått att lugna utan talar om att prinsen skulle dött av förgiftning.

Då inte något brott blev uppdatat eller någon person kunde tilltalas som baneman bara på grund av ett rykte, har undersökning inte kunnat bli ämne för domstolens åtgärd. Förhör har hållits med prinsens betjäning. Dessa förhör har inte givit anledning att tro att ryktet är sant. Dock har Konungen utfärdat en belöning på 20.000 riksdaler för den som med lagliga bevis skulle styrka att så är fallet.

Trots dessa åtgärder blev det våldsamma upplopp i huvudstaden den 20 juni, när prinsens lik anlände till Stockholm. Därunder mördades greve Fersen på ett barbariskt sätt. Det var endast genom Kungens ankomst från lustslottet Haga och vidtagna allvarsamma steg som demonstrationen blev hämmad. Detta äventyr kunde ha orsakat att liv och egendom varit i fara, då det överallt på gator och torg uppmanades till våld och mord.

Konungen har beordrat en undersökning om denna ursinniga självhämnd. Undersökningen som pågår upptäcker varje dag anstiftare och verkställare av detta för lag och ordning kränkande uppträdande, som vi aldrig upplevt maken till i landet. De kommer att ställas inför rätta och straffas. Vad som redan är gjort blir här för vidlyftigt att omtala. Konungen kommer när allt är över att på lämpligt sätt meddela allmänheten.

Vad som framkommit vid obduktionen kan endast läkarvetenskapen bedöma. Kronprinsens adjutant Holst och kammartjänare Juel, som i 24 år varit i prinsens tjänst har berättat att han alltid delat soldatens öde och följaktligen haft en härdad kropp. Hans hälsa har varit god, även om hon på senare år besvärats av hosta och ibland kräkningar, särskilt när han rökt tobak och druckit kaffe. Han har aldrig visat sig ömtålig om sin hälsa och endast vid opasslighet använt bittra droppar.

Kort före sin resa till Sverige har han dock oftare besvärats av kräkningar, särskilt på morgnarna. När han vistades på Strömsholm och Drottningholm var han ofta angripen av magkrämpor, så pass att han inte efter vanligheten kunnat bevista vaktparaden. Han har någon gång klagat över att blodet stiger honom åt huvudet, när han ätit eller blivit upphetsad. Själv trodde han det berodde på hemorrojder och att han var mindre aktiv än vanligt.

Under april månad har hans hälsa förbättrats, men den 10 maj efter middagsmåltiden vid Åby Gästgivargård, besvärades han mycket av kräkningar mellan Norrköping och Linköping. Middagen serverades av eget kök. Sparre intygar att han under resan druckit vin, vatten och mjölk. Vid nattlägret i Linköping hade professor Lodin blivit rådfrågad om något läkemedel. Opassligheten ansågs bero på förkylning, med tecken på frossfeber och förfelad matsmältning. Denna opasslighet har fortsatt under resan och vid Hester har han inte kunnat sitta med vid bordet, utan endast druckit någon buljong. Sjukdomen tilltog och i Eksjö måste han inta sängen den 12 och 13 maj. Den 15 kunde han dock resa vidare. Under vistelsen i Eksjö hade han vårdats av provinsialläkare Olin med den framgången att han vid ankomsten till Karlskrona kände sig nästan återställd.

Den 22 och 23 juni har hälsan försämrats något. Han klagar över huvudvärk och yrsel, men bevisar Malmö stads borgerskaps middag för honom. De följande dagarna fram till den 28: de klagar han inte, kanske beroende på hans efterlängtnade förtroliga umgänge med sin bror Hertig Fredrich av Augustenburg. Han har dock omtalat för Holst att han i ett anfall av svindel inte igenkände sin bror. De avreste från Ramlösa till Hälsingborg och tog avsked vid Hälsingborgs Brygga. Därefter fortsatte kronprinsen till Kvidinge Hed, där den bedrövlige händelsen inträffade vid 3-tiden.

För så vitt det står i mänsklig makt att söka utröna om en illgärning är begången, som ryktet anför, har man uppmärksammat vad kronprinsen ätit under sin vistelse i Stockholm. Den nu avlidne greve Fersen har uttryckt befallning att samma matordning som för den övriga kungafamiljen skulle gälla. Fram till 14 mars lagades maten av köksmästaren Bonnet och sedan av mästerkocken Nyman och mästerkocken Smitt. Konditorn Hammarberg har under hela tiden tillrett konfektyren samt kokat kaffe och te. Munsken Moberg och källarmästare Broman har haft om hand om likörer och viner. Kammartjänare Juel och löparen Pomp har hela tiden betjänat prinsen.

Prinsen serverades kaffe klockan 7 på morgonen, hämtat från konditoriet och gemensamt för hela hovet. Klockan 9 har frukost bestående av någon kall köträtt, ost, smör konjak eller likör samt en butelj rött vin blivit hämtad från det vanliga köket. Även om prinsen inte ätit tillsammans med den övriga familjen har maten hämtats från det kungliga köket, likaså eftermiddagsteet. Aftonmåltiden har bestått av en kall köträtt och under resan ett kallt kök tillagat av köksmästare Bonnet.

Alla som omgett prinsen har blivit hörda under ed och ingen misstanke har väckts att någon skulle vållat prinsens död.

Under de första nätterna i Stockholm har prinsen sovit innanför olåsta dörrar, vilket kammartjänare Almlöf på eget bevåg ändrat på. Ryktet talar om att något buller skulle märkts en natt, men Almlöf undersökte saken och fann att det var betjäningen som höll till en trappa ned.

Prinsen har dock uttalat att han ansåg att någon tillställning var riktad mot honom, vilket skulle satt fart på ryktena. Detta menar kammarbetjäningen var taget ur luften. Prinsen kände tillgivenhet för sin betjäning och talade öppet om vad han ansåg. Han har under allmänna reflexioner om döden önskat att i händelse av sjukdom och död meddelande skulle nå hans bror. Under hans opasslighet i Eksjö fick expeditionsföreståndaren genom brev från Holst befallning att ta i förvar en del viktiga handlingar och pengar som förvarades i ett rum innanför hans sängkammare.

Ett rykte säger att prinsen fått brännvin, kaffe och buljong, men inte smakat det. Däremot drack hans lakej upp det och blev illamående. Ljustalg hade av vårdslöshet hamnat i en havresoppa och gav en otäck smak, så att ingen åt av den, utom lakejen Algren. Han blev några timmar senare sjuk i magplågor, men var dagen därpå frisk igen.

Det har också sagts att när prinsen blev dålig i Åby efter måltiden där, gift skulle ha blandats i en pastej. Köksmästare Bonnet tillagade pastej i Stockholm före avresan och hela sviten åt av den, utan att någon blev dålig.

Slutligen har ett rykte kommit från den dejeuner som von Platen gav för kronprinsen i Hälsingborg. Där bjöds på sparris, en raritet som endast serverades till prinsen. Det har dock framkommit att även hertig Fredrich ätit utan att känna någon åverkan på hälsan.

Kapten Jägarhorn och löjtnant Hästesko från Åbo berättar att innan de lämnade Åbo ett rykte var i svang att kronprinsen avlidit under en resa till Skåne. Han hade dock inte påbörjat sin resa vid den tiden. Även i Stockholm hade man farhågor att prinsen inte skulle återkomma med livet, vilket kan ha spritt sig till Finland. Varifrån dessa rykten kom är det omöjligt för mig att veta. Andra upplysningar om händelser finns att läsa i protokollen.

Oriktigheten av vad som blivit uppgivet och spritt genom detta rykte är uppenbar. Det tillhör blott en högre makt att se vad som är fördolt.

Axel von Fersen bror, Fabian, har hos Konungen begärt att broderns papper och handlingar skall gås igenom och granskas, för att kunna utröna om hans broder vore brottsling eller oskyldig. De blev genast efter Fersens död förseglade. Misstanke har även yttrats mot Fersen syster grevinnan E S Piper. Justitiekanslersämbetet har inte funnit hinder för att ärendet kommer under laga domstol. Därför är handlingarna remitterade till advokatfiskalämbetet och Svea Hovrätt, där de personer som redan är förhörda under ed får styrka sin berättelse

Med den noggrannhet som tillhör ämnets vikt och sanningens krav, skall den således nödvändiga rannsakingen äga rum.

Livmedikus Rossis felaktiga förfarande vid öppningen av prinsen lik är redan åtalat. Ledamöterna av medicinska fakultetens i Lund meddelade förklaring i samband med obduktionen har blivit lämnade till Kollegii Medici och så snart som justitiekanslersämbetet fått befälhavarens rapporter över upploppet i Stockholm den 20 juni skall ämbetet noga tillse om det kan finnas anledning till laga åtal

Stockholm den 2 juli 1810 På Justitiekanslersämbetet vägnar, efter nådigt förordnande. V af Klintberg.

Förordning om vad i anseende till Regeringsärendenas jämna och obehindrade gång under Kongl Maj:ts vistande vid Riksdagen i Örebro iakttagas bör. Stockholm den 2 juli 1810.

Sedan Vi av viktiga skäl flyttat den urtima riksdagen till Örebro, stadgas på vanligt sätt, att alla brev, memorial, förklaringar, förfrågningar och betänkanden, som det inte är särskilt bråttom med, skall insändas till Stockholm. Allmänheten skall på de vanliga ställena lämna sina ansökningar, besvär och böneskrifter.

Stockholms slott den 2 juli 1810. CARL.

Kungörelse angående undvikande av främmande ord och talesätt i alla kungörelser, handlingar och skrifter, som till menighetens eftertanke utgivas. Haga slott den 5 juli 1810.

Bondeståndet har vid senaste riksmötet genom sin talesman anhållit, att då det i allmänna skrifter och handlingar ofta förekommer främmande talesätt och utländska ord, som allmänheten inte förstår, att Vi genom någon föreskrift borde förekomma dessa olägenheter. De förorsakar den enfaldiga menigheten oreda och tvistighet. Vi går bondeståndets önskan till mötes och anbefaller samtliga Hov- och Överrätter, Kollegier, publika verk, landshövdingar och andra ämbets- och tjänstemän, att i alla domar, kungörelser, handlingar och skrifter som till menigheten utges, bruka en ren och tydlig svenska samt så vida möjligt är undvika främmande ord och talesätt.

Haga slott den 5 juli 1810. CARL

Kungörelse angående vad som bör iakttas vid meddelande av prästbevis för änkor, och oförsörjda barn, vilka av statsverkets medel åtnjuta pension. Stockholm den 6 juli 1810.

Reglemente angående förbättrad pension för militära och civila tjänstemäns i fattigdom efterlämnade änkor och barn. Pensionär, som får arv eller på annat sätt erhåller förmögenhet så att de kan försörja sig, har inte längre rätt till pension.

De prästbevis som hädanefter meddelas pensionärer skall innehålla intyg att de nyttja sina salighetsmedel och för ett kristligt, dygdigt och hushållsaktigt leverne. De skall vara i fattiga och behövande omständigheter, utan möjlighet att idka något näringsmedel eller annan utväg till nödtorftigt uppehåll.

Stockholm den 6 juli 1810. CARL ERIC LAGERHEIM.

Kungörelse angående bruksägares sökta tillstånd att få nedlägga smide, med befrielse från därå under tiden belöpande kronoutskylder, och med rättighet att detsamma åter upptaga. Stockholm den 17 juli 1810.

Järnkontorets fullmäktige har anmält den svåra belägenhet bruksägare är försatt i, då de inte finner avsättning för sina produkter och spannmålspriset hela tiden stiger. De anhåller om någon lindring för att upprätthålla rikets bruks- och bergverksrörelse. De föreslår att bruksägare får tillstånd att lägga ned verksamheten helt eller delvis och få befrielse från hammarskatt, bevillning och övriga för smidet följande avgifter under den tid smidet är nedlagt. Efter utlåtande av flera kollegium tillåts detta på följande villkor.

Anmälan skall göras 2 månader innan smidesåret börjar och nedläggning önskas. Detta kan beviljas men endast för ett år. Mindre än en härd får inte läggas ned. Allt i proportion till det hela. Undantag kan efter undersökning ske om en bruksägare endast har en härd med 450 skeppspund hammarsmide. Hur man skall göra en nedlagd härd obrukbar under nedläggningstiden, kommer att särskilt förordnas. Mindre bruk med avsättning inom orten kan inte utan vidare räkna med att få lägga ned, då man inte kan kontrollera mängden av smidet, som man kan om det avyttras vid en våg. Särskild undersökning fordras. Skulle någon bruksägare med tillstånd att lägga ned delar av verksamheten, smida för mycket pliktat han för varje skeppspund. De bruksägare som köper tackjärn för sin tillverkning, tillåts fortsätta med det. Efter ett år är bruksägaren tillåten att på samma villkor som tidigare uppta tillverkningen. Vad bevillningen beträffar kommer det med den allmänna bevillningen att överensstämna. Stockholm den 17 juli 1810. FREDRIC RIDDERSTOLPE.

**Kungörelse angående prästerättigheters utgörande av torpare och backstuguhjon.
Stockholm den 25 juli 1810.**

De torpare och backstuguhjon, som enligt författningarna och särskilda överenskommelser genom dagsverken skall lösa sina skyldigheter till prästerskapet, skall hädanefter göra så att endast en arbetare i taget påfordras. Det uppdrages åt jordägaren att reglera vilken som står i tur. Prästen skall minst två dagar innan dagsverket önskas meddela jordägaren, så att han får rådrum att ordna och reglera sitt eget arbete. Väderleken får inte hindra att dagsverket utförs. Skulle så bli fallet får dagsverkaren ändå tillgodoräkna sig dagen. Prästen får ha flera dagsverkare från olika jordägare på en gång, dock endast en från varje gård. Uppstår tvister hänvisas till landshövdingen och konsistorium.

Stockholm den 25 juli 1810. SAMUEL af UGGLAS.

Kungörelse angående tullavgifter för varor som överförs från Sverige till Finland eller från Finland till Sverige. Stockholm den 7 augusti 1810.

Finska produkter antingen det gäller råvaror eller manufakturade varor får införas till Sverige utan annan avgift än den som gällde före kriget. Samma förhållande gäller svenska varor som förs till Finland. Däremot för alla övriga från Finland eller andra utrikes orter inkommande varor till Sverige skall beskattas med sjö- och gränstulltaxorna. Till Finland utgående svenska produkter som alun, rödfärg, vitriol, järn av alla slag tackjärn, osmundjärn, barlastjärn, koppar, mässing, kalksten från Gotland, skall uppgivas lossningsbevis i tullkammaren, så att man kan kontrollera att varorna verkligen kommit fram, för förekommande av lurendrejeri och försnillning.

Stockholm den 7 augusti 1810. J LILJECRANTS.

Förening och valakt angående den högborne furstens prins Johan Baptist Julii av Ponte Corvo utkorande till Svea rikets kronprins och till efterträdare på den Kungl Svenska Tronen. Örebro den 21 augusti 1810.

Vi efterskrivna Svea Rikets Ständer som är samlade till urtima riksdag här i Örebro gör veterligt: Att sedan kronprins Carl August avlidit utan bröstarvingar, har Vi för att undvika våda för rikets självständighet och lugn och inbyggarnas i grundlagen stadgade fri och rättigheter, vilka kunde äventyras genom val av kung, beslutat att utkora Johan Baptist Julius Bernadotte, furste av Ponte Corvo till tronföljare. Han är begåvad med de egenskaper och dygder, som ger oss välgrundat hopp att under hans regering röna den rätta ordningen i styrelsen och komma i åtnjutande av den välgång, som blir frukten av en laglig, kraftfull och välgörande regering.

Han har redan innan han kommit till Sverige antagit den rena evangeliska läran. Johan Baptist Julius Bernadotte är enhälligt och lagligt vald till kronprins och skall då Vår nu regerande Konung avgår med döden (vilket den Högste Guden länge fördröjer) efterträda honom på tronen. Han skall regera över Svea rike samt dess underlydande länder, krönas och hyllas till Sveriges konung samt styra riket efter regeringsformen av den 6 juni 1809 och rikets gällande grundlagar, allmänna lagar och stadgar. Vi tillägger också att hans äkta manliga bröstarvingar skall ärva kronan.

Undertecknat av samtliga av Rikets Ständer.

Kungörelse att vid nästkommande års början och allt framgent Färentuna härad, eller det så kallade Svartsjö län, kommer att återläggas under Stockholms hövdingedöme, samt styrelsen över Mariefreds stad åter uppdragas åt landshövdingen i Södermanlands län. Örebro 10 september 1810

Ständerna har inte funnit något hinder att Färentuna härad, vilket för närvarande är lagt under Drottningholms ståthållarämbete, blir återfört till Stockholms hövdingedöme samt att styrelsen över Mariefreds stad åter uppdrages åt landshövdingen i Södermanlands län. Vi har gett Vårt bifall och från och med nästa år skall detta ske. Ståthållarens på Drottningholms och Gripsholms slott befattningar kommer därigenom att upphöra.

Örebro slott den 10 september 1810. CARL

Kungörelse angående sättet att göra en, för tills vidare nedlagt smide, inställd härd under viloståndstiden obrukbar. Stockholm den 17 september 1810.

Den 18 juni gavs tillåtelse att under en tid lägga ned smidet i olönsamma bruk och under den tiden slippa beivringar. Nu har förordnas hur man skall göra härden obrukbar så att den inte används obehörigt. Den s k forman, där blåsten i härden släpps in skall tas bort och öppningen ordentligt igenmuras och förseglas av någon bergs- eller kronobetjänt. Han lämnar bruksägaren bevis, som skall uppläsa i kyrkan nästa söndag och efter påskrift av prästen insändas till advokatfiskalskontoret.

Stockholm den 17 september 1810. FREDRIC RIDDERSTOLPE.

Kungörelse angående ytterligare underhållsutdelning av krigsmanshusmedlen till avskedade krigsmän, för innevarande år 1810. Stockholm den 18 september 1810.

Utom nådegåvor har underhållssumman för de här uppräknade soldaterna uppgått till 630 riksdaler. Pengarna fördelas till 117 personer efter olika klasser. Den högsta 15 riksdaler och den lägsta 3 1/3 riksdaler. 7820 personer finns i livet och är berättigade till pensioner, vars årliga underhållsbidrag uppgår till 31.572 1/3 riksdaler.

Stockholm den 18 september 1810. JOH, AUGUST SANDELS.

Kungörelse angående föreningar om prästrättigheter. Örebro slott den 21 september 1810.

I cirkulär av den 17 maj innevarande år har vi anbefallt samtliga landshövdingar och konsistorier att påskynda och befrämja billiga överenskommelser mellan pastorerna och församlingarna angående tiondeersättningar. Vi har erfarit att denna omsorg på åtskilliga ställen antingen inte blivit rätt förstådd eller saknat verkställighet.

På vissa orter har Vårt förordnande fattats så att alla gamla författningar och stadganden rörande tionden och övriga avgifter till prästerskapet skulle vara upphävda och att det berodde av åhörarnas egen prövning vad prästerna skulle ha i avlöning.

Med anledning härav vill Vi förklara att de gamla överenskommelser mellan lärare och åhörare inte är upphävda eller överlämnade till församlingarna att godtyckligt tolkas. Vår avsikt har endast varit att befrämja billiga och frivilliga överenskommelser. Inga förändringar får ske under nådår eller vakans, då den ännu inte utsedda prästen kan bevaka sin rätt.

Örebro slott den 21 september 1810. CARL

Successionsordning, varefter den högborne furstens, Svea Rikes utkorade kronprins, Hans Kongl Höghets, prins Johan Baptist Julii av Ponte Corvo manliga bröstarvingar skola äga rätt till den Kungl Svenska Tronen, samt att Svea Rikets Styrelse tillträda; Örebro den 26 september 1810.

Ständerna har antagit och fastställt den successionsordning efter vilken prins Johan Baptist Julii manliga bröstarvingar skall äga rätt till Svenska Tronen.

Sedan kronprins Carl August avlidit utan bröstarvingar har Vi under den 21 augusti 1810 upprättade förening och valakt utkorat prins Johan Baptist Julius av Ponte Corvo till Svea Rikets kronprins. Detta enligt den valakt och av fursten given försäkran att han och hans äkta manliga bröstarvingar efter Carl XIII:des död skall styra Svea rike med dess underlydande länder. Successionsordningen upprättas och fastställs efter de villkor, som här nedan stadgas.

Kronprins Johan Baptist Julii har redan ingått äktenskap och välsignats med manliga arvingar. Hans förstfödde son skall efterträda honom, liksom dennes manliga efterkommande. Går den förstföddes led ut efterträdes han av den andre sonen och hans manliga bröstarvingar.

Dör kungen i Sverige och hans drottning befinner sig i välsignat tillstånd tillkommer det Rikets ständer att styra landet. Blir drottningens livsfrukt av mankön förordnar ständerna förmyndare åt den omyndige kungen. Blir livsfrukten av kvinnokön träder den närmast manlige släktingen in. Det kungliga huset av kvinnokön har ingen rätt till Sveriges krona.

Då det står i regeringsformen att konungen skall vara av den rena evangeliska läran och bekänna sig till den Augsburgska bekännelsen är den av kungliga familjen utesluten till successionsrätten, som inte bekänner sig till samma lära.

Prins av det kungliga huset får inte gifta sig utan konungens vetskap och samtycke. Sker det ändå har han förverkat sin arvsrätt för sig och sina barn. Detsamma gäller om han med eller utan konungens vetskap tar svensk eller utländsk enskild mans dotter. Han får dock ta gemål inom svenska kungahuset om det inte berör förbjudna led.

Prinsessor får inte gifta sig utan kungens samtycke och aldrig med svensk man utom kungahuset.

Prinsar och prinsessor får inte anträda utlandsresa utan konungens samtycke.

Prins av det kungliga svenska huset må ej utan konungens samtycke bli regerande furste i utländsk stat vare sig genom val, arv eller gifte.

Skulle hela kungahuset utgå, väljer ständerna nytt konungahus.

Örebro den 26 september 1810. Undertecknat av samtliga talmän Claes Fleming, Jac Ax Lindblom, J Wegelin, Lars Olsson.

Detta vill Vi som orygglig grundlag antaga och bjuder och befaller alla som Oss och Våra efterträdare samt Riket med huldhet, lydnad och hörsamhet förbundne är, erkänna, iaktta, efterleva och hörsamma denna successionsordning.

Örebro den 26 september 1810. CARL.

Kungörelse angående en förnyad Chartae-Sigillatae (stämpel papper) förordning. Örebro den 27 september 1810.

Alla skrifter och handlingar, som här uppräknas, skall skrivas på eller beläggas med stämplat papper. Redogörs för summor mellan 1 och 40 skilling och 1 och 100 riksdaler.

Skrifter eller brev till handels eller hantverkssammankomster och bolag, städernas enskilda ämbetskamrar, gillen, skrän och sällskaper kostar 1 skilling arket. Handlingar därifrån kostar 2 skillingar. Fortsätter med många sidor, där alla förekommande handlingar och deras pris redovisas.

Undantag är allmogen och soldater av olika slag som inger ansökningar till kungen. Vidare undantages ansökning om bokar och ekars fällande, utsyning av svedjeland, ny åker och äng, beteshagar samt klagan om oförrätt och våld begånget av kronobetjänter eller andra ämbetsmän. Befriade är också alla fattiga, då tjänstemannen skriver ordet gratis på handlingen. Allt vad rör Kongl Maj:t och Kronans rätt och ansökningar från och till akademier, gymnasier, hospitaler, fattigvårdsinrättningar och fromma stiftelser är gratis. Rannsakningar och förklaringar angående kronans räntor. Rannsakningar och besvärsmål gällande brottmål. Sådant som angår en hel menighet t ex vägar och broars underhåll knekt- och rustningsroteringar, varggårdars anläggande, krono-, fång- och gästgivarskjutsar, utdrag ur sockenstämmoprotokoll är också befriade från stämpelavgift.. Likaså överklaganden vid prästval, kvittenser på omyndiga barns medel, respass till riksdagar, avsked för soldater, officerares permissionsbrev, besvärstvister rörande salpetersjuderier.

Skrifter och handlingar skall skrivas på stämplat papper eller betalas och i så fall skall summan påtecknas så att kronan inte går miste om inkomsten. Geometrisk kartor skall förses med stämpel.

Chartae-Sigillataekontoret skall ha ordentligt lager med stämplat papper av alla valörer. I Stockholm skall minst 3 försäljningskontor inrättas, ett i staden och två på vardera malmarna. De skall hållas öppna varje vardag mellan 10-1 och 4-6 på eftermiddagen. De skall erhålla provision. Landshövdingen antar försäljningsmän i de övriga städerna och på landet skall varje läns lantränteri kontor kunna erbjuda stämplat papper. Den 31 december varje år skall allt osålt stämplat papper inventeras. Denna verifikation åtföljer försäljarens årsredovisning och insänds till

landskontoret före den 15 januari. Har redovisningen inte inkommit då, räknas som att allt papper är sålt och betalning utkrävs.

Häradshövdingar och bergsmän kan erhålla papper på kredit om de anmäler hos landshövdingen. Hos alla försäljare skall en tryckt tariff sättas upp med upplysning vilken provisionen är. Har han inte större stämplat utan måste ta flera små erhåller han inte mer provision än vad hela avgiften kostar.

Landshövdingen skall tidigt rekvirera stämplat papper till landskontoret, så att transporten kan ske med tjänlig lägenhet på lands- eller sjöväg och inte belasta kronans post.

Råkar pappret på grund av misskrivning eller annan vådlig orsak bli odugligt skall det bytas ut med ett tillägg på 6 runstycken av den som bytet gör. Upptäcks förfalskning eller underslev med dessa papper döms de vid häradsrätten eller kämnärsrätten. Angivaren får 2/3 av böterna.

För en säkrare kontroll skall dessa papper som till Chartae-Sigillatae fordras tillverkas med vissa tecken och årtal vid bankens pappersbruk. Det skall behandlas lika som bankens sedelpapper.

Örebro slott den 27 september 1810. CARL.

Kungörelse angående sättet och ordningen vid de årliga markegångstaxornas upprättande. 1 oktober 1810.

Ständerna har anmält att markegångstaxorna skall fastställas av deputerade från alla stånden. Adeln har för sig skrivit följande. Ingen annan än i länet boende adelsman och som äger fast egendom där kan välja eller väljas till deputerade. Stadsegendom anses inte som fast egendom. Varje röstberättigad adelsman äger en röst. När landshövdingen bestämt dag för markegångstaxans upprättande skall det kungöras från predikstolen. Berättigade adelsmän skall inom 14 dagar insända skriftliga val av två adelsmän till landshövdingen med påskriften votum. Första söckendag öppnar landshövdingen de insända valsedlarna i närvaro av två adelsmän eller andra goda män. De berättigade som fått flest röster väljs. Har flera fått samma rösttal sker lottning. Med nästa post underrättar han de valda och meddelar tiden för sammanträdet. Landshövdingen är alltid ordförande, men får inte rösta. Han får säga sin mening, vilken införs i protokollet.

Prästerskapet och borgerskapet väljer vardera 2 deputerade i varje län. Domkapitlet utser prästerna.

Borgerskapet har ansett rätten att delta så, att förrättningarna hålls i städerna i turordning efter deras nummer, med början i residensstaden. Det är städernas äldste som anställer val.

Bondeståndet utser en från varje domsaga. De föreslås från varje socken.

Markegångstaxorna skall sättas den 12 december, då spannmålspriserna, som är de viktigaste, har vunnit stadga.

Örebro slott den 1 oktober 1810. CARL.

Fredsfördrag mellan Hans Maj:t Konungen av Sverige och Hans Maj:t Kejsaren av Ryssland. 17 september 1809. Undertecknat 3 oktober 1810

Vi Carl, konung av Sverige och Alexander I, kejsare och hela Rysslands självhärskare m m har beslutat att genom en fast, säker och varaktig fred, göra slut på det krig som varit oss emellan och för framtiden grundlägga ett lyckligt lugn, grannsämja och förtrolighet. Vi har utsett sändebud, nämligen friherre Curt Ludvig Bogislaus Christoffer von Stedingk och generalmajoren Anders Fredric Skjöldebrand. Ryssland representeras av greve Nicolas Romanzoff och David Alopeus. De har sammanträtt och överenskommit att fredsfördraget skall skrivas under i Fredricshamn.

Den 17 september har de bekräftat fördraget, vilket innebär:

Fred, vänskap och gott förstånd skall råda mellan Sverige och Ryssland. De skall i framtiden undvika allt som kan störa den lyckligen återställda föreningen. Då båda parter önskar fred, skall Hans Maj:t skyndsamt uppta fredsförhandlingar med Frankrike och Danmark. Han lovar också att biträda kontinentalsystemet, enligt de jämkningar, som utstakas i underhandling mellan Sverige, Frankrike och Danmark. Sveriges hamnar skall vara tillslutna för såväl krigs- som handelsfartyg från Storbritannien. Nödvändiga kolonialvaror och salt är dock undantagna.

Sverige avstår för all framtid Kymmenegårds län, Nyland, Tavasthus, Åbo, Björneborg, Åländska öarna, Savolax, Karelen, Vasa, Uleåborgs län, samt en del av Västerbottens län fram till Torneå älv. Ålandshav, Bottniska viken, Torneå och Muonio älv utgör i fortsättningen gränsen till Ryssland. De öar som ligger närmast gränsen tillhör respektive land. Ingenjörer från båda länderna skall tillsammans utstaka gränsen vid Torneå.

Då kejsaren redan lämnat de mest talande bevis på den mildhet och rättvisa som han beslutit att styra de nu förvärvade områdets innevånare med och försäkrat dem om religionsfrihet, egendomsrätt och privilegier, finner Sveriges konung ingen anledning att göra förbehåll till dessa undersåtars förmån.

Så snart traktatet är undertecknat skall alla fientligheter till lands som till sjöss upphöra. Det som under denna tid kan utövas skall anses som ej inträffade och man skall troget återställa vad som på ena eller andra sidan blivit taget och erövrat. De ryska trupperna skall inom 4 veckor har utrymt Västerbotten och de skall hämta sina livsmedel från egna förråd.

Krigsfångar på ömse sidor, även de som tagits som gisslan, skall i massa återställas inom 3 månader. Några genom sjukdom eller andra orsaker kommer att bli kvar längre, där skall borgen ställas för deras skulder till innevånarna. I övrigt skall resekostnader och underhåll betalas av ömse sidor fram till gränsen. Finska soldater och båtsmän som är Ryske kejsarens fångar skall inte återställas. Officerare och andra tjänstemän som är födda i Finland och önskar stanna skall få rätt till det med full frihet över egendom. Svenskar i Finland och finnar i Sverige har rätt att återvända till sitt fädernesland och disponera sin fasta och lösa egendom som de önskar utan utförelseavgift. Under en tid av 3 år står det undersåtar fritt att bosätta sig i bägge länderna för att sälja eller avhända sina egendomar till någon undersåte av det land de önska lämna. Om någon inom dess 3 år inte sålt sin egendom görs detta på auktion.

Dokument, planer och kartor över de fästningar, städer och länder som tillfallit kejsaren skall tillställas honom inom 6 månader. Den som får arv eller donationer i det andra landet skall kunna ta emot och åtnjuta allt skydd av lagar och bistånd av domstolar. Eventuella skulder skall betalas på utsatta terminer, men på grund av kriget förlängs preskriptionstiden till 6 månader.

Handelstraktaten mellan Ryssland och Sverige löper egentligen till den 17 oktober 1811, men på grund av kriget förlängs den till 13 februari 1813. De båda ländernas innevånare skall fortfarande ha nytta av varandra, således får finnar utföra malm, tackjärn, kalk, byggnadssten till masugnar och smältugnar från Sverige och svenskarna får föra ut boskap, fisk, spannmål, lärft, tjära, bräder, trävaror, timmer och ved från Finland. Sverige får rätt att utan avgift köpa 50.000 tschetwerts spannmål från hamnar i Finska viken, såvida det inte blir hårda år. Fullkomlig

jämnlighet skall gälla angående saluten mellan de båda ländernas krigsskepp. När skeppen möts på sjön rättas saluten efter befälhavarens värdighet, så att den med högre rang mottar saluten först, vilken sedan skott för skott besvaras. Om de är av samma värdighet skall ingen salut ges.

Om några punkter i traktaten ej blivit bestämda, skall de avhandlas vid ambassaderna eller inför fullmyndiga ministrar. Traktaten skall ratificeras i S:t Petersburg.

Undertecknat den 17 september 1809 av Curt Stedingk, Niccolas Romanzoff, A F Sköldebrand, D Alopeus.

Alltså har Vi detta fredsfördrag gillat och antagit och vill det till alla delar uppriktigt, troligen och redligen uppfylla och fullborda.

Stockholm den 3 oktober 1809. CARL.

Vi Alexander I har genom överenskommelse med Hans Maj:ts Konungen av Sverige i Fredricshamn den 5 september 1809 avslutat och undertecknat detta fredstraktat. (Här följer hela traktaten igen).

Alltså vill Vi detta traktat bekräfta och ratificera att obrottsligen bibehålla och iakttaga allt som blivit stadgat.

S:t Petersburg den 1 oktober 1809. ALEXANDER.

Riddarhusordning; av Kungl Maj:t stadfäst å Örebro slott den 13 oktober 1810.

De 60 paragraferna överensstämmer till största delen med den Riddarhusordning som fastställdes vid riksdagen i Stockholm den 31 mars 1810.

Örebro slott den 13 oktober 1810. CARL.

Stadfästelse, å det av Riksens ständer begärda tillägg vid justitieombudsmannens instruktion; Örebro den 15 oktober 1810.

Riksens ständer har anhållit om ett tillägg i justitieombudsmannens instruktion. Han skall vid varje riksdag till ständerna uppgiva, vad som blivit vid senaste riksmötet beslutat och hur verkställigheten varit.

Örebro å Rikssalen den 15 oktober 1810. CARL.

Förklaring över 6 kap. 5 § missgärningsbalken. Örebro den 15 oktober 1810.

Ständerna har erfarit att vissa författare tryckt sådant som kan orsaka upplösning av samhällslevnadens heligaste band och åter blottställa fäderneslandet för de faror, som det just blivit räddad från. En förklaring av tryckfrihetslagen bör utfärdas.

Det är brottsligt att över främmande folkslag och deras regeringar, som Vi har fredliga och vänskapliga förhållande till, uttrycka sig som Tryckfrihetskommitten anser kan skada. Att underhålla missnöje eller sprida rykten om sådan makt eller dess regering.

Författaren eller om man inte vet vem han är, boktryckaren skall genast gripas och straffas, trycket konfiskeras.

Då detta ämne är av vikt och inflytelse på samhällets lugn och säkerhet, har Vi meddelat Vår stadfästelse av ständernas önskade tillägg.

Örebro å Rikssalen den 15 oktober 1810. CARL.

Förklaring över 17 kap i rättegångsbalken. Örebro den 15 oktober 1810.

Fabriksidkare och hantverkare som har åberopat räkning på sin tillverkning, men domstolen inte ansett dem ha rätt till betalning. Hantverkare fabrikanter och manufakturister vars köpehandlingar ställs under handel och köpenskap och som de för bok över skall äga samma rätt som i 17 kap rättegångsbalken innefattas.

Att den som för sin fordran för borgade varor, åberopar böcker över handel och köpenskap även sträcker sig till varutillverkare och förädlare, vilka över sin rörelse för bok och räkning. Örebro å Rikssalen den 15 oktober 1810. CARL.

Förordning angående vissa omständigheter i avseende å in-teckning i fast egendom, Örebro den 15 oktober 1810.

För förekommande av missbruk vill Vi förklara och stadga: Att om ägaren, vars fasta egendom blivit in-tecknad, skulle dö innan vederbörande domare slutligen givit ut-låtande kan egendomen över-låtas till annan person eller till borgernärerna. Att den borgenär som ingenting sökt och om gäldenären finns i riket, inte inom 63 dagar lämnat domarens protokoll till gäldenären eller om han inte påträffas i två vittnens närvaro, fästs protokollet på hans husdörr, annars får han ingen förmån av den sökta in-teckningen. Finns gäldenären inte i landet skall in-teckningssökande på närmaste postkontor införa kungörelsen i Stockholms Post tidningar och i Hamburger tidning 3 gånger. Att då in-teckning blivit sökt på fast egendom, men domaren ej ut-låtit sig, skall in-teckningsdomaren förete bevis.

Örebro å Rikssalen den 15 oktober 1810. CARL.

Kungörelse angående vad som upplyst vid undersökningen om orsakerna till kronprins Carl Augusts död; Stockholm den 9 november 1810.

Den 2 juli har Vi underrättat Våra trogna undersåtar om den lagliga åtgärd, som blivit vidtagen för att upptäcka anledningen till det allmänt utspridda ryktet att Vår son, kronprins Carl August, skulle genom gift blivit bragt om livet. Dels för att bestraffa den brottslige, om sådan finnes och dels genom att uppdaga sanningen och rätta förhållandet och från svenska folket avvända en å detsamma kastad vanära. Sedan nu genom vederbörande ämbetsmäns och domstolars bemödanden, alla upplysningar blivit inhämtade, som för detta högst smärtande och obehagliga ämne blivit inhämtade och bedömda, är det Vår plikt att lämna Våra trogna undersåtar denna underrättelse för att tillfredsställa deras upprörda sinnen.

Efter noga övervägande av kronprinsens hälsotillstånd före hans ankomst till Sverige har Vårt Kollegium Medicum funnit sig äga full anledning, att han redan i Norge burit frön till den kroniska sjukdom och därav uppkomna krämpor, varom man sett honom även där anfallas, och som här med längre och kortare uppehåll ledde till döden vid Kvidinge Hed. Det har förefallit Kollegium oväntat att någon kunnig läkare kunnat yttra övertygelse att kronprinsen skulle förgiftats. Varken apoplexien som dödat honom eller de sjukdomstillfällen som iakttagits innan skulle tyda på förgiftning och än mindre lämna bevis på något försåt eller ond gärning. Kollegium har inte ansett det tillständigt att av det timade olyckstillfället sluta att en rysansvärd och vanärande handling ägt rum.

Svea Hovrätt har även vid noggrann hållen rannsaking, genom utslag den 5 i denna månad förklarat att någon stämpling mot kronprinsens liv inte förekommit eller att någon förgiftning eller annan uppsåtlig tillskyndan till sjukdom vållat hans död. Det utspridda ryktet att kronprinsen skulle blivit förgiftad saknar grund.

Hovrätten har heller inte under rannsakingen funnit den ringaste omständighet, som skulle tyda på att den av en ursinnig folkhop mördade Riksmarskalken Axel von Fersen eller hans syster grevinnan Piper, som blivit anklagade kan beslås med någon brottslighet. Så borde Riksmarskalkens minne och hans syster få offentligt försvar mot den lömska tillvitelse de blivit utsatta för.

Det smärtsamma lidandet, som kronprinsens oförmodade död åstadkommit hos Oss, skulle varit Oss alldeles odrägliga, om Hans död haft onaturliga orsaker.
Stockholms slott den 9 november 1810. CARL

Beslut, samtyckt och föravskedat på allmänna urtima riksdagen i Örebro, som slutade i Stockholm den 12 november 1810.

Vi gör veterligt, att sedan Vår Nådige Konung Carl XIII behagat kalla oss till urtima riksdag genom brev av den 1 och 28 juni i år, för att stadga tronföljden, efter Sveriges kronprins Carl August högst beklagliga frånfälle och rådslå över rikets angelägenheter, har vi varit samlade den 23 juli i Örebro. Vi har haft överläggningar om viktiga ämnen vilka dels genom propositioner och dels inom riksstånden i laglig ordning väckta och stannat i följande beslut.

Den 30 juli har vi mottagit konungens berättelse, om vad som tilldragit sig sedan senaste riksdag och propositionen om statsverkets tillstånd och behov. Under livligaste bekymmer har vi tagit del av den våda fäderneslandet svävat i, efter kronprinsens frånfälle och då tronföljden åter blivit ledig. Vi skyndade oss att frambära svenska folkets sorg och vårt deltagande till konungen. Före vårt sammanträde hade oerhörda händelser i Sverige inträffat, som för ett ögonblick störde samhällsordningen och nödgade konungen vidtaga sådana åtgärder till det allmänna lugnets beskydd, som gjorde att vi inte kunde träffas på vår vanliga samlingsort. Vi frambar vår tacksägelse till konungen för de visa och vårdande anstalter, som han vidtagit, så att vi här med trygghet kunnat överlägga om fäderneslandets angelägenheter.

Kungen har meddelat hemliga utskottet landets förhållande till främmande makt och infordrat utskottets råd i frågan om ny tronarvinge. Den 18 augusti har kungen meddelat sin, hemliga utskottets och statsrådets tillstyrkan att välja Johan Baptist Julius Bernadotte, furste av Ponte Corvo, till Sveriges kronprins. Då vi är fullkomligt övertygade om hans utmärkta egenskaper och dygder, har vi genom enhälligt beslut valt honom till kronprins den 21 augusti. Efter det han förklarat sitt samtycke att åtaga sig detta dyra kall, har vi fastställt en successionsordning, att prinsens manliga bröstarvingar äger rätt till tronen.

Sedan han före sin ankomst till Sverige, uppfyllt de villkor som ställs på tronföljaren och avgivit sin försäkran, har vi den 5 november avlagt vår hyllningsed. Han kommer att kalla sig Carl Johan enligt den adoptionsakt, som förrättats på Drottningholm slott. Vi anhöll hos konungen att efter det alla riksdagsärenden var avslutade i Örebro den 18 oktober, avgå till Stockholm för att mottaga och hylla kronprinsen.

Vissa grundlagsändringar uppskötts till nästa riksdag. Det gäller regeringsformen, riksdagsordningen och tryckfrihetsförordningen. Då denna riksdag av förklarliga skäl kom tätt på den förra, beslutades att sådana mål, som ännu inte hunnit avgöras och prövats efter förra riksdagen skall få tiden till nästa riksdag att utföras. Nu togs beslut endast i frågor, som oundvikligen inte kunde uppskjutas.

Vissa bankärenden redovisas.

Staten för kronprinsen och hans familj anslogs till 66.666 riksdaler. Löneförhöjning på 33 1/3 % till ämbetsmän i statlig tjänst. Vidare fick de nya länen, Jämtland och Härjedalen samt Norrbottens län 3.355 riksdaler var. Pensioner för blesserade officerare och underofficerare 5.500. Beträffande den vid sista riksdagen uppsatta financeplanen har vi inte funnit anledning att ändra något. Bevillningen kommer att uppgå till 2. 500.000 riksdaler.

Kostnaderna att stänga hamnarna för engelsmännen beräknas till 487.573 riksdaler. Till försvarsanstalter i huvudstaden 214.860 riksdaler. Riksdagskostnader och mottagandet av nya kronprinsfamiljen 150.000 riksdaler. Till kronprinsen överlämnas 33.333 riksdaler till möblering.

Sedan konungen vägrat följa riksmötets beslut om kronogodsens försäljning, har beslutats att då kontrakten för kungsgårdar och kungsladugårdars förvaltning löper ut, skall arrendet till auktion utbjudas. De bör för att erhålla större vinst klyvas i mindre delar. Arrendesumman erläggs i

spannmål, pengar eller hö efter markegångspriser på orten. Vi har beviljat arrendatorn på Eldgarnsö i Färentuna socken, Svartsjö län, att betala 23 parmar hö, som ej utgörs in natura.

Nya formulär för mantalsskrivning och taxering. Allmänna magasinsskattningen har beviljats ett lån på 300.000 riksdaler mot 3% ränta och säkerhet i magasinsskattningarnas fastigheter.

Förtydligande om f d kungen och hans familjs flyttning och vistande utomlands.

F d kungen, Gustaf Adolph eller någon av hans familj får inte beträda landets gränser. Skulle den f d kungen eller någon av hans familj vilja ändra vistelseort, skall detta bifallas av Svenska regeringen annars dras deras underhåll in. Avlägsnar sig f d kungen från sin familj får han endast lyfta räntan av hans enskilda förmögenhet, utgörande 23.582 riksdaler samt de 10.000 riksdaler som ständerna beviljat honom. Den återstående summan tillfaller drottningen för hennes och barnens räkning.

Vissa ändringar i rättegångsbalken rörande inteckningar. Ändringar i missgärningsbalken om tryckfrihet och tryck som kan skada landet i förhållande till andra länder. Ändringar i rättegångsbalken om handel och köpenskap där även tillverkare och hantverkare får lättnader.

Då det rått tvetydighet om hur förstärkningsmanskaper skall underhållas, och hur det beräknas för dem som har egendom i flera socknar, beslöts att taxeringen sker i den socken de är boende. Dock efter den sammanlagda inkomsten som egendomarna lämnar.

För särskilda inrättningars nytta beslöts att: Vad en lantmätare bör uppfylla innan han får sitt arvode. Stadga om att alla är skyldiga att delta i vården av fattiga. Inrättande om ett bolag för att fiska sill på djupet. Förändring om förvaltningen av understöd till Göteborgs gymnasieungdom av de donerade medel s k Hvittfeldtska godsens.

Enligt grundlagen har vi rätt att utse tid och plats för nästa riksmöte. Beslöts att det blir i huvudstaden den 15 november 1815.

Undertecknat samtliga Svea Rikets Ständer.

Kungörelse om krig emot det förenade kungariket Storbritannien och Irland. 17 november 1810.

För att helt upphäva det tvivelsmål om Vårt fredsavtal med Frankrike har Vi sett Oss föranlåtna att förklara krig mot Storbritannien och Irland. Från denna dag skall all skeppsfart, handel eller postgång med Storbritannien och Irland eller därunder liggande landskap ha upphört. Vi befäller alla Våra styrande att hålla noga uppsikt över att Vår vilja skyndsamt kungörs och allvarsamt och obrottsligt efterlevs.

Stockholms slott den 17 november 1810. CARL

Kungörelse angående förhållandet med engelska fartyg och varor samt med kolonialvaror. Stockholm den 19 november 1810.

För att bibehålla Våra förbindelser med Fransmännens kejsare har vi funnit Oss föranlåtna att förklara krig och avbryta all handel och annan gemenskap med Storbritannien och Irland. Om mot förmodan något engelskt skepp skall angöra Våra hamnar skall det genast anhållas. Varor som producerats i England eller deras kolonier får inte införas till Sverige. Inga fartyg lastade med kolonialvaror tillåts inkomma i svensk hamn.

Stockholms slott den 19 november 1810. CARL.

Kungörelse angående förbud tills vidare mot utförsel av salt utan undantag. Stockholm den 23 november 1810.

Då det under nuvarande förhållanden är nödvändigt att behålla de förråd av salt, som finns inom landet har förbud stadgas att all utförsel är förbjuden.

Stockholm den 23 november 1810. J LILJECRANTS

Kungörelse att landtullsinrättningen från och med början av näststundande år kommer under föreskrivna villkor att upphöra. Stockholm den 30 november 1810.

Ständerna har anmält en önskan att landtullarna från och med 1811 kommer att upphöra. För att ersätta staten för de förlorade inkomsterna föreslås en höjning av sjötullen för vissa in- och utgående varor samt genom en särskild bevillning. Vi var tveksamma till detta förslag, då det skulle fordras medel till bevarande av sjötullen och till att förekomma lurendrejerier. Ständerna har förnyat sin ansökan och då tvång på den inhemska handeln och rörelsen blir upphävd har Vi förordnat följande.

All uppbörd av landtull och acciser för varor som förs från inrikes orter till städer skall upphöra 1 januari 1810.

För att ersätta förlusten av dessa inkomster har en höjning av sjötullen på vissa inkommande och utgående varor beslutats. Dessutom skall städerna erlægga en summa av 90.000 riksdaler årligen fördelad efter upprättad tariff. Kvarntullen på 15.000 riksdaler som Stockholm, Göteborg och Karlskrona betalat fördelas på alla städer, som kan ha nytta av landstullens avskaffande. 60.000 riksdaler skall fördelas på landet och uttagas efter hemmansandelar.

För att förekomma tullförsvinnning och lurendrejeri har Vi förordnat att förpassningsverket fortfarande skall ha tillsyn och göra visitation i alla stapel- och sjöstäder. Även i större uppstäder där järnvåg, tobaksfabrik eller sockerbruk finns.

I städer med järnvåg skall betjäningen noga se till, att järneffekter inte läggs på obehöriga ställen eller att ostämplat järn införes. Upplag av järn i skärgården är förbjuden utom vid brukens lastageplatser.

Handeln med västgötska allmogens varor skall ha vanlig tillsyn.

De som påträffas på vägarna med varor skall kunna visa förpassning eller forsedel. Saknar de dessa bevis, får de medfölja till närmaste stad eller tullplats, där deras varor besiktigas av tullföreståndaren. Är varorna inte förbjudna eller inte i värde uppgår till mer än 50 riksdaler bötar beslagtagaren från 20 till 100 riksdaler. Visitationer i öppna bodar eller boningsrum eller vid transporter och viloställen får förekomma.

Stockholms slott den 30 november 1810. CARL

Kungörelse angående taxeringarna till bevillningens utgörande. Stockholm den 30 november 1810.

Efter den sista riksdagens utfärdade bevillningsförordning har det visat sig att den tolkats mycket olika. På vissa platser har man tagit ut 3 gånger så mycket skatt som på andra ställen. Ständerna begär nu att taxeringskommittéerna som redan verkställt taxeringarna efter den nya förordningen måste sammanträda och överse dessa taxeringar. Detta vill Vi till allmän efterrättelse förordna, så att Sveriges urgamla rätt att sig själv beskatta inte rubbas. Detta skall undanröja de flesta anledningar till avund och missämja mellan olika klasser av medborgare, men som för att äga bestånd fordrar att livas av rättsinnighet, som det ägnar det fria folk som från åldriga tider utmärkt det svenska.

Stockholms slott den 30 november 1810. CARL.

Kungörelse angående vad som vid Kungs- och Kungsladugårdars bortarrenderande hädanefter i akt tagas bör. Stockholm den 3 december 1810.

Frågan om arrendatorernas dagsverksskyldighet vid kungsgårdar och kungsladugårdar. Ständerna har ansett att om man klyver dessa gårdar får staten större inkomst. När något kungsgårdarrende blir ledigt bör Kammarkollegium undersöka om klyvning är lämplig. Liksom skattlagda kvarnar och fisken kan de sedan genom auktion utbudas. Ständerna finner emellertid nödvändigt att bjuda ut dels hela och dels det styckade arrendet för att se vilket bud som blir förmånligast för kronan, som i så fall bör antas.

Ständerna anser också att arrendet på kronogodsen skulle betalas i spannmål, då pengar stiger och faller. Kan även betalas i hö på vissa ställen. Ständerna anser att de skyldigheter arrendatorerna haft, som att hålla felfri hingst av viss ålder, inrätta stuteri, schäferi eller holländeri, anlägga trädskolor och plantera alléer och häckar skall upphöra. Arrendatorerna får friare händer och kronan får ta ut högre arrendeavgift.

De kronodagsverken som varit anslagna till kungsgårdar skall tas bort och hemmansägarna betala till kronan direkt.

Arrendatorns förmån att få använda gårdens avel och redskap under arrendetiden skall upphöra. De skall genom auktion försäljas.

Kungsgårdarna blir skyldiga att vid krig ställa manskap.

Arrendatorerna är skyldiga att hålla byggnader i gott skick och bygga nytt särskilt vid klyvning. Med karaktärsbyggnaderna skall förhållas lika som med officersboställen.

Stockholms slott den 3 december 1810. CARL.

Gränsregleringstraktat mellan Sverige och Ryssland avhandlad och slutet i Torneå den 20 november 1810 och ratificerad i Stockholm den 5 december och i S:t Petersburg den 5 december 1810.

Till följd av femte artikeln i fredsfördraget som slöts mellan Sverige och Ryssland den 17 september 1809, vill Vi för att ytterligare befästa grännsämja och förtrolighet skyndsamt utstaka gränserna mellan Vårt rike och det ryska riket. Vi har på båda sidor utsett kommissarier som skall överenskomma, avhandla, stadfästa och besluta om ett gränstraktat mellan Sverige och Ryssland. Från Vår sida Vår troman friherre Gustaf Boye och vice landshövdingen i Norrbottens län Peter Adolph Ekorn. Från Rysslands sida Pieter Engelmann och Paul Nicolay. De sammanträdde i Torneå stad den 20 november och skrev under gränsregleringstraktaten.

Gränslinjen mellan länderna går mellan bergen Koltapata och Kuockima ifrån den punkten där den lilla älven Radjejocka rinner upp i sjön Kuockimajaur. Senare följer hon kanalen av floden Röngåmå genom Kjelijaur med flera sjöar, till Muonio, som har sitt utlopp i Torneåälven. Den går norr om halvön Svensarö, väster ut genom stadsviken. Med ön Kalvholmen till höger. Går söder om staden ut i havet. Här räknas alla samhällen upp som ligger efter gränsen på båda sidorna. Från Torneåälvens utlopp i havet sträcker sig gränsen genom Kvarken och Ålands hav till Östersjön, där flera öar blir ryska bl a Åland.

Den som har egendom på båda sidor om gränsen skall lämna den ena inom 5 år. Man skall försöka göra detta genom ömsesidiga byten. Den som har ägor på öarna behåller dem, även om de hamnat på andra sidan gränsen. Finns ägare från båda länderna på samma ö skall man försöka genom byte få en ägare.

Innevånarna på båda sidor om gränsen skall under 3 år ha rätt att besöka sina gamla kyrkor. Efter 3 år skall de som mist sin kyrka få viss ersättning för vad de tillskjutit till kyrkbyggnad, prästgård, tingshus och sockenstuga. De vägar man tidigare använt skall även i fortsättning vara dem försäkrade. Ryska båtar får gå genom kanalen från Reutehamn till havet och svenska båtar genom grenen av Torneå. Båtarna får landa på främmande sidan för sin säkerhet. Detsamma gäller för landsvägarna. Inga avgifter på varor som förs igenom.

Laxfisket skall fortgå som tidigare. Den nuvarande överenskommelsen från 1791 skall gälla i 100 år, som tidigare sagts. Sedan får ny överenskommelse träffas. Annat fiske skall ske på egen sida av gränsen.

Mördare, mordbrännare, stråtrövare och tjuvar som efter begånget brott flyr över gränsen skall genast utlämnas för att straffas. Ratification av denna akt skall ske i Torneå inom 30 dagar. Undertecknat av de kommitterade.

Vi har detta gränsregleringstraktat gillat och antagit och skall redligen uppfylla det.

Stockholm den 5 december 1810. CARL.

Vi Alexander, som vederbörligen undersökt detta traktat och antagit det, utlovar att obrottsligen iakttaga vad som blivit stadfäst.

S:t Petersburg den 5 december 1810. ALEXANDER.

Svensk författningssamling 1800

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/in-kun00.pdf /kungorel/kun1800..pdf

Titelrubriker för 1800

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas. A4 = en A4-sida eller mer

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat)

Kungörelse angående den tillökta konvojavgiften för i år och tills vidare, Stockholms slott den 4 februari 1800.

Förordning vad i anseende till Regeringsärendens jämna och obehindrade gång under Kongl Maj:ts vistande vid Riksdagen i Norrköping iakttagas bör, Stockholms slott den 6 februari 1800.

Kungl Maj:ts tal till Rikets Ständer vid Riksdagens öppnande i Norrköping den 15 mars 1800.

Kungörelse angående sättet att förtulla utländskt stenporlin, Stockholm den 2 april 1800.

Pardons-Plakat givet på Deras Majestäters Konung Gustaf IV Adolphs och Drottning Fredrica Dorothea Wilhelminas Kröningsdag, Norrköpings Slott den 3 april 1800.

Kungörelse angående tullfri införsel av utländsk spannmål, Stockholm 12 maj 1800.

Förordning av den i handelsbalken utsatta tid, vilken fordringar mellan enskilda kunna bliva gällande, Norrköpings slott på rikssalen den 13 juni 1800.

Förordning på vad sätt med städsel och lega av jord på landet hädanefter förhållas bör, Norrköpings slott den 13 juni 1800.

Förordning om lagfart och börd av jord på landet, Norrköpings slott den 13 juni 1800.

Kungörelse hur med betalningen av lån i bancomynt på två år kommer att förbehållas, Norrköpings slott den 15 juni 1800.

Sveriges Rikets Ständers bevillning för nästkommande år 1801 och de påföljande åren intill nästa Riksdag, Gjord och samtyckt vid Riksdagen i Norrköping den 15 juni 1800. A4

Beslut, gjort, samtyckt och föravskedat på den Allmänna Riksdagen, som slöts i Norrköping den 15 juni 1800. A4

Stadga och förordning på vad sätt med tillverkning, transport och försäljning av brännvin kommer att förhållas ifrån och med år 1801, Norrköpings slott den 15 juni 1800. A4

Påbud och kungörelser angående sättet till beräkning och utgörande av den avgift efter förmögenhet, vilken Riksens Ständer nu vid Riksdagen såsom en realisationsfond till kreditsedlarnas inlösen med speciemynt, beslutat och fastställt, Norrköpings slott den 15 juni 1800. A4

Kungörelse angående den under Kongl Maj:ts förestående resa tillförordnade regeringen, Stockholms slott den 17 juni 1800.

Kungörelse angående den under Kongl Maj:ts resa förordnade regerings upphörande, Stockholms slott den 1 augusti 1800 GUSTAF ASOLPH.

Brev till Konungen.

Kungörelse angående den under Kungl Maj:ts resa förordnade regeringens upphörande, Stockholms slott den 1 augusti 1800.

Kungörelse hur Stora Sjötullen kommer att erläggas, Haga slott den 2 augusti 1800

Kungörelse angående akademiska stipendiekuratorers skiljande från kuratelen, då de den samma missbruka, Stockholm den 9 augusti 1800.

- Kungörelse angående låns upptagande av Riksens Ständers Bank uti guld och silver, Drottningholms slott den 12 augusti 1800.
- Kungörelse angående inrättningen av ett allmänt Riksdiskontoverk, Drottningholms slott den 26 augusti 1800.
- Stadga och reglemente för Riksdiskontoverket, Drottningholms slott den 26 augusti 1800.
- Kungörelse angående Brännvinsbränningens inställande för den återstående delen av året, Drottningholms slott den 30 augusti 1800
- Instruktion för Direktionen för Stockholms stads allmänna barnhus, Drottningholms slott den 22 oktober 1800. A4
- Kungörelse angående brännvinsbränningens inställande till den 1 oktober nästa år 1801, Drottningholms slott den 28 oktober 1800.
- Kungörelse angående en utvidgad frihet till idkande av inrikes handel uti köpingen Döderhultsvik i Kalmar län, Stockholm den 6 november 1800.
- Cirkulärbrev till samtliga Landshövdingar och regementschefer den 17 november 1800.
- Kungörelse angående vissa beviljade premier till befrämjande av sillfiske på djup i Göteborgs och Bohusläns inre skärgård, Stockholm den 20 november 1800.
- Taxa varefter postporto till Hamburg och Helsingör ifrån Sverige och Finland från början av kommande år bör erläggas och betalas, Drottningholms slott den 27 november 1800.
- Kungörelse angående den under Kungl Maj:ts förestående resa till S:t Petersburg tillförordnade regering, Drottningholms slott den 29 november 1800.
- Vänskaps och föreningsförbund mellan Hans Maj:t Konungen av Sverige och Hans Maj:t Kejsaren av Ryssland, Gatschino oktober 1799 och Stockholm den 30 november 1799. A4
- Konvention mellan Hans Maj:t Konungen av Sverige och Hans Maj:t Kejsaren av Ryssland.
- Kungl Maj:ts Nådiga Reglemente för svenska handelssjöfarten under krigstider, S:t Petersburg den 23 december 1800.

Svensk författningssamling 1801

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/in-kun01.pdf /kungorel/kun1801..pdf

Titelrubriker för 1801

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas. A4 = en A4-sida eller mer

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat) Klicka

-----
Taxa för postporto till Sverige och Finland från Helsingör, från och med 1 april bör erläggas och betalas, Stockholms slott den 22 januari 1801.

Förklaring över lagens stadgande i den fråga, huruvida ärvd fast egendom, när den blivit upplåten till en person, som eljest, vid upplåtarens frånfalle, därtill ägde arvsrätt, samt vidare av denne säljs, bör vara börd underkastad, eller icke, Stockholms slott den 4 februari 1801.

Instruktion för den tills vidare förordnade Generalguvernören i Skåne, Stockholms slott den 9 februari 1801.

Förbud mot facklors nyttjande så i städer som på landsbygden, Stockholms slott den 12 februari 1801.

Kungörelse angående Kongl Maj:ts och Rikets Kanslikollegie upplösning, och hur samma Kollegie förut tillhörande ärenden blivit på andra Kollegier, verk och ämbetsmän fördelade, Stockholms slott 17 februari 1801.

Kungörelse angående den under Kongl Maj:ts frånvaro tillförordnade regering, Stockholms slott den 20 februari 1801.

Kungörelse angående förbud tills vidare emot varors förande till England och fraktfart för engelsk räkning, Stockholms slott den 30 mars 1801.

Kungörelse att besvärs- och andra skrifter till Kanslirätten skall i Revisions protonotarie kontoret inlämnas, Stockholm den 8 april 1801.

Kungörelse angående helfrihets njutande för neutrala skepp och lofgivna varors införande från nederlagsorter tills vidare, Carlskrona den 22 april 1801.

Kungörelse angående tullfrihet å utrikes ifrån inkommande mjöl, Stockholm den 1 maj 1801.

Vänskaps- handels och sjöfartsförbund mellan Konungen av Sverige och Kejsaren av Ryssland, Avslutat i S:t Petersburg den 1-13 mars 1801 bekräftat i Landskrona den 11 april och i Petersburg den 30 maj-11 juni samma år. A4

Kungörelse angående vad i akt tagas bör till säkerhet för realisationsavgiftens utgående, Stockholms slott den 12 maj 1801.

Kungörelse angående upphävandet av förbudet mot handel och sjöfart på England, Stockholm den 19 maj 1801

Kungörelse angående någon ytterligare jämkning av de i 1777 års medicinaltaxa utsatta försäljningspris, Stockholms slott den 20 maj 1801.

Kungörelse angående nödiga uppgifter till rättelse vid beräkandet av bevillningsavgiften för dem, som innehar flera särskilda löner, Stockholms slott den 20 maj 1801.

Taxa på expeditionslösen vid Hov- och Överrätter samt Underdomstolar, Stockholms slott den 27 maj 1801.

Kungörelse angående förpassningar för Borgare och Skeppsbesättningar, som ämnar sig till utrikes orter, Stockholm den 1 juni 1801.

- Kungörelse angående bränneriredskap av koppar som under förbudstiden förfärdigas eller förbättras, Stockholm den 8 juni 1801.
- Kungörelse om vad som bör i akt tagas i de fall, då bevillningen i 1800 års bevillningsförordning, gäller testamenterad egendom eller behållen förmögenhet i sterbhus erläggande, Stockholms slott den 12 juni 1801.
- Kungörelse om underhållsmedel av krigsmanshusmedlen till avskedade ryttare, dragoner och soldater för år 1801, Stockholm den 17 juni 1801
- Förordning angående passageraravgiften, Stockholms slott den 17 juni 1801.
- Kungörelse angående ordförande och ledamöter i Accis-Rätterna utom Stockholm och Göteborg, Stockholm den 22 juni 1801.
- Kungörelse angående Rikets Ständers bank och Riksgäldskontorets utsedda revisionssammanträde, Drottningholms slott den 7 juli 1801.
- Kungörelse angående förklaring till förekommande av lurendrejeri och tullförsnillning, Stockholm den 27 juli 1801.
- Kungörelse angående tillåten brännvinsbränning 15/9 – 15/10, 15/2 – 15/4 Carlskrona den 3 augusti 1801.
- Kungörelse angående postbönders frihet och förmåner Beckaskog den 19 augusti 1801.
- Kungörelse angående utvidgade näringsfriheter för guldsmeder Beckaskog den 19 augusti 1801.
- Förklaring över Stadga, angående avträdes- och förmåns samt boskillnads och urarvamål av den 28 juni 1798 Drottningholms slott den 30 september 1801.
- Förordning angående vitesböter i åverkansmål och så väl deras, som ensaksböters fördelning Drottningholms slott den 30 september 1801.
- Förklaring angående rätta förståndet av 16 kap 1 § sista mom ärvdabalken Stockholms slott 7 oktober 1801.
- Kungörelse angående varest äktenskapsförord mellan adliga personer intecknas och bevakas bör Stockholm slott den 7 oktober 1801.
- Kungörelse angående förbud mot bruk och nyttjande av betsmän eller pyndare vid bergsmanshyttor Stockholm den 15 oktober 1801.
- Förordning rörande salpeterstillverkningen i riket Stockholm slott den 26 oktober 1801.
- Kungörelse om vad som iakttagas bör vid deras prövning, vilka i publik tjänst söka inträde Drottningholms slott den 27 oktober 1801.
- Instruktion för det tillförordnade Kanslersgillet Drottningholms slott den 27 oktober 1801.
- Kungörelse om rättighet för landssekreterare och landskamrerare att uppbära 8 skilling för kommunikations och remissorialresolutioner i enskilda mål Stockholms slott den 18 november 1801.
- Förordning om vad som iakttagas till behörig efterlevnad av stadgan under den 15 juni 1800, angående brännvinsbränningen i riket Stockholm slott den 24 november 1801. A4

Svensk författningssamling 1802

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/in-kun02.pdf   /kungorel/kun1802..pdf

Titelrubriker för 1802

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas.   A4 = en A4-sida eller mer

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat) Klicka

-----
Kungörelse, hur de bevis bör vara beskaffade, som hädanefter bliva gällande över insättningar i kassor, lydande under Rikens Ständers Riksgäldskontor; Stockholm den 12 januari 1802.

Kungörelse, att i de hos överdomstolarna anhängiga lagwadde och instämnda mål, parter ej äga, sedan de utan förbehåll underskrivit berättelsen, med flera skrifter dit inkomma eller vidare förhör begära; Stockholm den 19 januari 1802

Pardonsplakat för avvikit och förrymt manskap ifrån regementen och amiralitet, med mera; Stockholm den 26 januari 1802.

Förordning om det ansvar, vartill svensk adelsman gör sig skyldig, som sitt adelskap eller någon ridderskapets och adeln tillhörig laglig rättighet sig avsäger; Stockholm 26 januari 1802.

Kungörelse angående böter för den bruksägare, vars järn eller andra brukseffekter vid skedd vägning i metallvågarna finnas utgöra antingen mer eller mindre än tullsedeln utvisar; Stockholm den 28 januari 1802.

Kungörelse angående tull för bärgade segel från förolyckade utländska fartyg; Stockholm den 28 januari 1802.

Kungörelse angående Produktsplakatets åter upplivande; Stockholm den 2 februari 1802

Kungörelse angående förbud för obehöriga personer av judiska nationen och italienare att till handels idkande resa omkring landet; Stockholm den 8 februari 1802.

Kungörelse angående de av för detta utredningskommissionen utgivna obligationers uppvisande till inlösen i Rikens Ständers Riksgäldskontors kontor innan den 1 maj nästkommande år 1803; Stockholm den 9 februari 1802.

Förordning angående Stängselskyldigheten: Stockholm den 9 februari 1802.   A4

Kungörelse angående vad hädanefter i anseende till glas- och porslinsföräres samt hovinköparens resehandel iakttagas bör; Stockholm den 22 februari 1802

Instruktion för Hovkanslern, i avseende på det honom uppdragna inseende över bokhandeln och boktryckerierna i riket; Stockholm den 23 februari 1802

Förklaring hur med livstidsstads av jord på landet förhållas skall, samt om rättigheten för ogift men myndig bliven person av kvinnokönet att sin jord till landbo eller arrendator upplåta; Stockholm den 2 mars 1802.

Förordning angående ansvaret å brännvinsförbrytelser i Stockholm och Göteborg, samt tillsynen mot sådana förbrytelser; Stockholms slott den 9 mars 1802

Kungörelse angående förlängning av den i Kongl Kungörelsen den 15 juni 1800 utsatta tiden till betalning av lån i Bancomynt eller Specie; Stockholm den 23 mars 1802

Kungörelse angående avgifterna till Medelhavshandelns och sjöfartens beskydd; Stockholm den 30 mars 1802.

- Taxa varefter till medelländska sjöfartens fredande en särskild avgift härefter kommer att erläggas för vissa utgående och inkommande varor, i stället för den i kungörelsen av den 8 maj 1798 påbjudna tullhöjning och convoyavgift; Stockholm den 30 mars 1802.
- Kungörelse om kaffets införsel och bruk; Stockholm den 6 april 1802.
- Stadga om värvning och manskaps lejande till krigstjänst; Stockholm den 7 april 1802. A4
- Kungörelse angående accis för tobakstjälkar, som i riket införs; Stockholm den 7 maj 1802
- Kungörelse angående den tid som hädanefter bör iakttagas i avseende på besvärs anförande i skjutsnings frågor; Stockholm den 13 maj 1802
- Kungörelse angående vad iakttagas bör när kaffebönor utöver 50 skålpund från stapelstad till andra städer transporteras; Stockholm den 19 juli 1802
- Kungörelse angående åtskilliga tullfriheters upphörande, samt en likhet i accisberäkningen för vissa sädeslag; Stockholm den 26 juli 1802.
- Kungörelse angående lindring i tullen för vit nättelduk, när den för kattunstryckeriernas behov används; Stockholm den 2 augusti 1802.
- Förordning hur med börd och lösen av krono till skatte köpta rusthåll förhållas må; Stockholm den 19 augusti 1802.
- Kungörelse angående den tid, inom vilken kronans fordringar hos enskilda, och enskilda hos kronan bör krävas och till betalning uppgivas; Stockholm 19 augusti 1802.
- Kungörelse angående brännvinsbränningens utövande från den 1 oktober till den 1 därpå följande juni; Stockholm den 31 augusti 1802.
- Kungörelse angående arrendet av Rikets sjö, gräns och landtullar med acciserna; Drottningholm den 31 augusti 1802
- Förbud, mot nyttjandet av några med ovanlig inrättning försedda brännvinsredskap; Drottningholm den 21 september 1802.
- Kungörelse angående bevillnings beräkande av de på Kongl Nummerlotteriet utfallande vinster; Stockholm den 22 september 1802
- Stadga och reglemente för en diskontoinrättning med banco specie i staden Göteborg, på 15 års tid, med fond av enskilda delägare; Stockholm 13 oktober 1802
- Förordning angående realisation av Riksgäldssedlar samt vad i anledning därav iakttagas bör; Stockholm den 4 november 1802.
- Kungörelse med anmaning till de enskilda parter, som i Kongl Kollegio har anhängiga oavgjorda mål, att inom viss tid tillkännagiva, hur de åstunda de anförda besvären eller gjorda ansökningarna fullfölja, och slut däri erhålla; Stockholm den 26 november 1802
- Kungörelse angående frihet från passtagande och dubbel sjötull för salt, som vid inrikes transporter ej överstiger tre tunnor; Stockholm den 2 december 1802.
- Kungörelse angående gärningsmäns antagande på landet; Stockholm den 14 december 1802.
- Reglemente för Dykeri och Bärningskompaniet; Stockholm den 22 december 1802. A4

Svensk författningssamling 1803

[Öppna Bokmärken från Navigeringsrutan](#)

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/in-kun03.pdf   /kungorel/kun1803..pdf

Titelrubriker för 1803

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas.   A4 = en A4-sida eller mer

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat) Klicka

-----
Kungörelse angående anstalter till finsmidets uppmuntran; Stockholm den 15 januari 1803
Stadga och reglemente för en diskontoinrättning med banko specie i staden Malmö, på 15 års
tid, med fond av enskilda delägare; Stockholm den 15 februari 1803.

Kungörelse angående jord- eller hemmansägares ansvarighet hädanefter för de å deras ägor
boende katsehushmäns, inhysesjhjons, samt flera sådana personers kronoutlagor; Stockholm
den 17 februari 1803.

Kungörelse angående de skyldigheter, vilka vederbörande ha att iaktta vid de ansöknings- och
besvärsmål, som i Kongl Kammarkollegio göras anhängiga; Stockholm den 25 februari
1803.

Kungörelse angående ombyte av bankens transportsedlar på tio riksdaler och däröver, vilka
till och med den 31 december 1802 kunna vara av banken utfärdade; Stockholm 8 mars
1803.

Kungörelse angående Västgöta allmogens gårdfarihandel med vad därvid iakttagas bör;
Stockholm den 8 mars 1803.

Kungörelse angående studerandes vid akademierna åliggande att verkligen bestyrka deras
inhämtande kunskap i undervisningsläran, innan de såsom lärare eller informatorer få med
undervisningsyrket sig befatta; Stockholm den 15 mars 1803.

Kungörelse angående prästbordens rättighet att behålla de därunder vid avvitringar blivande
överloppsjordar; Stockholm den 15 mars 1803.

Kungörelse angående förbud mot utförsel av inhemsk spannmål tills vidare; Stockholm den
18 mars 1803.

Instruktion varefter förvaltningen av sjöärenden har att sig i underdånighet rätta; Stockholm
den 23 mars 1803.

Kungörelse angående förbud mot utförsel av spansk fåravel; Stockholm den 18 april 1803.

Kungörelse angående avgifterna till medelländska handelns och sjöfartens säkerhet och
beskydd; Stockholm den 19 april 1803.

Kungörelse angående tullen på utrikes ifrån inkommande tobaksstjälkar; Stockholm den 6
juni 1803.

Kungörelse angående titulatur, som för den nyligen inrättade förvaltningen av sjöärenden
iakttagas bör; Stockholm den 14 juni 1803.

Kungörelse angående ytterligare termin av sex månader till inlösen av för detta
utredningskommissionens obligationer; Stockholms slott den 14 juni 1803

Förordning om stångjärnssmidet och järnmanufakturen i riket; Stockholm 15 juni 1803.

Kungörelse angående tiden till underdåniga besvär anförande hos Kongl Maj:t i mål, som rör
de under Kongl Maj:ts och Rikets Kammarkollegium lydande ämbetsmäns och betjänters
förseelser i tjänsten; Haga den 4 juli 1803.

- Kungörelse angående vidtagen anstalt till förekommande av underslev vid utförelse av nederlagssalt; Stockholm den 5 juli 1803
- Kungörelse angående revision av Rikens Ständers Bank och Riksgäldskontoret; Haga den 19 juli 1803.
- Resolution och Förklaring på några allmogens så allmänna som enskilda underdåniga besvär och ansökningar vid 1800 års riksdag; Haga slott den 22 juli 1803.
- Kungörelse att de hittills brukliga dubbla och enkla kopparslantar som runstycken upphöra att såsom mynt gälla och i rörelsen omlöpa; Haga den 23 juli 1803.
- Kungörelse angående dagen, då rikens Ständers Bank företager realisation av riksgäldssedlarna; Haga den 23 juli 1803.
- Kungörelse om den under Dess resa tillförordnade regering; Haga slott den 25 juli 1803.
- Kungörelse angående den lästavgift vilken kommer att erläggas för fartyg, som med turkiska pass förses; Stockholm den 29 juli 1803
- Kungörelse angående rättighet för rikets innevånare utan undantag, att antingen själv eller genom kommissionärer, få av allmogen upphandla sin egna förnödenheter av viktualievaror som till städerna införs; Stockholm den 1 augusti 1803.
- Kungörelse angående fabriksidkares rättighet, att i städerna hålla öppna salubodar till deras tillverkningars föryttrande i parti och minut; Stockholm den 3 augusti 1803
- Kungörelse angående husbehovsaccisen för malt; Stockholm den 10 augusti 1803.
- Convention till förklaring av handelstraktat av den 21 oktober 1661 mellan Sverige och Storbritannien; 25 augusti 1803.
- Kungörelse angående uppodling av oländig mark under militiae- och andra boställen samt prästbord, såsom ock frihetsår därpå; Stockholm den 6 september 1803.
- Kungörelse angående överloppsjord på boställen så vid militiae- som landtstaten; Stockholm den 7 september 1803.
- Kungörelse angående accis för inkommande utländsk ciderättika; Stockholm den 12 september 1803
- Kungörelse angående förbättrade anstalter vid avstämpling av inhemskt toppsocker och om landtulls- och bevillnings erläggande för stambaster socker, som till salu hålles eller till landsorterna till försäljning avsändas; Stockholm den 10 november 1803

Svensk författningssamling 1804

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/in-kun04.pdf   /kungorel/kun1804..pdf

Titelrubriker för 1804

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas.   A4 = en A4-sida eller mer

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat) Klicka

-----
Kungörelse hur med ekskogen å berustade krono - eller kronoskattesäterier, och säteri
båtsmansrusthåll förhållas bör; Stockholm den 18 januari 1804

Reglemente för svenska handels sjöfarten under krig mellan främmande sjömakter; Münchens
slott den 21 januari 1804

Beskrivning om salpetertillverkning både vid större och mindre verk, efter anställda försök,
inlämnad till krigskollegium den 21 januari 1804 av Christ A Köhler.

Reglemente för svenska handels sjöfarten under krig mellan främmande sjömakter; Münchens
slott den 21 januari 1804

Kungörelse angående ytterligare kontroll på bevillning av testamenterad egendom eller
behållen förmögenhet i sterbhus samt för rättigheten att nyttja huspräst; München den 28
januari 1804

Kungörelse angående några till allmänna brandförsäkringen hörande ärender; Stockholm den
7 februari 1804

Reglemente angående styrelsen vid de i Carlskrona och Sveaborg anbefallte allmänna
arbetsinrättningar; Carlsruhe den 27 februari 1804

Förordning om allmänna arbetsställen för Svea- och Göta riken, samt Storfurstendömet
Finland; Carlsruhe den 27 februari 1804.

Kungörelsen angående kronofogdars dagtraktamente och skjuts vid privata utmätningar;
Stockholm den 27 mars 1804.

Kungörelse angående sättet hur inbetalningar bör ske till de under Kongl Kollegium lydande
kassor; Stockholm den 12 april 1804

Kungörelse angående frihet till införsel av ungerska måltidsviner, och vad därvid bör
iakttagas; Stockholm 19 april 1804.

Kungörelse om tullavgifter för åtskilliga järn- och manufaktur tillverkningar, samt angående
behöriga forsedlars företeende vid gränstullarna; Stockholm 2 maj 1804

Kungörelse angående förbud mot utländska guld- och silverarbetens förseende med svensk
kontrollstämpel; Stockholm den 4 juni 1804.

Kungörelse angående lastningsorter, varifrån ungerskt vin får såsom utur första handen till
Sverige införas; Stockholm 2 juli 1804

Kungörelse angående beräkandet i banco mynt av det förhöjda priset på de små
almanackorna; Stockholm den 3 juli 1804

Kungörelse om utförsel av rå koboltmalm, samt vad därvid kommer att i akt tagas; Stockholm
den 25 juli 1804

Förordning angående ersättning för skjuts- och dagtraktamente till landsfiskaler eller andra i
deras ställe vid underrätterna till acktoraters utförande förordnade personer; Regensburg
den 13 augusti 1804.

- Kungörelse angående Charta Sigillata på skuldsedlar för upptagna lån till officerares accord; Stockholm 15 augusti 1804.
- Kungörelse angående hur hädanefter förhållas skall med beklädnads och utredningspersedlar för de roteringsbåtsmän, som blir till sjöss kommenderade; Stockholm den 31 augusti 1804
- Kungörelse angående förbud mot införsel av Franska Journaler, Veckoskrifter och Dagblad, samt böcker och skrifter, vilka hädanefter i Frankrike tryckas; Stockholm den 7 september 1804
- Förordning angående behörig domstol i de inom krigsakademiens på Carlberg område förefallande mål; Stralsund 5 oktober 1804
- Kungörelse angående användande av kronans i behåll varnade Charta Sigillatae papper med gamla stämpeln; Stockholm den 8 oktober 1804.
- Kungörelse angående befrielse från anskaffandet av de i 1799 års sjötulls taxa föreskrivna utlossnings bevis i avseende på trävaror, som från svenska hamnar vid Nordsjön till utländska orter utom Östersjön och Öresund exporteras; Stockholm den 29 oktober 1804
- Kungörelse angående rättighet för soldater på landet att försörja sig med hantverk; Stockholm den 12 december 1804.
- Plakat om fyra allmänna solenna tacksägelse, faste, bot och böndagar som över hela Sveriges rike, Storfurstendömet Finland och alla Sveriges krona tillhöriga och underliggande furstendömen, land och herrskaper, högtidligen hållas och begås skola i nästkommande år 1805; Stralsund den 31 december 1804.

Svensk författningssamling 1805

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/in-kun05.pdf /kungorel/kun1805..pdf

Titelrubriker för 1805

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas. A4 = en A4-sida eller mer

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat) Klicka

-----
Kungörelse om den i Carlshamns stad beviljade nederlagsfriheten. Stäket den 7 februari 1805.

Kungörelse angående den under Kongl Maj:ts frånvaro tillförordnade regerings upphörande; Stockholm den 7 februari 1805.

Cirkulärbrev till samtliga landshövdingar angående den årliga salpeter leveransens verkställande av hemmansägare och åbor i Sverige och Finland; Stockholms slott den 28 februari 1805.

Kungörelse angående hur förhållas bör med inbetalning till Kongl Maj:t och Kronan av de vid hemmansbyten uppkomna kontanta efter räkningsskulder; Stockholm den 4 mars 1805.

Kungörelse angående det ställe, varest tvister om bättre rätt till besittning av krono rusthåll jämte åtskilliga andra justitie- och kameralmål hädanefter skall upptas och fullföljas; Stockholm den 9 maj 1805.

Förklaring angående lagens rätta förstånd och tillämpning i mål, som rör klander på fast egendom, samt vad ytterligare vid lagfarts beviljande bör iakttagas; Stockholm den 14 maj 1805.

Kungörelse att Västindiska Kompaniets Privilegium upphör vid detta års slut, såsom och angående Västindiska handelns och sjöfartens idkande; Stockholm den 22 maj 1805.

Kungörelse angående frihet till införsel av juveler, äkta pärlor och glasflusser, som inte är infattade och monterade; Stockholm den 28 maj 1805

Kungörelse om underhållsutdelningen av krigsmanshusmedlen till avskedade ryttare, dragoner och soldater för innevarande år 1805; Stockholm den 20 juni 1805.

Stadga och reglemente för en diskonto inrättning i staden Åbo på 15 års tid, med fond av enskilda delägare; Ljungby 20 juni 1805

Kungörelse angående räntan för lån av de under Kongl Kollegii förvaltning ställda manufaktur- och ulldiskontfonder; Stockholm den 2 juli 1805

Förordning om Skogarna i Riket; Hälsingborg den 1 augusti 1805. A4

Om allmänningar, kronoparker och kronoskogar.

Om frälse och skattehemmans skogar.

Om boställs och kronohemmans skogar.

Om ek och bok och andra bärande trån.

Om master, spiror och storverksträd.

Om sågande och timmerförsäljning.

Om tjärbränning och barktagande.

Om svedjande.

Om skogseld.

Om åverkan.

Om djurs utödande.

Om uppsikten och skogsåterplantering.

- Om skogar under bruk, bergverk och andra privilegierade inrättningar.
Kungörelse angående revision av Rikens ständers bank och Riksgäldskontoret. Hälsingborg den 1 augusti 1805
- Berättelse i anledning av den revision, som blivit förrättad över Allmänna Brandförsäkrings Fondens förvaltning och räkenskaper för år 1804; Stockholm den 6 augusti 1805.
- Kungörelse angående tullavgifter för pälswerk; Stockholm den 26 augusti 1805.
- Förordning angående ansvar för dem som överfaller militärer, ämbets- och tjänstemän; Bäckaskog den 7 oktober 1805
- Reglemente varefter styrelsen på Ön S:t Barhelemy i Västindien, så väl i justitie, polis och ekonomiärenden, som i allt övrigt kommer att förvaltas och utövas; Bäckaskog den 15 oktober 1805. A4
- Kungörelse angående vad till förekommande av obehöriga personers inflyttande i huvudstaden iakttagas bör; Bäckaskog den 22 oktober 1805
- Kungörelse angående stämpling på segel, som redan finns på Pommerska skepp eller hädanefter i Svenska Pommern förfärdigas; Stockholm den 28 oktober 1805
- Kungörelse angående dess överresa till Pommern att föra befäl över den sammandragna armén, samt om den under Kongl Maj:ts frånvaro tillförordnade regeringen; Ystad 31 oktober 1805
- Kungörelse angående ersättning för brandförsäkrade hus, som vid eldsvådor nedrivs; Stockholm den 5 november 1805
- Förordning angående vad som av den iakttagas skall, vilken besvär anföra vill över val eller utnämning till de mindre ecclesiastika beställningar; Lüneburg den 26 december 1805.

Svensk författningssamling 1806

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/in-kun06.pdf /kungorel/kun1806..pdf

Titelrubriker för 1806

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas. A4 = en A4-sida eller mer

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat) Klicka

-
- Kungörelse angående ansvaret för varor, som till införsel är förbjudna och i värde ej överstiger 3 riksdaler banco. Stockholm den 14 januari 1806.
- Förklaring över Kungl Förordningen den 28 juni 1798, angående rätt domstol i fråga om klander å räkning över borgade varor. Högkvarteret Boitzenburg den 15 januari 1806.
- Förklaring av stadgan av 1798, rörande avträdes och förmåns samt boskillnad och urarva mål. Högkvarteret Boitzenburg den 15 januari 1806.
- Kungörelse angående formen och storleken på tunnor och målkärl. Stockholm den 14 februari 1806.
- Kungörelse angående ansvar för dem, som förfallolöst utebliva från mantalsskrivningar och sista uppbördsstämman för det löpande uppbördsåret. Stockholm den 18 februari 1806.
- Kungörelse varest mål rörande jämkningar eller flyttningar av soldatroteringar hädanefter skola avgöras. Stockholm den 3 mars 1806.
- Kungörelse angående vad till förekommande av obehöriga personers inflyttande i staden Göteborg iakttagas bör. Högkvarteret Ratzeburg den 3 mars 1806.
- Privilegium till befrämjande av Svenska handelsfarten på Ostindien. Högkvarteret Ratzeburg den 3 mars 1806. A4
- Privilegier till upprättande av bolag som mot vissa förmåner, kommer att öppna en ny segelled mellan Saltsjön och Mälaren, genom en anläggning av kanal och sluss vid och förbi Södertälje. Högkvarteret Ratzeburg den 15 mars 1806. A4
- Kungörelse angående vissa omständigheter i frågan om de näringsfriheter, som genom Kungl Maj:ts nådiga förordning den 19 augusti 1801 blivit guldsmeder beviljade. Stockholm den 24 mars 1806.
- Kungörelse angående det s k produktsplakatets vilande tills vidare, med mera. Högkvarteret Greiffswald den 12 april 1806
- Kungörelse angående tiden inom vilken ansökan bör ske om brandskadeersättning, samt hur förhållas bör, om hus förändras till vådliga inrättningar, sedan de blivit brandförsäkrade. Stockholm den 22 april 1806.
- Kungörelse angående rätt domstol i mål, där fråga om viten för underlåten betalning av den s k tillöknings lästeavgiften och hur fördelning av böterna skall göras. Stockholm den 6 juni 1806.
- Kungörelse om åtskilliga förändringar i Kungl medicinaltaxorna.
- Kungörelse angående införandet av svenska statsförfattningar och Sveriges Rikets Lag i Pommern och Rügen. Högkvarteret i Greiffswald den 26 juni 1806.
- Kungörelse om lagskipningen i de tyska staterna, intill dess Sveriges Rikets Lag, den 1 september 1807 blir införd och efterlevd. Högkvarteret Greiffswald den 3 juli 1806.
- Kungörelse om upphävandet av livegenskapen i de tyska staterna. Högkvarteret Greiffswald den 4 juli 1806.

- Kungörelse om Kyrkoståndet och prästerskapet i de tyska staterna. Högkvarteret Greiffswald den 12 juli 1806.
- Kungörelse angående tillökningen i den redan stadgade plikten för vanskötta rustningshästar, samt hur visitationer på rustningen hädanefter anställas må. Stockholm den 22 juli 1806.
- Kungörelse angående tullen tills vidare på inkommande utrikes spannmål. Stockholm den 1 augusti 1806.
- Kungörelse om brännvinsbränningens inskränkning till 3 månader. Huvudkvarteret Greiffswald den 19 augusti 1806.
- Författning om de i Pommern och Rügen belägna egendomars fördelande i farmer och enskiften. Högkvarteret Greiffswald den 8 september 1806. A4
- Kungörelse hur Kongl Maj:ts egendommar i Pommern och Rügen inrättade farmer skola med nödvändiga byggnader förses och under förpaktning upplåtas. Högkvarteret i Greiffswald den 10 september 1806.
- Kungörelse angående hembud till Wadstena krigsmanshus av sådana krigsmanshuset anslagna skattehemman, som är av frälse natur och säljs utom börd. Stockholm den 10 oktober 1806.
- Kungörelse angående förhöjning i taxan å tullen för utgående furu- och granbjälkar. Stockholm den 10 oktober 1806.
- Kungörelse angående vissa dimensioner på utländska porslinsterriner, som får till riket införas. Stockholm den 14 oktober 1806.
- Quarantainsförordningen. Beckaskog den 7 november 1806. A4
- Kungörelse angående skyldigheten för svenska undersåtar, vilka bo och vistas i Frankrike och de därunder lydande länder, att sig därifrån begiva. Malmö den 12 november 1806.
- Kungörelse angående indelta infanteriets beklädnad, som av soldaten kommer att underhållas. Stockholm den 28 november 1806.
- Kungörelse angående förbud för judar att i riket inkomma. Stockholm den 19 december 1806.
- Placat om fyra allmänna solenna tacksägelse-, faste-, bön- och botdagar som över hela Sverige, Storfurstendömet Finland och alla under Sveriges krona tillhöriga furstendömen högtidligen kommer att hållas under nästkommande år 1807. Malmö den 27 december 1806.

Svensk författningssamling 1807

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/in-kun07.pdf /kungorel/kun1807..pdf

Titelrubriker för 1807

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas. A4 = en A4-sida eller mer

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat) Klicka

Kungörelser om vad som bör iakttagas vid vaccinationsförteckningar, som till Kollegium insändas. Stockholm den 22 januari 1807.

Kungörelse angående stubbelön för så väl storverksträn å kronojord, som ekar under arton tums diameter å krono och kronoskattehemmans ägor. Stockholm den 27 januari 1807. A4
Förordning om enskiften. Malmö den 2 februari 1807.

Kungörelse angående förhöjning i postporto. Malmö den 5 februari 1807.

Kungörelse angående vad vederbörande iakttaga skall i anseende till 1733 års
Regementsskrivar-Instruktion utsatta böter för de räntebetalare vid de indelta regementena, som utebliva från det andra avlöningsmötet för året. Stockholm den 5 februari 1807.

Kungörelse angående återkallandet av den, Kungl Kollegium under den 28 november 1806 utfärdad. Stockholm den 23 februari 1807.

Förklaring över allmänna stadganden i åtskilliga rum, och vad i vissa ämnen, som därmed äga gemenskap, blivit tid efter annan särskilt förordnat. Malmö den 23 mars 1807. A4

Kungörelse angående vad som bör iakttagas vid förpassningars utfärdande för judar i avseende på deras resor till städerna. Stockholm den 14 april 1807.

Kungörelse angående det s k produktplakatets vilande tills vidare även i anseende till de farvatten och orter, som äro inom Östersjön belägne. Stockholm den 16 april 1807.

Kungörelse angående tillstånd till bräders och plankors utförande till Norge från vissa sågverk i Värmland. Stockholm den 23 april 1807.

Kungörelse angående frihet att införa madeira vin. Stockholm den 23 april 1807.

Kungörelse angående vad hädanefter bör iakttagas, när avsked sökes från sådana tjänster, vid civilstaten, Kollegier och andra publika verk och den avskedstagande tror sig ha rätt till pension. Stockholm den 13 maj 1807.

Kungörelse angående censur av utkommande svenska medicinska böcker och skrifter. Stockholm den 25 maj 1807.

Kungörelse angående tillåtelse till införsel av oäkta cantiller, som lindring i tull för blyertspennor, om de kommer från Nürnberg eller någon annan ort vid Östersjön. Stockholm den 4 juni 1807.

Kungörelse angående införsel av utländskt skjutstål. Stockholm den 9 juni 1807.

Kungörelse om underhållsutdelning av krigsmanshusmedlen till avskedade ryttare, dragoner och soldater för innevarande år 1807. Stockholm den 2 juli 1807.

Kungörelse angående dem av judiska nationen, som utan Kongl Maj:ts särskilda nådiga tillstånd kunna finnas hava sig nedsatt på andra ställen än i Stockholm, Norrköping och Göteborg. Stockholm den 13 juli 1807.

Kungörelse angående revision av Riksens ständer bank och riksgäldskontor. Högkvarteret Stralsund den 16 juli 1807

Förklaring över 19 § 5 momentet i Kungl Maj:ts nådiga stadga rörande avträdes-, boskillnads- och urarva mål av den 28 juni 1798, angående s k årsproclama, som begärs av förmyndare för omyndigförklarade personer. Högkvarteret Stralsund den 16 juli 1807.

Kungörelse angående uppskov med svenska lagens införande i de tyska staterna till den 1 september 1808, Högkvarteret Stralsund den 1 augusti 1807.

Förordning om en förbättrad polisnrättning i staden Göteborg, Högkvarteret Stralsund den 19 augusti 1807. A4

Om poliskammarens ämbetsmän och betjänter. Om polisens skydd.

Om poliskammarens jurisdiktion.

Om poliskammarens göromål.

De viktigaste områdena för tillsynen är de här:

Stockholm den 8 oktober 1807. Kungörelse angående vad som bör iakttagas i anseende till dem ibland allmogen, vilka innehava eller söka burskap som handelsborgare i Borås eller Ulricehamn.

Resereglemente. Hälsingborg den 27 oktober 1807. A4

Pardonsplakat för utskrivet och förrymt manskap från tyska regementena samt den till Stralsundsgarnison hörande del av Vendes artilleri. Hälsingborg den 28 oktober 1807.

Kungörelse angående överinseendet över Rikets hamnar. Stockholm den 3 november 1807.

Kungörelse angående utlånade kartors återlämnande till Generallantmäterikontoret och Provinskontoren samt sådana kartors förvarande i kartonger. Stockholm den 20 november 1807.

Kungörelse om den av Kungl Maj:ts fastställda utdelning av de på trycket utkommande så väl författningar, som Hovrätternas, Kollegiernas och andra publika verks brev och kungörelser. Stockholm den 26 november 1807.

Förordning för trivialskolor, katedralskolor och gymnasier. (De första sidorna fattas. Börjar vid 1 kap. 4 §). Hälsingborg den 7 december 1807. A4

Om barns och ynglingars intagande i skolan, uppflyttning till gymnasium, och försändning till akademien

Om lärares och lärjungars plikter, och undervisningen i allmänhet.

Om lärarnas vid skolor och gymnasier lön och befördran, samt ungdomens understöd mm.

Om böcker och annan hjälpredda vid allmänna undervisningen i trivialskolor och gymnasier.

Om undervisning i trivialskolorna.

Om undervisningen i gymnasierna.

Om ungdomens undervisning i katedralskolor.

Om examina och exercitia publica.

Om Ephori ämbete.

Om rektors arbete och dess ombyte.

Om skoldisciplin och dess jurisdiktion.

Om ferierna.

Kungörelse angående den under Kungl Maj:ts frånvaro i Nåder tillförordnade regeringens upphörande. Stockholms slott den 19 december 1807.

Förordning till förekommande av olovligt översmide, Strömsholms slott den 19 december 1807.

Reglemente för Stockholms stads brandförsäkringskontor. Strömsholms slott den 19 december 1807. A4

Vilka hus och hur de till försäkring antagas måge.

Hur försäkringsavgifterna betalas skola och brandskador ersättas.

Om kontorets förvaltning.

Om direktörens sysslor och förrättningar.

Svensk författningssamling 1808

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låsa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/in-kun08.pdf   /kungorel/kun1808..pdf

Titelrubriker för 1808

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas.   A4 = en A4-sida eller mer

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat) Klicka

-----
Kungörelse angående vissa omständigheter i frågan om bärgning av strandade fartyg.

Stockholm den 18 januari 1808.

Kungörelse hur resolutioner och utslag i ekonomie- och politiemål, som rör meningheter, skola dem kungöras, samt kommunikationsreolutioner dem tillställas. Stockholm den 1 februari 1808.

Kungörelse angående en viss kansliavgift i ansöknings- och besvärsmål, som uti Kungl Kammarkollegium, enskilte ärenden rörande, inkomma. Stockholm den 8 februari 1808.

Instruktion för så väl de till kuratores aerarii utnämnde herrar seraphimerriddare, som och skattmästaren och kamreraren vid Kongl Maj:ts orden. Stockholm den 9 februari 1808.

Reglemente för fältläkarcorpsen; Gripsholms slott den 15 februari 1808.   A4

Förbud mot enskilda fartygs inredning till armering utan Kungl Maj:ts särskilda tillstånd. Stockholms slott den 25 februari 1808.

Förordning om indelta infanteriregementens beklädnad. Stockholm den 25 februari 1808.

Kungörelse angående vissa omständigheter, som hädanefter komma att iakttagas i mål, vika rör besittningsrätt å kronohemman. Stockholm den 29 februari 1808.

Kungörelse angående förbud mot varors utförsel till Norge. Gripsholms slott den 3 mars 1808

Kungörelse om krig mot kejsaren i Ryssland. Gripsholms slott den 5 mars 1808.

Kungörelse rörande lantvärnsinrättningen. Stockholms slott den 14 mars 1808.

Kungörelse om krig mot konungen av Danmark. Stockholms slott den 15 mars 1808.

Hans Kungl Höghets Hertigen av Södermanland, tills vidare Sveriges Rikets Föreståndares öppna BREV och PÅBUD angående låns upptagande till försvarsanstalternas besörjande. Stockholm den 20 mars 1808.

Pardonsplakat för avvikit och förrymt manskap och båtsmän. Stockholm den 21 mars 1808.

Kungörelse angående förbud tills vidare emot utförsel av sill till utrikes orter. Stockholm den 1 april 1808.

Kungörelse om den mellan Sverige och Preussen avbrutna gemenskap. Stockholms slott den 5 april 1808.

Reglemente hur förhållas bör med uppbringningar till sjöss och delning av lagliga byten samt vad i anseende till fartyg och gods, varpå embargo är lagd, kommer att iakttagas.

Stockholm den 12 april 1808.   A4

Art I. Om fartyg, vilka bör och kan uppbringas.

Art II. Hur med uppbragte fartyg förhållas må, innan de i hamn införda är.

Art III. Hur med uppbringade fartyg förhållas bör, sedan de i svensk hamn blivit införda.

Art IV. Vad av uppbragt fartyg och gods och lagligt byte anses må.

Art V. Hur lagligt byte eller uppbringningar till sjöss fördelas.

Art VI. Hur med utbetalning av byte förhållas bör.

Art VII. Angående fartyg och gods varpå embargo är lagd.

- Stadga angående jakt och djurfång. Stockholm den 13 april 1808. A4
- Art I Om jakt i allmänhet.*
- Art II Om jakträttighet.*
- Art III Hur rovdjur må fångas.*
- Art IV. Om jaktens fredande samt den för jakt tillåtna och förbjudna tiden.*
- Art V. Om uppsikt över jakten och åttalan av förbrytelser emot denna stadga, samt det ansvar och de böter, som därå böra följa.*
- Art VI. Om jaktkassa.*
- Kungörelse angående tillstånd för vaktbetjäning, att vid 70 års ålder erhålla avsked med bibehållande av hela lönen. Stockholm den 14 april 1808.
- Kungörelse angående skyldighet för svenska sjöfarare, att på resor till utrikes orter vara försedda med prästbevis. Stockholm den 27 april 1808.
- Berättelse om finska arméns seger vid Rewolax i Österbotten. Den 27 april 1808. A4
- Påbud om en allmän krigsgärd. Stockholm den 4 maj 1808.
- Kungörelse till samtliga dess trogna undersåtar i anledning av Sveaborgs Fästnings övergång. Stockholm den 6 maj 1808.
- Förordning hur med av- och förträdes- samt boskillnads- och urarva mål bör förhållas, i anseende till de borgernärer av Kongl Maj:ts undersåtar, vilka av närvarande krigsoroligheter bliva hindrade, att deras rätt och talan i laga tid och ordning bevaka; Stockholm den 7 maj 1808.
- Kungörelse om den under Kongl Maj:ts resa i nåder tillförordnade regering; Stockholm den 30 juni 1808.
- Kungörelse om underhållsutdelning av krigsmanshusmedlen till avskedade ryttare, dragoner och soldater för innevarande år 1808. Stockholm den 6 juli 1808.
- Berättelse om Finska arméns seger över den Ryska vid Lappo i Wasa län den 14 juli 1808. Högkvarteret Ny Carleby den 20 juli 1808 A4
- Kungörelse angående coopvaerdieskepperes och sjöfolks kronoutskylder. Stockholm den 18 juli 1808.
- Kungörelse angående det för silkesrederisocieteten utfärdade reglementes upphävande. Stockholm den 20 juli 1808.
- Reglemente hur med krigsbyte till lands förhållas bör. Grelsby den 9 augusti 1808. A4
- Kungörelse angående dem av Kungl Maj:ts undersåtar i storfurstendömet Finland, som åt kejsaren i Ryssland tro- och huldhetsed avlagt. Grelsby 16 augusti 1808.
- Reglementer som allmänna brandförsäkringsdirektionen har att sig rätta vid de Lån, som av brandförsäkringsfonden beviljats. Grelsby den 22 augusti 1808.
- Kungörelse angående åtskilliga till förbättring av allmänna brandförsäkringsinrättningen vidtagna anstalter. Grelsby 22 augusti 1808.
- Kungörelse angående prolongation av den Carlshamns stad i nåder beviljade nederlagsfrihet. Stockholm den 5 september 1808.
- Kungörelse om förhöjning i prisen å medicamenter. Stockholm den 15 september 1808.
- Kungörelse angående tiden till undersmidens återtagande. Stockholm den 19 september 1808.
- Kungörelse angående rätta tillämpningen av Kongl Maj:ts genom Kongl. Kollegie kungörelse den 14 januari 1806 meddelat förordnande rörande ansvaret för varor som till införsel är förbjudna och i värde ej överstiger 3 riksdaler. Stockholm den 5 oktober 1808.
- Kungörelse angående tiden till anskaffande av bevis om trävarors utförsel inom Sundet. Stockholm den 13 oktober 1808.
- Kungörelse angående vad, till förekommande av obehöriga personers inflyttande i staden Malmö och dess förstäder, iakttagas bör. Högkvarteret Lemlands prästgård den 24 oktober 1808.

Kungörelse angående den under Kongl Maj:ts frånvaro i nåder tillförordnade regerings upphörande. Stockholms slott den 4 november 1808.

Kungörelse att kluvna ej mindre än sågade tunnestävar och bottnar av furu och gran är att anse såsom lovgivna till utförsel, men att slikt virke av bok ej vidare får utföras. Stockholm den 7 november 1808.

Kungörelse angående vidtagna anstalter, i anseende till tullbevakningen på Gottland. Stockholm den 8 november 1808.

Kungörelse angående fri införsel av porter. Stockholm den 17 november 1808.

Cirkulär till samtliga landshövdingar i Sverige rörande indelta truppernas recruterande från lantvärnet. Haga slott den 9 december 1808.

Kungörelse angående reservationskrav hos skattskyldiga inom praescriptionstiden. Stockholm den 14 december 1808.

Svensk författningssamling 1809

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/in-kun09.pdf /kungorel/kun1809..pdf

Titelrubriker för 1809

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas. A4 = en A4-sida eller mer

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat) Klicka

Påbud om en allmän krigsgärd. Haga slott den 7 januari 1809.

Kungörelse angående förändring av det, uti Kongl Stadgan om Concurser den 28 juni 1798, föreskrivna edsformulär, till bestyrkande av fordringar, som i Concurser bevakas. Stockholm den 18 januari 1810.

Kungörelse angående vad vid förtullning av inhemskt toppsocker bör iakttagas. Stockholm den 28 februari 1809.

Brev angående Gustaf Adolfs avsättning. Stockholm den 13 mars 1809.

Kungörelse att all vidare uppbörd av den påbudna krigsgärden genast bör inställas. Stockholm den 14 mars 1809.

Brev och Påbud till samtliga rikets ständer angående en allmän riksdag den 1 maj innevarande år. Stockholm den 14 mars 1809.

Kungörelse angående frihet till införsel av utländskt odestillerat brännvin, tågvirke och talgljus samt ravenduk och segelduk, som lindring i tullen å foderväv och grövre lärfter. Stockholm den 20 mars 1809.

Kungörelse angående ytterligare avgifters erläggande för de hus och byggnader i städerna, vilka i tolv år och däröver varit brandförsäkrade. Stockholm den 12 april 1809.

Kungörelse angående frihet till export av Liverpools salt. Stockholm den 1 maj 1809.

Kungörelse angående de på rikets flottor tjänstgörande coopvaerdie sjömäns befrielse från krono utskylder. Stockholm den 4 maj 1809.

Brev till Riksens Ständer av hans Kongl Höghet Hertigen av Södermanland, tills vidare Sveriges Rikes Föreståndare. Stockholm den 9 maj 1809. A4

Sveriges Rikes Ständers Beslut. Gjort och samtyckt i Stockholm den 10 maj 1809.

Kungörelse angående tullen för lump eller krossat grövre toppsocker. Stockholm den 16 maj 1809.

Kungörelse angående förhöjning i avgiften å vissa överflödsvaror till hjälp och understöd för de under fattigvårdsdirektionens styrelse ställda inrättningar. Stockholm den 29 maj 1809.

Kongl Maj:ts och Riksens Ständers fastställda REGERINGSFORM. Daterad Stockholm den 6 juni 1809. A4

Kungörelse angående vad iakttagas bör till vinnande av befrielse från tullförhöjning för trävaror destinerade till orter utom Östersjön. Stockholm den 10 juni 1809.

Förordning angående några omständigheter, som bör iakttagas vid krono-, kungs- och gästgivarskjutsar. Stockholm den 28 juni 1809.

Pardonsplakat givet på deras majestäters CARL XIII och HEDVIG ELISABETH CHARLOTTAS kröningsdag den 29 juni 1809.

Kungörelse angående odlingsersättning för den jord, som vid enskifte boställshavare tillfaller. Stockholm den 5 juli 1809.

- Kungörelse angående vidtagen särskild anstalt för att bereda tillgång på salt vid strömmingsfisket i rikets skärgårdar. Stockholm den 10 juli 1809.
- Instruktion för dess högste ombudsman, justitiekanslern. Stockholm den 3 augusti 1809.
- Kungörelse angående lindring i tullen för inkommande utländsk sill. Stockholm den 7 augusti 1809.
- Kungörelse om sättet till reservationskravs anställande hos skattskyldig, med påminnelse, angående så väl taxeringsprotokollers och längders, som anmärkningsförklarings behöriga inrättning. 25 augusti 1809.
- Svea rikets ständers förening och valakt angående den högvälborne furstens prins Christian Augusts utkorande till Svea rikets kronprins och efterträdare på den kungliga tronen. Stockholm den 28 augusti 1809.
- Tacksägelse i anledning av freden med Danmark.
- Kungörelse om sättet till reservationskravs anställande hos skattskyldig, med påminnelse, angående så väl taxeringsprotokollers och längders, som anmärkningsförklarings behöriga inrättning. 25 augusti 1809.
- Svea rikets ständers förening och valakt angående den högvälborne furstens prins Christian Augusts utkorande till Svea rikets kronprins och efterträdare på den kungliga tronen. Stockholm den 28 augusti 1809.
- Kungörelse angående brännvinsbränning från den 1 oktober till årets slut. Stockholm den 25 september 1809.
- Kungörelse angående förbud emot införsel av utländskt brännvin. Stockholm den 9 oktober 1809.
- Förordning angående upphävande av Kungl Förordningen av den 26 januari 1802, varigenom ansvar för den som avsäger sig ärvt eller förvärvat adelskap eller någon ridderskapet och adeln tillhörig laglig rättighet, blivit stadgat. Stockholm den 12 oktober 1809
- Kungörelse om inrättning av en kanslistyrelse och upplösning av kanslersgillet. Stockholm den 23 oktober 1809.
- Kungörelse angående fri utförsel av spannmål. Stockholm den 25 oktober 1809.
- Kungörelse att Stor-Brittanniska krigs- och handelsfartyg icke efter den 15 november må i svenska hamnar inkomma. Stockholm den 27 oktober 1809.
- Kungörelse angående en tillsvidare lovgiven handel mellan svenska och konungens av Danmarks undersåtar. Stockholm den 22 november 1809
- Kungörelse angående tiden till anmälade av sådana fordringar, som, i anseende till kriget med Ryssland, en kunnat å utsatt tid bevakas. Stockholm den 23 november 1809.
- Fredsfördrag mellan Sveriges kung och det Svenska riket och Danmarks kung och det Danska riket slutet den 10 december 1809 i Jönköping och ratificerat i Stockholm den 16 december 1809. A4
- Kongl Maj:ts och Riksens Ständers fastställda SUCCESSIONSORDNING varefter Christian August och hans manliga bröstarvingar skola äga rätt till den Kongl Svenska kronan samt att Svea rikets styrelse tillträda . Stockholm den 18 december 1809.
- Allmänna fattigvårdens revisorers berättelse om detta verks räkenskaper och förvaltning åren 1808 och 1809. A4
- Allmänna barnhuset.*
- Korrektionshuset*
- Danviks hospital.*
- Försörjningshusen på Kungsholmen och Träsktorget, på Ladugårdslandet och på Söder i Katarina församling.*

Svensk författningssamling 1810

K. Maj:ts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/inn1810a.pdf /kungorel/kun2010a..pdf

Titelrubriker

18 januari - 29 juni 1810

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas.

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat)

Kungörelse angående förändring av det, uti Kongl Stadgan om Concurser den 28 juni 1798, föreskrivna edsformulär, till bestyrkande av fordringar, som i Concurser bevakas. Stockholm den 18 januari 1810.

Kungörelse angående förändring av det, i Kungl Stadgan om konkurser den 28 juni 1798, föreskrivna edsformulär, till bestyrkande av fordringar, som i konkurser bevakas. Stockholm den 18 januari 1810.

Fredsfördrag mellan kungen av Sverige och fransmännens kejsare, kungen av Italien, Renförbundets beskyddare samt medlare av Schweiziska confederationen. Avhandlat och slutet i Paris den 6 januari 1810 och ratificerat i Stockholm den 2 februari och i Paris den 21 januari 1810.

Hans Kungl Höghets Prins Christian August av Schlesswig- Hollstein- Sonderburg- Augustenburg försäkran till Svea rikets ständer sedan hans Kongl Höghet genom deras val och förening blivit förklarad för Svea rikets kronprins.

Förordning angående tillökning i underhållet för personer som för gäld hålls bysätte. Stockholm den 1 februari 1810.

Kungörelse angående tillstånd till handsågade plankor och bräders utförande från Värmlands gränsen till Norge. Stockholm den 5 februari 1810.

Ansvarighetslag för statsrådsledamöter, föredragande, och konungens rådgivare i kommandomål. Stockholm den 10 februari 1810.

Kungl Maj:ts och Riksens ständers fastställda RIKSDAGSORDNING. Stockholm den 10 februari 1810.

Kungörelse att med ändring av stadgandet i Kongl Förordningen om stämplade pappers avgiften av den 10 juni 1803, så väl skriftliga stämningar hädanefter må med stämplat papper inför domstolen få beläggas, som och muntliga stämningar i ringare mål vara gällande. Stockholm den 12 februari 1810.

Kungörelse angående svenska och ryska undersåtars rätt, att använda den egendom, som de i den andra maktens stater innehar eller erhåller. Stockholm den 22 februari 1810.

Kungörelse angående svenska och danska undersåtars rätt, att använda den egendom, som i det andra riket kan dem tillfalla; samt upphävandet av Jus Detraktus; Stockholm den 22 februari 1810.

Instruktion för Riksens ständers justitieombudsman. Den 27 februari 1810.

Kongl Maj:ts och Riksens ständers fastställda TRYCKFRIHETSFÖRORDNING; Stockholm den 9 mars 1810.

- Kungörelse att engelska varor icke efter den 24 nästkommande april må i svenska hamnar införas. Stockholm den 28 mars 1810.
- Kongl Maj:ts nådiga stadsfästelse uppå RIDDARHUSORDNINGEN. Stockholm den 31 mars 1810.
- Förordning angående fullbordande av äktenskap med kvinna, som blivit lägrad under äktenskapslöfte; Stockholm den 3 april 1810.
- Förordning huruledes rättelse och förklaring i gjorda Fideikommissförfattningar må sökas, samt vad i avseende på fardag av fideikommissegendom kommer att iakttagas
- Förordning angående ändring av 10 kap i Kongl Stadgan om värvning och manskaps lejande till krigstjänst. Stockholm den 3 april 1810.
- Kungörelse angående de förändringar och jämkningar i Riksståndens innehavande och stadfästade privilegier, förmåner, rättigheter och friheter, varom Riksens Ständer under innevarande riksdag sig emellan överenskommit. Stockholm den 6 april 1810.
- Förordning angående mildring i straffet för lägrad kvinna. Stockholm 10 april 1810.
- Förordning angående ändring i allmänna lagens stadgande i 5 och 6 kap Giftermålsbalken. Stockholm den 10 april 1810.
- Förordning angående avgärda bys rätt, att erhålla skifte i skog och utmark. Stockholm den 10 april 1810.
- Förordning angående lagfart med förpantad fast egendom, när pantägaren ej är till namn och vistelseort bekant, samt om frälseräntas förvärvande och lagfart därå. Stockholm 10 april 1810.
- Förordning angående tiden, inom vilken häktad person bör ställas inför rätta. Stockholm den 10 april 1810.
- Förordning angående sättet att bestämma ersättningarna för vad enskilda personer i jord m m förlora genom Göta kanals anläggning. Stockholm den 11 april 1810.
- Privilegium för Göta Canal Bolag, Stockholm den 11 april 1810.
- Stadga och reglemente för en diskontoinrättning till förmån och understöd för Göta kanalbolag. Stockholm den 11 april 1810.
- Regler för det genom Kongl Maj:ts privilegium av den 11 april 1810 oktroyerade Göta kanalbolag. Stockholm den 11 april 1810.
- Förordning angående värdering och försäljning av fastighet på landet, som för gäld i mät tages; Stockholm den 27 april 1810.
- Förordning angående inskränkning i friheten att stifta fideikommiss, samt den tilläggnig, som i anledning därav vid 16 kap Ärvdabalken kommer att äga rum; Stockholm den 27 april 1810.
- Förordning angående äktenskapsskillnader. Stockholm den 27 april 1810.
- Ansvarighetslag för Riksens Ständers Fullmäktige i Banken. Stockholm den 1 maj 1810.
- Förordning angående förbud att, vid köp eller skifte av fastighet, förbehålla sig att egendomen framdeles återvinna; Stockholm den 1 maj 1810.
- Kungörelse angående räntetagares och räntegivares ömsesidiga rättigheter vid indelta räntors utfordrande och utgörande. Stockholm den 3 maj 1810.
- Kungörelse angående inrättning av ett nytt Landshövdingedöme under namn av Jämtlands län. Stockholm den 7 maj 1810.
- Kungörelse angående Västerbottens läns fördelning i tvenne särskilda hövdingedömen, under namn av Västerbotten och Norrbottens län. Stockholm den 21 maj 1810.
- Varning emot äventyrliga spel. Stockholm den 24 maj 1810.
- Brev och påbud till samtliga Riksens ständer angående urtima riksdag den 23 juli 1810. Stockholm den 1 juni 1810.

Kungörelse angående fortfarande lindring i tullen på utländsk saltad sill. Stockholm den 4 juni 1810.

Kungörelse angående brännvinsbränningen i riket. Haga slott den 13 juni 1810.

Kungörelse om vissa föreskrifter och underrättelser till vaccinationens allmänare och säkrare främjande i riket. Stockholm den 14 juni 1810.

Kungörelse angående förbud mot s k extra stämpling i Chartaesigillataekontoret. Stockholm den 29 juni 1810.

Svensk författningssamling 1810

K. Majts Kungörelser i sammandrag

Låssa kyrkas arkiv

Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut 2003

../kungorel/inn1810b.pdf /kungorel/kun2110b..pdf

Titelrubriker

2 juli - 5 december 1810

Klicka på önskad post och aktuell sida öppnas.

Texten kanske ligger nedanför den synliga delen av sidan.

Anvisning för användning utskrift och sökning i PDF-filer (Adobe Acrobat)

Brev och påbud till samtliga Rikens ständer att urtima riksdagen den 23 nästkommande juli skall, i stället för Stockholm, hållas i staden Örebro. Stockholm den 2 juli 1810.

Kungörelse angående de våldsamma uppträden, som den 20 sistlidne juni uti huvudstaden förefallit. Stockholm den 2 juli 1810.

Förordning om vad i anseende till Regeringsärendenas jämna och obehindrade gång under Kongl Maj:ts vistande vid Riksdagen i Örebro iakttagas bör. Stockholm den 2 juli 1810.

Kungörelse angående undvikande av främmande ord och talesätt i alla kungörelser, handlingar och skrifter, som till menighetens eftertanke utgivas. Haga slott den 5 juli 1810.

Kungörelse angående vad som bör iakttagas vid meddelande av prästbevis för änkor, och oförsörjda barn, vilka av statsverkets medel åtnjuta pension. Stockholm den 6 juli 1810.

Kungörelse angående bruksägares sökta tillstånd att få nedlägga smide, med befrielse från därå under tiden belöpande kronoutsylder, och med rättighet att detsamma åter upptaga. Stockholm den 17 juli 1810.

Kungörelse angående prästerättigheters utgörande av torpare och backstuguhjon. Stockholm den 25 juli 1810.

Kungörelse angående tullavgifter för varor som överförs från Sverige till Finland eller från Finland till Sverige. Stockholm den 7 augusti 1810.

Förening och valakt angående den högborne furstens prins Johan Baptist Julii av Ponte Corvo utkorande till Svea rikets kronprins och till efterträdare på den Kungl Svenska Tronen. Örebro den 21 augusti 1810.

Kungörelse att vid nästkommande års början och allt framgent Färentuna härad, eller det så kallade Svartsjö län, kommer att återläggas under Stockholms hövdingedöme, samt styrelsen över Mariefreds stad åter uppdragas åt landshövdingen i Södermanlands län. Örebro 10 september 1810

Kungörelse angående sättet att göra en, för tills vidare nedlagt smide, inställd härd under viloståndstiden obrukbar. Stockholm den 17 september 1810.

Kungörelse angående ytterligare underhållsutdelning av krigsmanshusmedlen till avskedade krigsmän, för innevarande år 1810. Stockholm den 18 september 1810.

Kungörelse angående föreningar om prästrättigheter. Örebro slott den 21 september 1810.

Successionsordning, varefter den högborne furstens, Svea Rikes utkorade kronprins, Hans Kongl Höghets, prins Johan Baptist Julii av Ponte Corvo manliga bröstarvingar skola äga rätt till den Kungl Svenska Tronen, samt att Svea Rikets Styrelse tillträda; Örebro den 26 september 1810.

- Kungörelse angående en förnyad Chartae-Sigillatae (stämpel papper) förordning. Örebro den 27 september 1810.
- Kungörelse angående sättet och ordningen vid de årliga markegångstaxornas upprättande. 1 oktober 1810.
- Fredsfördrag mellan Hans Maj:t Konungen av Sverige och Hans Maj:t Kejsaren av Ryssland. 17 september 1809. Undertecknat 3 oktober 1810
- Vi Alexander I har genom överenskommelse med Hans Maj:ts Konungen av Sverige i Fredricshamn den 5 september 1809 avslutat och undertecknat detta fredstraktat. (Här följer hela traktaten igen).
- Riddarhusordning; av Kungl Maj:t stadfäst å Örebro slott den 13 oktober 1810.
- Stadfästelse, å det av Riksens ständer begärda tillägg vid justitieombudsmannens instruktion; Örebro den 15 oktober 1810.
- Förklaring över 6 kap. 5 § missgärningsbalken. Örebro den 15 oktober 1810.
- Förklaring över 17 kap i rättegångsbalken. Örebro den 15 oktober 1810.
- Förordning angående vissa omständigheter i avseende å in-teckning i fast egendom, Örebro den 15 oktober 1810.
- Kungörelse angående vad som upplyst vid undersökningen om orsakerna till kronprins Carl Augusts död; Stockholm den 9 november 1810.
- Beslut, samtyckt och föravskedat på allmänna urtima riksdagen i Örebro, som slutade i Stockholm den 12 november 1810.
- Kungörelse om krig emot det förenade kungariket Storbritannien och Irland. 17 november 1810.
- Kungörelse angående förhållandet med engelska fartyg och varor samt med kolonialvaror. Stockholm den 19 november 1810.
- Kungörelse angående förbud tills vidare mot utförsel av salt utan undantag. Stockholm den 23 november 1810.
- Kungörelse att landtullsinrättningen från och med början av näststundande år kommer under föreskrivna villkor att upphöra. Stockholm den 30 november 1810.
- Kungörelse angående taxeringarna till bevillningens utgörande. Stockholm den 30 november 1810.
- Kungörelse angående vad som vid Kungs- och Kungsladugårdars bortarrenderande hädanefter i akt tagas bör. Stockholm den 3 december 1810.
- Gränsregleringstraktat mellan Sverige och Ryssland avhandlad och slutet i Torneå den 20 november 1810 och ratificerad i Stockholm den 5 december och i S:t Petersburg den 5 december 1810.

Information – Hjälp att navigera i programmet

Bokmärken med **Grön** / **Röd** färg leder endast till denna information
- de skall ses som rubriker | navigeringshjälp | upplysningar
Backa 2 ggr med **grön pil** längst ned på sidan

Eftersom vi presenterar ett omfattande textmaterial visar vi det i s.k. PDF-format
Formatet tillåter användning av register med s.k. Bokmärken för navigering i
filen som innehåller många hundra A4-sidor.

Bläddring framåt/bakåt i PDF-programmet

Triangelformade pilar längst ned på sidan

Bläddring bland visade sidor i PDF-programmet

Pilar framåt/bakåt på **grön / rund** botten, längst ned på sidan

Bläddring framåt/bakåt i vanliga internetprogram (ofta med färgad bakgrund)

Pilar framåt/bakåt på **grön / rund** botten längst upp till vänster på sidan

Blå färg är länkar som leder till andra program skapade i PDF eller HTML

Röd färg är viss förtydligande information

Sökfunktionen – klicka på kikarikonen

PDF-formatet har en inbyggd sökfunktion som söker i hela filen.

- därför är filen stor, vilket är till nackdel för den som använder äldre typ av telefonmodem

- i de senast inlagda texterna ligger innehållsförteckningarna i särskild fil för att undvika dubblerad visning

OBS att finns flera sökalternativ